

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN
OPLEIDING POLITIEKE WETENSCHAPPEN

**Effecten van multi-level
carrièreopbouw op de
activiteiten van Vlaamse en
Deense MEPs (1999-2004)**

Promotor: Prof. Dr. S. FIERS
Verslaggever: Prof. Dr. B. MADDENS

VERHANDELING
aangeboden tot het verkrijgen van
de graad van Licentiaat in de
Politieke Wetenschappen
door
Caroline LEMEIRE

academiejaar 2006-2007

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

FACULTEIT SOCIALE WETENSCHAPPEN
OPLEIDING POLITIEKE WETENSCHAPPEN

**Effecten van multi-level
carrièreopbouw op de
activiteiten van Vlaamse en
Deense MEPs (1999-2004)**

Promotor: Prof. Dr. S. FIERS
Verslaggever: Prof. Dr. B. MADDENS

VERHANDELING
aangeboden tot het verkrijgen van
de graad van Licentiaat in de
Politieke Wetenschappen
door
Caroline LEMEIRE

academiejaar 2006-2007

Inhoudstabel

Lijst van tabellen	iv
Lijst van figuren en grafieken	vi
Lijst van afkortingen	vii
Voorwoord	viii
1. Inleiding	1
2. Professionalisering in de politiek	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Voorwaarden	8
2.3 Niveaus van professionalisering	9
2.4 Politieke professionalisering in Vlaanderen, Denemarken en het EP	11
2.5 Besluit	12
3. Rekrutering van politici	14
3.1 Inleiding	14
3.2 Politieke structuur	15
3.2.1 Inleiding	15
3.2.2 Partijsysteem	16
3.2.3 Kieswetgeving	19
3.2.3.1 Verkiezingsvoorwaarden	19
3.2.3.2 Europese verkiezingen en de burgers	20
3.2.3.3 Cumul	21
3.2.3.4 Quota's	23
3.2.3.5 Opvolgers	24
3.2.3.6 Nationale delegaties	26
3.2.4 Besluit	27
3.3 Politieke cultuur	27
3.3.1 Inleiding	27
3.3.2 Denemarken en de EU	28
3.3.3 De Vlaamse en de Deense politieke cultuur	31
3.3.3.1 Breuklijnen	31
3.3.3.2 Politieke partijen, stemgedrag en partij-identificatie	32
3.3.3.3 Corporatisme en leiderschap	33
3.3.3.4 Nationale politieke cultuur en MEPs	34

3.3.4	Vrouwelijke vertegenwoordiging in Vlaanderen en Denemarken	35
3.3.5	De geografische en de sociale afstand	36
3.3.5.1	De geografische afstand	36
3.3.5.2	Europese politieke groepen	38
3.3.5.3	De sociale afstand	42
3.3.6	Knecht van drie meesters	42
3.3.7	Besluit	43
3.4	De vraag naar politici	44
3.4.1	Inleiding	44
3.4.2	De stem van de kiezers	45
3.4.3	Niveau van rekrutering	46
3.4.4	Het selectieproces bij rekrutering	47
3.4.4.1	Door wie wordt er gerekruteerd?	48
3.4.4.2	Volgens welke methoden werkt rekrutering?	49
3.4.4.3	Volgens welke criteria wordt er gerekruteerd?	50
3.4.5	Rekrutering van MEPs	51
3.4.6	Opvolging	52
3.4.7	Besluit	54
3.5	Aanbod van politici	55
3.5.1	Inleiding	55
3.5.2	Motivatie en politieke ambitie	56
3.5.3	Politiek kapitaal	57
3.5.3.1	Financiële middelen	57
3.5.3.2	Mobiliteit	59
3.5.3.3	Redenen voor politieke participatie	61
3.6	Besluit	62
4.	Politieke representatie	63
4.1	Inleiding	63
4.2	Representatie	63
4.3	Europese volksvertegenwoordigers	65
4.4	Profielen van MEPs	68
4.4.1	Geslacht	69
4.4.2	Leeftijd	71
4.4.3	Duur van de mandaten	73
4.4.4	Beroep	75
4.4.5	Politieke ervaring	76

4.5 Besluit	80
5. Model van carrièreopbouw voor Vlaamse en Deense MEPs tussen 1999 en 2004	81
5.1 Inleiding	81
5.2 Modellen van carrièreopbouw	81
5.2.1 Model van Westlake	82
5.2.2 Model van Scarrow	83
5.2.3 Model van Kauppi	84
5.2.4 Model van Verzichelli en Edinger	85
5.2.5 Model van Depauw en Van Hecke	86
5.3 Een eigen onderzoeksmodel op basis van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004	87
5.3.1 Typologie	88
5.3.1.1 Springplank of vergeetput	88
5.3.1.2 Europese carrièreemaker	89
5.3.1.3 Onderbroken nationale carrière of bijkomstig mandaat	89
5.3.1.4 De expert	90
5.3.1.4 Fin-de-carrière	90
5.3.2 De Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004	91
5.3.2.1 Springplank	91
5.3.2.2 Vergeetput	92
5.3.2.3. Onderbroken nationale carrière	94
5.3.2.4 Bijkomstig mandaat	96
5.3.2.5 Expert	96
5.3.2.6 Europese carrièreemaker	97
5.3.2.7 Fin-de-carrière	98
5.3.2.8 Niet te categoriseren	98
5.3.3 Overzicht	99
5.4 Carrièreopbouw en activiteitsgraad	100
5.4.1 Hypothesen	101
5.4.2 Resultaten	102
5.5 Besluit	105
6. Besluit	107
Lijst met referenties	112
Bijlage 1: Interviews	

Lijst van tabellen

Tabel 1: Beroepen die de overstap naar de politiek vergemakkelijken voor de Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).	12
Tabel 2: Cumuls van Vlaamse en Deense MEPs tijdens de legislatuur 1999-2004.	22
Tabel 3: Vrouwelijke MEPs voor Denemarken en Vlaanderen (na verkiezingen juni 1999).	24
Tabel 4: Aantal Vlaamse MEPs die vanuit een opvolgersplaats in het EP belandden als gevolg van een overlijden of ontslag (1999-2004).	25
Tabel 5: Plaats op de lijst van de Deense verkozenen en opvolgers bij de Europese verkiezingen van juni 1999.	26
Tabel 6: Resultaten Eurobarometers (2004) m.b.t. de euroscepsis of eurofilie van België en Denemarken.	30
Tabel 7: Opvolging bij de Deense en de Vlaamse delegatie in het EP (legislatuur 1999-2004).	53
Tabel 8: Typologie van incentieven voor politieke participatie.	61
Tabel 9: Prioriteit van Europese belangen, nationale of regionale belangen, of partijbelangen bij de ondervraagde Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).	67
Tabel 10: Percentage vrouwen in Europese nationale parlementen (1982 en 1998).	69
Tabel 11: Vrouwelijke leden van het Europees (1999) en nationaal (2002) parlement in 15 Europese landen.	70
Tabel 12: Leeftijd waarop de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 voor het eerst zitting namen in het EP.	72
Tabel 13: Duur van de mandaten van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 (per termijn).	74

Tabel 14: Lokale, regionale en nationale politieke ervaring van de MEPs die zetelden tussen 1999 en 2004 voor Vlaanderen en Denemarken (hoogste niveau van politieke ervaring).	78
Tabel 15: Carrièrepatronen van Britse, Franse, Duitse en Italiaanse MEPs (eerste verkiezing 1979-1989) na de verkiezingen van 1994 (voor Italië: periode midden 1992).	84
Tabel 16: Typologie van Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).	99
Tabel 17: Activiteitsgraad van de Vlaamse en Deense MEPs tijdens de vijfde zittingsperiode van het EP (1999-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen).	100
Tabel 18: Gemiddelde activiteitsgraad per persoon en per jaar van de verschillende types van carrièreopbouw tijdens de vijfde zittingsperiode in het EP (1999-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen en een gemiddelde van deze aantallen).	103
Tabel 19: Restcategorie (aantallen per jaar in het EP tijdens de zittingsperiode 2003-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen en een gemiddelde van deze aantallen).	104

Lijst van figuren en grafieken

Figuur 1: Rekruteringsmodel	14
Grafiek 1: Effectieve aantal partijen in België en Denemarken.	17
Grafiek 2: Kiesopkomst in Denemarken en België bij nationale en Europese verkiezingen (1979-2005).	20
Figuur 2: Kaart Denemarken	32
Grafiek 3: Groepscohesie in het EP per lidstaat.	40
Grafiek 4: Cohesie in het EP per nationale partijdelegatie (delegaties met minstens drie MEPs).	41
Grafiek 5: Lonen MEPs in 15 landen.	58
Figuur 3: Typologie voor carrièreopbouw van MEPs.	88
Figuur 4: Typologie van Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).	91

Lijst van afkortingen

MEP: Member of the European Parliament

EP: Europees Parlement

EU: Europese Unie

sp.a: socialistische partij anders

VLD: Vlaamse Liberalen en Democraten

Agalev: Anders Gaan Leven

CVP: Christelijke Volkspartij

CD&V: Christen-democratisch & Vlaamse partij

EVA: Europese Vrije Alliantie

PES: Partij van Europese Sociaal-Democraten

EVP: Europese Volkspartij

ALDE: Alliantie van Liberalen en Democraten voor Europa

ITS: Fractie Identiteit, Traditie en Soevereiniteit

Voorwoord

Dit thesisonderzoek m.b.t. de carrières en activiteiten van Europarlementsleden kwam tot stand met behulp van mijn promotor, prof. dr. Stefaan Fiers, die ik zou willen bedanken om mij steeds de goede richting in te sturen in het onderzoek en om de praktische tips voor aanpassingen aan het eindresultaat. Verder zou ik graag de Vlaamse en Deense Europarlementsleden bedanken die ondanks hun drukke agenda tijd vrijmaakten voor een persoonlijk interview: Dhr. Peter Bossu, Dhr. Niels Busk, Dhr. Philip Claeys, Dhr. Jan Dhaene, Dhr. Koen Dillen, Dhr. Mogens Camre, Dhr. Saïd El Khadraoui, Mevr. Anne E. Jensen, Mevr. Nelly Maes, Mevr. Miet Smet, Mevr. Patsy Sörensen, Dhr. Bart Staes, Dhr. Dirk Sterckx, Dhr. Luckas Vander Taelen, Dhr. Frank Vanhecke, Dhr. Johan Van Hecke en Mevr. Anne Van Lancker. Ook Mevr. Kathleen Van Brempt en Dhr. Bertel Haarder worden bedankt voor hun schriftelijke medewerking aan het onderzoek.

Caroline Lemeire

Mei 2007

1. Inleiding

MEPs (Members of the European Parliament) zijn er in allerlei soorten: jong en oud, mannen en vrouwen, afkomstig uit de politiek, maar ook uit de milieubeweging, de journalistiek of de filmwereld. Bergbeklimmers en autoracers zetelen in het EP (Europees Parlement), maar er zijn ook leden met jarenlange politieke ervaring als minister in eigen land (Europees Parlement, 23.04.2007). Al deze MEPs hebben een eigen verleden, maar ook hun toekomst ziet er verschillend uit. Er zijn MEPs die doorgroeien naar nationale mandaten, MEPs die hun gehele carrière aan de Europese politiek besteden, maar ook MEPs die op pensioen gaan zodra hun mandaat in het EP is afgelopen (Scarrow, 1997).

Het EP, het machtigste internationale parlement ter wereld (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003, p. 11), wint steeds aan belang binnen de Europese structuur. Sinds 1979 worden de MEPs rechtstreeks verkozen, waardoor ze op een democratische basis steunen (Duff, 1994). Bovendien wordt de beslissingsmacht van het EP geleidelijk uitgebreid. In de Eenheidsakte van 1986 werd de coöperatieprocedure ingeschreven en in het Verdrag van Maastricht (1992) de medebeslissingsprocedure. In de Verdragen van Amsterdam (1997) en Nice (2001) werd ervoor gezorgd dat steeds meer bevoegdheidsdomeinen onder deze procedures vallen (Nugent, 2003). Maar niet alleen in het wetgevende proces, ook in het budgettaire proces en in de controle van de uitvoerende macht ziet het EP een steeds grotere rol voor zichzelf weggelegd (Nugent, 2003, p. 197).

In dit onderzoek zijn de individuele politici het onderzoeksobject. Door middel van diepte-interviews en feitelijke gegevens (Europees Parlement, 23.04.2007) worden het profiel, de carrièreopbouw en de activiteiten van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 geanalyseerd.

De vergelijking tussen Vlaanderen en Denemarken lijkt op het eerste gezicht misschien geen evidente keuze maar is terug te brengen op zowel structurele als culturele kenmerken. Sinds 2007 bestaat de EU (Europese Unie) uit 27 lidstaten, met elk een eigen politiek verleden, een eigen politieke cultuur en een eigen publieke opinie. De band tussen de MEPs uit de nieuwe lidstaten en de Europese Unie leek mij echter nog te recent voor diepgaand onderzoek. Hoewel er een lang voorbereidingsproces aan vooraf is gegaan, hebben de politici en de publieke opinie van een lidstaat enige tijd nodig om zich aan te passen aan de nieuwe situatie.

Denemarken hoort echter sinds de eerste toetredingsgolf (1973) bij de EU. Deze lidstaat heeft geruime tijd gehad om zich aan te passen aan de Europese besluitvorming en om een Europees gevoel te creëren bij de bevolking. Dat laatste blijkt echter voor problemen te zorgen. Referenda m.b.t. Europa kunnen slechts worden goedgekeurd met een nipte meerderheid, en hoewel Denemarken traditioneel een hoge stembusgang heeft, is de opkomst bij Europese verkiezingen

eerder laag. Denemarken behoort, in tegenstelling tot België, nog steeds tot de eurosceptische lidstaten (EOS Gallup Europe, 07.2004).

Ik denk dat mijn Deense collega's per definitie geconfronteerd worden met heel veel scepsis tegenover Europa as such, en de Europese instellingen. Dat zij moeten vechten tegen een haast hardnekkige overtuiging bij de achterban dat ze hier eigenlijk op vakantie zijn en dat ze hier nauwelijks iets kunnen realiseren voor eigen land. Al geldt dat ook niet voor iedereen en voor alle Deense MEPs van alle partijen. Maar van de doorsnee Deense – Scandinavische, maar vooral Deense – collega hoor ik toch dat zij zich hier extra moeten bewijzen en dat vooral het feit dat ze ver van het thuisfront moeten werken, het een stuk moeilijker maakt om op een geloofwaardige manier verkocht te krijgen wat ze hier presteren. (Van Hecke, 28.03.2007)

De keuze voor het onderzoek naar de Vlaamse en Deense MEPs is echter niet alleen afhankelijk van de verschillende kijk op de EU. In Denemarken is zowel de geografische als de sociale afstand tot de EU groter dan voor de Vlamingen. Denen zijn niet alleen geografisch verder verwijderd van het EP, ze voelen zich ook verder verwijderd van de Europese doelstellingen (Pedersen, 2002).

Maar naast deze verschillen in afstand en inkijk zijn er ook veel gelijkenissen, zoals de kleine vertegenwoordiging van Vlaanderen en Denemarken in het EP. En ook in de kieswetgeving zijn er vele overeenkomsten: proportionele vertegenwoordiging, grote kieskring voor Europese verkiezingen, systeem D'Hondt, lijsten met voorkeurstemmen, enz (Corbett, Jacobs en Shackleton, 2003).

Het onderzoek wordt opgesplitst in vier onderdelen. In de eerste twee delen wordt onderzocht hoe kandidaten gerekruteerd worden en waarom ze zich aanbieden voor een politiek mandaat. Ook de invloed van de professionalisering van de politiek, de verschillende wetgevende structuren en de politieke culturen van de verschillende landen wordt niet buiten beschouwing gelaten.

Ook de MEPs uit de onderzoeksgroep worden nader bekeken. Terwijl zowel de Vlamingen als de Denen in een geprofessionaliseerd politiek landschap leven (De Winter & Brans, 2003; Jensen, 2003), bestaan er ook duidelijke structurele en culturele verschillen tussen de politieke systemen. Om de Vlaamse politieke structuur te bestuderen wordt hier ruimer gekeken naar de Belgische politieke omstandigheden. Het is immers onmogelijk om een weergave te geven het Vlaamse politieke klimaat zonder de Belgische situatie in rekening te brengen. De Vlaamse politieke structuur wordt in veel gevallen bepaald door de federale wettelijke context. Bovendien worden in vergelijkende politieke studies slechts cijfers gegeven voor de verschillende landen of EU-lidstaten. Aparte gegevens voor Vlaanderen zijn niet steeds voor handen. Daarom wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van Belgische cijfers indien het onderwerp betrekking heeft op het federale niveau of indien er geen Vlaamse cijfers voor handen zijn.

Allereerst worden de verschillen tussen de Vlaamse (Belgische) en Deense politieke context belicht. In tegenstelling tot België is Denemarken bijvoorbeeld een eerder homogeen land, zonder linguïstische of religieuze breuklijnen (Worre, 1996). En hoewel beide landen over een extreem-

meerpartijensysteem beschikken¹, kan men in Denemarken spreken van een dubbel partijstelsel voor de nationale en de Europese verkiezingen. De Europese verkiezingen zijn er voornamelijk gebaseerd op de dichotomie pro/contra EU, en op basis daarvan worden electorale allianties aangegaan voor de Europese verkiezingen. De nationale allianties tussen partijen staan volledig los van die Europese allianties en worden er ook niet door in gevaar gebracht (Worre, 1996). Voorbeelden van structurele verschillen tussen het Belgische en het Deense systeem zijn de opkomstplicht (in België wel, in Denemarken niet), de kiesdrempel (in België vijf procent, in Denemarken twee procent) en de overheidsfinanciering (in België groter, in Denemarken beperkt).

Niet alleen voor de rekrutering spelen deze structuren en culturen overigens een rol: ook binnen het EP heersen verschillende politieke culturen en zetelen politici uit landen met verschillende politieke structuren. Zo kunnen verschillende onderhandelingsculturen de omgang in het EP bemoeilijken.

Politici uit Groot-Brittannië bijvoorbeeld, die meer op efficiëntie en snelheid van beslissen gesteld zijn dan mensen uit Frankrijk, die alles meer breedvoerig willen beschrijven. Ook de manier van het woord voeren. Het maakt het er niet gemakkelijker op. Maar velen zullen ook zeggen: 'Het is de charme van het EP'. (Claeys, 11.04.2007)

Maar het functioneert wonderbaarlijk omdat het een gemeenschap op zich wordt waar iedereen zijn plaats vindt. Het is een laboratorium van Europees gevoel. (...) Want er zijn natuurlijk verschillende mensen: een Griek uit het zuiden, een Fin en een Portugees. Het is een wereld van verschil, maar ze werken toch samen. (Vander Taelen, 28.03.2007)

Ja, dat is praktisch door de organisatie georganiseerd: met tolken en vertalers. Dat is een enorm departement om in die toren van Babel die mensen met elkaar te laten communiceren. (Dillen, 11.04.2007)

Er zijn verschillende politieke culturen. Dat uit zich op allerlei manieren. Ik heb het meegemaakt dat de Oost-Duitsers, toen zij bij ons bijkwamen, dat zij bijvoorbeeld documenten versnipperden in kleine snippers zodat niemand het kon lezen. Dus dat zij het niet vertrouwden dat iemand dat zou kunnen lezen, zo een wantrouw.

De Grieken hebben een eigen cultuur. Ze begonnen te schelden onder elkaar, zodanig dat niemand nog kon volgen. Ze waren zeer cru en hun nationale politiek drong daar soms ook wel door.

De cultuur van de Belgen, wij waren heel kort, gevat altijd in onze tussenkomsten. Bij een Spanjaard, de minuut was al om en hij moest het nog zeggen. Heel veel theatraleiteit. Je moest je aanpassen aan de begrenzing van het woord, de tijd...

Ik denk wel dat we in Europa allemaal de cultuur hadden om te luisteren naar elkaar. Door de vertalingen moest dat. Dat vond ik een ongelofelijk voordeel. Dat men eigenlijk over de grenzen heen, over de partijgrenzen heen, toch samen probeerde te werken. Dat schepte toch een band tussen mensen, ook al waren ze van een andere cultuur. Maar soms kwam dat chauvinisme er als een bom uit. Maar je merkte wel dat er toch een zekere leergierigheid was naar elkaar toe om te zien hoe men functioneerde. (Staes, 16.03.2007)

---

¹ Effectieve aantal partijen België en Denemarken: grafiek 1 (p. 17). België (2003): 8,84, Denemarken (2005): 5,19 (Gallagher, 03.04.2007) (Gallagher, 03.04.2007).

Marc Abélès beschrijft de omgang tussen de verschillende culturen in het EP vanuit antropologische ooghoek. Hij benadrukt dat bepaalde noties in verschillende landen tot een andere interpretatie kunnen leiden. Zo kan liberalisme door de ene geïnterpreteerd worden als een economisch project, terwijl het voor de andere om een reeks van waarden en normen gaat (Abélès, 1992, p. 402). Het harmoniseren van de verschillende politieke strekkingen zal volgens Abélès leiden tot meer coherentie en zal ervoor zorgen dat MEPs elkaar beter begrijpen (Abélès, 1992). Het feit dat MEPs uit kleine lidstaten als België, Nederland, Denemarken en Ierland in staat zijn zowel in het Engels als in het Frans te communiceren, geeft hen een voordeel in de commissies (Abélès, 1992, p. 403). Volgens de beschrijving van Abélès was het in het begin van de jaren 1990 de gewoonte om in economische commissies gebruik te maken van de Engelse taal, terwijl in culturele commissies voornamelijk in het Frans werd gecommuniceerd. Er was echter al een trend naar Engelstalige communicatie in technische dossiers op te merken (Abélès, 1992).

Le palais de l'Europe ressemble à un vaste forum où s'opère un véritable brassage de gens et d'opinions très divers. On s'y accoutume à vivre ensemble, à s'interpeller, à communiquer. Ce que révèle l'ethnologie de ce lieu très particulier, c'est la conscience d'une appartenance commune à un groupe qui a ses codes, ses règles, ses rituels et ses ancêtres fondateurs. A cet égard, le Parlement ressemble à une tribu dont les nouveaux venus découvrent progressivement les coutumes. Cette initiation est essentielle si l'on veut jouer un rôle actif dans l'institution. De l'avis général, il faut près d'une année pour pénétrer les ressorts complexes de cet univers. (Abélès, 1992, p. 417-418)

Politici hebben dus ongeveer een jaar nodig om door te dringen in de complexe wereld van het EP. Politieke ervaring uit een vorig mandaat en Europees politiek kapitaal kunnen hiervoor nuttig zijn (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Toch is het zo dat elk nieuw Europarlementslid zich dient aan te passen, hoe vertrouwd men ook is met het nationale parlement of andere Europese instellingen. Het EP is een wereld op zich, waarvan niet alle politici de charme inzien, maar diegenen die er gezeten hebben zijn doorgaans overtuigd van de functionele samenwerking en de internationale uitstraling van de instelling (Abélès, 1992; Maes, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007).

In het derde onderdeel van dit onderzoek wordt de politieke representatie onder de loep genomen. De mogelijke invloed van kenmerken als leeftijd, geslacht, de duur van het mandaat, het vorige beroep en politieke ervaring komen ruimschoots aan bod. De profielen van de Vlaamse en de Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 worden in detail geanalyseerd en leiden ertoe dat in het vierde onderdeel een model kan worden ontwikkeld van de carrièreopbouw van deze politici.

Dit model van carrièreopbouw zorgt voor een classificatie van deze specifieke onderzoeksgroep, al kan dit model ook bijdragen tot een algemene indeling van de MEPs. Verschillende carrièrepatronen worden met elkaar vergeleken en vervolgens wordt het verband met de activiteitsgraad in het EP nagegaan. Vijf hypothesen zullen aan de cijfergegevens getoetst worden.

Een eerste hypothese betreft het verband tussen de activiteitsgraad van MEPs die zich volledig op het Europese niveau richten en MEPs waarvan de focus eerder op het eigen land gericht is. De eerste categorie wordt verondersteld actiever te zijn in het EP omdat ze vermoedelijk minder tijd verliezen met nationale of regionale problemen en daardoor al hun tijd en energie in hun Europese opdracht kunnen gebruiken.

Een tweede hypothese nuanceert die eerste hypothese gedeeltelijk. We veronderstellen namelijk dat politici die het EP binnentreden met aanzienlijke politieke ervaring beter in staat zullen zijn om actief te zijn op gebieden die technisch moeilijk zijn dan MEPs die zonder politieke ervaring het EP betreden.

De derde hypothese veronderstelt dat politieke ervaring ook kan worden opgedaan in het EP, en dat MEPs die al langer in het EP zetelen dus actiever zullen zijn op die criteria die meer politieke kennis vergen.

De vierde hypothese gaat ervan uit dat jonge MEPs met een nationale focus actief zijn op de criteria waarvoor men weinig politieke ervaring nodig heeft. Zij zijn immers op zoek naar een nationale politieke carrière en proberen zo veel mogelijk politiek kapitaal te verwerven. We veronderstellen dus een hoge activiteitsgraad, maar enkel op de gebieden waar zij actief aan kunnen deelnemen.

De vijfde en laatste hypothese onderzoekt de stelling van Scarrow dat politici die zich vooral op het Europese niveau ook meer contacten aangaan met MEPs uit andere lidstaten. MEPs die vooral geïnteresseerd zijn in een nationaal mandaat onderhouden dan vooral sterke contacten met nationale politici (Scarrow, 1997).

Het EP is een parlement met momenteel 785 leden, bij de verkiezingen van 1999 werden 626 leden verkozen (Europees Parlement, 19.04.2007). Deze MEPs hebben via allerlei wegen contacten met elkaar: via commissies, de fractie, met landgenoten, en ook losse contacten. Bovendien zijn er steeds verschillende belangen in het spel: het Europese algemene belang, de nationale of regionale belangen en de partijbelangen.

Omdat heel veel zaken op Vlaams niveau, of soms zelfs op lokaal niveau worden uitgevoerd, heeft de Europese regelgeving soms een lokaal karakter – een lokale verbinding -, soms een regionale, soms een nationale, en het is uiteraard een Europese regel. Dus al die zaken hangen eigenlijk samen. Het boeiende is om die samenhang zo goed mogelijk te maken. Om dus voldoende ruimte te laten zodanig dat iedereen het kan toepassen maar om toch genoeg samenhang te hebben zodat het effect heeft. (Sterckx, 12.04.2007)

Soms is het echter niet mogelijk al deze belangen op een optimale manier te verzoenen. In dit onderzoek zal nagegaan worden waar MEPs hun primaire focus op richten bij belangentegenstellingen tussen het Europese en het nationale niveau en hoe sterk de invloed van de nationale partijen en de Europese fracties is. Ook de invloed van de media kan bepalend zijn voor het gedrag van MEPs. Daar professionele politici handelen met het oog op herverkiezing (Black,

1970), is mediabelangstelling een belangrijk gegeven. De interesse van de media voor het EP is echter gering.

Hoe hoger het niveau, hoe complexer het wordt. Hoe moeilijker het wordt ook om het uit te leggen. En spijtig genoeg hoe minder aandacht de media eraan geeft. Ofschoon onze toekomst eigenlijk afhangt van het Europese niveau. (El Khadraoui, 30.03.2007)

De aantrekkelijkheid van het Europese mandaat voor professionele politici kan vanuit diverse ooghoeken worden bekeken. Enerzijds is er de geringe mediabelangstelling, maar anderzijds groeit het prestige van het mandaat gelijktijdig met de stijgende invloed van het EP binnen de Europese instellingen en de stijgende invloed van het Europese niveau voor nationale wetgeving. Hoe politici evolueerden tot professionele politici en hoe zij later doorgroeiden tot het Europese niveau, wordt in het volgende onderdeel verduidelijkt.

2. Professionalisering in de politiek

2.1 Inleiding

Om politieke carrières ten gronde te kunnen begrijpen is het nodig eerst de professionalisering van de politiek nader te bekijken. Deze professionalisering zorgde ervoor dat politieke carrières doorheen de geschiedenis een grondige evolutie hebben doorgemaakt. Het proces is echter eigen aan de politieke structuur en heeft zich dus op verschillende plaatsen op een andere manier voltrokken. Max Weber was de eerste die grondig onderzoek verrichte door het ontstaan van de professionele politicus na te gaan in een aantal landen. Hij maakt daarbij een onderscheid tussen politici die leven ‘voor de politiek’ en politici die leven ‘van de politiek’ (King, 1981).

Verder onderzoek van Jens Borchert (Borchert, 2003) leidde tot een beter inzicht in politieke professionalisering. Door de jaren heen ontwikkelde zich een nieuwe politieke klasse die streeft naar een permanente politieke carrière (King, 1981). Nationale vertegenwoordiging werd het hoogste doel. Het biedt immers prestige, contacten en carrièremogelijkheden, maar ook een gegarandeerd inkomen en pensioen (Borchert, 2003, p. 6).

Professionalisering is echter een breed begrip. Allereerst kan er een onderscheid gemaakt worden tussen politieke en intellectuele professionalisering. Politieke professionalisering gaat samen met de verschuiving van het belang van de sociale status naar het belang van de politieke status van een politiek mandaat. Men hecht steeds meer belang aan specifiek politieke vaardigheden: om door te groeien in de politiek hebben kandidaten politiek bewustzijn, welsprekendheid en politieke ervaring nodig (Eliassen & Pedersen, 1978, p. 291).

In de geschiedenis ging deze evolutie gepaard met de democratisering van het stemrecht (Best & Cotta, 2000, p. 5-7). Door deze veranderingen werd de druk op de parlementsleden vergroot. Er stelden zich immers ook kandidaten uit de lagere klassen van de bevolking voor en er ontstonden socialistische partijen (Eliassen & Pedersen, 1978, p. 291). Ook de stedelijke middenklasse ging zich op politiek toeleggen. En om hun kans op (her)verkiezing te vergroten oriënteerden ze zich steeds meer naar politieke vaardigheden. De traditionele elite verliest zo het politieke alleenrecht (King, 1981, p. 276).

Daarnaast wijst het steeds groter wordende aantal parlementsleden met een universitair diploma op intellectuele professionalisering (Eliassen & Pedersen, 1978, p. 294). Politieke en intellectuele professionalisering werken bovendien als vervangende voorwaarden. (Eliassen & Pedersen, 1978, p. 310) Kandidaten met een lage politieke status, dus met weinig politieke vaardigheden en ervaring, beschikken vaak over een universitair diploma. Anderzijds beschikken de kandidaten zonder hoge sociale status of universitair diploma vaak over een hoge politieke status. Daarnaast is er een link te onderkennen met de partij waartoe kandidaten behoren.

Conservatieve partijen beschikten over de kandidaten met de hoogste sociale status. Socialistische kandidaten haalden vooral voordeel uit een hoge politieke status (Eliassen & Pedersen, 1978).

Om een politiek systeem als geprofessionaliseerd te typeren gebruikt men als indicator vaak het relatieve aantal voltijdse politieke mandaten (Jensen, 2003). Professionalisering is echter meer dan dat. Het gaat om een heel aantal processen – professionalisering van de kandidaten, van het mandaat, van de instelling, van het systeem –, al kunnen deze zich in verschillende politieke systemen op een andere manier voltrekken.

Allereerst worden de voorwaarden besproken die een geprofessionaliseerd politiek systeem typeren. Vervolgens worden de verschillende niveaus van professionalisering overlopen en wordt dit begrip toegepast op de situatie in Vlaanderen, Denemarken en het EP.

2.2 Voorwaarden

Wat brengt personen er nu toe zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat in een geprofessionaliseerde maatschappij? Jens Borchert gebruikt hiervoor drie kernbegrippen: ‘availability’, ‘accessibility’ en ‘attractivity’ (Borchert, 2003, p. 8). ‘Availability’ wijst op de beschikbaarheid van een persoon om zich kandidaat te stellen voor een politiek mandaat. Elementen die daarin een rol kunnen spelen zijn het vorige beroep, maar ook bijvoorbeeld de tijdsfactor. Daarnaast moet er ook ‘accessibility’ zijn: de kandidaat moet over de juiste toegang beschikken om de weg in te slaan naar een politieke carrière. Zo moet de partijleiding hem of haar gunstig gezind zijn. Bovendien moet de persoon zich aangetrokken voelen tot het beroep, er moet ‘attractivity’ zijn: politieke interesse en ambitie. Als één van deze elementen ontbreekt, zal de persoon zich richten op een ander beroep en de waarden en vaardigheden die daarmee gepaard gaan aannemen (Borchert, 2003).

Om nu te kunnen spreken van professionele politieke carrières zijn volgens Borchert drie voorwaarden van belang. Allereerst moeten de politieke vergoedingen voldoende hoog zijn opdat politici zich uitsluitend op hun functie kunnen richten. Hierdoor wordt een politieke carrière tevens aantrekkelijk in vergelijking met niet-politieke carrières. Aan een politiek mandaat zijn immers hoge risico’s verbonden die gecompenseerd dienen te worden (Black, 1970). Ten tweede dient een politicus overtuigd te zijn van werkzekerheid. Als ze vrezen dat hun politieke carrière slechts van korte duur zal zijn, is dit niet bevorderlijk voor de professionalisering. Velen zullen dan immers vast werk buiten de politiek blijven uitoefenen, waardoor politiek als nevenactiviteit wordt beschouwd. Ten derde moet een politieke carrière een realistische optie zijn. Politici moeten geloven in de mogelijkheid om doorheen de tijd hogere functies te kunnen bekleden. Het uitzicht op een bloeiende carrière zorgt ook voor de motivatie om op professionele wijze met hun politieke functie om te gaan (Borchert, 2003, p. 7-8).

Politieke carrières worden dus sterk beïnvloed door de mate van politieke professionalisering. Er komen steeds meer toegewijde politici, die de politiek als hun roeping beschouwen. De opkomst van deze politieke mentaliteit werd volgens Anthony King mogelijk gemaakt door de politieke professionalisering. Hij beschrijft deze politici echter niet als ‘professionele politici’ maar als ‘carrièrepolitici’. Deze term vermijdt dat de professionele politicus wordt tegengesteld aan de amateur. Het gaat hier immers om een mentaliteit die zowel een eigenschap van beginnende als van ervaren politici kan zijn (King, 1981, p. 256-257).

King onderkent een overgang in Groot-Brittannië rond 1970 (King, 1981, p. 270). Politici krijgen steeds meer verantwoordelijkheden en een politiek mandaat wordt moeilijker te combineren met andere beroepen, die zelf ook veeleisender worden. In het parlement stijgt de werkdruk. Dit is niet alleen een gevolg van het stijgende aantal politieke partijen, maar ook van de uitbreiding van het takenpakket van de overheid. De verzorgingsstaat heeft nood aan veel en gedetailleerde regulering (Jensen, 2003, p. 91). Politiek is dus niet zomaar een nevenactiviteit meer. Het vereist gemotiveerde en gekwalificeerde politici.

2.3 Niveaus van professionalisering

Politieke professionalisering is een gelaagd proces waarvan de gevolgen op verschillende niveaus merkbaar zijn. Allereerst is er het niveau van de kandidaten, ten tweede wordt ook op het niveau van de mandaten politieke professionalisering doorgevoerd. Naast de kandidaten en de mandaten worden ook de instellingen geprofessionaliseerd. Een vierde niveau is dat van het gehele politieke systeem.

Op het niveau van de kandidaten is het duidelijk dat diegenen zonder politieke ervaring het steeds moeilijker krijgen een plaats op de politieke lijst te bemachtigen. Ook diploma's, persoonlijke achtergrond en politieke vaardigheden worden belangrijk voor het verkrijgen van een politiek mandaat (King, 1981). Bovendien stijgt de concurrentiedruk, waardoor de partijleiding steeds meer invloed heeft op de kandidaten (Eliassen & Pedersen, 1978). Zonder partijdiscipline en loyaliteit wordt het moeilijk om door te stoten als politiek nieuwkomer.

Professionele politici zijn zeer begaan met hun carrière, waardoor de partij nog een sterkere greep over hen krijgt. Deze professionele politici zijn immers op hun hoede voor afstraffingen, waardoor ze partijdiscipline hoog in het vaandel dragen (De Winter & Brans, 2003, p. 56).

Politieke ambitie is een belangrijk gegeven bij het bestuderen van kandidaten in politiek geprofessionaliseerde systemen. Er is niet enkel het constante streven naar een mandaat, maar ook naar politieke invloed en zelfontplooiing (King, 1981, p. 279). Politici willen wegen op het beleid. Ze willen programma's verwezenlijken waarmee ze zichzelf, maar ook specifiek hun eigen kieskring vooruit helpen (King, 1981). Om de kansen op herverkiezing te vergroten hecht men

immers een groot belang aan de eigen geografische achterban, die hen de volgende keer opnieuw aan een politiek mandaat kan helpen.

Ook op het niveau van de politieke mandaten is er een belangrijke verschuiving te onderkennen, al is deze niet eenduidig. Enerzijds houdt professionalisering in dat men zich enkel op politiek toelegt (Borchert, 2003: 9). Dit kan echter ook bereikt worden door verschillende politieke mandaten op te nemen. Anderzijds wordt het echter steeds moeilijker een politiek mandaat te combineren door de stijgende werkdruk. De vraag stelt zich of een politiek cumul beschouwd kan worden als een teken van professionalisering dan wel van het tegendeel. King gaat ervan uit dat naarmate een politiek systeem meer geprofessionaliseerd is, er ook minder cumuls zullen voorkomen. Al kan een dubbelmandaat ook dienen om zich in te dekken tegen het mogelijke verlies van één van de functies (King, 1981). Zo wordt men niet plots volledig werkloos na een tegenvallende verkiezingsuitslag.

Als men het niveau van de politieke instellingen nader bekijkt ziet men twee grote verschuivingen. Door de specialisatie wordt er steeds meer gebruik gemaakt van vaste commissies i.p.v. ad hoc commissies (Borchert, 2003, King, 1981, p. 280). Er wordt permanent onderzoek gedaan en men rapporteert via vaste kanalen. Een tweede verschuiving is de daling van het collegiale karakter (King, 1981, p. 282). Politici kampen met een grote ambitie en hebben het vaak moeilijk met compromissen, al kan een sterke partijdiscipline die politieke ambitie temperen (Black, 1970).

Globale verschuivingen worden zichtbaar wanneer men het niveau van het politiek systeem bekijkt. Er komt steeds meer en sneller verandering op gang, met een actiever politiek systeem als gevolg (King, 1981, p. 280-281). Door professionalisering wordt de politieke wereld echter een meer afgesloten wereld. Politici hebben steeds minder voeling met het volk, ze gebruiken een eigen jargon en discussiëren voornamelijk over hun politieke bezigheden en interesses (King, 1981, p. 278). Terwijl de meeste politici vroeger buiten hun politiek mandaat nog een andere functie bekleedden, gaat men zich nu uitsluitend toeleggen op de politiek. Zo ontstaat er een grotere kloof tussen de politici en hun kiezers, waardoor het vertrouwen in de politiek een stevige deuk krijgt.

Het wantrouwen in de politiek en de afstandelijkheid tussen politici en burgers leiden tot een grotere kwetsbaarheid van politici (Borchert, 2003, p. 19). Het beleid wordt steeds meer onder vuur genomen en er heerst een tendens onder de bevolking om zich van de politiek te distantiëren. Deze tendens is ook terug te vinden bij de politici zelf. Uit onderzoek van Black blijkt dat de meeste lokale, Amerikaanse, politici² zichzelf veeleer als burger dan als politicus beschouwen (Black, 1970). Zij weten immers wat er leeft onder de bevolking en de term politicus heeft er een negatieve bijklank. In de stedelijke regio's is blijkt dit minder het geval. Om in een stedelijke regio verkozen

---

² Studie betreft 435 gemeenteraadsleden in het San Francisco-baai gebied. De focus van het onderzoek richt zich op de beslissing van gemeenteraadsleden om zich herverkiesbaar te stellen of om zich te onthouden bij de volgende verkiezingen.

te worden is immers meer ambitie nodig: de concurrentie is er groter en slechts een relatief klein aantal kandidaten kan verkozen geraken. Deze kandidaten hebben meer strijd moeten leveren voor hun mandaat. Het zijn carrièrepolitici zoals we die zien in een geprofessionaliseerd politiek landschap.

2.4 Politieke professionalisering in Vlaanderen, Denemarken en het EP

Zowel in Vlaanderen als in Denemarken was politieke professionalisering een proces van lange duur dat zich geleidelijk heeft voltrokken (Eliassen & Pedersen, 1978, p. 287). Vandaag zijn beide systemen echter volledig geprofessionaliseerd (Jensen, 2003, De Winter & Brans, 2003). Politieke mandaten worden vergoed als een voltijdse bezigheid, waardoor het niet nodig is een ander beroep te behouden. Toch houdt een politieke carrière logischerwijs een risico in. Men is afhankelijk van het electoraat, maar ook van de politieke partij, om herverkozen te geraken. Dit risico is echter inherent aan democratische politieke systemen en staat los van de professionalisering van het politieke systeem (King, 1981).

Sinds 1971 heeft elk parlementslid in België recht op een parlementaire medewerker met licentiaatsniveau (De Winter & Brans, 2003). Bovendien beschikken bijna alle parlementsliden in België en Denemarken over een universitair diploma (intellectuele professionalisering) of hebben ze politieke ervaring (politieke professionalisering) (Jensen, 2003, De Winter & Brans, 2003). De partijgroepen binnen het parlement hebben in beide landen eigen middelen en de partijstructuur zorgt ervoor dat parlementsliden zich moeten specialiseren om efficiënter te kunnen werken (Jensen, 2003). Ook dit wijst erop dat het professionaliseringsproces in beide landen voltooid werd.

De sterke rol van de partijen kan in beide landen ook door professionalisering worden verklaard. (De Winter & Brans, 2003, p. 49) Omdat carrièrepolitici (King, 1981) het zich niet kunnen veroorloven hun herverkiezing in het gedrang te brengen, heeft de partijleiding veel invloed (Borchert, 2003). De kandidaten worden zowel in België als in Denemarken verkozen via lijsten waarbinnen de partijleiding de volgorde kan bepalen. Hierdoor krijgt de partijtop een machtig sanctie-instrument in handen voor dissidente kandidaten.

Maar hoewel de politieke mandaten, de politieke instellingen en de politieke structuur in Vlaanderen en Denemarken sterk geprofessionaliseerd zijn, is het mogelijk dat niet alle kandidaten voldoen aan de voorwaarden voor professionele politici. Toch maken kandidaten die uit plichtsbesef in de politiek stappen en kandidaten die met hetzelfde enthousiasme een ander beroep zouden kunnen uitoefenen, weinig kans om politiek door te groeien (King, 1981).

Als we ervan uitgaan dat het aantal carrièrepolitici steeds toeneemt, zouden we dit moeten kunnen terugvinden in de vroegere beroepen van de politici. Beroepen als advocaat, journalist of leerkracht staan bekend als beroepen die de overstap naar de politiek zouden vergemakkelijken. Ze

zorgen er immers voor dat de kandidaten bepaalde communicatieve vaardigheden aanleren die nuttig zijn voor een politiek mandaat (King, 1981).

Tabel 1: Beroepen die de overstap naar de politiek vergemakkelijken voor de Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).

	advocaat of jurist	journalist, auteur of redacteur	leerkracht, docent of acteur	TOTAAL
Vlaamse MEPs	2 (10,5%) ³	5 (26,3%) ⁴	8 (42,1%) ⁵	13 (68,4%) ⁶
Deense MEPs	3 (16,7%) ⁷	5 (27,8%) ⁸	5 (27,8%) ⁹	12 (66,7%) ¹⁰

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

De hoge totaalscores, respectievelijk 68,4% en 66,7%, zijn consistent met de hypothese dat ook het MEPs professionele politici zijn (Goetz & Hix, 2000). Hoewel de politieke systemen van de lidstaten in 1979 bij de eerste directe verkiezingen van het EP al sterk geprofessionaliseerd waren, blijkt de Vlaamse en Deense afvaardiging ook uit carrièrepolitici te bestaan.

Of dat zo is voor alle MEPs en of het EP als instelling volledig geprofessionaliseerd is, kan hier niet worden aangetoond. Wel zijn er aanwijzingen voor een voortschrijdende professionalisering van de instelling. De specialisatie, het grote aantal commissies en de vele parlementaire medewerkers wijzen op een geprofessionaliseerd EP. Zoals alle politieke instellingen evolueren naar meer professionalisering, zo vindt die evolutie ook plaats binnen het EP (Duff, 1994).

Je werkt heel snel op je specialisatie. Dus ik zat in de commissie cultuur, en dat was eigenlijk het enige wat ik deed. (Vander Taelen, 28.03.2007)

Het is ook heel grote machine natuurlijk [het EP]. Wij hebben 785 parlementsleden, die hebben allemaal een aantal medewerkers. Er zijn daarnaast 5800 ambtenaren. (El Khadraoui, 30.03.2007)

2.5 Besluit

Professionalisering is een proces dat zich voltrekt binnen gevestigde beroepen. Ook de politieke wereld kreeg zo te maken met professionalisering. Na een lange periode van ontwikkeling werden

³ Willy De Clercq (advocaat), Marianne Thyssen (juridisch adviseur).

⁴ Peter Bossu (auteur), Philip Claeys (hoofdredacteur Vlaams Blok-magazine), Karel Dillen (hoofdredacteur 'Dietsland Europa'), Dirk Sterckx (journalist), Lucas Vander Taelen (journalist).

⁵ Ward Beysen, Willy De Clercq, Koen Dillen, Nelly Maes, Patsy Sörensen, Bart Staes, Dirk Sterckx, Johan Van Hecke.

⁶ Dirk Sterckx en Willy De Clercq komen in twee categorieën voor.

⁷ Ole Krarup, Torben Lund, Karin Riis-Jørgensen.

⁸ Jens-Peter Bonde (redacteur), Mogens Camre (schrijver), Lone Dybkjær (auteur), Anne Jensen & Ole Andreasen (journalist).

⁹ Bent Andersen, Mogens Camre, Pernille Frahm, Bertel Haarder, Jens Okking (acteur).

¹⁰ Mogens Camre had zowel ervaring als schrijver als als leerkracht.

politieke instellingen en structuren geleidelijk aan geprofessionaliseerd. Dit gebeurde op verschillende plaatsen echter op verschillende manieren (Borchert, 2003).

Professionalisering voltrekt zich op verschillende niveaus. De politici zelf worden steeds meer geprofessionaliseerd (carrière-politici), de mandaten worden geprofessionaliseerd, maar ook de instellingen en het gehele politiek systeem worden onderhevig aan een tendens van professionalisering (Jensen, 2003). Het is een veel ruimer proces dan enkel de mate waarin een instelling is ingebed in het politieke systeem (institutionalisering) (Hibbing, 1999). Politieke professionalisering heeft betrekking op het gehele politieke systeem. Dit kan niet zomaar worden omgegooid. Politici worden zich tijdens het proces meer bewust van hun positie. De concurrentie tijdens de verkiezingen stijgt en politici die niet voldoende gedreven zijn geraken niet meer verkozen. Maar ook de mandaten, de instellingen en het gehele politieke systeem evolueren. Professionalisering en institutionalisering gaan vaak hand in hand (Hibbing, 1999).

3. Rekrutering van politici

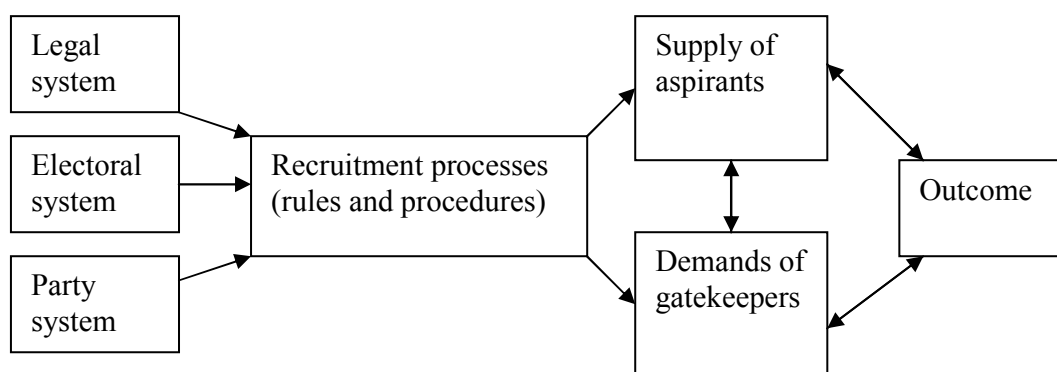
3.1 Inleiding

Als gevolg van de professionalisering wordt het politieke landschap meer en meer bezet door ervaren politici (King, 1981). Een politiek mandaat wordt een volwaardige, alternatieve job. Politieke carrières worden langer en politici zijn zich steeds meer bewust van het rekruteringsstelsel (Norris, 1997).

Where parliaments play more than a symbolic role, legislative recruitment is important, because in parliamentary democracies, even the top executive positions are filled with politicians once recruited for parliament. (Patzelt, 1999, p.239)

Het gehele proces van rekrutering kan verduidelijkt worden door middel van een schema waarin de verschillende elementen van rekrutering – politieke structuur, politieke cultuur, aanbod van politici en vraag naar politici – kunnen worden teruggevonden en in een duidelijk verband tot elkaar worden gesitueerd.

Figuur 1: Rekruteringsmodel

Bron: Norris, 1997, p.2.

De politieke structuur (wetgeving en kieswetgeving) en de politieke cultuur (partijstelsel) in een bepaald politiek systeem bepalen de regels en procedures van de rekrutering. Deze regels en procedures zorgen ervoor dat bepaalde mensen zich kandidaat stellen (aanbod) en dat de selectoren uit die potentiële kandidaten rekruteren (vraag). De criteria die door de selectoren gehanteerd worden (vraag) hebben echter ook een invloed op het aanbod van kandidaten. Er is dus sprake van interdependentie. Ook de uitkomst van het rekruteringsproces, dus wie uiteindelijk een plaats op de lijst zal krijgen en kans maakt op een zetel, is wederkerig verbonden met de vraag en het aanbod van politici (Norris, 1997).

In dit hoofdstuk zal allereerst de invloed van de structuur van het politieke systeem besproken worden. Dit houdt zowel de wetgeving, het kiessysteem, het partijstelsel als de instellingen in

(Norris, 1997). De sterkte of zwakte van bepaalde politieke partijen in het huidige partijsysteem behoort eerder tot de politieke cultuur, al is er zeker sprake van overlapping. Daarna zullen de vraag en het aanbod van politici nader bekeken worden.

3.2 Politieke structuur

3.2.1 Inleiding

De politieke structuur van een land is de wijze waarop het politieke systeem van dat land georganiseerd is. Deze structuur wordt, zoals eerder vermeld, bepaald door o.a. de wetten (en in het bijzonder de kieswetten), de partijcompetitie en de instellingen (Norris, 1997). Wat zijn de nationale vereisten om deel te nemen aan de verkiezingen? Is een cumul toegestaan tussen bepaalde mandaten? Worden politieke partijen gefinancierd door de staat? Wordt er met opvolgerslijsten gewerkt of niet (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003)? Bovendien kan de grootte van de kieskringen en de mate van proportionaliteit bepalend zijn. Ook eventuele quota's kunnen een invloed uitoefenen (Norris, 1997).

Ook in een analyse van de carrièreopbouw van MEPs zijn de nationale structuren van groot belang voor de rekrutering. De Europese verkiezingen vinden immers plaats op het niveau van de lidstaten. Nationale wetten, regels en instellingen bepalen wie er verkiesbaar is voor een mandaat in het EP. Niet alle lidstaten maken daarbij gebruik van hetzelfde kiessysteem (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Zo wordt er in Oostenrijk en Denemarken gebruik met een nationale kieskring gewerkt terwijl Groot-Brittannië wordt opgedeeld in elf regio's. En hoewel er in Griekenland en Spanje geen voorkeurstemmen mogelijk zijn, is dat in o.a. Nederland en België wel het geval (Europees Parlement, 20.04.2007). De verkiezingen voor het EP vinden bovendien niet in alle lidstaten op dezelfde dag plaats. Zo gingen de Nederlanders, Denen en Britten op donderdag 10 juli 1999 naar de stembus en de Ieren op vrijdag 11 juli. In de andere lidstaten gebeurde de stemming op zondag 13 juli 1999 (Europees Parlement, 19.04.2007).

Als we de politieke structuren van België en Denemarken vergelijken, ontdekken we onmiddellijk een aantal gelijkenissen, maar ook duidelijke verschillen. Zowel in België als in Denemarken worden politici verkozen door een systeem van evenredige vertegenwoordiging. Daarbij wordt gebruik gemaakt van open partijlijsten (Jensen, 2003; De Winter & Brans, 2003). Hierdoor krijgen zowel de politieke partijen als de kiezers een grote invloed om te bepalen wie uiteindelijk een mandaat zal kunnen opnemen. De partijen beslissen immers welke plaats een politicus krijgt op de lijst, waardoor ze partijdiscipline kunnen afdwingen. Toch hebben de kiezers steeds de mogelijkheid om tegen de lijstvolgorde in te gaan door een voorkeurstem uit te brengen.

Zowel België als Denemarken zijn bovendien kleine staten, maar in tegenstelling tot België is Denemarken een eerder homogeen land. Er is geen breuklijn op basis van taal en ook religie zorgt niet voor een opdeling van de bevolking (Torpe, 2003). Toch is ook Denemarken sterk gedecentraliseerd: de 16 provincies en 275 gemeenten hebben het recht om belastingen te innen en het grootste deel van de welvaartsprogramma's wordt door hen geïmplementeerd (Jensen, 2003). Sinds de jaren 1970 wordt het lokale niveau steeds meer betrokken bij het bestuur. Dit is een gevolg van de crisis van de economische situatie: er heerste inflatie en werkloosheid in Denemarken. Ook de opkomst van extreemrechtse partijen (Pedersen, 1988) zorgde ervoor dat de Deense regering koos voor een coöperatieve strategie (Blom-Hansen, 1997).

Ook België is duidelijk een gedecentraliseerde staat. De gemeenschappen en gewesten krijgen steeds meer bevoegdheden, het federale niveau krimpt in (De Winter & Brans, 2003).

Deze nationale politieke structuren spelen een belangrijke rol voor het bepalen van de kandidaten op de kieslijsten (Norris, 1997), zowel voor lokale, regionale, nationale als Europese verkiezingen.

3.2.2 Partijsysteem

Politieke structuur en politieke cultuur zijn niet zonder meer van elkaar te onderscheiden. Zo bestaat er een verband tussen decentralisatie en regionaal groepsgevoel. En op het niveau van het partijsysteem kan men spreken van een samenhang tussen een politieke cultuur van compromisvorming en een politieke structuur met coalitieregeringen (Norris & Lovenduski, 1995). Doordat de verkiezingen voor het EP gebaseerd zijn op de nationale partijsystemen is het noodzakelijk de Deense en Vlaamse situatie nauwer te bestuderen.

Zowel in Denemarken als in België worden voornamelijk coalitieregeringen gevormd. Deze traditie steunt niet alleen enkel op een politieke cultuur van consensusvorming, ook het proportionele kiessysteem draagt hiertoe bij (Jensen, 2003). Het kiessysteem zorgt voor een meerpartijensysteem, waardoor het weinig waarschijnlijk is dat één partij de meerderheid haalt.

In Denemarken heerst er bovendien een traditie van minderheidsregeringen¹¹, die meestal steunen op een extra partij. Deze partij komt daardoor in een sterke positie te staan en de regering wordt kwetsbaar door die afhankelijkheid¹² (Damgaard, 2004). Compromissen vormen de basis van dit politieke systeem en een schaduwmeerderheid is niet uitgesloten (Damgaard, 2004).

In beide landen, België en Denemarken, spelen de politieke partijen een hoofdrol in het politieke systeem (De Winter & Brans, 2003, Jensen, 2003). Beide partijsystemen zijn echter

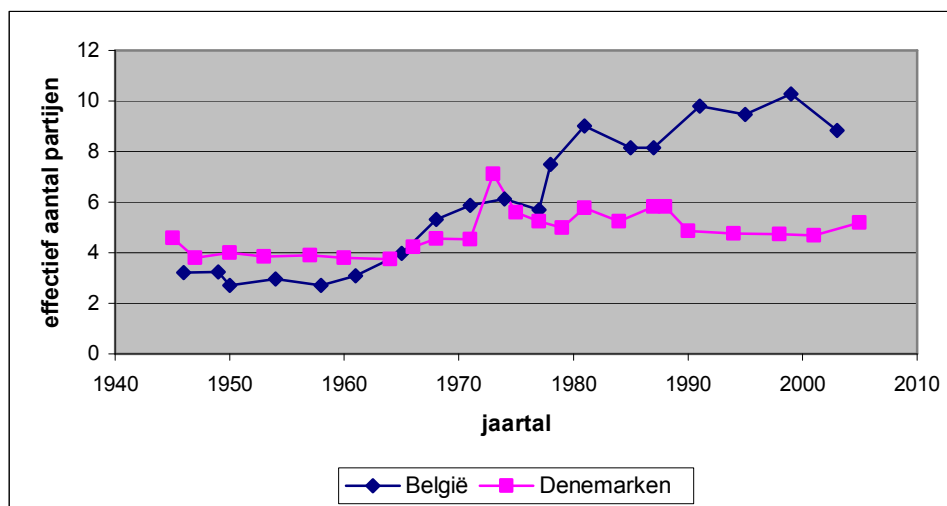
---

¹¹ Tussen 1973 en 1990 werd in Denemarken geen enkele meerderheidsregering gevormd (Damgaard, 2004). Op dit moment heerst er een minderheidsregering van Liberalen en Conservatieven (Deense Overheid, 15.04.2007).

¹² Momenteel steunt de Deense regering op de extreem rechtse Deense Volkspartij (Deense Overheid, 16.04.2007).

grondig geëvolueerd. Terwijl men gedurende de eerste helft van de twintigste eeuw kon spreken van een systeem met drie grote partijen – zowel in Denemarken als België waren dat de christen-democratische, de liberale en de sociaal-democratische partijen –, die afwisselend of in coalitie aan de macht kwamen, worden beide politieke systemen momenteel gekenmerkt door politieke versnippering.

Grafiek 1: Effectieve aantal partijen in België en Denemarken.

Bron: Gallagher, 03.04.2007.

Voor België bedraagt het effectieve aantal partijen in 2003 8,84¹³, voor Denemarken 5,19 in 2005¹⁴, wat hoge scores zijn in vergelijking met andere West-Europese landen.¹⁵ Zowel in België als in Denemarken is er dus een veelheid aan politieke partijen actief, met verschillende electorale omvang en verschillende organisatiemethoden. Vaak is er echter sprake van een sterke partijleiding die een grote mate van partijdiscipline afdwingt (Pedersen, 2002).

Ook voor de verkiezingen van het EP speelt de nationale partijleiding een rol. Het zijn immers de nationale partijen die opkomen bij Europese verkiezingen, waardoor deze partijen ook instaan voor de rekrutering van politici. Bovendien zorgen de grote kieskringen ervoor dat de centrale partijleiding meer invloed heeft. Want hoewel beide landen voor de verkiezing van het nationale parlement gebruik maken van provinciale kieskringen (decentralisering), worden er voor de Europese verkiezingen grotere kieskringen gebruikt (Buch and Hansen, 2002). Alle Vlaamse en Deense MEPs worden vanuit één grote kieskring verkozen: de Vlamingen uit de Vlaamse kieskring, de Denen uit de Deense kieskring. Bij de Europese verkiezingen maakt Denemarken slechts gebruik van één kieskring voor het gehele land (Europees Parlement, 20.04.2007).

¹³ Sterke stijging in de jaren '70 en '80 door het uiteenvallen van de Belgische politieke partijen in Vlaamse en Waalse partijen.

¹⁴ Sterke stijging in 1973 door landslide-election, zie 3.3.2 De Vlaamse en Deense politieke cultuur.

¹⁵ Het effectieve aantal partijen bedraagt in Zweden 4,66 (2003); in Spanje 3,00 (2004); in Duitsland 4,46 (2005) en in Frankrijk 5,22 (2002) (Mattila en Raunio, 2004; Gallagher, 03.04.2007).

Door de landelijke kieskring in Denemarken is het in de praktijk noodzakelijk om minstens zes procent van de stemmen te halen om een zetel te kunnen bemachtigen (Worre, 1996). De meeste kleine Deense partijen zijn niet in staat deze natuurlijke drempel te bereiken en vormen daarom electorale allianties. Oorspronkelijk was er een alliantie van de vier traditionele partijen – de Conservatieven, de Liberalen, de Centrum-Democraten en de Christelijke Volkspartij – en een alliantie van alle partijen die tegen het lidmaatschap van de Europese Gemeenschap gekant waren – voornamelijk kleine partijen die zich situeren op de linkervleugel van het politieke spectrum. De eerste alliantie splitste echter al snel in twee, hoewel de vier partijen toen tot dezelfde coalitieregering behoorden (Worre, 1996). Naast de twee oorspronkelijke allianties zijn er ook drie partijen die een status-quo voorstaan: de Sociaal-Democraten, de Radicalen en de Vooruitgangspartij. Zij willen geen verdere inmenging van Europa, maar ijveren ook niet voor de afbouw ervan. Deze drie partijen hebben echter zeer verschillende partijprogramma's wat ervoor zorgt dat ze niet in alliantie opkomen. Dit leidt tot onderrepresentatie van deze partijen (Worre, 1996).

Het is opvallend dat deze Deense allianties voor de Europese verkiezingen de nationale allianties doorbreken: ze lopen niet parallel met de regerings- en oppositiegroepen. Terwijl de coalitiepartijen op nationaal niveau zich concentreren op het regeerakkoord, splitsen zij zich bij de Europese verkiezingen op. Regeringspartijen sluiten allianties met oppositiepartijen die net als zij voor of tegen een grotere samenwerking met de EU zijn. Toch zorgen deze allianties er niet voor dat de nationale coalitie in moeilijkheden komt. De twee partijsystemen lijken los van elkaar te functioneren (Worre, 1996). Bovendien is dit partijsysteem redelijk persistent. Op nationaal vlak concentreert men zich op nationale thema's, voor de Europese verkiezingen groepeerde men zich rond Europese standpunten (Worre, 1996).

De traditionele partijen halen in Denemarken doorgaans een hoge score bij Europese verkiezingen, vooral de meest pro-Europees gerichte partijen: de Liberalen en de Centrum-Democraten. De partijen met de minst hoge score zijn de partijen die zich neerleggen bij een status quo (Worre, 1996). En hoewel de grootste winnaars vaak de eurosceptische partijen zijn (Lodge, 2001, 2005) die een groot draagvlak hebben bij de bevolking, gingen deze partijen er bij de laatste verkiezingen op achteruit (Nederlandse Omroep Stichting, 13.06.2004).

De nationale kieskring voor de Europese verkiezingen in Denemarken zorgt er dus voor dat partijen verplicht worden om zich te groeperen. Kleine partijen, die in Denemarken traditioneel wel verkozen zouden kunnen raken door onder meer de lage kiesdrempel van twee procent, kunnen dat bij de Europese verkiezingen niet door de grote kieskring. Daarenboven zijn de kandidaten op de Europese lijsten vaak onbekende, lokale politici (Worre, 1996).

In België bestaat er geen tweeledig partijsysteem zoals dat in Denemarken het geval is. De politieke partijen komen er voor de Europese verkiezingen meestal in dezelfde kartels op dan bij nationale of regionale verkiezingen, allianties met andere partijen worden er niet gesloten. Doordat

de Vlaamse verkiezingen in principe steeds gelijktijdig met de Europese worden gehouden, concentreren de politieke partijen zich vooral op het regionale niveau. Dit heeft een invloed op de Europese verkiezingen, die zowel door de partijen als door de bevolking als minder belangrijk worden beschouwd. Vlaamse thema's kunnen daardoor in grote mate de verkiezingsuitslag van de Europese verkiezingen bepalen (Ackaert, De Winter & Swyngedouw, 1996). Een echte pro/contradimensie zoals in Denemarken kent België niet.

3.2.3 Kieswetgeving

3.2.3.1 Verkiezingsvoorwaarden

De kieswetgeving kan er voor zorgen dat bepaalde kandidaten geen kans maken op een politieke lijst, bijvoorbeeld minderjarigen, of dat kandidaten op de lijst geen kans maken op een effectief mandaat, bijvoorbeeld de echtgenoot van een mandataris.

Het EP, dat in het verleden probeerde te streven naar een uniforme kiesprocedure, besloot in 1998 het principe van de gemeenschappelijke beginselen goed te keuren met betrekking tot de Europese verkiezingen in de lidstaten. Dit principe werd neergelegd in een verslag van het Griekse Europarlementslid Georgios Anastassopoulos (Anastassopoulos, 02.06.1998). De lidstaten dienen nu met eenparigheid van stemmen overeenstemming te bereiken over de nieuwe beginselen en het EP zal deze vervolgens met een gewone meerderheid moeten goedkeuren. Daarna volgt de bekrachtiging door de nationale parlementen (Europees Parlement, 21.04.2007).

In de ontwerpakte bij het verslag van Anastassopoulos worden enkele beginselen voorgesteld. Zo dienen de lidstaten met meer dan twintig miljoen inwoners het grondgebied op te splitsen in territoriale kiesdistricten. De kiesdrempel zou maximum vijf procent mogen bedragen en een systeem met voorkeurstemmen wordt aangeraden (Anastassopoulos, 02.06.1998). Deze algemene beginselen zorgen dus tot op zekere hoogte voor uniformiteit, maar de beslissingsmacht over de concrete regels blijft bij de nationale lidstaten.

Wat de kieswetgeving betreft bestaan er veel overeenkomsten tussen België en Denemarken, ook voor Europese verkiezingen. België en Denemarken maken beide gebruik van een systeem van proportionele representatie met lijsten. Voorkeurstemmen zijn in beide politieke systemen toegelaten (Europees Parlement, 20.04.2007). En in beide landen wordt er gebruik gemaakt van het systeem D'Hondt voor de proportionele berekening (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Toch dient er ook op de verschillen tussen de kieswetgevingen van België en Denemarken te worden gewezen. Voor de verkiezingen van het EP, die sinds 1979 rechtstreeks werden gehouden, is er in België een opkomstplicht vanaf achttien jaar. Deze regeling was zelfs een stap voor op de kieswetgeving voor de nationale verkiezingen, waar pas vanaf 1981 achttienjarigen werden

toegelaten in de stembureaus (Depauw en Van Hecke, 2006). In Denemarken is er geen kiesplicht, maar om te mogen stemmen moet je ook hier minstens achttien jaar zijn. Kandidaten moeten aan dezelfde leeftijdsvoorwaarde voldoen, terwijl er voor Belgische kandidaten een minimumleeftijd van 21 jaar bestaat (Europees Parlement, 20.04.2007).

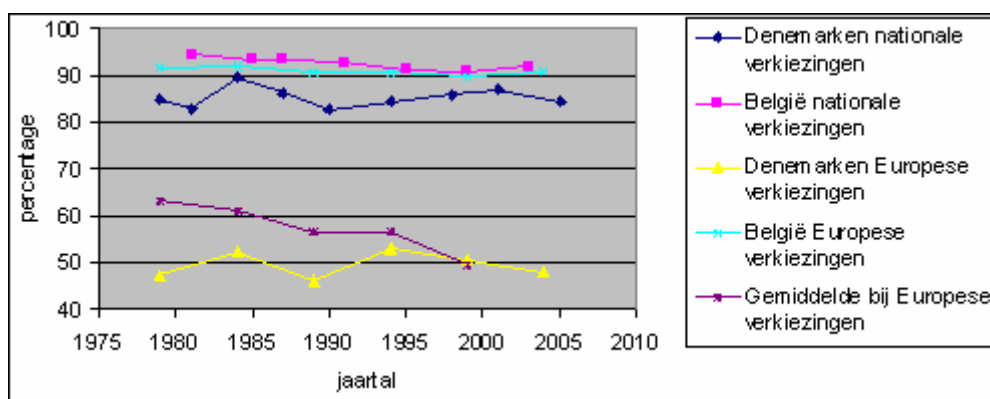
Terwijl er in Denemarken gebruik wordt gemaakt van één nationale kieskring en een kiesdrempel van twee procent, deelt België het land op in vier kieskringen – Vlaanderen, Wallonië, Brussel en de Duitstalige gemeenschap – en geldt er geen kiesdrempel (Corbett, Jacobs en Shackleton, 2003). De Deense staat vergoedt bovendien geen kosten voor politieke campagnes, terwijl er in België overheidsfinanciering bestaat en een begrenzing van de uitgaven in de drie maanden voorafgaand aan de verkiezingen (Europees Parlement, 22.04.2007). Bovendien wordt er op een andere dag naar de stembus gegaan: de Denen op donderdag, de Belgen op zondag (Europees Parlement, 20.04.2007).

3.2.3.2 Europese verkiezingen en de burgers

Zowel door politici (Bursens, 2002) als door de bevolking (Buch en Hansen, 2002) wordt het Europese niveau als minder belangrijk geacht dan het nationale niveau.

In Denemarken is er, in tegenstelling tot België, geen kiesplicht. De kiesopkomst is er echter veel lager bij de Europese verkiezingen dan bij de nationale verkiezingen (grafiek 2), wat wijst op een mindere interesse bij de Deense bevolking voor het Europese niveau (Worre, 1996).

Grafiek 2: Kiesopkomst in Denemarken en België bij nationale en Europese verkiezingen (1979-2005).

Bron: Alvarez-Rivera, 22.03.2007; Federale Belgische Overheid, 21.02.2007; Europees Parlement, 18.04.2007.

De kiesopkomst voor Europese verkiezingen is in Denemarken beduidend lager dan de kiesopkomst voor nationale verkiezingen, maar ook dan het Europese gemiddelde bij Europese

verkiezingen (Alvarez-Rivera, 22.03.2007; Europees Parlement, 18.04.2007). In de literatuur wordt Denemarken dan ook vaak eurosceptisch genoemd (Bursens, 2002). Voorbeelden daarvan zijn niet alleen de lage opkomst bij Europese verkiezingen, maar ook het negatieve referendum over het verdrag van Maastricht in 1992 (Worre, 1996).

This is due to the fact that people feel that they have no influence anyhow. (...) The feeling is that it is irrelevant, waste of time. (...) People with less political interest, which is always to some extent class-determined, will stay at home. It has to do with the fact that Brussels is far away and not so transparent. (...) You know, the British have only [a turnout of] 22 or 23%. Which reflects the euroscepticism of the British. (Camre, 20.03.2007)

Maar terwijl de eurosceptische cultuur wel degelijk leeft in Denemarken, komt dat in België veel minder snel aan de oppervlakte. België is al sinds het begin betrokken bij de Europese samenwerking (Depauw & Van Hecke, 2006) en bovendien is Brussel in het hart van de Europese Unie gelegen. Toch blijkt uit de gegevens van de kiesopkomst dat ook in België de Europese politiek minder belangrijk wordt geacht dan de nationale politiek (grafiek 2). Het feit dat de verschillen in opkomstpercentages eerder klein zijn, kan te wijten zijn aan de opkomstplicht die in België geldt. Vele Belgen gaan stemmen uit plichtsbefef of om een boete te vermijden, waardoor er een minder sterk verband bestaat tussen de kiesopkomst en de interesse in het politieke niveau (De Winter & Brans, 2003).

3.2.3.3 Cumul

Of het combineren van verschillende mandaten al dan niet is toegestaan wordt eveneens vastgelegd in de kieswetgeving.

Het EP is van oordeel dat het lidmaatschap van het Europees Parlement onverenigbaar moet zijn met dat van een nationaal parlement. Het is de bedoeling te vermijden dat twee zware mandaten gecombineerd worden, waardoor men zich minder zou kunnen wijden aan het mandaat in het EP. Men wil ook tegengaan dat er door nationale politici van het EP gebruik zou worden gemaakt door het mandaat als MEP als bijkomstig te beschouwen (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Toch zijn er slechts vier lidstaten die een volledig cumulverbod hanteren voor het nationaal parlement: België, Griekenland, Spanje en Oostenrijk (Europees Parlement, 21.04.2007). Ierland kent een gedeeltelijk verbod. In Portugal wordt men opgevolgd door de volgende op de lijst zodra men de overstap maakt van het nationaal naar het Europees parlement, na het Europese mandaat krijgt men zijn zetel in het nationaal parlement terug. In januari 1999 waren er drie Franse, vijf Italiaanse en drie Britse MEPs die hun mandaat cumuleerden met het nationaal parlement (Europees Parlement, 21.04.2007).

Cumuls zijn voor MEPs wel toegestaan voor lokale mandaten of niet-verkozen mandaten, zoals het partijvoorzitterschap (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). In België geldt er echter een striktere regeling: er is een onverenigbaarheid van een mandaat in het Europees parlement met het ambt van burgemeester, schepen of OCMW-voorzitter in een gemeente met meer dan 50 000 inwoners. Cumuls met lokale mandaten in kleinere steden of gemeenten en een cumul met bijvoorbeeld een functie als partijvoorzitter zijn echter nog steeds wijdverspreid onder de Vlaamse leden (tabel 2). Zeven van de 18 Vlaamse MEPs uit de periode 1999-2004 hielden er een tweede politiek mandaat op na (36,84%). Bij de Denen is er slechts sprake van één cumul met een lokaal mandaat (5,56%), het partijvoorzitterschap wordt in die periode door geen enkele Deense MEP gecumuleerd.

Tabel 2: Cumuls van Vlaamse en Deense MEPs tijdens de legislatuur 1999-2004.

	Geen cumul	Lokaal mandaat	Partijvoorzitterschap
Vlaamse MEPs	12 (63,16%) ¹⁶	6 (31,58%) ¹⁷	1 (5,26%) ¹⁸
Deense MEPs	17 (94,44%)	1 (5,56%) ¹⁹	0 (0%)
TOTAAL	29 (78,38%)	7 (18,92%)	1 (2,70%)

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007; Vlaams Belang, 14.11.2004; Blak, 15.04.2007.

Het feit dat meer Vlaamse dan Deense MEPs uit de periode 1999-2004 lokale mandaten cumuleerden, zou te wijten kunnen zijn aan de nabijheid van de Vlamingen tot het lokale niveau. Ook de contacten met de politieke partij kunnen op die manier gemakkelijker verlopen dan voor de Deense MEPs die zelden in eigen land vertoeven (Worre, 1996).

Hoewel deze cumuls vaak nadelig zijn voor de activiteit in het Europees parlement, kunnen ze echter ook voordelen bieden. Cumulerende MEPs halen vaak aan dat lokale mandatarissen nauwer betrokken zijn bij de burgers, waardoor ze beter weten wat er leeft in hun regio, wat ook hun taak als MEP ten goede kan komen (Maes, 30.03.2007; Sterckx, 12.04.2007; Van Lancker, 20.04.2007). Of deze invloed bestaat en hoe sterk het verband is, is hier echter niet op te maken.

Cumulerende MEPs verwerven wel vaak meer media-bekendheid door hun tweede politieke functie. Hierdoor zouden ze op Europees niveau in principe minder rekening moeten houden met hun achterban terwijl ze toch verkozen kunnen raken (King, 1981; Bursens, 2002). Terwijl de Denen veel verder van hun achterban verwijderd zijn, houden zij toch een sterk contact. Dit gebeurt

¹⁶ Peter Bossu, Philip Claeys, Willy De Clercq, Jan Dhaene, Karel Dillen, Saïd El Khadraoui, Miet Smet, Patsy Sörensen, Bart Staes, Kathleen Van Brempt, Luckas Vander Taelen en Johan Van Hecke cumuleerden hun mandaat in het EP niet met een ander mandaat gedurende de legislatuur 1999-2004.

¹⁷ Ward Beysen (gemeenteraadslid 1999-2000), Koen Dillen (gemeenteraadslid tot 2005), Nelly Maes (gemeenteraadslid tot 2001), Dirk Sterckx (gemeenteraadslid sinds 2001), Marianne Thyssen (gemeenteraadslid tot 2000, schepen sinds 2001), Anne Van Lancker (gemeenteraadslid 1994-...).

¹⁸ Frank Vanhecke, voorzitter Vlaams Belang (Vlaams Belang, 14.11.2004).

¹⁹ Freddy Blak zetelde in de gemeenteraad in Næstved vanaf 2002 (Blak, 15.04.2007).

zelden door cumuls – die vaak moeilijk haalbaar zijn – maar wel door informatieverstopping en werkbezoeken (Jensen, 27.04.2007). Vooral pro-Europese MEPs trachten aan de hoge graad van scepsis in Denemarken t.o.v. de EU tegemoet te komen (Jensen, 12.04.2007; Busk, 18.04.2007). Hoewel enkele studies suggereren dat euroscepsis leidt tot een meer nauwgezette opvolging van EU-dossiers, wijzen er ook elementen in de andere richting (Jensen, 2003; Holmberg, 1999). De lage kiesopkomst bijvoorbeeld, en de indruk van de Deense MEPs.

If you are discussing with opposants of the EU, they don't know very much about the EU. They just want to be against. (Busk, 18.04.2007)

Men zou kunnen beargumenteren dat euroscepsis niet voor een grotere interesse zorgt bij de bevolking, maar eerder bij de regering (Pedersen, 2000).

3.2.3.4 Quota's

Vooraleer de invloed van de media en de Deense houding t.o.v. de EU verder worden besproken, dienen we eerst dieper in te gaan op enkele elementen uit de kieswetgeving. Zo kunnen quota's in de kieswet worden ingeschreven om ervoor te zorgen dat bepaalde groepen meer vertegenwoordigd zullen zijn in het parlement. Quota's worden bijvoorbeeld vaak gebruikt om selectoren te verplichten meer vrouwelijke kandidaten op de kieslijsten te zetten en spelen dus een rol in het rekruteringsproces.

Ook hier dient voor de Europese regelgeving naar de beslissingen van de lidstaten te worden gekeken (21.04.2007).

Sinds 2004 is het in Vlaanderen verplicht om de plaatsen op de kieslijsten voor minstens de helft te voorzien van vrouwelijke kandidaten (Depauw en Van Hecke, 2006).

Ondertussen is ook de Belgische kieswetgeving veranderd en is pariteit verplicht, ook op Europees niveau. Wij zijn nu met drie mannen hier. Hoeveel stemmen we binnen twee jaar zullen halen weten we niet. (...) Maar in ieder geval, op de [eerste of de] tweede plaats moet een vrouw komen volgens de wet. (Dillen, 11.04.2007)

Deze quota zorgen wel voor pariteit op de kieslijsten, maar garanderen daarmee nog geen pariteit in het EP. Wat het resultaat zal zijn van de verkiezingen in 2009 is moeilijk te voorspellen, maar in de legislatuur 1999-2004 was 37,5% van de Deense MEPs van het vrouwelijke geslacht. Voor de Vlaamse leden was dat 35,7%.

Tabel 3: Vrouwelijke MEPs voor Denemarken en Vlaanderen (na de verkiezingen van juni 1999).

Land	Aantal MEPs	Vrouwelijke MEPs
Denemarken	16	6 (37,5%) ²⁰
Vlaanderen	14	5 (35,7%) ²¹

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Hoewel beide percentages redelijk hoog zijn in vergelijking met veel andere nationale delegaties²², is er geen sprake van pariteit. Wat het resultaat zal zijn van de pariteitsregel in België op het aantal effectief verkozen vrouwelijke MEPs zal na de verkiezingen van 2009 duidelijk worden.

3.2.3.5 Opvolgers

Hoe bepaald wordt wie de plaats inneemt van een overleden of ontslagnemend parlementslid, kan een grote invloed uitoefenen op de rekrutering. Opvolgerslijsten zorgen ervoor dat men de kandidaten bij de rekrutering verdeelt onder de effectieve lijst en de opvolgerslijst. Een eerste plaats op de opvolgerslijst kan een belangrijke positie zijn. Men heeft vanuit de opvolgerslijst vaak meer kans op een effectief mandaat dan vanuit een lage plaats op de effectieve lijst (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Het gebruik van opvolgerslijsten is geen algemeen gebruikt systeem voor de verkiezing van het EP. Naast België (Depauw & Van Hecke, 2006) maakt enkel Portugal gebruik van opvolgerslijsten (Europees Parlement, 17.04.2007). In België wordt de eerste opvolgersplaats als een belangrijke positie op de lijst beschouwd. Vaak worden er politici geplaatst die sterk geïnteresseerd zijn in Europa, maar weinig bekend zijn bij de bevolking. Op een hoge plaats op de effectieve lijst zouden zij weinig stemmen halen, maar door opvolging kunnen zij toch een zetel in het EP behalen.

Dat men kijkt om, eventueel via opvolging, mensen erin te brengen met een grote Europese geloofwaardigheid. (Van Hecke, 28.03.2007)

Bart Staes stond in 1999 op de eerste plaats op de opvolgerslijst. Door de gelijktijdige Vlaamse verkiezingen en de hoge score van de Volksunie werd Bert Anciaux, eerste op de effectieve lijst bij de Europese verkiezingen, Vlaams minister. Bart Staes belandde hierdoor onmiddellijk in het EP (Staes, 16.03.2007). Ook Peter Bossu (opvolger Frank Vandenbroucke), Kathleen Van Brempt (opvolger Peter Bossu), Saïd El Khadraoui (opvolger Kathleen Van Brempt), Ward Beysen (opvolger Annemie Neyts), Jan Dhaene (opvolger Luckas Vander Taelen), Philip Claeys (opvolger

²⁰ Lone Dybkjær, Pernille Frahm, Anne Jensen, Karin Riis-Jørgensen, Ulla Sandbæk en Helle Thorning-Schmidt (Europees Parlement, 23.04.2007).

²¹ Nelly Maes, Miet Smet, Patsy Sørensen, Marianne Thyssen en Anne Van Lancker (Europees Parlement, 23.04.2007).

²² Griekenland 16%, Italië 9%, Portugal 20%, gemiddelde totaal 30% (Europees Parlement, 23.04.2007).

Karel Dillen) en Koen Dillen (opvolger Frank Vanhecke) belandden via een opvolgersplaats in het Europees parlement.

Tabel 4: Aantal Vlaamse MEPs die vanuit een opvolgersplaats in het EP belandden als gevolg van een overlijden of ontslag (1999-2004).

	1 ^e opvolger	2 ^e opvolger	3 ^e opvolger	TOTAAL
Overlijden	0	0	0	0
Ontslag ²³	1	3	1	5
Ontslag als rechtstreeks gevolg van gelijktijdige verkiezingen ²⁴	3	0	0	3
TOTAAL	4	3	1	8

Bron: Europees Parlement, 17.04.2007; Europees Parlement, 23.04.2007.

Drie van de zes Vlaamse lijsttrekkers van een Europese lijst in 1999 kwamen dus nooit in het Europees parlement omwille van de gelijktijdige regionale verkiezingen. Frank Vandenbroucke en Bert Anciaux werden Vlaams minister, Annemie Neyts werd Brussels minister. Vier van de zes eerste opvolgers kwam tijdens de legislatuur 1999-2004 in het Europees parlement terecht. Daarnaast kregen ook drie tweede opvolgers en één derde opvolger een Europees mandaat in diezelfde legislatuur.

Dit toont aan dat opvolgersplaatsen vaak effectiever zijn om een zetel in het EP te bemachtigen dan een derde of vierde plaats op de effectieve lijst. Slechts twee Vlaamse leden werden bij de Europese verkiezingen van 1999 van op een derde effectieve plaats verkozen: Willy De Clercq en Johan Van Hecke. Van de kandidaten op de vierde plaats of lager raakte niemand verkozen. De voorkeurstemmen hadden geen invloed op de volgorde van de Vlaamse lijsten voor de verkozen MEPs in 1999 (Europees Parlement, 17.04.2007).

In de Deense kieswetgeving is geen sprake van opvolgerslijsten. Alle kandidaten worden op één lijst geplaatst en via voorkeurstemmen kan de kiezer bepalen wie een zetel krijgt in het EP (Europees Parlement, 17.04.2007). Als een MEP het EP verlaat, komt de niet-verkozene met de meeste stemmen in de plaats (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

²³ Philip Claeys: 1e opvolger (Karel Dillen trad af om gezondheidsredenen), Jan Dhaene: 2^e opvolger (ontslag Luckas Vander Taelen: filmintendant), Koen Dillen: 2^e opvolger (Frank Vanhecke werd senator: geen gelijktijdige verkiezingen), Kathleen Van Brempt: 2^e opvolger (ontslag Peter Bossu: deed het niet graag), Saïd El Khadraoui: 3^e opvolger (Kathleen Van Brempt werd staatssecretaris).

²⁴ Ward Beysen (Annemie Neyts werd Brussels minister), Peter Bossu (Frank Vandenbroucke werd Vlaams minister), Bart Staes (Bert Anciaux werd Vlaams minister).

Tabel 5: Plaats op de lijst van de Deense verkozenen en opvolgers bij de Europese verkiezingen van juni 1999.

	1 ^e plaats	2 ^e plaats	3 ^e plaats	4 ^e plaats	5 ^e plaats	6 ^e plaats	7 ^e plaats	8 ^e plaats	9 ^e plaats
Verkozenen ²⁵	8	2	1	1	1	1	1	0	1
Opvolgers ²⁶	0	0	1	0	0	1	0	0	0

Bron: Europees Parlement, 17.04.2007; Europees Parlement, 23.04.2007.

Hoewel het op de Vlaamse lijsten voor de Europese verkiezingen moeilijk bleek om verkozen te raken indien men niet op de eerste of de tweede plaats op de lijst stond, was het op de Deense lijsten van diezelfde verkiezingen (1999) mogelijk om vanop de zesde, zevende of zelfs negende plaats verkozen te raken. Men zou kunnen spreken van een grotere openheid van het systeem (Norris, 1997). De invloed van de kiezers is groter door het effect van de voorkeurstemmen (Pedersen, 2002; Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003) en de invloed van de partijleiding wordt kleiner naarmate de plaats op de lijst minder belang heeft voor de kandidaten.

3.2.3.6 Nationale delegaties

In het EP worden de Belgische en de Deense MEPs onderverdeeld in nationale delegaties. Voor het Europees parlement bestaat er echter geen ‘Vlaamse delegatie’. De Vlaamse MEPs behoren tot de Belgische vertegenwoordigers, verkozen uit het Nederlandstalig kiescollege.²⁷ Zowel de Vlaamse als de Deense MEPs zijn op dit ogenblik met 14 vertegenwoordigers. Tijdens de vorige legislatuur (1999-2004) bestond de Deense delegatie echter nog uit 16 leden. De komst van de tien nieuwe lidstaten in 2004 heeft voor een herverdeling van de zetels gezorgd. Sinds 2007 zijn er 785 parlementsleden. Zowel de Belgische (24 MEPs) als de Deense delegatie is daarin klein, vooral als je deze cijfers vergelijkt met grotere landen als Duitsland (99), Frankrijk (78), Groot-Brittannië (78) en Italië (78) (Europees Parlement, 16.04.2007).

Toch is het niet altijd terecht om veel nadruk te leggen op de delegaties van de verschillende lidstaten. De MEPs werken meestal meer samen met hun collega’s in de commissies en in hun Europese fractie, dan met de eigen landgenoten. Met de landgenoten zijn er meestal wel contacten, maar dan vooral op informele basis. Zowel tussen de Vlaamse MEPs als tussen de Deense zijn er weinig structurele contacten. In de interviews met de Vlaamse en Deense MEPs uit de vorige

²⁵ 1^e plaats en verkozen: Bonde, Camre, Dybkjær, Frahm, Haarder, Krarup, Lund, Rovsing; 2^e plaats: Riis-Jørgensen, Sandbæk; 3^e plaats: Anne Jensen; 4^e plaats: Freddy Blak; 5^e plaats: Ole Andreasen; 6^e plaats: Helle Thorning-Schmidt; 7^e plaats: Jens Okking; 9^e plaats: Niels Busk.

²⁶ Opvolger van 3^e plaats: Bent Andersen; van 6^e plaats: Ole Sørensen.

²⁷ Naar de verdeling bij wet vastgelegd op 14-9-01.

legislatuur werden de verhoudingen met de landgenoten meestal als ‘goed’ en ‘hartelijk’ bestempeld²⁸, maar van echt gezamenlijk optreden was er geen sprake.

De sterkste samenwerking voor iedereen is er binnen de Europese partijen. De samenwerking tussen de veertien Vlamingen in het EP is minimaal. Het is één keer heel sterk geweest (...) rond de havenrichtlijn. Dat is bij mijn weten de enige keer waar er verschillende keren is samengezeten en waar er afspraken zijn gemaakt. (...) Er zijn wel bilaterale contacten. Het is niet zo dat we allemaal vrienden zijn. Maar we zijn wel vriendelijk. We kennen elkaar. (Staes, 16.03.2007)

Bilaterale contacten vormen wel degelijk een belangrijk machtsinstrument in het Europees parlement. Carrièreopbouw is er doorgaans sterk van afhankelijk. Zo bestudeert Susan Scarrow de contacten van de MEPs om daaruit af te leiden in welk type carrièreplanning zij geïnteresseerd zijn (Scarrow, 1997). Hier komen we in het laatste hoofdstuk op terug bij de modellen van carrièreopbouw.

3.2.4 Besluit

Na een uitgebreide bespreking van de partijsystemen van Denemarken en Vlaanderen en een inkijk in de kieswetgeving voor de Europese verkiezingen van diezelfde landen, is het duidelijk dat de politieke structuur wel degelijk een invloed heeft op de rekrutering van politici. Quota, leeftijdscriteria, een cumulverbod... bepalen wie zich al dan niet kandidaat kan of wil stellen voor de verkiezingen.

Naast deze politieke structuur speelt echter ook de politieke cultuur een grote rol. Niet alle regels, methoden en criteria zijn immers in de wet vastgelegd. Op de politieke cultuur van de EU-lidstaten België en Denemarken wordt uitgebreid ingegaan in het volgende gedeelte. Ook de invloed van de politieke cultuur van beide landen op de rekrutering voor het EP wordt besproken.

3.3 Politieke cultuur

3.3.1 Inleiding

Alvorens enkele kenmerken van de huidige politieke cultuur van België en Denemarken uit te leggen, is het belangrijk de culturele achtergrond van beide landen te begrijpen. Zo bepaalt het toetredingsproces van Denemarken tot de EU de Europese ingesteldheid in Denemarken tot op vandaag.

---

²⁸ Met uitzondering van de relaties tussen Vlaams Belang enerzijds en sp.a en Groen! anderzijds.

Denemarken hoort echter sinds de eerste toetredingsgolf (in 1973) bij de Europese Unie. Deze lidstaat heeft geruime tijd gehad om zich aan te passen aan de Europese besluitvorming en om een Europees gevoel te creëren bij de bevolking. Dat laatste blijkt echter voor problemen te zorgen. Referenda m.b.t. Europa halen er slechts een nipte meerderheid, en hoewel Denemarken traditioneel een hoge stembusgang heeft, is de opkomst bij Europese verkiezingen eerder laag. Denemarken behoort, in tegenstelling tot België, nog steeds tot de eurosceptische lidstaten.

Na een korte verduidelijking van de relatie tussen Denemarken en de Europese Unie zal verder worden ingegaan op zowel de Vlaamse als de Deense politieke cultuur. Elementen als de vrouwelijke vertegenwoordiging in het nationale en het Europese parlement en de geografische en sociale afstand komen daarbij aan bod.

3.3.2 Denemarken en de EU

Denemarken is tot de EU toegetreden in 1973, gelijktijdig met het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Toen de eerste steen naar Europese samenwerking werd gelegd in de jaren 1950 had Denemarken nog geen sterke Europese interesse. De Deense economie was nog sterk afhankelijk van landbouw en er waren bovendien sterkere economische en historische banden met Scandinavië dan met West- en Zuid-Europa. Denemarken was voorzichtig geweest in de toenadering tot Europese integratie (Nugent, 2003).

Hoewel er in 1961 een nationale consensus heerste, ontstond er tien jaar later, toen de toetreding dichterbij kwam, een populaire oppositie die vreesde voor de erosie van de Deense soevereiniteit en de nationale identiteit. Men twijfelde ook aan de economische voordelen en keerde zich tegen centralisatie (Worre, 1996). Oorspronkelijk waren het maar enkele linkse partijen die achter de oppositie stonden, maar geleidelijk ontstond binnen elke partij een anti-Europese fractie, vooral bij de Sociaal-Democraten en de Radicalen. De uiteindelijke beslissing over toetreding werd genomen door middel van een referendum, waarbij 63% voor de intrede stemde (Worre, 1996). Na de toetreding ging de oppositie er echter sterk op vooruit.

Zoals eerder werd uiteengezet ontstond er een tweede partijsysteem naast het traditionele partijsysteem volgens het links-rechts continuüm. Dit nieuwe partijsysteem was gebaseerd op de standpunten die de partijen verdedigden m.b.t. de toetreding. De pro-Europese partijen verdedigden de toetreding, de anti-Europese partijen vochten voor de Deense soevereiniteit. Daarnaast waren er ook enkele partijen die het opnamen voor een status quo: geen uittreding, maar ook geen verdere inmenging van Europa. Dit tweede partijsysteem doorkruiste het oorspronkelijke partijsysteem, maar zorgde niet voor onstabieliteit. Met betrekking tot Europa ontstonden er nieuwe samenwerkingsverbanden en de nationale en Europese verkiezingen verliepen volgens geheel andere thema's (Christensen, 1995).

Toen in 1986 een tweede referendum werd gehouden over Europa, namelijk over de goedkeuring van de Eenheidsakte, stemde 56% van de bevolking in het voordeel van de Eenheidsakte (Nugent, 2003). Er ontstond opnieuw een nationale consensus en het thema raakte van de politieke agenda (Worre, 1996). Zo kon men zich voor de nationale verkiezingen weer uitsluitend concentreren op nationale thema's.

In het EP kwamen vervolgens vooral jonge kandidaten terecht. De eerste generatie direct verkozen MEPs stapte er in grote getale uit na twee termijnen. Door de jonge en onbekende kandidaten trok de campagne weinig aandacht. De verkiezingsopkomst voor de volgende Europese verkiezingen bedroeg amper 46% (Worre, 1996).

Toen er in juni 1992 opnieuw een referendum werd gehouden, stemden de Denen met een kleine meerderheid (50,7%) tegen de ratificatie van het Verdrag van Maastricht (Nugent, 2003). Na een aanpassing van het verdrag werd het in gewijzigde vorm alsnog goedgekeurd door een meerderheid van de bevolking. In de nieuwe vorm van het verdrag werden speciale garanties aan de Denen gegeven. Ze kregen de formele mogelijkheid zich buiten de regelingen voor een eenheidsmunt en een mogelijk EU-defensiebeleid te houden (ANDK, 28.06.2006). Dit leidde ertoe dat 56,8% van de bevolking uiteindelijk instemde met het Verdrag van Maastricht in mei 1993 (Nugent, 2003).

Hoewel het verdrag nu ook door Denemarken geratificeerd kon worden, was het duidelijk dat de publieke opinie nog steeds niet echt overtuigd was van een verdere integratie in de Europese Unie. Ook de steun voor de Europese munt blijft ontzettend laag in Denemarken (Van der Velden, 29.09.2000).

In tegenstelling tot vele andere EU-lidstaten blijft het stemgedrag voor de Europese verkiezingen in Denemarken gebaseerd op de pro/contra Europese breuklijn. De gebruikelijke partijvoorkeur van de kiezers bij nationale verkiezingen speelt slechts een kleine rol (Worre, 1996). Dit geeft de anti-Europese partijen de mogelijkheid om de kiezers te mobiliseren voor hun oppositie bij de Europese verkiezingen. De Sociaal-Democraten daarentegen deden herhaaldelijk pogingen om de kiezers te overtuigen om te stemmen volgens de traditionele links-rechts breuklijn, ook bij Europese verkiezingen. Het is immers moeilijk om een beleid voor Europa te bepalen als men enkel strijd voert over het al dan niet deelnemen aan de Unie. De Sociaal-Democraten gebruikten hiervoor de slogan 'Rood Europa' (Worre, 1996). Ze strijden voor de socialistische waarden in het Europees parlement, in plaats van de partijen te verdelen voor of tegen een verdere integratie. De kiezers oriënteren zich in Denemarken immers traditioneel wel heel sterk volgens de links-rechts noties (Pedersen, 1987).

Denen zien zichzelf als de uitvinders van de moderne welvaartsstaat (Pedersen, 2000). Hoewel er in de media politieke ontevredenheid getoond wordt, beschouwen de Denen hun systeem als superieur aan de politieke systemen van de Zuid- en Oost-Europese lidstaten. Zowel de politici als

de bevolking in Denemarken gaan er vaak van uit dat een te sterke inmenging van Europa voor een achteruitgang zou zorgen voor de Deense welvaart.

Looking at the differences between legislation in Denmark on tax, on social welfare... You will understand that we don't believe in harmonizing. I will tell you why. These are index-figures for the BNP. We are far about the average of the eurozone. When it comes to taxes, we are also number one. You can image saying to the Danes: 'Now we will harmonize the taxes.' They will clap their hands and jump around, until they find out that all the social welfare will be cut. Same in the EU: 'Friends, you will have our welfare.' 'Good, thank you.' 'But: not without our taxes.' And then they will all protest against it. That shows that you can not harmonize in these very sensitive issues. As you can see, we have the lowest unemployment in Europe. So honestly, we think we are doing quite well. (Camre, 20.03.2007)

De interesse bij de Deense bevolking voor Europese thema's wordt als erg laag beschouwd. Na meer dan dertig jaar lidmaatschap zou er nog steeds geen Europees gevoel in Denemarken heersen (Pedersen, 2002). In België, eveneens één van de kleinere Europese landen, wordt ervan uitgegaan dat de bevolking veel meer eurofiel is. Toch blijkt uit de Eurobarometers dat Denemarken in 2004 op de zesde plaats komt als men vraagt naar het verwantschap van de bevolking met Europa (EOS Gallup Europe, 07.2004). België behaalt de vierde plaats (EOS Gallup Europe, 07.2004).

Tabel 6: Resultaten Eurobarometers (2004) m.b.t. de eurosceptis of eurofilie van België en Denemarken.

	Verbondenheid met Europa	Verbondenheid met eigen land	EU-burger	Lidmaatschap EU	Verhouding EP-burgers
België	81%	88%	78%	89%	42%
Denemarken	79%	99%	65%	70%	52%
Gemiddelde EU-25	69%	93%	66%	70%	45%
Gemiddelde EU-15	70%	93%	69%	73%	45%

Bron: EOS Gallup Europe, 07.2004.

Op de vraag 'Voelt u zich verbonden met Europa?' antwoordt bijna 80% van de Deense bevolking 'Eerder wel'. Bij de Belgische bevolking antwoordt iets meer dan 80% hetzelfde. Beide landen scoren dus boven het Europese gemiddelde 69%. Op de vraag: 'Voelt u zich verbonden met uw land?' antwoordt 99% van de Denen positief, bij de Belgen is dat minder dan 90%, wat onder het gemiddelde van 93 % gelegen is. Zowel de Denen als de Belgen voelen zich volgens deze enquête sterker verbonden met hun eigen land dan met Europa, al is het verschil in België kleiner dan in Denemarken. Verbondenheid is echter niet hetzelfde als burgerschap. Slechts 65% van de Denen voelt zich volgens dit onderzoek Europees burger, tegenover bijna 80% van de Belgen.

Op de vraag of lidmaatschap van de Europese Unie een goede zaak is, antwoordt 70% van de Deense bevolking positief. Hoewel dat heel wat lager ligt dan de bijna 90% in België, blijken de

Denen niet zo eurosceptisch als vaak wordt aangenomen. In het Verenigd Koninkrijk antwoordde slechts 47% positief op deze vraag.

Hoewel de Deense bevolking in referenda m.b.t. de Europese Unie al heeft laten blijken weinig positief te staan t.o.v. Europees lidmaatschap en hoewel de kiesopkomst voor Europese verkiezingen in Denemarken veel lager is dan voor nationale verkiezingen, blijkt uit deze statistieken dat de Deense bevolking niet zo eurosceptisch is als vaak wordt aangenomen. Waren de referenda te sterk beïnvloed door nationale partijen of werden ze bepaald door andere thema's dan enkel de Europese Unie? Is de lage kiesopkomst bij Europese verkiezingen te wijten aan andere factoren dan een zwakke verbondenheid? Wat ook het antwoord op deze vragen is: ook al blijkt de Deense bevolking volgens de Eurobarometers niet zo eurosceptisch als vaak wordt aangenomen, toch liggen de waarden van verbondenheid en Europees burgerschap lager dan die van de Belgische bevolking.

3.3.3 De Vlaamse en de Deense politieke cultuur

Hoewel Denemarken een duidelijk voorbeeld is van de Noord-Europese politieke cultuur, bevindt België zich eerder op de overgang van de noordelijke en zuidelijke Europese culturen (Bursens, 2002). En terwijl België een katholieke achtergrond heeft, is er in de Deense cultuur een sterke invloed van het protestantisme.

3.3.3.1 Breuklijnen

België is bovendien een land met vele breuklijnen (Dierickx, 1978). Naast de taalbarrière tussen Vlaanderen en Wallonië is er ook de sociaal-economische en de religieuze breuklijn (De Winter, 1997). Denemarken, daarentegen, is een eerder homogeen land. Enkel de breuklijn centrum-periferie zorgt er voor diversiteit. Hoewel het één van de kleinere Europese lidstaten betreft, zorgt de afgelegen ligging van de hoofdstad en de sterke aanwezigheid van water ervoor dat Denemarken een sterke opdeling tussen centrum en periferie kent. Hoewel Jutland als het vasteland kan worden beschouwd, is Kopenhagen op het eiland Seeland gelegen. Ook Groenland en de andere Deense eilanden²⁹ versterken de tweedeling centrum-periferie.

---

²⁹ Funen, Bornholm, Falster, Møn, Als, Lolland, Langeland, Amager, de Faerøer-eilanden...

Figuur 2: Kaart Denemarken

Bron: CIA Factbook, 01.11.2005.

Van grote etnische, religieuze of linguïstische verschillen is er in Denemarken echter geen sprake. De vorming van partijen wordt er dan ook vooral gebaseerd op economische, sociale en ideologische verschillen (Katz en Mair, 1992).

3.3.3.2 Politieke partijen, stemgedrag en partij-identificatie

Terwijl Vlaanderen zich langzaam losmaakt uit het rigide verzuilde stelsel, kent Denemarken een plotse omschakeling in 1973. De vijf partijen die op dat moment aan de macht waren, werden in deze ‘landslide-election’ afgestraft en vervangen door vijf nieuwe partijen. De Communistische Partij, de Rechtvaardigheidspartij, de Christelijke Volkspartij, de Centrum-Democraten (pas enkele weken voor die verkiezingen opgericht) en de Vooruitgangspartij boekten enorme winsten. De Rechtvaardigheidspartij hield er vooral anti-Europese standpunten op na en de Christelijke Volkspartij haalde veel stemmen door conservatieve ethische standpunten tegen de liberalisering van de pornografie en abortus (Pedersen, 1988).

Naast de traditionele links-rechts dimensie ontstond er in het parlement een nieuwe opsplitsing. De vier traditionele partijen samen met de Centrum-Democraten en de Christelijke Volkspartij werden gekenmerkt als de compromispartijen. Zij waren bereid te onderhandelen en deden aan politiek zoals dat de traditie was in Denemarken. Vier andere partijen – de Communistische Partij, de Sociale Volkspartij, de Rechtvaardigheidspartij en de Vooruitgangspartij – werden gekenmerkt als oppositiepartijen en zetten zich sterk af tegen de gevestigde partijen. Coalities werden hierdoor

steeds moeilijker voorspelbaar (Pedersen, 1988) en de fractionalisering in het parlement kwam tot een hoogtepunt. Het effectief aantal partijen in Denemarken bedroeg 4,52 in 1971, 7,11 in 1973 en zakte daarna terug tot 5,59 in 1975 (grafiek 1, p. 17: effectieve aantal partijen in Vlaanderen en Denemarken). Door de kiesdrempel van amper twee percent was het voor de kleine partijen relatief gemakkelijk om een zetel te bemachtigen in de Folketing, het Deense parlement (Worre, 1996). En hoewel het parlement meermaals pogingen ondernam om het voor kleine partijen moeilijker te maken om zetels te verwerven, slaagden de kleine partijen die in het parlement zetelden er steeds in dat te verhinderen (Pedersen, 1988).

Ook in Denemarken was het stemgedrag in het midden van de twintigste eeuw nog grotendeels gebaseerd op sociale structuur: de ondernemers stemden voor de conservatieven, de landbouwers voor de liberalen en de werknemers voor de socialisten. Na 1973 speelden echter steeds meer korte-termijn factoren een rol, zoals campagnethema's en de populariteit van politici. De partij-identificatie nam steeds meer af. En men stemde steeds minder op basis van sociale klasse (Damgaard, 1992; Pedersen, 1988).

Net als Denemarken heeft Vlaanderen te maken met een dalende partij-identificatie. Het ledenaantal van de politieke partijen daalt en de volatiliteit stijgt. De verkiezingsdag van 1991 ging de geschiedenis in als 'Zwarte Zondag', maar het leidde niet tot een vervanging van de traditionele partijen door nieuwe partijen, zoals dat in Denemarken in 1973 het geval was. Het Vlaams Belang werd, en wordt nog steeds, van de macht gehouden door het cordon sanitaire. Het vertrouwen in de traditionele partijen daalt echter ook in Vlaanderen en de recente partijen, zoals Groen! en Vlaams Belang, behaalden een vaste plaats naast de traditionele partijen (De Winter & Brans, 2003).

Zowel Denemarken als België worden getypeerd als extreme meerpartijensystemen. In België dient deze benadering echter in het juiste perspectief te worden gezien. Door de opsplitsing van de nationale partijen in regionale partijen verdubbelde het aantal politieke partijen. Er zijn nu twee christen-democratische, socialistische, liberale en groene strekkingen en ze worden dan ook twee maal geteld. Het zijn onafhankelijke partijen. In Vlaanderen is er dus slechts één christen-democratische, socialistische, liberale en groene partij actief. De fractionalisering in Vlaanderen is dus niet gelijk aan de Belgische versnippering van politieke partijen.

3.3.3.3 Corporatisme en leiderschap

Een ander kenmerk van zowel de Vlaamse als de Deense politieke cultuur is het corporatisme. Zowel in Vlaanderen (De Winter & Brans, 2003) als in Denemarken (Jensen, 2003) hebben bepaalde belangengroeperingen een structurele invloed op de politieke besluitvorming. Er wordt structureel overleg georganiseerd tussen de overheid en sociale en economische verenigingen, zoals

vakbonden en werkgeversorganisaties. Dit speelt een belangrijke rol in de cultuur van consensus die zowel in Vlaanderen als in Denemarken ingebakken is in het politieke model.

De Deense bevolking staat in het algemeen eerder sceptisch tegenover leiderschap. Dat maakt het moeilijk om in Denemarken te kunnen spreken van een echte politieke klasse (Jensen, 2003). In wetenschappelijke vergelijkende studies wordt vermeld dat Denemarken één van de enige West-Europese landen is die de professionalisering van de politiek hebben doorgemaakt zonder daarbij ook een politieke klasse te vormen (Borchert, 2003). Er is wel een sterk gevoel van nationale eenheid en een groot verlangen naar economische en politieke gelijkheid, dialoog en pragmatisme (Jensen, 2003).

3.3.3.4 Nationale politieke cultuur en MEPs

De politieke partijen, die zowel in Vlaanderen (De Winter, 1997) als in Denemarken (Bursens, 2002) over de grootste politieke invloed beschikken, gaan echter anders om met de nationale delegatie van MEPs. De Vlaamse politieke partijen oefenen weinig controle of invloed uit op de werkzaamheden van de MEPs. De rekrutering is voor hen het belangrijkste gedeelte. Dat is het moment dat ze hun invloed laten gelden. Eens de partijleiding de lijstvorming heeft bepaald en nadat de MEPs verkozen zijn, hebben de MEPs een grote autonomie om te functioneren binnen het EP (El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007; Staes, 16.03.2007; Van Brempt, 26.03.2007; Van Hecke, 28.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007). De Deense politieke partijen gaan echter anders om met hun MEPs. Juist omdat de Deense publieke opinie, en ook een groot deel van de politieke elite, zo eurosceptisch is, wordt het Europese niveau door de partijen nauwgezet opgevolgd (Jensen, 12.04.2007). Dit kan je ook merken aan de implementatiegegevens, waaruit blijkt dat Denemarken een veel hogere implementatiescore haalt dan bijvoorbeeld België (Bursens, 2002). Deense politieke partijen volgen, veel meer dan de Vlaamse politieke partijen, wat de MEPs van hun partij er doen.

Absolutely. [gevraagd of de partijleiding in Denemarken weet wat hij uitvoert in het EP] We discuss. (...) I participate in all the group meetings of my party back home. I have the right to speak, I have the right to participate in group decisions back home on the Danish issues. (...) So we closely cooperate. (Camre, 20.03.2007)

Het grote verschil met de Deense collega's is dat wat hun ministers in de ministerraad gaan beslissen op voorhand moet overlegd zijn met hun nationaal parlement, het Folketing. Iets wat wij wel zouden willen maar wat niet gebeurt. We zouden dat willen versterken en er zijn pogingen, ook in het Vlaams parlement, om dat te doen. (Staes, 16.03.2007)

Deense politici, met een vaak eurosceptische achtergrond, houden dus nauwlettend in de gaten wat er gebeurt in de EU (Ruostetsaari, 2001, p. 22). Vlaamse politici zijn hier lossier in, en zijn daarom

vaak minder goed op de hoogte van wat er gebeurt. Ook Miet Smet merkte dit verschil met de Denen op (Smet, 22.03.2007).

3.3.4 Vrouwelijke vertegenwoordiging in Vlaanderen en Denemarken

In de jaren 1960 en 1970 kwam er een politieke mobilisatie van vrouwen op gang in Denemarken. De nieuwe linkse partijen legden de nadruk op autonomie, participatie en vrijheid (Jensen, 2003). Tot de jaren 1960 werden vrouwen benadeeld in de Deense politieke lijstvorming, maar sinds de jaren 1970 zijn er ongeveer evenveel vrouwelijke als mannelijke kandidaten. En er ontstond ook een sterke stijging van het aantal vrouwelijke verkozenen. Terwijl het aandeel vrouwen in de Deense bevolking zowel in 1966 als in 1988 51% bedroeg, steeg het aantal vrouwelijke vertegenwoordigers in diezelfde jaren van 11% naar 31%. Tien jaar later, bij de verkiezing van 1998, bedroeg het vrouwelijke aandeel in het nationale parlement 37% (Pedersen, 2002, p. 54). De stijging van het aantal voorkeurstemmen speelt in het voordeel van de vrouwelijke kandidaten, vooral voor de vrouwen in de kleinere partijen. Vrouwelijke politici slagen er ook steeds beter in om belangrijkere posities te verwerven binnen de politiek (Pedersen, 2002).

Denemarken en de andere Scandinavische landen staan bekend om het grote aandeel vrouwelijke kandidaten dat verkozen geraakt in politieke mandaten. In België wordt het aandeel vrouwen ook steeds groter, maar de grote meerderheid van de politici zijn nog steeds mannen. Terwijl het aandeel van vrouwen in het Belgische parlement in 1974 slechts 6,6% was, is dat aandeel gegroeid tot 22,4% in 1999. In 2003 bedraagt het percentage van vrouwen in het parlement in België 36,1% (De Meulenaer, 2005, p. 23-25). Nog steeds een minderheid, maar wel het resultaat van een sterke stijging.

In juni 1999 werden bij de verkiezingen voor het Europees parlement zestien Denen en veertien Vlamingen gekozen. Het percentage vrouwelijke verkozenen blijkt hier gelijklopend (tabel 3). Denemarken haalde in 1999 een relatief hoog percentage vrouwen in het EP: 37,5%. Alleen Finland, Zweden, Frankrijk en Oostenrijk deden beter (Europees Parlement, 24.04.2007). Het percentage voor België was 28%, waardoor België pas op de elfde plaats kwam van de EU-lidstaten. Enkel nog voorafgaand aan het Verenigd Koninkrijk, Portugal, Griekenland en Italië (Corbett, Jacobs en Shackleton, 2003). In zowel België als Denemarken daalde het percentage vrouwelijke verkozenen t.o.v. de verkiezingen in 1994, toen waren er respectievelijk 32% en 44% vrouwen verkozen (Europees Parlement, 24.04.2007).

Zonder het Duitstalige Europarlementslid en de Waalse Europarlementsleden haalt Vlaanderen in 1999 echter een veel hogere score. Vijf van de veertien oorspronkelijke MEPs in 1999 zijn vrouwen. Daarmee haalt Vlaanderen 35,7% vrouwen (t.o.v. 28% vrouwelijke Belgische MEPs). De Duitstalige en Waalse delegatie in het EP bestaat uit twee vrouwen en negen mannen, of slechts

18,2% vrouwelijke MEPs (Europees Parlement, 23.04.2007). De Belgische cijfers zorgen dus voor een vertekening als we enkel Vlaanderen bestuderen.

Opvolgers zouden er echter voor kunnen zorgen dat het percentage vrouwen na verloop van tijd kan toe- of afnemen. In Vlaanderen is het percentage vrouwelijke MEPs even gestegen toen Kathleen Van Brempt Peter Bossu opvolgde na amper zes maanden van de legislatuur. Ook Kathleen Van Brempt trad echter uit en werd opgevolgd door een man, waardoor het percentage op dezelfde hoogte kwam als in het begin van de legislatuur. Andere opvolgingen hadden geen invloed op dit cijfer, het waren enkel mannelijke politici die mannelijke MEPs opvolgden. Dit was ook in Denemarken het geval.

3.3.5 De geografische en de sociale afstand

3.3.5.1 De geografische afstand

In Denemarken is zowel de geografische als de sociale afstand tot de EU groter dan voor de Vlamingen. Denen zijn niet alleen geografisch verder verwijderd van het EP, ze voelen zich ook verder verwijderd van de Europese doelstellingen.

België en Denemarken zijn beide geografisch kleine landen. De reistijden binnen het land zijn dus beperkt. Het is voor nationale politici mogelijk om in Brussel of in Kopenhagen in het nationale parlement te zetelen, maar tevens een sterk contact te onderhouden met de lokale achterban (Pedersen, 2000).

In Denemarken wordt de band met de kieskring enerzijds verzwakt, maar anderzijds ook versterkt door het ontbreken van een lokaliteitregel. Politici kunnen kiezen in welke kieskring ze opkomen, zonder dat ze verplicht zijn ook in die kieskring gehuisvest te zijn (Pedersen, 1975). Dat maakt de band met de achterban enerzijds minder continu. Politici komen op in de regio waar ze over de meeste aanhang beschikken, maar dat hoeft niet steeds dezelfde kieskring te zijn. Wel is de band met de kieskring, ook al is dat niet altijd de kieskring waarin ze wonen, traditioneel sterk in Denemarken (Pedersen, 2000).

Het EP is echter zowel in Brussel als in Straatsburg gevestigd. MEPs verblijven doorgaans twee à drie weken per maand in Brussel, en één week in Straatsburg voor de plenaire zitting (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Voor Vlaamse MEPs betekent dit dat ze één week per maand in het buitenland verblijven, maar voor de Deense MEPs heeft de overstap naar het EP een veel grotere impact op hun leven. Commissievergaderingen in Brussel, plenaire zittingen in Straatsburg en Brussel en vergaderingen van de politieke groep in Brussel zorgen ervoor dat ze nauwelijks nog tijd in Denemarken kunnen doorbrengen. Dit betekent niet alleen dat ze hun familie en vrienden achterlaten, ook de relatie met hun politieke achterban in Denemarken lijdt daaronder. Hoewel ze zich bijna uitsluitend in het buitenland bevinden, is het toch noodzakelijk dat ze erin

slagen om in hun thuisland te communiceren over het werk dat zij verrichten (Jensen, 12.04.2007). Deense Europarlementsleden worden immers op nationaal niveau verkozen, in één grote kieskring, en hebben dus veel stemmen nodig om herverkozen te raken. En ook de politieke partij in eigen land moet overtuigd worden van een goede plaats op de lijst, als men voor herverkiezing in aanmerking wil komen.

Ik vind wel dat dat [de geografische afstand] een belangrijke rol speelt. (...) Wij hebben behalve de agenda die we in het EP hebben, ook altijd nog een agenda daarbuiten, in onze kiesomschrijving, in onze eigen partijpolitieke vergadering... Daar zijn wij aanwezig. Terwijl ik vaststel dat collega's – ik heb het gemerkt bij een collega uit Finland die in onze groep zit – die willen meedoen met de nationale politiek, op een gegeven moment echt moeten weggaan uit het EP. En anderen, die hier blijven hangen, zijn dan soms helemaal vervreemd van hun nationale politiek. (Maes, 30.03.2007)

Een Europarlementslid dat goed werk levert in het EP is steeds afhankelijk van de publieke opinie in eigen land. MEPs moeten voortdurend rekening houden met de meningen en belangen van het thuisfront.

Om de MEPs minder afhankelijk te maken van de nationale of regionale achterban zou men de Europese verkiezingen op Europees niveau kunnen houden, al brengt dit niet alleen voordelen, maar ook nadelen met zich mee. De afstand tussen de MEPs en de burgers dreigt hierdoor nog groter te worden en ook op praktisch vlak zijn niet alle MEPs ervan overtuigd dat het haalbaar is.

Dat zou ideaal zijn [als Europarlementsliden op Europees niveau konden worden verkozen] maar ik denk dat we daar nog ver van af staan. Er zijn nu wel Europese partijen erkend. Maar het heeft veel te maken met het medialandschap dat vooral nationaal georganiseerd is. Er is geen CNN zoals in Amerika, waar heel de United States worden opgevoerd. Het medialandschap in Europa is zeer versplinterd. De Walen kennen zelfs nauwelijks de Vlamingen, om daar al mee te beginnen. (Dhaene, 19.03.2007)

Ik denk dat het geen goede zaak zou zijn (om de verkiezingen voor het EP op Europees niveau te houden), want dan zou je een lijst moeten hebben met 785 namen waar je bijna niemand van kent. Ik denk dat het niet slecht is dat je met kleinere kieskringen werkt. Klein is relatief, want bij ons is dat dus heel Vlaanderen. (...)

Tegelijkertijd zijn we wel aan het evolueren naar het systeem van Europese politieke partijen. (...) Je gaat dus waarschijnlijk ook in de toekomst een aantal kenmerken hebben van een Europese politieke partij. Bijvoorbeeld een aantal gemeenschappelijke programmapunten. (...) Of we zouden bijvoorbeeld kunnen zeggen: we gaan overeenkomen dat als wij de grootste fractie zijn, dat dit dan onze kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie is. (...) Ik denk dat het meer en meer in die richting zal gaan. (El Khadraoui, 30.03.2007)

Geografische afstand houdt dus niet alleen in dat men zich fysiek vaak moet verplaatsen om aan de commissievergaderingen en de plenaire zittingen te kunnen deelnemen. Ook de afstand tot het nationale politieke milieu wordt hierdoor voor een deel afgesneden. De media kunnen hier een belangrijke rol in spelen (Christensen, 1995). Als er in het thuisland veel bericht wordt over de werkzaamheden in het EP, zodat de bevolking goed op de hoogte is van de competentie van de nationale delegatie, kunnen MEPs de kans krijgen een echte Europese politieke carrière op te

bouwen. Politici die enkel op het Europese niveau actief zijn, en weinig in de media te zien zijn, krijgen het moeilijk bij herverkiezing (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

3.3.5.2 Europese politieke groepen

Niet alleen de media kunnen hier toe bijdragen, ook de politieke groepen in het EP kunnen zorgen voor meer ‘Europese carrièremakers’ (Scarrow, 1997): politici die hun primaire focus richten op het Europese niveau. De politieke groepen spelen een centrale rol in de werking van het EP. Ze bepalen de parlementaire agenda, kiezen rapporteurs en beslissen over de toewijzing van spreektijd (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Onafhankelijke leden in het EP hebben het vaak moeilijker om een bepalende invloed uit te oefenen. Want *‘je politieke macht ligt niet in je eigen stem. Je politieke macht ligt in het feit dat je deel uitmaakt van een politieke groep’* (Sterckx, 12.04.2007). De politieke groep kan dus zorgen voor meer invloed voor individuen binnen het EP. Bovendien kan lidmaatschap aan een politieke groep zorgen voor interne groeps promotie (Faas, 2003), wat een voordeel is voor ‘carrièrepolitici’ (King, 1981).

De drie Vlaamse MEPs van Vlaams Belang zetelden echter tot begin 2007 als niet-ingeschrevenen (Bureau EP DH & Parlementair DC UL, 01.02.2007). Ook Patsy Sörensen bracht het grootste deel van haar tijd in het EP door als onafhankelijk MEP (Sörensen, 18.09.2002). Dit houdt in dat deze MEPs onafhankelijk kunnen werken en over een grotere autonomie beschikken, maar tegelijk is het ook veel moeilijker om op eigen houtje een belangrijke functie in de wacht te slepen. Ook MEPs die wel behoren tot een politieke groep hebben bovendien een behoorlijke autonomie. De fracties hebben vaak weinig invloed op het stemgedrag en slagen er zelden in het werkgedrag van een lid te sturen (El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Staes, 16.03.2007; Sterckx, 12.04.2007; Vander Taelen, 28.03.2007).

Wij proberen zo veel als mogelijk te overleggen en een politieke lijn te bepalen. Maar op het einde van de rit – ook als we een stemlijst krijgen van de fractie, waarin staat waar we voor en waar we tegen moeten stemmen of onthouden – hebben we in laatste instantie toch de vrijheid om zelf anders te stemmen als we dat willen. (El Khadraoui, 30.03.2007)

Partijdiscipline zoals dat in Vlaanderen en Denemarken op nationaal niveau het geval is, blijkt dus niet te bestaan op het Europese vlak. De MEPs hebben een grote mate van autonomie. Toch is dit niet voor alle partijen het geval. Opvallend is dat vooral de groene (Vlaamse) MEPs hun individuele keuzevrijheid benadrukken (Staes, 16.03.2007; Dhaene, 19.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007, Sörensen, 22.03.2007). Ook Miet Smet (Smet, 22.03.2007) en Saïd El Khadraoui (El Khadraoui, 30.03.2007), die beiden Kamerlid waren alvorens in het EP te zetelen, merken de grotere mate van autonomie in het EP op.

[Dat] je binnen je groep een veel grotere vrijheid hebt, maar die vrijheid bestaat er niet in dat je je groep meetrekt in een totaal andere richting. De vrijheid bestaat erin dat je anders stemt dan je groep. Wat ik regelmatig gedaan heb. (Smet, 22.03.2007)

Zij getuigen dat ze in het EP over een veel grotere onafhankelijkheid beschikken dan op nationaal niveau mogelijk is. In een nationaal of regionaal parlement zijn de partijen opgedeeld in meerderheidspartijen en minderheidspartijen. Bovendien is er een sterke band met de regering, die kan vallen door te weinig steun van dat parlement. Parlementsleden uit de meerderheidspartijen worden daarom door de partij verplicht om te stemmen volgens de partijlijn. De oppositiepartijen gaan steeds tegen meerderheidsstandpunten in. De individuele parlementsleden in nationale en regionale parlementen beschikken over weinig autonomie (El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007).

In het EP is dit niet het geval. Er bestaat geen meerderheid en minderheid zoals op nationaal niveau en er is ook geen regering die steunt op een meerderheid van het EP.

Je kan stemmen zoals je wilt. En dat is interessant. Ik heb heel regelmatig, samen met Bart Staes, heel hard tegen de groene groep gestemd. Wij waren niet te beroerd om voorstellen en rapporten kritisch te bekijken en tegen het stemadvies van onze eigen groep in te gaan. Wij stemden mee, als het erop aankwam, met de liberalen, met de socialisten, met de christendemocraten. Je hebt daar als politicus, als parlementariër, een ontzettend grote vrijheid. Dat maakt het werk zeer creatief. Want wat moet je doen in het Vlaams of Belgisch parlement? Je moet de aanwijzingen volgen van de meerderheid, want anders breng je die meerderheid in gevaar. In het EP kan je enkel rekenen op boze blikken, en krijg je op de duur een reputatie. (Vander Taelen, 28.03.2007)

De Europese politieke groepen zorgen dus wel voor stemadvies. Europarlementsleden maken hier vaak gebruik van, niet alleen uit volgzzaamheid, maar ook omdat je niet alle dossiers kan opvolgen.

Je moet natuurlijk die stemlijsten die dan tot stand komen in de groep goed nakijken of er niets van de Vlaamse belangen in geschaad wordt. (Maes, 30.03.2007)

De stemlijsten worden gevormd door compromissen en vormen een richtlijn voor de dossiers waar de Europarlementsleden zich niet in verdiept hebben. Het EP is immers met zoveel, vaak zeer technische, dossiers bezig, dat elk parlements lid genoodzaakt is zich te specialiseren (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

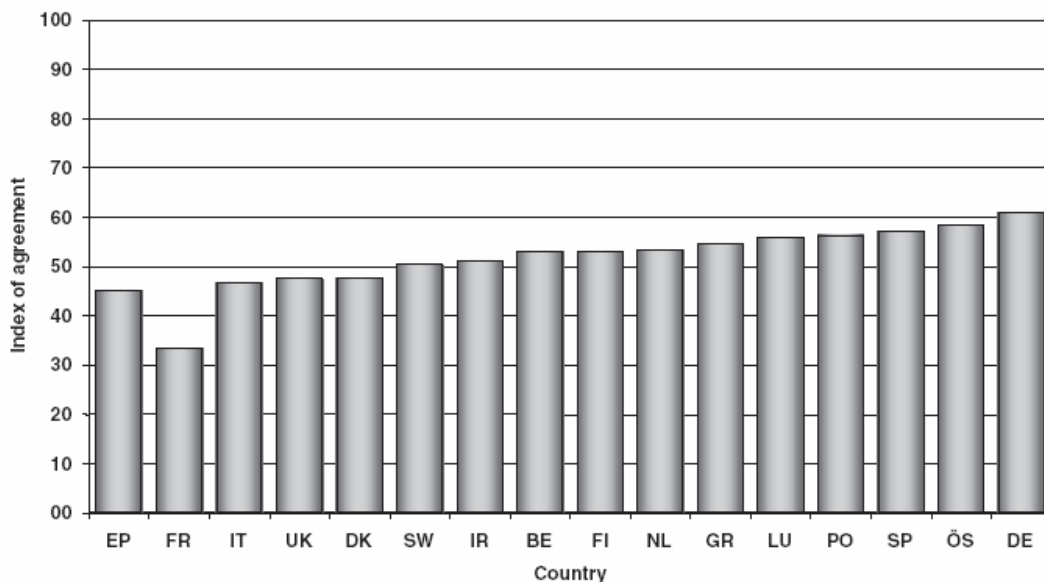
De Deense MEPs en ook de liberale Vlaamse MEPs benadrukken, veel sterker dan de andere Vlaamse MEPs, het nut om samen te stemmen (Busk, 18.04.2007; Jensen, 12.04.2007; Sterckx, 12.04.2007; Van Hecke, 28.03.2007).

In the first instance, of course, you have the debate in the group where you try to find a groupline. And then secondly, finding a groupline we also say: what is the idea of our party? So we try to pursue our political goals within the group. And then, if you reach a compromise, then we will see if we can live with that compromise. (...) when we take the rolocall votes I am

up to 96% coherence with the group. So it is not very often that we go up and say: 'This is important and I can not vote for that line'. (Jensen, 12.04.2007)

Torben Faas berekende in 2003 de groepscohesie van MEPs met de politieke groepen per lidstaat. Hij concludeert dat er in het EP bij de meeste lidstaten, vooral de grote lidstaten, een grotere cohesie bestaat met de Europese groepen dan met de nationale partijen omtrent Europese materies. De groepscohesie in het EP is laag bij de Franse MEPs maar is het hoogst bij de Duitse MEPs. Zowel de Belgische als de Deense Europarlementsleden situeren zich in het midden van het spectrum, met meer Europese groepscohesie in België dan in Denemarken. Dit zou er op kunnen wijzen dat er in België en vooral in Denemarken, twee kleine lidstaten, toch een sterke partijcohesie bestaat met de nationale partijen (Faas, 2003).

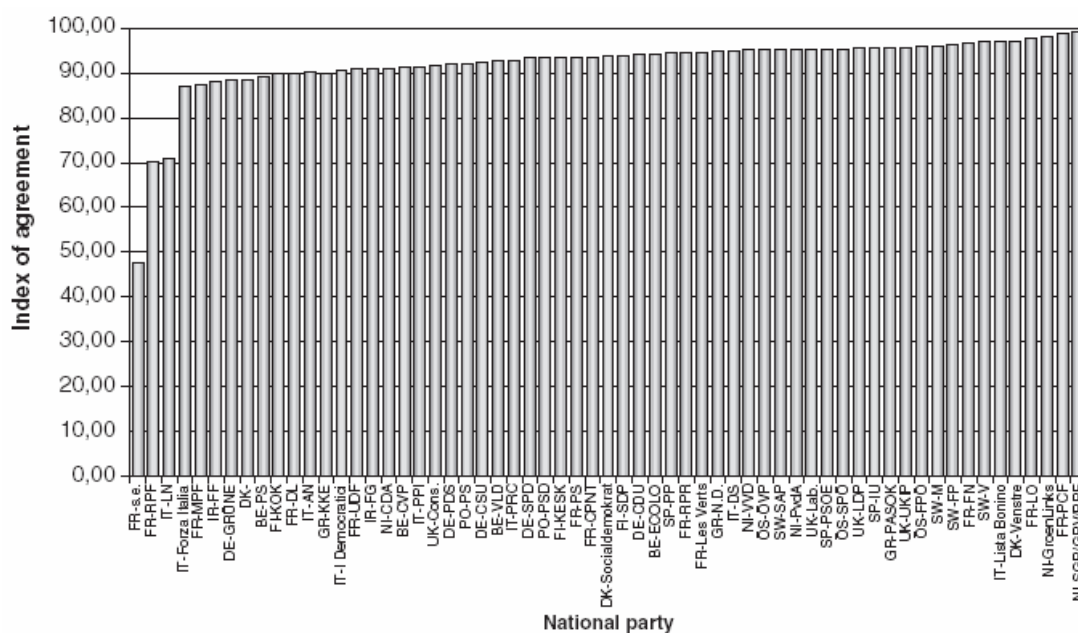
Grafiek 3: Groepscohesie in het EP per lidstaat.

Bron: Faas, 2003, p. 845.

Uit een gedetailleerder overzicht per land en per (nationale) partij blijkt dat vooral de Deense liberalen (Venstre) hoog scoren op groepscohesie: ze komen op de vijfde plaats na twee Nederlandse en Franse partijen. Als we enkel de Vlaamse en Deense partijen bekijken scoren na Venstre de Deense Social-Democraten het hoogst. Op de derde plaats komt de Vlaamse VLD, gevolgd door CVP. De andere Vlaamse en Deense partijen werden niet opgenomen in de grafiek, wegens te weinig MEPs per partijgroep.

Grafiek 4: Cohesie in het EP per nationale partijdelegatie (delegaties met minstens drie MEPs).

Bron: Faas, 2003, p. 855.

Afwijkingen van het stemadvies van de groep worden door de MEPs verklaard door ideologische en nationale overwegingen. Dit volgt de hypothese van Faas, die verwachtte dat nationale partijen de MEPs vooral zouden bijsturen op thema's die voor hen specifiek van belang zijn, zowel ideologisch als nationaal (Faas, 2003). Zo stemmen de Britse Conservatieven in 50% van de gevallen tegen de groepslijn als het over tewerkstelling gaat. De Zweedse Gematigden stemmen in 70% van de gevallen tegen de lijn van de EPP-DE (Fractie van de Europese Volkspartij en Europese Democraten) op culturele thema's. En in het algemeen zijn vooral thema's als landbouw, visserij, grondwettelijke en regionale thema's een reden om niet mee te stemmen met de groepslijn (Faas, 2003).

Faas komt ook tot de bevinding dat MEPs uit lidstaten met een meer eurosceptische cultuur nauwlettender in de gaten worden gehouden door de nationale partijleiding en de nationale regering. MEPs van eurosceptische partijen zouden ook sneller tegen de groepslijn instemmen dan meer pro-Europese partijen (Faas, 2003). Dit stemt overeen met onze bevindingen uit de diepte-interviews: MEPs uit de niet-traditionele, eerder eurosceptische partijen, zoals Vlaams Belang en de Deense Volkspartij hechten minder belang aan de mening van de Europese groep (Camre, 20.03.2007; Claeys, 11.04.2007; Dillen, 11.04.2007; Vanhecke, 28.03.2007). Zij bepalen hun stem vooral op basis van hun eigen visie. MEPs uit traditionele en pro-Europese partijen als Venstre (Deense liberalen) en VLD baseren zich wel sterk op de groepslijn en coördineren hun beleid beter (Jensen, 12.04.2007; Sterckx, 12.04.2007; Van Hecke, 28.03.2007).

3.3.5.3 De sociale afstand

Naast de geografische afstand is er ook de sociale afstand tot de EU. Mogens Pedersen onderzoekt hoe die sociale afstand het best kan gemeten worden. Hij overweegt reistijd, aantal kilometers en de psychologische last van het reizen en besluit dat er geen ideale manier is om de sociale afstand te meten. Hij kiest daarom een objectieve oplossing: de afstand in kilometers, al zou een meerdimensionale schaal een betere weergave vormen (Pedersen, 1975). De sociale afstand wordt hier dus bepaald door de geografische afstand. Deze geografische afstand geeft immers een beeld van de grootte van de sociale afstand. Al kan de sociale afstand, in tegenstelling tot de geografische, variëren in tijd (Pedersen, 1975).

De sociale afstand t.o.v. de EU kan vergeleken worden met het Europese gevoel dat leeft onder de bevolking. Brussel, de hoofdstad van de Europese Unie, kan als kern worden gezien omdat deze stad temidden van de zes oorspronkelijke lidstaten ligt. Voor deze zes lidstaten is er een korte geografische afstand tot Brussel, en zou de sociale afstand tot de Europese Unie dus ook beperkt zijn. Denemarken daarentegen ligt eerder in de periferie (Eliassen & Pedersen, 1978). De geografische afstand is groter en daarmee zou ook de sociale afstand tot de Europese Unie groter zijn. Deze theorie klopt echter niet voor alle lidstaten. Er spelen immers nog vele andere factoren mee die maken of een land zich sterk verbonden voelt met de EU of niet.

Deze theorie is wel bruikbaar voor een vergelijking tussen Vlaanderen en Denemarken. Vlaanderen heeft traditioneel een sterke band met Europa. België is dan ook een klein land dat zonder Europa waarschijnlijk weinig invloed zou hebben op wereldvlak. Denemarken, ook een klein land, heeft nog steeds sterkere gevoelsbanden met de Scandinavische landen. Hoewel Denemarken ondertussen sterk verankerd is in de EU, met uitzondering weliswaar van de euro en andere opt-outs, voelt de publieke opinie zich minder verwant met de Europese Unie dan dat in Vlaanderen het geval is (EOS Gallup Europe, 07.2004). De sociale afstand voor de Denen tot de Europese Unie is dus groter dan voor de Vlamingen, wat gelinkt kan worden aan de geografische afstand voor Denemarken en Vlaanderen tot Brussel.

3.3.6 Knecht van drie meesters

Aangezien de MEPs, zoals eerder vermeld, verkozen worden op het nationale niveau, kan de nationale politieke cultuur dus ook een aanzienlijke rol spelen in de rekrutering van kandidaten voor het EP (Jensen, 2003). En terwijl de MEPs in principe vertegenwoordigers zijn van de gehele Europese bevolking, houden velen van hen ook sterk rekening met de situatie en de politieke cultuur van hun eigen land (Holmberg, 1999). Terwijl het vaak een poging is om hun herverkiezing veilig te stellen, zorgt het voor moeilijke situaties. Want wat is nu het hoogste doel: het Europese

algemene belang, het nationale (of regionale) belang, of de belangen van de politieke partij? MEPs worden ongetwijfeld met momenten geconfronteerd waar deze belangen tegengesteld zijn aan elkaar. Waarvoor kiezen ze dan?

Ik voel mij in de eerste plaats vertegenwoordiger van de groene, ecologische stroming in Europa. Ik heb 320.000 kiezers te verdedigen die het groene idee aanhangen. (Staes, 16.03.2007)

Ik voelde mij in de eerste plaats Europeaan. We nemen beslissingen voor 400 miljoen. In de eerste instantie moet dat goed zijn voor iedereen (...) In tweede instantie voelde ik mij Vlaming, omdat we verkozen zijn door de Vlaamse kieskring. (Dhaene, 19.03.2007)

I am representing Denmark in Europe. I think that what is best for Denmark is also best for Europe. (Camre, 20.03.2007)

Europese belangen zijn nooit zomaar eenduidig Europese belangen. (...) Dé Europese belangen zijn altijd een soort consensus. De grootste gemene deler van allerlei belangen. En hét algemeen belang zal dan wel primeren. Het voordeel van het EP is dat als een klein, particulier belang door alle Vlamingen zou verdedigd worden zonder zich te bekommeren om de Europese context, dan zijn er heel veel parlementsleden om dat weg te wuiven. Dan kan je dat nog doen om een signaal te geven. Maar dan weet je nog dat het algemene belang het uiteindelijk zal halen. (Maes, 30.03.2007)

Europarlementsleden voelen zich dus zowel verantwoordelijk voor de Europese bevolking als voor de eigen nationale bevolking, en specifiek hun kiezers. Wat er gebeurt als een onderwerp voordelig is voor de meerderheid van de lidstaten, maar nadelig voor het Europese algemene belang, is niet duidelijk in de theorie van Nelly Maes (Maes, 30.03.2007).

3.3.7 Besluit

Politieke cultuur is, net zoals de andere drie elementen – politieke structuur, de vraag naar politici en het aanbod van politici –, een belangrijke factor bij de rekrutering van politici. Partijen bepalen welke politici een verkiesbare plaats op de lijst krijgen. De politieke structuur zorgt er voor dat diegenen die bovenaan op de lijst staan bevoordeeld worden doordat zij een deel van de pot van lijststemmen krijgen. Zo wordt de invloed van de partijleiding bevestigd.

Politieke cultuur en politieke structuur staan zeker niet los van elkaar: de cultuur bepaalt welke partijen er sterk staan en de structuur versterkt hun rol in het politieke landschap. Politieke structuur en cultuur kunnen elkaar versterken en hebben een interdependente verhouding: de politieke structuur wordt aangepast aan de cultuur, terwijl de cultuur ook bepaald wordt door de politieke structuren (Norris, 1997).

Daarnaast zijn er nog twee andere factoren van belang om te bepalen wie er uiteindelijk een plaats op de lijst krijgt. Allereerst is er de vraag naar politici, die tevens ook bepaald wordt door de

politieke cultuur. Wie zijn de selectoren en wat vinden ze belangrijk? Rekruteren ze vooral ervaren politici, jonge kandidaten of loyale politici? Een tweede element is het aanbod van politici. Wie stelt zich kandidaat en wat zijn hun motivaties? Hier is een duidelijke link met de vraag naar politici. Want diegenen die weten dat ze nauwelijks een kans maken om door de partijleiding uitgekozen te worden, zullen zich ofwel aanpassen, ofwel van de politiek weerhouden (Norris, 1997). Wie nu echt een plaats op de lijst verwerft is dus een kwestie van vraag en aanbod van politici (Norris, 1997).

3.4 De vraag naar politici

3.4.1 Inleiding

De centrale vraag voor de rekrutering van politici is wat de partij verwacht van kandidaten. In de meeste Europese politieke systemen kiezen politieke partijen welke kandidaten gerekruteerd worden (Borchert, 2003), wat mede afhankelijk is van de politieke cultuur en de politieke structuur van het systeem.

Wie er nu gerekruteerd wordt, hangt af van de waarden in de samenleving (Greenstein & Polsby, 1975). De cultuur speelt dus een grote rol en deze is van land tot land, en van regio tot regio verschillend. In de meeste politieke systemen wordt er op een aantal elementen gelet: een lange partijdienst, politieke ervaring, welbespraaktheid, financiële bronnen, politieke connecties, een bekende naam, netwerken, organisatorische vaardigheden en ambitie kunnen allemaal belangrijke eigenschappen zijn voor de rekrutering van politici (Norris & Lovenduski, 1995). Dit leidt ertoe dat volksvertegenwoordigers vaak atypisch zijn voor het geheel van de burgers. Er zijn relatief meer mannen, meer welgestelden en meer veertig- à vijftigjarigen in de politiek actief (Jensen, 2003). De vraag is echter of deze afwijking in de representatie vooral te wijten is aan de nominatieprocedure of aan de keuze van de kiezer (Pedersen, 2002).

Er is een groot verschil in de wijze van rekrutering, zowel tussen de verschillende landen wegens de verschillende politieke structuur en cultuur, als tussen de verschillende politieke partijen. In elke samenleving worden er bepaalde eigenschappen zeer gegeerd. Het belang van de verschillende politieke kwaliteiten hangt af van de politieke cultuur, de volksmentaliteit, het stemgedrag enz (Borchert, 2003). Ook de relevantie van geld in een politiek systeem kan ervoor zorgen dat er volgens bepaalde waarden gerekruteerd wordt (Norris, 1997). Zowel in België als in Denemarken bestaat er (gehele of gedeeltelijke) partijfinanciering door de staat, waardoor de politieke partijen en kandidaten minder afhankelijk worden van financiële donors, zoals dat het geval is in de Verenigde Staten (Greenstein & Polsby, 1995).

België heeft een traditie van overheidsfinanciering waarbij steeds grotere bedragen naar de partijen vloeien. *'Sinds het goedkeuren van de wet-D'Hoore in 1989 worden de Belgische politieke partijen in grote mate door de overheid gefinancierd'* (Maddens & Noppe, 09.11.2004). In Denemarken bleek deze compensatie voor het dalende ledengeld minder vanzelfsprekend. Toen in 1965 de overheidsfinanciering werd ingevoerd ging het om een bepaalde, zeer gelimiteerde, som voor elke parlementaire groep. Donaties van belangengroepen, zoals van de Deense Werkgevers Confederatie en de Federatie van Deense Industrieën, blijven voor bepaalde partijen een belangrijkere bron van inkomsten (Pedersen, 1987).

3.4.2 De stem van de kiezers

Kiezers, maar ook politici, hebben het alsmaar moeilijker om duidelijke beleidskeuzes te maken. Daarom, zo stelt de heersende gedachte, gaan zij op zoek naar vertegenwoordigers die 'op hen lijken'. (Depauw & Van Hecke, 2006, p.143)

Dit blijkt ook uit het steeds toenemende aantal voorkeurstemmen en het dalende aantal lijststemmen. Het maakt het politieke gebeuren minder voorspelbaar (Depauw & Van Hecke, 2006), en zorgt er ook voor dat de partijleiding zich hierdoor laat leiden bij de keuze van kandidaten. De voornaamste eigenschap van potentiële kandidaten is immers dat ze voldoende stemmen moeten kunnen halen: niet alleen om zelf verkozen te raken, maar ook om de partij te versterken (Smet, 22.03.2007). Als de kiezers steeds meer aandacht geven aan personen in plaats van aan ideologieën, zal de partijleiding deze evolutie volgen. Dit zal dan tot uiting komen in de rekrutering van kandidaten (Depauw & Van Hecke, 2006).

Ook de media spelen een ontzettend grote rol in de keuze van de kiezer. Media-aandacht kan er voor zorgen dat een oorspronkelijk onbekende kandidaat in het middelpunt van de belangstelling komt te staan, terwijl een gebrek aan media-aandacht populaire politici naar de achtergrond kan laten verdwijnen. De media zouden er dus voor kunnen zorgen dat de rol van de politieke partijen in het selectieproces kleiner wordt (Pedersen, 2002), maar de vraag is dan welke instantie het meest geschikt is om te bepalen welke politici een kans krijgen. Terwijl de partijleiding te veel belang zou kunnen hechten aan loyaliteit en ideologie, is het duidelijk dat de media sterk focussen op persoonlijkheid, uiterlijk en spreekvaardigheid. Deze categorieën volstaan niet als graadmeter voor wat degelijke politici zijn.

De invloed van de media mag dus zeker niet onderschat worden, al zullen we hier verder vooral focussen op de invloed die uitgaat van de partijleiding voor de rekrutering van kandidaten. Politieke partijen hebben zowel in België als in Denemarken een grote invloed, en bepalen in sterke mate welke kandidaten uiteindelijk verkozen kunnen raken, en welke niet (De Winter & Brans, 2003; Jensen, 2003).

3.4.3 Niveau van rekrutering

Het niveau waarop de rekrutering plaatsvindt is meestal sterk afhankelijk van het electorale systeem. Als een kandidaat lokaal verkozen wordt, wordt er vaak ook op lokaal niveau geselecteerd. Als er gebruik wordt gemaakt van grote kieskringen, selecteert men eerder op centraal niveau (Greenstein & Polsby, 1975). Hoewel zowel België als Denemarken gedecentraliseerde politieke systemen zijn, verloopt de rekrutering echter niet volgens deze algemene regel.

In België bestaan er geen overkoepelende politieke partijen voor Vlaanderen en Wallonië. Als we enkel Vlaanderen bekijken zien we dat de partijbesturen een grote invloed hebben in het politieke landschap. De rekrutering van kandidaten gebeurt in grote mate door de centrale partijleiding (De Winter & Brans, 2003). Zeker voor de Europese verkiezingen is het vanzelfsprekend het centrale partijbestuur dat de beslissingen neemt, aangezien men gebruik maakt van één regionale, Vlaamse, kieskring.

Dit betekent niet dat de rekrutering bij alle Vlaamse politieke partijen op dezelfde manier verloopt. Er worden verschillende systemen gebruikt, met andere voorkeuren en verwachtingen (De Winter & Brans, 2003). Frank Vanhecke, MEP en voorzitter van Vlaams Belang, verklaart dat zijn partij de nadruk legt op populariteit en loyaliteit. Saïd El Khadraoui, MEP en lid van het partijbestuur van sp.a, legt de nadruk op kennis van de EU en politieke ervaring.

Voor de lijst aan te voeren moet je een boegbeeld zijn en een stemmentrekker. (...) Dan heb je ook, meestal, minstens een minimaal politiek talent of wat daarvoor moet doorgaan. Of wek je de indruk dat je een politiek talent kunt zijn. Voor de rest probeer ik, wat mijn partij betreft, mensen te vinden waarvan ik weet dat ze zich actief zullen inwerken in het EP en dat ze daar hard zullen werken om de idee van mijn partij en mijn politieke beweging te vertolken in het EP. (Vanhecke, 28.03.2007)

[De partij zoekt] mensen die een Europees profiel hebben natuurlijk, die geloofwaardig zijn. (...) Ik neem aan, aangezien we maar met een zeer beperkte groep van mensen zitten, dat politieke ervaring zeer belangrijk is. (El Khadraoui, 30.03.2007)

Bovendien kan het belang dat wordt gehecht aan bepaalde eigenschappen ook variëren in de tijd. Elke verkiezing is namelijk anders: men steunt op andere thema's en op andere ideeën. Zo speelde bij de verkiezingen in 1999³⁰ de dioxinecrisis een belangrijke rol, en hoewel het ging om de verantwoordelijkheid van de regering in eigen land, behaalden Agalev en Ecolo hierdoor ook op Europees niveau³¹ een sterke score (Belgische Federale Overheid, 21.02.2007).

---

³⁰ In Vlaanderen vielen de verkiezingen voor zowel het nationale, het regionale als het Europese niveau toen op één dag.

³¹ Agalev ging van één zetel in het Europees parlement in 1994 naar twee zetels in 1999. Ecolo ging van één zetel in 1994 naar drie zetels in 1999. Op nationaal vlak won Agalev vier zetels, Ecolo vijf. Op regionaal vlak won Agalev vijf zetels in Vlaanderen, Ecolo zes in Wallonië. In de Brussels Hoofdstedelijke Raad deed Agalev niet mee aan de verkiezingen, Ecolo won er zeven zetels.

In Denemarken wordt er traditioneel op een gedecentraliseerde wijze aan rekrutering gedaan (Jensen, 2003; Blom-Hansen, 1997). Het nominatieproces gebeurt door de partijorganisatie van de kieskring, met uitzondering van de rechtse, populistische partijen, waar de nationale leiders een dominante rol spelen in de rekrutering (Pedersen, 2002). Voor de Europese verkiezingen wordt echter ook in Denemarken gebruik gemaakt van een nationale kieskring, waardoor de rekrutering eerder centraal wordt geleid (Worre, 1996). De partijleiding bepaalt wie een verkiesbare plaats op de lijst krijgt. De partijen spelen immers een belangrijke rol in het politieke systeem in Denemarken, al slagen ook lokale organisaties en lobbyisten er steeds beter in om invloed te verwerven in het rekruteringsproces (Jensen, 2003). Bovendien kan er een groot verschil zijn tussen de partijen onderling.

Each party develops its own recruitment infrastructure, procedures, norms, etc. And these in turn determine (...) a set of probabilities that determines what kind of persons and social categories will become candidates and legislators for the party. (Pedersen, 1976, p.25)

De politieke omstandigheden in Denemarken zijn sinds de jaren 1970 veel competitiever geworden. De manier waarop kandidaten in aanmerking kunnen komen voor een belangrijke plaats op de lijst is geëvolueerd. Kandidaten moeten niet meer alleen concurreren met kandidaten van andere partijen, er speelt ook een voortdurende concurrentieslag tussen de kandidaten van eenzelfde partij (Jensen, 2003).

In meerderheidssystemen is het belang dat wordt gehecht aan de rekrutering vaak evenredig aan de mate van competitie in een bepaalde kieskring (Seligman, 1971). In proportionele systemen kan men zich hier echter niet op baseren. Er zijn geen 'veilige' kieskringen, want in elke kieskring kan een hogere score steeds voor een zetel extra zorgen. De mate van competitie kan echter wel op een andere manier bepalend zijn voor het belang van de rekrutering. Hoe meer kandidaten geïnteresseerd zijn in een zetel, hoe strenger en grondiger de rekrutering moet gebeuren (Greenstein & Polsby, 1975). Een politieke partij heeft dus slechts een grote invloed indien een substantieel aantal concurrenten met elkaar strijden om een kandidaat voor de partij te worden.

3.4.4 Het selectieproces bij rekrutering

Het is via het selectieproces dat potentiële kandidaten feitelijke kandidaten kunnen worden voor een bepaald politiek mandaat. Rekrutering gebeurt via een institutioneel systeem dat de machtshierarchie, de territoriale onderverdelingen en de electorale wetten volgt (Greenstein & Polsby, 1975). Kandidaten, partijleiders en sponsorgroepen komen echter niet noodzakelijk tot hetzelfde besluit. Ze hebben elk hun eigen visie en belangen en richten hun aandacht daardoor vaak

op verschillende criteria. Het is in het selectieproces dat er beslist wordt wie een kandidaat kan worden voor de partij en welke potentiële kandidaten zullen afvallen.

Belangrijke beslissingen worden bovendien vaak op informele wijze gemaakt door partijleiders en andere invloedrijke personen. De ratificatie achteraf gebeurt daarentegen formeel op basis van de gangbare procedures (Greenstein & Polsby, 1975). Zo ontdekte Ranney³² een groot verschil tussen de formele machten van de partijen en de actuele praktijk van de rekrutering in het Britse partijlandschap (Ranney, 1965).

In het selectieproces spelen volgens Seligman drie belangrijke vragen een rol (Seligman, 1971). Door wie wordt er gerekruteerd, volgens welke mechanismen werkt de rekrutering en volgens welke criteria wordt er gerekruteerd?

3.4.4.1 Door wie wordt er gerekruteerd?

De belangrijkste rekruteringsagentschappen zijn in de meeste landen de politieke partijen, wat ook het geval is in België (Dierickx, 1978) en Denemarken (Pedersen, 1987). Het is de enige functie waarin politieke partijen zich nog onderscheiden van drukkingsgroeperingen (De Winter & Brans, 2003). Politieke partijen definiëren de standaarden waaraan kandidaten moeten voldoen en passen deze toe. Door de vraag naar politici te definiëren hebben ze echter ook een invloed op het aanbod van politici. Kandidaat-politici weten immers vaak wat de partijen belangrijk vinden en zullen zich daaraan aanpassen (Putnam, 1976). Hoewel sommige selectiecriteria in de wetgeving kunnen worden vastgelegd, blijft er steeds een ruime keuzevrijheid voor politieke partijen (Best & Cotta, 2000). Maar ook belangengroeperingen kunnen een invloedrijke rol spelen in de keuze van kandidaten.

De invloed van belangengroeperingen of andere invloedrijke organisaties kan voor een deel buiten spel worden gezet door partijfinanciering. Als politieke partijen de mogelijkheid krijgen om financieel onafhankelijk te zijn, hebben ze er minder belang bij andere groepen invloed te verschaffen in de rekrutering van hun kandidaten. Toch blijven de belangengroepen er vaak in slagen invloed uit te oefenen op de partijleiding indien ze een groot deel van de electorale achterban van de partij vertegenwoordigen.

Naast de politieke partijen zijn er dus vaak nog andere actoren die beslissend kunnen zijn in de rekrutering van kandidaten. Zo zijn er de belangengroeperingen, maar ook andere verenigingen, subculturen en het electoraat kunnen soms mee bepalen wie de kandidaten worden voor de partij. Niet alle partijen hebben echter op dezelfde manier contact met belangengroeperingen en verenigingen (Greenstein & Polsby, 1975).

---

³² Onderzoek naar de selectie van kandidaten voor het Britse Lagerhuis op basis van documenten en interviews met zowel de kandidaten als de rekruteringsagentschappen.

Belangengroeperingen en andere verenigingen kunnen de kandidaten op verschillende wijzen een dienst bewijzen. Zo kunnen ze kandidaten via de interne kringen promoten bij de partijleiding, ze spelen een rol in de politieke socialisatie van kandidaten en bieden werkkrachten, financiële en organisatorische middelen en propaganda voor de politieke campagnes van kandidaten (Greenstein & Polsby, 1975).

3.4.4.2 Volgens welke methoden werkt rekrutering?

Er bestaat een interactie tussen de kandidaten en de organisaties die instaan voor de rekrutering. Samen zoeken ze naar partijsteun om de potentiële kandidaat in staat te stellen effectief kandidaat te kunnen worden. De partijen gebruiken verschillende methoden om kandidaten te selecteren. Welke methoden zullen worden gebruikt, wordt bepaald door de politieke situatie. Voorbeelden van methoden zijn coöptatie (aannemen van kandidaat om deel van achterban tevreden te stellen), aanwijzing (persoon aanwijzen die deze functie aanvaard uit plichtsgetrouwheid), of zelfselectie (al is dit onmogelijk in systemen met sterke politieke partijen) (Greenstein & Polsby, 1975).

In de praktijk gebeurt de rekrutering van kandidaten niet volgens dezelfde methoden in verschillende politieke systemen en binnen verschillende politieke partijen. Het gebruik van methoden is onder andere afhankelijk van het electorale systeem, de graad van centralisatie van de partijen, de competitieve positie en de interne breuklijnen (Greenstein & Polsby, 1975). Ook Hazan en Rahat wijzen er op dat men niet alleen naar de interne structuur van politieke partijen dient te kijken, maar ook naar het kiessysteem en de rekruteringsmethoden (Hazan & Rahat, 2001).

In België kan men spreken van een partitocratie (De Winter, 1997). De partijen hebben er, net zoals in Denemarken, de grootste invloed in het bepalen van de kandidaten. Maar daarnaast hebben België en Denemarken ook een corporatistische traditie. Belangengroepen spelen dus zeker een rol. De afweging tussen deze twee machten in de rekrutering van kandidaten verschilt van partij tot partij maar de versteviging van de rol van de politieke partijen is onmiskenbaar (De Winter, 1997): *'the parties' ability to 'undemocratize' their candidate selection methods and reassert both party discipline and cohesion could be the harbinger of a reversal in the overall demise of parties.'* (Hazan & Rahat, 2001, p. 320)

Zoals Belgische partijen als sinds de jaren 1970 geleidelijk aan de stemming door leden voor de rekrutering van kandidaten afschaften, zo gebeurde dat ook in andere landen (Hazan & Rahat, 2001). Of deze trend zal verder gezet worden, dan wel omgekeerd kan worden, kan niet worden voorspeld.

In meerderheidssystemen waar men per kieskring slechts één kandidaat kan verkiezen, komen partijen vaak uit met een traditionele kandidaat, een kandidaat die de ideologie van de partij goed

weergeeft en populair is bij de achterban. Proportionele systemen hebben daarentegen meer mogelijkheden om variatie te brengen in het type kandidaten (Maddens, 2006, p. 32-34; 56-58).

3.4.4.3 Volgens welke criteria wordt er gerekruteerd?

De criteria voor rekrutering kunnen in twee categorieën worden opgedeeld. Het eerste type zijn de ascriptieve criteria, die rekening houden met de afkomst, etniciteit, religie, leeftijd en het geslacht van de kandidaten. Het gaat om wie men is en het zijn allemaal eigenschappen die de kandidaten zelf niet in handen hebben. Ook intelligentie, populariteit, politieke visie en tactiek zijn hier belangrijk (Putnam, 1976). Het andere type criteria is gebaseerd op individuele talenten en op wat de kandidaten bereikt hebben. Kenmerken zijn bijvoorbeeld politieke ervaring, politieke achtergrond, ideologie en partijloyaliteit (Putnam, 1976; Pedersen, 2002).

Maar wat is nu de basis waarop partijen selecteren wie wel en wie niet effectief kandidaat kan worden? Welke kenmerken van het profiel belangrijk zijn, hangt sterk af van de politieke cultuur, maar ook van de politieke structuur. Selectiecriteria die bepalend kunnen zijn voor de rekrutering zijn bijvoorbeeld geslacht, leeftijd en achtergrond. Sinds de quota's voor vrouwen zijn ingevoerd dienen de partijen voortdurend rekening te houden met een voldoende vrouwelijke representatie (Depauw & Van Hecke, 2006). Dit heeft een sterk beperkende invloed op de rekrutering: partijen verliezen hierdoor een deel van hun rekruteringsvrijheid.

Leeftijd speelt een rol om zo veel mogelijk kiezers te kunnen aanspreken. Als men rekening houdt met het feit dat kiezers stemmen op kandidaten die 'op hen lijken' (Depauw & Van Hecke, 2006), kan een lijst met een grote variatie in leeftijd een electoraal voordeel opleveren.

De achtergrond van kandidaten kan op twee manieren van belang zijn voor de rekrutering. Als men een achtergrond heeft uit de media, de advocatuur of het onderwijs, maakt men vaak een grotere kans om gerekruteerd te worden door de vaardigheden die men bezit. Als men daarentegen een achtergrond heeft uit een bepaalde bevolkingsgroep waar de partij stemmen wil verwerven, zoals bijvoorbeeld het landbouwmilieu, is er een mogelijkheid om verkozen te worden als een soort boegbeeld. Toch behoren de geselecteerden vooral tot de hoogste bevolkingsklasse (Pedersen, 2002). Het is voor een kandidaat dus gemakkelijker voordeel te halen uit een achtergrond waardoor men politieke vaardigheden verwerft, dan door een eerder symbolische achtergrond.

Ranney concludeert dat vooral een eerder politiek mandaat een voordeel is voor de rekrutering (Ranney, 1965). 'Incumbents' vertrekken vanuit een betere positie, omdat ze krachtadigheid en ervaring voor de dag kunnen leggen. Ze zijn ook vaak bekender bij het brede publiek door de media-aandacht die gepaard gaat met hun mandaat, en een partij is steeds geïnteresseerd in kandidaten die veel stemmen zouden kunnen halen (Putnam, 1976).

Ook geografische representatie kan een rol spelen, al is dit minder belangrijk voor kleine, dichtbevolkte landen zoals België en Denemarken (Pedersen, 2002). Barber houdt er wel rekening mee dat het geografische aspect een belangrijke rol kan spelen indien men rekening houdt met de regio waarin de kandidaat verkozen zal worden (Greenstein & Polsby, 1975). In rurale gebieden, met vaak een kleine mate van competitie, gaat de rekrutering er anders aan toe dan in stedelijke regio's waar een grote mate van competitie heerst. In rurale gebieden houdt men vooral rekening met het vermijden van conflicten, terwijl men in stedelijke regio's op zoek gaat naar sterk gemotiveerde kandidaten met een hoge socio-economische status en speciale training of vaardigheden (Greenstein & Polsby, 1975).

Binnen de partijen heerst echter vaak geen consensus over de criteria en wie eraan voldoet. Er wordt gediscussieerd binnen de partijleiding en vaak ook met de invloedrijke organisaties. Naast de persoonlijke vaardigheden van kandidaten spelen immers ook een aantal politieke en sociale consideraties, zoals groepsrepresentatie, een rol (Pedersen, 2002). De politieke lijst moet een coherent geheel van kandidaten vormen, die langs de ene kant een zo groot mogelijk deel van de bevolking aanspreken, maar langs de andere kant niet met elkaar in tegenspraak zijn. Er moet kunnen worden samengewerkt naar één doel: de ideologie van de partij vertegenwoordigen. Vaak is partijeenheden een hogere prioriteit dan onmiddellijke electorale winst (Seligman, 1971).

Behalve in de presidentiële voorverkiezingen in bijvoorbeeld de Verenigde Staten, hebben de politieke partijen doorgaans een grote invloed op wie er geselecteerd wordt (Greenstein & Polsby, 1975). Partijen gebruiken de rekruteringsmethoden volgens Greenstein en Polsby voor verschillende mogelijke doelen zoals coalities opbouwen, woordvoerders van dissidente groepen coöpteren en om zich veilig te stellen van opvolgers met eenzelfde ideologie (Greenstein & Polsby, 1975). Rekrutering gebeurt dus op basis van uiteenlopende motieven en bij elke verkiezing spelen er verschillende factoren mee in de keuze van kandidaten.

3.4.5 Rekrutering van MEPs

Ook MEPs worden gerekruteerd door de nationale partijen. De Vlaamse en Deense MEPs worden verkozen in een grote kieskring, waardoor de partijleiding een sterke hand heeft in de rekrutering van kandidaat-MEPs. Maar welke eigenschappen vinden de partijen dan doorslaggevend voor de verkiesbare plaatsen op een Europese lijst?

Ik denk in de eerste plaats de vraag of ze [de kandidaten] stemmen kunnen halen. In de tweede plaats de vraag of ze op dat vlak een geloofwaardigheid hebben. En in de derde plaats of we er nadien op kunnen rekenen dat ze zich ook volop inzetten. Maar in die volgorde nog altijd. (Van Hecke, 28.03.2007)

In de meeste Europese lidstaten spelen de politieke partijen de centrale rol in de rekrutering van kandidaten. De partijen bepalen in grote mate de volgorde op de Europese lijsten. Partijdiscipline speelt dan ook een grote rol in deze Europese politieke systemen (Greenstein en Polsby, 1975).

In het EP hebben zich daarenboven ook politieke groepen gevestigd die steeds meer invloed krijgen. Momenteel heeft 98% van de MEPs zich bij een Europese politieke fractie aangesloten omdat ze denken meer te kunnen bereiken door hun krachten te bundelen (Europees Parlement, 16.04.2007). Zoals eerder geciteerd: *'je politieke macht ligt niet in je eigen stem. Je politieke macht ligt in het feit dat je deel uitmaakt van een politieke groep.'* (Sterckx, 12.04.2007) Anderzijds brengt dit ook een vorm van partijdiscipline met zich mee en moeten de MEPs zich aanpassen aan de andere MEPs binnen die groep (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Er is echter geen sprake van partijdiscipline zoals dat op nationaal niveau het geval is. De Europese groepen hebben veel minder invloed dan de nationale politieke partijen, aangezien zij niet voor rekrutering kunnen instaan (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Het feit dat de Europese verkiezingen op nationaal niveau worden gehouden zorgt ervoor dat de nationale partijen de grootste invloed behouden (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Rekrutering heeft dus een niet te onderschatten invloed op het functioneren van het politieke systeem. Het vormt de basis van wie er effectief aan de macht komt (Patzelt, 1999).

3.4.6 Opvolging

Een periode van crisis wordt meestal gekenmerkt door korte politieke carrières en een groot aantal politieke opvolgingen. Een lage opvolgingsgraad zorgt daarentegen voor institutionele stabiliteit en politieke rust (Putnam, 1976). Toch worden politici die uit hun politieke functie stappen vaak opgevolgd door andere politici met een gelijkaardig profiel. Een snelle circulatie van de politieke elite kan dus ook gepaard gaan met stabiliteit (Pedersen, 2000). *'Institutionalization is achieved not by minimizing membership turnover, but by minimizing the relevance of that turnover'* (Hibbing, 1999, p.157).

Veranderingen gebeuren slechts op incrementele wijze. Lange, veilige politieke carrières werden stilaan de standaard (Pedersen, 2000; King, 1981). Volgens Scarrow kunnen lange carrières een positieve invloed op de instelling hebben. Zo kunnen carrièreattitudes van MEPs ervoor zorgen dat de rol van het EP versterkt wordt. Voortdurende opvolgingen, zowel na als tijdens een legislatuur, zorgen voor interrupties in de werking van het parlement. Om op efficiënte wijze in het EP te kunnen werken, is het belangrijk over veel contacten en een goede reputatie te beschikken. Dit is echter pas mogelijk na enige ervaring in het EP zelf. Opvolgingen zorgen ervoor dat steeds weer nieuwe mensen zich moeten inwerken.

Het effect van de opvolging hangt er vooral vanaf hoe die opvolgers daar zijn geplaatst. Als er bij de lijstvorming wordt gewerkt vanuit de gedachte dat de eerste opvolger klaar is om direct in te springen, is opvolging geen probleem. Zo hebben wij vanuit de Volksunie steeds geredeneerd, en ook bij Groen! ging het zo. (...) Het enige probleem is dat je bekendheid en reputatie als parlementslid wegvalt en door de opvolger opnieuw moet worden opgebouwd. (Staes, 16.03.2007)

Ik denk dat het een goede zaak is dat er afwisseling is. Het is natuurlijk een gecompliceerd parlement. Als je er onvoorbereid naar toe stapt, denk ik dat het een veel te lange inwerkperiode vergt. Maar van de andere kant is het een weldaad voor de nationale politiek dat mensen het EP, en meer bepaald de Europese instellingen in het algemeen, kennen, en liefst van binnenuit. (Maes, 30.03.2007)

Om de instelling aan belang te doen winnen is het volgens Nelly Maes dus juist aangewezen dat zoveel mogelijk politici een tijd in het EP zetelen. Hoewel er daardoor meer politici een concrete kennis zouden hebben van het EP, is het nog de vraag of dit de doeltreffende werking van het EP wel ten goede zou komen.

Sinds de jaren 1970 ontstond er in het Deense partijstelsel meer circulatie. Door de onderbreking van het traditionele partijstelsel ontstond er meer volatiliteit en kwamen er meer onderbrekingen in politieke carrières (Pedersen, 1976). Hoewel het na enkele verkiezingen weer rustiger werd, is het politieke systeem van vóór 1973 nooit teruggekeerd (Damgaard, 2004).

In Denemarken stellen zich, net als in België, traditioneel veel partijen kandidaat bij de verkiezingen, en hebben die partijen meestal ook keuze uit veel potentiële kandidaten. Toch kunnen er maar weinig verkozen worden en zijn er meestal weinig nieuwkomers. De ‘incumbents’ worden er sterk bevoordeeld door de voorkeurstemmen (Pedersen, 2002).

Van de zestien Denen die in 1999 in het EP terechtkwamen, maakte een grote meerderheid de legislatuur af (87,5%). Slechts twee Denen stapten vroegtijdig op: Bertel Haarder, die al sinds 1994 zetelde, stapte in 2001 op, Jens Dyrh Okking in 2003. Respectievelijk Ole Sørensen en Bent Andersen kwamen het EP binnen als vervangers (Europees Parlement, 23.04.2007).

Hoewel de meeste Denen hun legislatuur beëindigden, werden er in 2004 maar weinig Deense MEPs herverkozen. Van de zestien Denen op het einde van de legislatuur 1999-2004 namen er zes (37,5%) opnieuw een plaats in tijdens de legislatuur 2004-2009. Op dit moment, april 2007, zetelen er nog slechts vijf van de Deense MEPs van de vorige legislatuur (31,25%) (Europees Parlement, 23.04.2007).

Tabel 7: Opvolging bij de Deense en de Vlaamse delegatie in het EP (legislatuur 1999-2004).

	Termijn beëindigen	Nieuwe termijn opnemen
Deense delegatie	14 (87,5%)	6 (37,5%)
Vlaamse delegatie	10 (71,43%)	8 (64,29%)

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Van de veertien Vlaamse MEPs die in 1999 hun intrede maakten, bleven er tien lid tot het einde van de legislatuur (71,43%). Peter Bossu stapte al na zes maanden op en werd vervangen door Kathleen Van Brempt. Zij stapte op haar beurt op in oktober 2003 en werd vervangen door Saïd El Khadraoui. Ook Karel Dillen, Frank Vanhecke en Luckas Vander Taelen namen vroegtijdig ontslag. Hun opvolgers waren respectievelijk Philip Claeys, Koen Dillen en Jan Dhaene (Europees Parlement, 23.04.2007).

Van de Vlaamse MEPs werd echter bijna twee derde herverkozen: acht MEPs zetten hun mandaat verder in 2004 (57,14%). En ook Frank Vanhecke, die zijn plaats in 2003 afstond aan Koen Dillen, kwam in 2004 opnieuw het EP binnen, dat maakt 64,29% (Europees Parlement, 23.04.2007).

Hoewel deze cijfers niet representatief zijn voor de delegaties uit Vlaanderen en Denemarken in het EP door de jaren heen, geeft het een beeld van de MEPs die in de legislatuur 1999-2004 zetelden. Meer Deense MEPs dan Vlaamse vervolledigen hun termijn, terwijl er dan weer meer Vlaamse dan Deense MEPs ook de volgende termijn actief blijven in het EP. Opvolgingen zijn echter sterk afhankelijk van verschillende omstandigheden, zoals persoonlijke bezigheden of carrièrezetten, waardoor deze cijfers zeker niet veralgemeend kunnen worden.

3.4.7 Besluit

De gevolgen van de rekrutering op het karakter van de politieke elite zijn vaak subtiel. Elke politieke partij maakt immers gebruik van verschillende methoden en criteria, en ook per verkiezing kan het selectieproces variëren. Bovendien worden er soms andere methoden en criteria gebruikt binnen één politiek systeem voor de rekrutering voor parlementaire zetels en voor kabinetsposten of partijleiders (Putnam, 1976).

De gevolgen voor de verkozenen van een partij na een bepaalde verkiezingen zijn echter direct en duidelijk. Vooral als een partij slechts enkele zetels kan bemachtigen, is de lijstvolgorde van groot belang. Vooral in België (De Winter, 1997) (meer dan in Denemarken, Jensen, 2003) wordt er zelden van de lijstvolgorde afgeweken.

Het rekruteringsysteem bepaalt niet alleen wie een verkiesbare plaats op de lijst krijgt en wie buiten de lijst valt of op een onbelangrijke plaats belandt, het beïnvloedt ook de mate waarin men zich kandidaat stelt en het type personen dat zich kandidaat stelt (Putnam, 1976). Er blijkt dus een sterke link te zijn tussen wie gerekruteerd wordt en wie zich aanbiedt.

3.5 Aanbod van politici

3.5.1 Inleiding

Een laatste belangrijke factor is de aanbodzijde van rekrutering. Diegenen die zich nooit kandidaat stellen, maken immers geen kans op een politiek mandaat. Maar waarom stelt iemand zich kandidaat voor een bepaald politiek mandaat? En wat zijn de voornaamste drijfveren om een politiek mandaat op te nemen?

Greenstein en Polsby gaan uit van een tweedeling: om zich kandidaat te stellen zijn er twee soorten redenen, ideologische redenen en persoonlijke redenen. Persoonlijke redenen kunnen gevarieerd zijn. Het gaat niet alleen om materiële vergoedingen, maar ook invloed, status, sociale contacten, kans op een hogere functie enzovoort kunnen een rol spelen (Greenstein & Polsby, 1975). Diegenen die zich enkel op een ideologische basis baseren, zijn uitzonderlijk. Politieke oriëntaties, beleidsstandpunten en ideologische redenen worden in de literatuur immers niet als voldoende reden gezien om actief in de politiek te stappen. Er dient ook een voordeel op te treden door de participatie op zich (Greenstein & Polsby, 1975).

Ook de beschikbare tijd speelt een rol. Uit onderzoek (Norris, 1997) blijkt dat hoewel vrouwen minstens even gemotiveerd zijn als mannen, ze vaak over minder vrije tijd beschikken om campagne te voeren. Dit heeft te maken met de traditionele rollenverdeling. Vrouwen nemen nog steeds, meer dan mannen, huishoudelijke taken op zich en ze voelen zich daar ook verantwoordelijk voor. Zo komt hun politieke carrière vaak op de tweede plaats (Patzelt, 1999). Bij MEPs kan ook de verplaatsingsfactor een belangrijke rol spelen in het aanbod. De afstand tot Brussel en Straatsburg kan een barrière zijn om te kandideren op een Europese lijst (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Ik besef dan toch ook wel dat dat [die afstand] voor collega's uit Griekenland en uit Zweden permanent een probleem is. Ik denk toch wel dat dat een hypotheek legt op een familiaal leven, want dan ook een weerslag heeft op het algemeen functioneren van zo een parlementslid (Claeys, 11.04.2007)

Je krijgt misschien een ander type van geïnteresseerden. (...) Maar ik heb niet de indruk dat het feit van naar een ander land te moeten gaan een hinderpaal is. Ik denk dat de goede betaling het meer dan vergoedt, plus de interesse van het werk ook. Plus het internationale gezelschap. (Smet, 22.03.2007)

Voor Vlamingen vormt deze afstand geen obstructie. Zowel het Vlaams, het nationaal als het Europees parlement zijn in Brussel gelegen, op nauwelijks een kilometer afstand van elkaar. Voor de Denen is het echter een grotere stap om voor het EP te kandideren. Deense MEPs moeten noodgedwongen de nationale politiek, maar ook hun gezin en andere engagementen, achterlaten. Ze dienen hun weg te zoeken in een nieuwe stad en in een nieuw parlement. Het zorgt voor veel

onzekerheid, wat ongetwijfeld een bepalende factor is in het aanbod van deze politici (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

3.5.2 Motivatie en politieke ambitie

Een eerste belangrijke reden om zich kandidaat te stellen voor een mandaat is politieke motivatie. Volgens Pippa Norris refereert motivatie

to the drive which makes aspirants want to stand. Motivations differ: some may aspire to office because of family traditions, political ambitions, a willingness to be a party standard-bearer, or encouragement from community supporters. Motivation is often understood in terms of individual psychological drives but the literature stresses that candidate motivation is shaped, ordered and structured by its institutional context. (Norris, 1997, p.13)

Politieke motivatie kan dus vanuit verschillende stimulansen ontstaan, zoals politieke ambitie, ideologie, een drang naar status of persoonlijke affectie (Norris, 1997; Putnam 1976). Bovendien is er sprake van een interactie tussen de psychologische en de omgevingsvariabelen. Het probleem is echter dat deze verbanden moeilijk te onderzoeken zijn door de grote selectiviteit in de mate waarin de motivaties van politici tot uiting komen. Motivaties als persoonlijke affectie of materiële verrijking komen bij enquêtes of interviews met politici steeds in de schaduw te staan van ideologische en altruïstische motivaties (Greenstein & Polsby, 1975).

Politieke motivatie is vaak één van de sterke eigenschappen van kandidaten die zijn opgegroeid in een politiek actieve familie. Deze ‘home-grown’ politici hebben meestal een meer realistische visie over hun politieke rol dan late starters. Ze zijn meer professioneel in hun politieke aanpak en naast sterkere programmatorische interesses hebben ze vaak sterkere politieke ambities om door te groeien (Putnam, 1976).

De vraag is echter of er een ‘politieke personaliteit’ bestaat, een soort eigenschap die enkel politici toebehoort. Een indicator die kandidaat-politici kan onderscheiden van de mensen die zich niet kandidaat stellen. Dit blijkt een moeilijke opgave. Vele eigenschappen van politici komen immers ook voor bij de niet-politieke elite, die vaak ook gebruik maken van politieke vaardigheden. Socialisatie speelt hierin een belangrijke rol. Een politieke familie of politiek actieve ouders kunnen kinderen ertoe aanzetten later zelf sneller de stap naar de politiek te zetten. De grootste impact hiervan is echter dat men meestal vroeger politiek actief wordt dan men anders zou doen, maar of men politiek actief wordt, is hier niet van afhankelijk (Greenstein & Polsby, 1975).

In de latere socialisatie is niet alleen familie van belang, ook externe politieke gebeurtenissen en politieke onderwerpen kunnen een rol spelen. Vroege socialisatie zorgt voor een meer pragmatische aanpak en leidt ook tot meer partij-identificatie en loyaliteit. Latere socialisatie gaat eerder gepaard met idealisme (Greenstein & Polsby, 1975).

Schlesinger voegt daar nog een belangrijk element aan toe. Niet alleen ambitie zorgt ervoor dat mensen zich kandidaat stellen voor een politiek mandaat. Ook de opportuniteit is belangrijk. Men moet de kans krijgen voor actieve participatie te kiezen (Schlesinger, 1971, Greenstein & Polsby, 1975).

Toch spelen er naast motivatie voor de meeste politici nog andere redenen mee, zoals het verwerven van politiek kapitaal, financiële middelen en een politieke carrière.

3.5.3 Politiek kapitaal

Naast motivatie is ook het verwerven van politiek kapitaal een belangrijke reden om effectief te kandideren voor een mandaat. Politici kunnen immers politieke kennis, erkenning, bekwaamheid en prestige verkrijgen (Kauppi, 1996).

Political capital can be understood to include the resources aspirants bring to the process. This may include not just financial assets but also such things as political connections, party experience, career flexibility, educational qualifications and legislative skills. (Norris, 1997, p.13)

Het gaat dus niet enkel om politiek kapitaal op zich, het houdt ook verband met het inkomen en de mogelijkheid tot carrièrevorming. Naast politiek kapitaal spelen er bovendien nog verschillende vormen van subkapitaal mee, zo ontstaan er netwerken (sociaal kapitaal) en vergaart men financiële inkomsten (economisch kapitaal) (Kauppi, 1996).

3.5.3.1 Financiële middelen

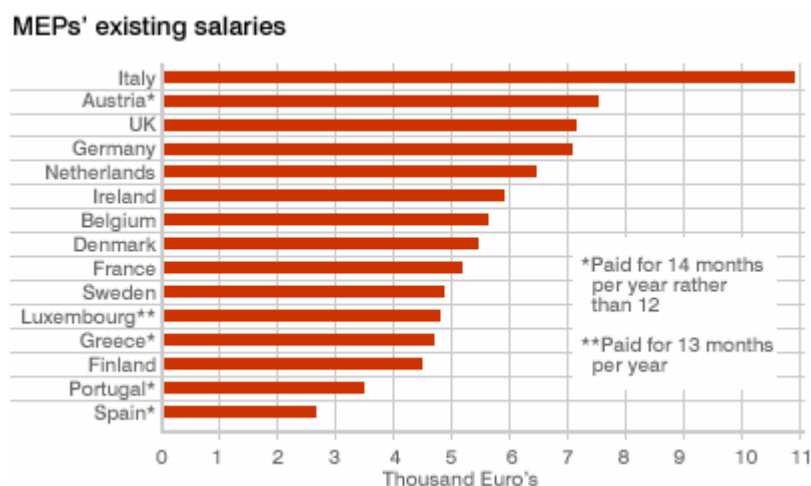
Inkomen kan een belangrijke rol spelen in het aanbod van politici; men moet hierbij ook rekening houden met de kansen op extra inkomen, de pensioenen, de niet-monetaire voordelen en de voordelige neveneffecten van het beroep (Borchert, 2003). Terwijl voor kandidaten met een lage etnische status vooral de financiële vergoedingen en de status belangrijk zijn, richten kandidaten met een hoge etnische status zich vooral op ideologische oriëntaties en worden ze gemotiveerd door macht (Greenstein & Polsby, 1975). Niet alle kandidaten vertrekken dus vanuit dezelfde motivaties.

Bij de MEPs kan men ervan uitgaan dat voor sommigen de geldelijke vergoeding één van de redenen is om zich kandidaat te stellen. Want hoewel er voor de Vlamingen geen probleem van afstand is, is het voor buitenlanders vaak een grote opgave het thuisland achter te laten en zich in Brussel te vestigen. Dit wordt door de EU gecompenseerd door hoge onkostenvergoedingen (Smet, 22.03.2007; Sörensen, 22.03.2007; Maes, 30.03.2007).

Het basissalaris van een MEP is gelijk aan het salaris van de nationale parlementsleden in het thuisland (met uitzondering van Nederland). De MEPs uit verschillende lidstaten verdienen dus verschillende bedragen, wat een invloed kan hebben op het type politici dat zich kandidaat stelt. Maar intern, dus binnen één bepaald land, zou de vergoeding dus geen invloed hebben op de keuze voor een bepaald niveau (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Volgens de statistieken verdienen de Belgische MEPs iets meer dan de Deense, al gaat het om een relatief klein verschil, respectievelijk 66 533 en 60 624 euro per jaar (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Beide landen verdienen een gemiddeld loon in vergelijking met de andere lidstaten. Italianen (127 717 euro/jaar) en Oostenrijkers (103 861 euro/jaar) verdienen het meest, Portugezen (44 203 euro/jaar) en Spanjaarden (34 190 euro/jaar) het minst (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003)³³.

Grafiek 5: Lonen MEPs in 15 landen.

Bron: Lungescu & Matzko, 26.01.2004.

Maar hoewel MEPs officieel evenveel verdienen dan hun nationale collega's, is dit in de realiteit niet het geval. Voor verplaatsingen naar Straatsburg worden er ruime compensaties betaald. En ook als men een reis maakt in verband met de dossiers die men volgt, houdt men daar een hele som aan over. MEPs blijken rianter te kunnen leven en werken dan nationale parlementsleden.

In principe worden wij nu betaald zoals de nationale parlementsleden. (...) Maar wat het grote verschil is, is dat wij veel meer onkosten kunnen maken. Wij krijgen meer geld voor medewerkers, wij krijgen meer geld voor communicatie. Wij krijgen ook meer geld om eens een werkbezoek te organiseren, enzovoort. Dus dit soort middelen hebben wij, die anderen niet hebben. (El Khadraoui, 30.03.2007)

³³ 'Momenteel varieert dat salaris van 2.800 euro per maand voor een Spaans EP-lid [33 600/jaar] en 3.100 euro voor een Fins EP-lid[37 200/jaar] tot 8.500 euro voor een Oostenrijks europarlementariër[102 000/jaar] en meer dan 9.500 euro voor zijn Italiaanse collega [114 000/jaar]' (Europees Parlement, 15.04.2007).

Het feit dat een MEP als standaardbedrag hetzelfde ontvangt als een nationaal parlementslid, betekent niet dat zij in totaal niet meer ontvangen. Een aantal MEPs verschuilt zich achter dat standaardbedrag en noemt de goede honorering van MEPs een mythe (Sterckx, 12.04.2007; Van Hecke, 28.03.2007; Van Lancker, 20.04.2007). Toch zijn niet alle MEPs het daarmee eens (Bossu, 26.03.2007; Dhaene, 19.03.2007; El Khadraoui, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007; Staes, 16.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007; Vanhecke, 28.03.2007).

Er zijn zeer veel supplementen. Laat ons zeggen dat het dubbele is. En je moet rekenen voor een Tsjech die naar hier [het EP] komt, (...) hetgeen ze daar bovenop krijgen, ik denk dat dat het vijfde is. Dat is natuurlijk een zeer praktische overweging, maar er worden voldoende compensaties gegeven om te verhuizen. (...) al die types die vanuit Denemarken of vanuit Tsjechië komen, zijn allemaal zeer zwaar betaald. (Smet, 22.03.2007)

De meeste geïnterviewde MEPs sluiten zich aan bij de mening van Miet Smet: in het EP kan je veel meer verdienen dan in een nationaal of regionaal parlement.

Het is echter de bedoeling dat de MEPs vanaf 2009 over een uniform statuut beschikken. Wat de bezoldiging betreft, heeft het EP gekozen voor een overgangsregeling voor de maandelijkse vergoeding, gebaseerd op het gewogen gemiddelde van de nationale vergoedingen die door de vijftien lidstaten aan de parlementsliden van hun land worden toegekend. Deze vergoeding zal worden betaald en belast worden door de Europese Unie, en wordt dus niet meer uitbetaald door het nationale parlement zoals dat momenteel nog het geval is (Europees Parlement, 15.04.2007).

3.5.3.2 Mobiliteit

De politieke vaardigheden en de erkenning van macht en rijkdom die men kan verwerven als politicus, zorgen er niet alleen voor dat de politici zich gestaafd voelen in hun politieke activiteit, het leidt er ook toe dat ze steeds meer willen doorgroeien. Zo zoeken sommige jonge mannen een tijdelijke politieke carrière om bekendheid te verwerven en zo te kunnen doorgroeien naar andere beroepen (Hibbing, 1999). Dit kan ook een doel zijn van mensen zonder hoge opleiding die toch een hoge status willen bereiken (Greenstein & Polsby, 1975).

Mobiliteit kan dus een grote rol spelen in het aanbod van politici. En niet alleen dient men aandacht te besteden aan mobiliteit naar andere politieke carrières, ook binnen de politiek speelt mobiliteit een rol. Volgens Black zijn politici 'office-seekers': ze nemen politieke beslissingen die erop gericht zijn een bepaald politiek mandaat te kunnen bemachtigen (Black, 1972). Black gaat ervan uit dat de meeste politici de fictie proberen te verdedigen dat hun motieven niet gevoed worden door private ambitie, maar dat ze het publieke willen dienen en het publieke goed nastreven, terwijl ze in werkelijkheid enkel geïnteresseerd zijn in de mobiliteit naar een hoger politiek mandaat. Black veronderstelt dat politici rationeel oordelen en dat ambitie enkel ontstaat

als resultaat van de omstandigheden. De ambitie wordt pas belangrijk naarmate er meer competitie is en de risico's dus groter worden. Diegenen die dan het minste belang hechten aan hun politiek mandaat vallen af. In competitieve kieskringen kan ambitie dus wel een belangrijke rol spelen (Black, 1972).

Ook de lange politieke carrières kan Gordon Black op die manier verklaren. De ervaring en kennis die politici verwerven, zijn vooral nuttig voor een verdere politieke carrière. Volgens hem is het politiek kapitaal dus niet zomaar overhevelbaar naar andere beroepen. Hoe meer men investeert om effectief verkozen te raken, hoe sterker men geneigd is om te blijven doorgaan in de politieke wereld. De meeste politici hadden dus niet van meet af aan een politieke carrière gepland, maar worden erin meegezogen door de hogere waarde van steeds belangrijkere politieke mandaten (Black, 1972).

Deze theorie legt een sterke klemtoon op de politieke structuur. De structuur van het politieke systeem bepaalt immers de risico's en de investeringen die nodig zijn, en op basis daarvan zullen politici bepalen of ze al dan niet een politieke carrière opbouwen. Het aanbod van politici wordt dus mede bepaald door de politieke structuur (Black, 1972).

De vraag is nu in welke mate het EP als een belangrijke instelling wordt gezien binnen de politieke wereld. Kauppi onderzocht dit voor de Franse politieke wereld en kwam tot het besluit dat toppolitici zich niet aanbieden voor een mandaat in het EP, terwijl ze toch veel willen controleren op Europees niveau, zoals landbouw en ontwikkelingshulp (Kauppi, 1996).

Toch lijkt het erop dat steeds meer belangrijke politici plaatsnemen in het EP, wat samengaat met de stijgende invloed die het EP als instelling verwerft. Zo heeft België een aantal prominente leden gekend in het EP, zoals Leo Tindemans, Wilfried Martens, Willy De Clercq en momenteel Jean-Luc Dehaene. De vraag is echter of deze leden het EP werkelijk als een hoger niveau beschouwen of de instelling gebruiken om hun carrière af te ronden (*fin-de-carrières*). Willy De Clercq, die in het EP zetelde in de periode van dit onderzoek, verkeerde helaas niet in de mogelijkheid om ons in de voorgestelde periode een interview te verlenen. Zijn collega's deelden het volgende mee:

In de periode 1999-2004: Miet Smet, Nelly Maes, Willy De Clercq hadden al een ongelofelijke politieke carrière achter de rug: minister, vice-premier, Europees commissaris... Maar ze werkten alledrie zeer hard in het Europees parlement. (Staes, 16.03.2007)

*Ik heb altijd het gevoel gehad dat zelfs iemand als Willy De Clercq, die toch een grote man was in de Belgische politiek en daar aan zijn derde of vierde mandaat was en die ook Europees commissaris geweest is, toch zeer actief was. Je zag hem overal en hij ging daarin op. Willy De Clercq was iemand die zich heel moeilijk kon inbeelden wat een leven is zonder politiek. (...) Je zou kunnen zeggen, dat zijn *fin-de-carrières*, maar ik denk dat zij hard werken. Anders doe je dat niet. Het is toch wel interessant. En je geraakt daar in... Ik denk dat er niemand naar toe gaat met het idee: ik ga me daar een beetje amuseren... (Vander Taelen, 28.03.2007)*

And then we have the old Willy De Clercq. He was really European. I've been doing election campaign in Italy, (...) when Willy De Clercq entered, everyone, a thousand people, were yelling: 'Willy, Willy, Willy'. They loved him. So that was an example of someone who was around Europe a symbol of a true European. And they knew him. (Jensen, 12.04.2007)

We kunnen er dus niet zonder meer van uitgaan dat politici die na een lange loopbaan in het Europees parlement belanden er weinig actief zijn, hoewel dat beeld bij de bevolking bestaat. Vaak zijn het vooral politici die tijdens hun politieke carrière voortdurend met internationale thema's geconfronteerd werden en inzien dat het EP daar een belangrijke rol in kan spelen (Kauppi, 1996). Ook in Denemarken kozen enkele vooraanstaande nationale politici voor een plaats in het Europees parlement. Zo zetelt Poul Nyrup Rasmussen, voormalig Deens premier, momenteel in het EP.

3.5.3.3 Redenen voor politieke participatie

De nood aan politiek kapitaal gaat vaak samen met een zoektocht naar invloed en status. Payne en Woshinsky³⁴ beschrijven zes verschillende soorten politieke incentieven die bevredigd kunnen worden door actieve politieke participatie (Putnam, 1976).

Tabel 8: Typologie van incentieven voor politieke participatie.

Prikkel waar men door gedreven wordt	Bevrediging die men zoekt door participatie	Typologie van kenmerken
Aanbeden worden	Persoonlijke affectie	Geniet van campagne voeren, sterk bezig met eigen reputatie
Status	Sociaal gedefinieerd 'succes'	Wil opklimmen maar is cynisch over politiek
Programma	Oplossing van politieke problemen	Geïnteresseerd in beleid en besluitvorming, zoekt naar stabiliteit en compromissen
Missie	Identificatie	Focus op ideologie, zet zich in voor sociale transformatie
Verplichting	Gevoel van burgerplicht	Sterk bezig met normatieve principes i.p.v. concrete oplossingen, afkerig van politiek en compromissen
Spel	Uitoefenen van vaardigheden in politieke competitie	Bezig met strategie, tactiek en politieke manipulatie

Bron: Payne en Woshinsky, 1972; Putnam, 1976, p. 77.

Men onderscheidt hier zes types van personen die zich om een bepaalde reden kandidaat stellen voor een politiek mandaat. Deze redenen kunnen sterk uiteenlopend zijn, van hang naar affectie tot

³⁴ Op basis van studies in Frankrijk, Colombia, Brazilië, de Dominicaanse Republiek en de Verenigde Staten.

een gevoel van burgerplicht. Toch is het moeilijk om concrete politici in deze categorieën te plaatsen. Hun ware motieven komen niet steeds naar boven in onderzoek. Men veronderstelt dat politici hun ware motieven verdoezelen. Bovendien kunnen de motieven van politici wijzigen naarmate men langer in de politiek actief is (Payne en Woshinsky, 1972). Maar hoewel het vaak lijkt alsof alle politici enkel op zoek zijn naar invloed, blijkt er een grotere diversiteit in motieven te zijn eens men dit nader gaat onderzoeken (Putnam, 1976).

3.6 Besluit

Om te onderzoeken hoe de rekrutering van politici verloopt in een politiek systeem blijken er vele factoren van belang. De wetgeving, het partijsysteem en de instellingen (politieke structuur) bepalen de spelregels van de rekrutering. De politieke cultuur van een staat is het kader waarin de rekrutering plaatsvindt. Het selectieproces (vraag naar politici) definieert de criteria waarop men zich baseert voor de rekrutering. En de motivatie van politieke kandidaten, samen met het politiek kapitaal dat ze kunnen verwerven, (aanbod van politici) bepaalt wie zich kandidaat stelt voor de rekrutering.

Rekrutering is dus zonder twijfel een gelaagd proces dat moeilijk op voorhand te voorspellen valt. De politieke structuur en de politieke cultuur verschillen van land tot land, de vraag naar politici verschilt van partij tot partij en het aanbod van politici verschilt van mens tot mens. De specifieke omstandigheden spelen daarenboven een grote rol, bijvoorbeeld de eigenheid van de verkiezingen.

Om het met de bijbel te zeggen: *'Want velen zijn geroepen, maar slechts weinigen uitverkoren'* (Matteus 22:14).

4. Politieke representatie

4.1 Inleiding

Politieke representatie is mede afhankelijk van het rekruteringsproces en de mate van professionalisering. In dit hoofdstuk wordt onderzocht in welke mate de parlementsleden de bevolking vertegenwoordigen. Is er sprake van een afspiegeling van de bevolking? Voelen parlementsleden zich vertegenwoordiger van hun kieskring of van alle burgers die zij horen te vertegenwoordigen?

Wie uiteindelijk volksvertegenwoordiger wordt, wordt al in grote mate bepaald door het rekruteringsproces. Niet iedereen maakt nog kans om verkozen te worden, en sommigen krijgen meer zichtbaarheid en steun van de partij dan anderen. Ook de politieke professionalisering speelt een rol. In systemen die niet volledig geprofessionaliseerd zijn, zullen niet dezelfde politici verkozen worden als in geprofessionaliseerde systemen omdat er andere verwachtingen heersen (Damgaard, 2004).

Na een algemene bespreking van politieke representatie zal dit begrip toegepast worden op de Europarlementsleden. Nadien zal specifiek gekeken worden naar de profielen van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004. Geslacht, leeftijd, duur van de mandaten, vorig beroep en politieke ervaring zijn hierbij belangrijke kenmerken.

4.2 Representatie

De compositie van een parlement kan veranderen doorheen de tijd, maar dit gebeurt zeer geleidelijk. Het is niet de afwisseling van individuele parlementsleden die van belang is, maar de evolutie van de profielen van parlementsleden. Dit is een incrementeel proces (Eliassen & Pedersen, 1978).

De representatie is echter geen perfecte afspiegeling van de bevolkingsgroepen. Terwijl parlementsleden wel moeten instaan voor de vertegenwoordiging van de bevolking, dienen ze daarvoor niet uit dezelfde samenstelling te bestaan.

It is irrelevant to describe the democratic recruitment process as a mirroring process. It is better to think of a mechanism, however complicated it may be, that translates – if not mirrors – the one universe into the other. (Pedersen, 1976, p.36)

Parlementsleden zijn vaker dan de gemiddelde burger welgesteld, mannelijk en tussen de 40 en 50 jaar (Norris & Lovenduski, 1995). Volgens Rokkan kan men spreken van een institutionele drempel waar men over moet stappen om politieke invloed te verwerven. Deze drempels worden

steeds lager doorheen de politieke ontwikkeling (Pedersen, 1976). Zo had de boerenbevolking in het midden van de vorige eeuw in Denemarken meestal geen goede opleiding genoten, waardoor het hen aan vaardigheden ontbrak om politiek actief te worden. Rond het midden van de negentiende eeuw ontstonden dan de Deense Volkshogescholen, waar ook voor onderwijs voor de boerenbevolking werd gezorgd. De drempel verlaagde en ook burgers die niet afkomstig waren uit de elite konden verkozen worden tot parlementslid (Pedersen, 1976).

Ook sociale, economische en politieke veranderingen in de omgeving zorgen voor verandering in de verschillende karakteristieken van de leden van de elite. Deze veranderingen in de samenleving zorgen op hun beurt voor een verandering van het karakter en de inhoud van de beslissingen van de elite (Pedersen, 1976). De achtergrond van parlementairen bepaalt immers gedeeltelijk de beleidsvoorkeuren (Pedersen, 1976).

Voor de kiezers is het echter moeilijk de beleidsvoorkeuren van de kandidaten te achterhalen. Omdat de beleidsvoorkeuren niet empirisch waar te nemen zijn, houden kiezers vaak vast aan symbolische persoonskenmerken zoals geslacht, leeftijd, beroep... Men gaat er impliciet van uit dat kandidaten met een achtergrond die gelijkaardig is aan die van henzelf, ook gelijkaardige beleidsvoorkeuren zullen verdedigen (Depauw & Van Hecke, 2006).

Het is echter weinig zinvol informatie te verzamelen over politici, zonder te verklaren waarom deze informatie van belang is. Enerzijds zijn de profielen dus belangrijk voor de keuze van de kiezer, anderzijds omdat de achtergrond van parlementsleden toch een bepalende invloed kan hebben op het beleid.

Profielen van politici zijn echter niet willekeurig: de partijtop heeft een grote invloed door de rekrutering van kandidaat-politici, en ook het electoraal systeem kan bepalend zijn (Greenstein & Polsby, 1975). En hoewel een partij vaak bewust voor bepaalde profielen kiest, heerst er ook een onbewust effect (Pedersen, 1976). Het profiel van de leden van de meerderheidspartij is vaak dominant voor het gehele politieke systeem. In Denemarken kan dit worden aangetoond met een duidelijke verschuiving doorheen de tijd: van edellieden, over boeren, naar socialisten. Niet alleen was die bevolkingsklasse toen in de meerderheid, ook in de andere partijen werden leden uit deze bevolkingsklasse verkozen (Pedersen, 2000).

De primaire sector heeft echter lang een belangrijke rol gespeeld in Denemarken, veel langer dan in de meeste andere Noord- en West-Europese landen. De Deense parlementsleden bezaten relatief weinig universitaire diploma's (Pedersen, 2000) en ook juristen waren er, en zijn er nog steeds, ondervertegenwoordigd in vergelijking met andere landen³⁵ (Pedersen, 1972). De Folketing

---

³⁵ Mogens Pedersen onderzocht in de jaren 1970 waarom er in Denemarken veel minder juristen en advocaten in het parlement zetelen dan dat in de Verenigde Staten het geval is. Na een overweging van eerder aangehaalde argumenten van de Tocqueville (het prestige van juristen) en Weber (de economische onafhankelijkheid en bruikbare vaardigheden), besluit hij dat het argument van economische onafhankelijkheid het dichtst bij de waarheid staat. In de Verenigde Staten bestaan er zeer verschillende juridische opleidingen, met veel soorten specialisaties, en is het gemakkelijk om van het ene beroep naar het andere over te stappen. Een korte politieke carrière kan een gunstige invloed hebben op de juridische carrière, vanwege de bekendheid. In Denemarken daarentegen is er een gestandaardiseerde advocatenopleiding en kan

leunt daardoor sterker aan bij het beeld van een afspiegeling van de samenleving dan de meeste andere Europese landen, waar vaak meer hooggeschoolden zetelen.³⁶

4.3 Europese volksvertegenwoordigers

Op wat welk type kandidaten stemmen kiezers dan bij de Europees verkiezingen? Zijn er grote verschillen tussen de lidstaten en zijn MEPs nu echt vertegenwoordigers van het Europese volk, als er al zoiets bestaat als ‘een Europeaan’?

Een loopbaan in de politiek wordt pas echt als succesvol beschouwd, indien men erin slaagt een uitvoerend mandaat te bekleden, bij voorkeur op federaal vlak. De mandatarissen die zich volledig en exclusief op het Europese richten, zijn bijgevolg op een hand te tellen. Dat is paradoxaal, aangezien het gros van het wetgevende werk een Europese stempel draagt. (Depauw & Van Hecke, 2006)

Volgens de geïnterviewde MEPs zijn de meeste politici in de eerste plaats geïnteresseerd in een nationale politieke carrière (Bossu, 26.03.2007; Claeys, 11.04.2007; Dhaene, 19.03.2007; Dillen, 11.04.2007; Maes, 30.03.2007; Sterckx, 12.04.2007; Vander Taelen, 28.03.2007; Vanhecke, 28.03.2007; Van Lancker, 20.04.2007; Jensen, 12.04.2007; Ruostetsaari, 2001). En terwijl de politieke wereld het EP nog steeds onderschat, is dat nog in grotere mate het geval bij de bevolking. Europese verkiezingen worden in de meeste Europese lidstaten als tweederangs nationale verkiezingen beschouwd (Depauw & Van Hecke, 2006).

In Denemarken bepalen echter zomin nationale thema's als Europese thema's de Europese verkiezingen. Het is de tweedeling pro/contra EU die de basis is bij Europese verkiezingen. Beleid, zelfs nationaal beleid, heeft er weinig of geen invloed (Worre, 1997). Kandidaten voor het EP dienen zich enkel te profileren pro of contra EU. Er worden dus ook kandidaten verkozen die sterk tegen Europese samenwerking gekant zijn. Zo zetelt Mogens Camre sinds 1999 in het EP (Europees Parlement, 23.04.2007. Na een lange politieke carrière in Denemarken kiest hij ervoor in het EP de Deense belangen te verdedigen (Camre, 14.02.2007). Hij geeft toe dat dit geen mandaat is dat hij lange tijd wilt uitoefenen. Na deze legislatuur zal hij terug een plaats in het nationale parlement proberen te verwerven (Camre, 20.03.2007).

In België vallen de Europese verkiezingen meestal samen met de Vlaamse parlementsverkiezingen. Dit zorgt er niet alleen voor dat Vlaamse thema's ook de Europese verkiezingen domineren, het heeft ook een grote invloed op de media-aandacht. Het politieke

---

men slechts opklimmen binnen de sector door voortdurend in de juridische branche actief te zijn. Tussenspauzes, zoals in de politiek, zijn nefast voor een juridische carrière (Pedersen, 1972).

³⁶ Advocaten in het parlement: Verenigde Staten (1957): 56%; België (1964): 25%; Italië (1958): 21%; Verenigd Koninkrijk (1959): 20%; Frankrijk (1967): 10%; Denemarken (1968): 4% (Pedersen, 1972, p. 28).

nieuws wordt in grote mate bepaald door de Vlaamse verkiezingen, en de Vlaamse thema's dragen dan ook bij tot de beslissing van de kiezer voor de Europese verkiezingen.

Het zou wel positief zijn mochten er eens Europese verkiezingen zijn zonder tegelijkertijd Vlaamse verkiezingen te houden. (...) In 2004 had de VRT bij de opbouw van haar politieke programma's geen enkel debat gepland met de lijsttrekkers van de Europese lijst. Dat was niet gepland, zeer raar. Ook al hadden de lijsttrekkers Europees toch wel enige kwaliteiten: Dehaene, De Vits, Verhofstadt, ikzelf... (Staes, 16.03.2007)

Voor MEPs is het moeilijk in eigen land duidelijk te maken waar zij voor staan op Europees vlak en wat ze gerealiseerd hebben in het EP. Zelfs in verkiezingstijd is er weinig interesse voor Europese thema's. Het belang van nationale thema's en de nationale kiezers zorgt ervoor dat MEPs beleidsbeslissingen steeds terugkoppelen aan de invloed in eigen land. Het verdedigen van het 'Europees algemeen belang' is vaak geen prioriteit, al is er een verschil van politicus tot politicus, en ook van partij tot partij. MEPs zijn knecht van drie meesters: niet alleen de Europese belangen en de nationale belangen zorgen voor spanningen, ook de partij- en ideologische belangen mogen niet uit het oog verloren worden. Zeker in verkiezingstijd (zowel Europees, nationaal als regionaal) is het voor MEPs belangrijk dat ze niet tegen de partij-ideologie of de nationale belangen in stemmen. De verschillende belangen moeten voortdurend tegen elkaar worden afgewogen (Worre, 1996).

Waarom men prioriteit geeft, hangt af van het onderwerp. Het is voor MEPs dus niet mogelijk een eenduidig antwoord te geven op vraag waar men voorrang aan zou geven. Maar waar voelt een MEPs zich nu echt het meest mee verbonden? Voelt hij of zij zich een Europees volksvertegenwoordiger, een nationaal of regionaal vertegenwoordiger in Europa, of een vertegenwoordiger van de partij?

Tabel 9: Prioriteit van Europese belangen, nationale of regionale belangen, of partijbelangen bij de ondervraagde Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).

	Europese belangen	Nationale of regionale belangen	Partij- of ideologische belangen
Vlaanderen ³⁷	5 (31,25%)	7 (43,75%)	4 (25%)
Denemarken ³⁸	2 (50%)	2 (50%)	0 (0%)
TOTAAL	7 (35%)	9 (45%)	4 (20%)

Bron: Bossu, 26.03.2007; Claeys, 11.04.2007; Dhaene, 19.03.2007; Dillen, 11.04.2007; El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007; Sörensen, 22.03.2007; Staes, 16.03.2007; Sterckx, 12.04.2007; Van Brempt, 26.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007; Vanhecke, 28.03.2007; Van Hecke, 28.03.2007; Van Lancker, 20.04.2007; Busk, 18.04.2007; Camre, 20.03.2007; Haarder, 16.04.2007; Jensen, 12.04.2007.

Hoewel slechts vier van de 18 Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 een interview toestonden of de vragenlijst beantwoordden, hebben we voor de Vlaamse MEPs gegevens van 16 van de 19 MEPs. De Vlaamse cijfers tonen dus een algemener beeld van de Vlaamse MEPs dan de Deense cijfers van de Deense MEPs. Daarnaast moeten we er echter ook rekening mee houden dat de focus van MEPs niet meetbaar is: MEPs hebben de mogelijkheid de nadruk te leggen op een bepaalde focus, zonder dat dat in het dagelijkse leven hun primaire focus is.

Uit de gegevens blijkt dat nationale en regionale belangen vaak een doorslaggevende rol spelen. Vooral de zogenaamde carrièrepolitici, die als doel een lange politieke carrière hebben en daardoor sterk op herverkiezing gericht zijn, vermelden de regionale belangen steevast (El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Van Brempt, 26.03.2007; Vanhecke, 28.03.2007; Van Hecke, 28.03.2007, Camre, 20.03.2007; Haarder, 16.04.2007). Politici zoals Patsy Sörensen en Luckas Vander Taelen daarentegen, die hun interesseveld op Europees niveau willen verdedigen

³⁷ Ward Beysen: geen interview wegens overlijden; Peter Bossu: partij (en regionaal) *'ik moet eerlijk zeggen dat ik vooral Vlaamse zaken zocht met een link naar Europa.'* (Bossu, 26.03.2007); Philip Claeys: regionaal *'Ik beschouw mij in de eerste plaats een vertegenwoordiger van Vlaanderen.'* (Claeys, 11.04.2007); Willy De Clercq: geen interview wegens hospitalisatie; Jan Dhaene: Europees (en regionaal) *'Ik voelde mij in de eerste plaats Europeaan. We nemen beslissingen voor 400 miljoen.'* (Dhaene, 19.03.2007); Karel Dillen: regionaal *'hij [Karel Dillen] voelde zich ook Vlaamse volksvertegenwoordiger in Europa? Ja, absoluut.'* (Claeys, 11.04.2007); Koen Dillen: partij (en regionaal) *'vertegenwoordiger van mijn partij en van de Vlamingen'* (Dillen, 11.04.2007); Saïd El Khadraoui: nationaal (en Europees) *'Je moet opnieuw verkozen raken. En je gaat niets doen dat tegen je kiezers ingaat.'* (El Khadraoui, 30.03.2007); Nelly Maes: regionaal *'Ik heb mij altijd op de eerste plaats Vlaming in Europa gevoeld.'* (Maes, 30.03.2007); Miet Smet: Europees *'ik voelde mij Europees.'* (Smet, 22.03.2007); Patsy Sörensen: Europees *'Ik voelde mij Europees.'* (Sörensen, 22.03.2007); Bart Staes: partij *'Ik voel mij in de eerste plaats vertegenwoordiger van de groene, ecologische stroming in Europa.'* (Staes, 16.03.2007); Dirk Sterckx: Europees *'wat je eigenlijk ideologisch op Europees niveau wil verwezenlijken.'* (Sterckx, 12.04.2007); Kathleen Van Brempt: regionaal *'je wordt verkozen door je inwoners.'* (Van Brempt, 26.03.2007); Luckas Vander Taelen: Europees *'Wij voelen ons denk ik als Belgen echte Europeërs'* (Vander Taelen, 28.03.2007); Frank Vanhecke: regionaal *'ik beschouw mij in de eerste plaats een vertegenwoordiger van Vlaanderen in Europa.'* (Vanhecke, 28.03.2007); Johan Van Hecke: regionaal (en Europees) *'De realiteit is dat je natuurlijk geconfronteerd wordt met je electorale achterban.'* (Van Hecke, 28.03.2007); Anne Van Lancker: ideologie *'Ik denk dat ik mij in eerste instantie een vertegenwoordiger vind van mijn partij, of in elk geval van mijn brede politieke familie'* (Van Lancker, 20.04.2007).

³⁸ Niels Busk: Europees (en partij) *'we are making European policy. Which should be acceptable for 27 member countries'* (Busk, 18.04.2007); Mogens Camre: nationaal *'I feel more like a Danish representative, definately.'* (Camre, 20.03.2007); Bertel Haarder: nationaal (en partij): *'Danish representative in Europe and representing my party - just as in national politics.'* (Haarder, 16.04.2007); Anne Jensen: Europees *'I feel like a European politician'* (Jensen, 12.04.2007).

maar niet zozeer stilstaan bij herverkiezing, vermelden vooral Europese belangen (Sörensen, 22.03.2007; Vander Taelen, 28.03.2007).

Het houden van Europese verkiezingen op nationaal of regionaal niveau zorgt ervoor dat de link met de electorale achterban behouden blijft (Faas, 2003). Veel Vlaamse en Deense MEPs blijken deze belangen zelfs belangrijker te vinden dan het algemene Europese belang en de ideologische voorkeuren.

The pattern of these findings suggests that MEPs are very attentive to their environment and their specific situations. Some MEPs are clearly faced with stronger home pressures than others, and react accordingly. Apparently, they care very much about their re-election, just as one would expect from a rational political actor. (...) One can thus conclude that MEPs are obviously well aware of their specific situation, and know exactly who deserves primary attention. (Faas, 2003: 858-860)

4.4 Profielen van MEPs

Best en Cotta vragen zich af welke kenmerken nu echt relevant zijn in de profielen van parlementsleden. Zijn persoonlijke kenmerken, banden met organisaties, het verleden van parlementsleden enz. van belang (Best & Cotta, 2000)? Aangezien de ideologie van parlementsleden bepaald wordt in hun verleden en aangezien ook persoonlijke kenmerken en banden met organisaties kunnen bijdragen tot de manier waarop parlementsleden functioneren, kunnen al deze kenmerken in kleine of grote mate belang hebben (Best en Cotta, 2000).

De vraag is dan wat voor politici er uiteindelijk in het EP zetelen. Kauppi beschrijft de Franse MEPs als een ‘gemixte groep’. Er is geen unitair profiel, er zijn verschillende politieke stijlen en het gaat om politici van verschillende niveau’s (Kauppi, 1996). Ruostetsaari gaat dieper in op het profiel van de Finse MEPs. Die groep blijkt uit meer vrouwelijke en meer hoogopgeleide parlementsleden te bestaan dan de nationale parlementsleden. Daarenboven hebben de meeste Finse MEPs politieke ervaring voordat ze gerekruteerd worden voor het EP, meer ervaring dan nationale parlementsleden hebben voor hun rekrutering. En hoewel tot voor de verkiezingen van 1999 meer dan de helft van de Finse MEPs vroeger een beroep in de publieke sector uitoefende, is dat aantal nu dalende, al stijgt het aantal journalisten in het EP. Dit laatste zou volgens Ruostetsaari te verklaren kunnen zijn door het stijgende belang van de media voor politiek (Ruostetsaari, 2001, p. 24).

In wat volgt zullen we ons vooral richten op de profielen van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004.

4.4.1 Geslacht

Geslacht is een eerste duidelijk zichtbaar kenmerk. Het aantal vrouwelijke parlementsleden, dat systematisch lager ligt dan het aantal mannen, gaat in de meeste Europese landen in stijgende lijn.

Tabel 10: Percentage vrouwen in Europese nationale parlementen (1982 en 1998).

Land	1982	1998	Land	1982	1998	Land	1982	1998
België	7,5	12,7	Ierland	6,8	12,0	Portugal	8,8	13,0
Denemarken	22,9	33,0	IJsland	5,0	25,4	Spanje	5,4	24,7
(West-)Duitsland	4,3	26,9	Italië	8,2	11,1	V.K.	3,1	18,2
Finland	26,0	33,5	Nederland	14,0	31,3	Zweden	27,7	40,4
Frankrijk	4,1	10,9	Noorwegen	23,9	36,4	Zwitserland	10,5	21,0
Griekenland	4,0	6,3	Oostenrijk	9,8	26,2	Griekenland	4,0	6,3

Bron: Rule, 1987, p. 483; Kenworthy en Malami, 1999, p. 243.

In 2005 bedroeg het percentage vrouwelijke Kamerleden in België 35,3% (Fiers et al., 2006, p. 9). Het percentage vrouwen in de verschillende Europese landen houdt verband met de politieke cultuur en de politieke structuur van de landen zelf. Als het land bijvoorbeeld een traditie heeft van sterke socialistische partijen, is het percentage vrouwen meestal relatief hoog in het nationale parlement. Is er daarentegen sprake van sterke katholieke partijen, dan zal het vrouwenaantal relatief lager liggen (Pedersen, 1976). Zo kunnen ook quotawetten en een proportioneel kiesstelsel ervoor zorgen dat het percentage vrouwen in het parlement relatief hoog is (De Winter & Brans, 2003). Deze verbanden kunnen worden aangetoond door de link tussen het percentage vrouwen in het nationale parlement en het percentage vrouwen voor dat land in het EP. Aangezien deze cijfers sterk gelijklopend zijn, bestaat er een verband tussen het percentage vrouwen in het nationaal en in het EP en de politieke rekrutering in dat land – zowel de politieke cultuur en structuur, als de vraag of het aanbod van politici kunnen een invloed hebben (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003).

Tabel 11: Vrouwelijke leden van het Europees (1999) en nationaal (2002) parlement in 15 Europese landen.

Land	Vrouwelijke MEPs (%)	Vrouwelijke MPs (%)
Finland	43,8	37,0
Zweden	40,9	45,0
Frankrijk	40,2	8,7
Oostenrijk	38,1	24,7
Denemarken	37,5	37,1
Duitsland	37,4	29,6
Nederland	35,5	33,3
Ierland	33,3	14,6
Luxemburg	33,3	16,7
Spanje	33,3	27,1
België	28,0	25,6
Verenigd Koninkrijk	23,0	17,1
Portugal	20,0	19,6
Griekenland	16,0	10,3
Italië	11,5	10,2

Bron: Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003, p.50.

Denen, die veel nationale vrouwelijke vertegenwoordigers hebben, hebben ook meer vrouwelijke vertegenwoordigers in het EP dan de Vlamingen, hoewel het verschil na de verkiezingen van 1999 klein was.³⁹ De correlatie tussen de twee kolommen van bovenstaande tabel bedraagt 0,63⁴⁰, wat aangeeft dat het verband tussen het relatieve aantal vrouwelijke MEPs en MPs zeker niet onbestaande is. De politieke cultuur en structuur van de verschillende landen mag dus zeker niet onderschat worden.

De vrouwen in de Vlaamse delegatie in 1999 zijn dan lid van SP, Spirit, Agalev en CVP. VLD en Vlaams Belang leveren in die legislatuur geen vrouwelijke MEPs (Europees Parlement, 23.04.2007; Europees Parlement, 24.04.2007). De idee dat vrouwen vooral prominent zijn in linkse partijen blijkt hier dus gedeeltelijk te kloppen. De lijsttrekker van VLD is echter een vrouw, Annemie Neyts, maar zij nam haar zetel niet op om Brussels minister te worden.

De Deense vrouwelijke MEPs zijn zowel uit liberale als socialistische partijen afkomstig. En ook JuniBevægelsen, een beweging die werd opgericht om de Deense belangen in de EU te verdedigen, was in het EP vertegenwoordigd door een vrouw (Europees Parlement, 23.04.2007).

³⁹ Zie tabel 3: Vrouwelijke MEPs voor Denemarken en Vlaanderen na de verkiezingen van 1999.

⁴⁰ 0,626767787

Dit zou een bevestiging kunnen zijn van de hypothese dat de politieke cultuur een invloed heeft op het percentage vrouwen in het parlement. Want doordat de Deense politieke cultuur lange tijd gedomineerd werd door linkse partijen, is het mogelijk dat de meerderheidspartij de dominante criteria oplegt. Als we ervan uitgaan dat linkse partijen veel belang hechten aan de vertegenwoordiging van vrouwen, zal dit dus een weerslag hebben op de andere partijen in het politieke landschap (Pedersen, 1976). Ook de liberale partij, en zelfs de nieuwe opgerichte bewegingen, hebben voortaan een sterke vertegenwoordiging van vrouwen (Europees Parlement, 23.04.2007).

4.4.2 Leeftijd

Bij het bekijken van de leeftijd van MEPs komen we terecht bij de kern van het onderzoek over carrièreopbouw. Er komen onmiddellijk enkele vragen naar de voorgrond. Wanneer stelt men zich kandidaat voor een zetel in het EP? Doet men dit vóór men aan een nationale carrière begint, of eerder nadat men een lange carrière achter de rug heeft? Of zijn er ook politici die resoluut voor het Europese niveau kiezen en niet geïnteresseerd zijn in een nationaal mandaat?

Volgens Depauw en Van Hecke wordt het EP nauwelijks gebruikt als opstapje naar de nationale politiek (Depauw & Van Hecke, 2006). Ook de ondervraagde parlementsleden wijzen er steevast op dat een Europees mandaat eerder een vergeetput is dan een manier om snel bekend te worden.

De aard van de werking is zo dat er in de media in je eigen land bijzonder weinig aandacht is voor wat er in het EP gebeurt. En van wat leeft een politicus? Een politicus leeft eigenlijk van media-aandacht. Zowel voor de buitenwereld, als vooral naar de eigen achterban. Dus nee, het EP is zuiver politiek gezien, partijpolitiek gezien, wat naambekendheid betreft in mijn ogen een slechte zaak. (Vanhecke, 28.03.2007)

Toch kan het EP ook zorgen voor de nodige ervaring en kennis om later een nationale politieke carrière op te bouwen. Politici die vanuit een opvolgersplaats een mandaat in het EP opnemen, zijn vaak jonge mensen die deze kans aangrijpen⁴¹, zonder daarom de rest van hun politieke carrière in het EP te willen doorbrengen.

je hebt ook mensen die hopen om ooit in hun eigen land een mandaat te hebben als minister of als parlements lid, die hun mandaat en werk in het EP echt zien als een ongelofelijke leerschool. Er zijn collega's die ik heb zien passeren in het EP - die er op dit moment niet meer zitten maar een nationaal mandaat hebben – maar die in het EP echt wel serieus werk geleverd hebben. Zoals Kathleen Van Brempt bijvoorbeeld. En ik heb een Deense collega die op dit moment partijvoorzitter is van de Deense sociaal-democraten: Helle Thorning-Schmidt. (Van Lancker, 20.04.2007)

---

⁴¹ Voor de Vlamingen (1999-2004) waren er een heel deel jonge politici die via een opvolgerslijst een kans kregen in het EP: Peter Bossu, Kathleen Van Brempt, Saïd El Khadraoui, Bart Staes.

Opklimmen vanuit het EP naar een nationaal parlement lijkt echter geen evidente stap wegens de weinige media-aandacht die eraan geschonken wordt. Toch kunnen eerder onbekende politici die via een opvolgersplaats het EP binnentreden, jaren later bekende nationale politici zijn geworden. Kathleen Van Brempt stapte uit het EP om Anissa Tamsamani op te volgen als staatssecretaris. Nog geen jaar later werd Van Brempt minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen (Van Brempt, 2006). De Deense Helle Thorning-Schmidt werd na haar legislatuur in het EP nationaal parlamentslid en voorzitter van de Deense Sociaal-Democraten (Thorning-Schmidt, 30.05.2005). Allebei verwierven ze op jonge leeftijd een zetel in het EP. Dat was voor hen de lancering om in de nationale politiek een belangrijke functie uit te oefenen. Het EP als opstapje voor de nationale politiek is dus zeker niet uit te sluiten, maar in hoofdstuk vijf wordt hier verder op ingegaan.

Als we de leeftijd bekijken van de Vlaamse en Deense MEPs uit de periode 1999-2004 valt het op dat 70% minstens 41 jaar oud was alvorens lid te worden van het EP. Van de drie jongelingen (Kathleen Van Brempt, Saïd El Khadraoui en Jens-Peter Bonde) blijkt er minstens één, Jens-Peter Bonde, een lange Europese carrière gerealiseerd te hebben (Europees Parlement, 23.04.2007). Voor jongeren is de Europese politiek dus zeker niet alleen maar een opstapje naar de nationale of regionale politiek.

Tabel 12: Leeftijd waarop de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 voor het eerst zitting namen in het EP.

	20-30 jaar	31-40 jaar	41-50 jaar	51-60 jaar	61-70 jaar
Vlaamse MEPs ⁴²	2 (10,53%)	7 (36,84%)	4 (21,05%)	5 (26,32%)	1 (5,26%)
Deense MEPs ⁴³	1 (5,56%)	2 (11,11%)	7 (38,89%)	7 (38,89%)	1 (5,56%)
TOTAAL	3 (8,11%)	9 (24,32%)	11 (29,73%)	12 (32,43%)	2 (5,41%)

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

De oudste generatie (61-70 jaar) die in het EP terecht kwam, Karel Dillen en Mogens Camre, bleek steeds een lange nationale politieke carrière achter de rug te hebben. Dit wil echter niet zeggen dat hun Europese periode per definitie slechts voor een korte tijd zal zijn. Karel Dillen zetelde veertien jaar in het EP, Mogens Camre voorlopig acht jaar.

Toch blijkt de intrede in het EP voor de Vlaamse en Deense Europarlementsleden van de vorige legislatuur op late leeftijd te zijn gebeurd: 38% was 51 jaar of ouder. Ook hier treffen we

⁴² 20-30 jaar: Saïd El Khadraoui en Kathleen Van Brempt; 31-40 jaar: Peter Bossu, Philip Claeys, Koen Dillen, Bart Staes, Marianne Thyssen, Frank Vanhecke, Anne Van Lancker; 41-50 jaar: Jan Dhaene, Patsy Sørensen, Luckas Vander Taelen, Johan Van Hecke; 51-60: Ward Beysen, Willy De Clercq, Nelly Maes, Miet Smet, Dirk Sterckx; 61-70 jaar: Karel Dillen.

⁴³ 20-30 jaar: Jens-Peter Bonde; 31-40 jaar: Ole Sørensen, Helle Thorning-Schmidt; 41-50 jaar: Freddy Blak, Pernille Frahm, Bertel Haarder, Anne Jensen, Torben Lund, Karin Riis-Jørgensen, Ulla Sandbæk; 51-60: Bent Andersen, Ole Andreassen, Niels Busk, Lone Dybkjær, Ole Krarup, Jens Okking, Christian Rovsing; 61-70 jaar: Mogens Camre.

vooral politici die op nationaal niveau al belangrijke politieke functies bezetten. Vlaamse voorbeelden zijn Willy De Clercq en Miet Smet (Europees Parlement, 23.04.2007).

Naast een manier om carrièrevorming te bestuderen, kan leeftijd nog een andere rol spelen bij het profiel van MEPs. Zo kan leeftijd belangrijk zijn als indicator als die leeftijd betekent dat die persoon bijvoorbeeld Wereldoorlog II heeft meegemaakt, waardoor dan meer belang aan economie of aan vredesprojecten wordt geschonken (Greenstein & Polsby, 1975). Een oudere leeftijd kan daarnaast ook wijzen op een andere politieke stijl of besluitvormingsmethodes.

Maar om terug te keren op de politieke carrières: of men nu echt geïnteresseerd is in het Europese niveau, of eerder streeft naar een nationale politieke carrière, is misschien nog het best af te leiden uit de duur van de Europese mandaten. Wie lange tijd in het EP zetelt verraad een echte voorkeur voor Europa, wie er na korte tijd reeds opstapt, legt zijn prioriteiten waarschijnlijk elders.

4.4.3 Duur van de mandaten

Volgens Susan Scarrow verblijft ongeveer de helft van de MEPs slechts korte tijd in het EP. Een tiende verblijft er ook kort, maar wordt later wel weer herkozen. De rest, meer dan een derde, verblijft lange tijd in het EP (Scarrow, 1997).

De gegevens van Scarrow zijn inmiddels gedateerd, maar een recenter volledig onderzoek laat op zich wachten. Hier volgen de cijfers voor de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004. Bij de MEPs die op dit moment nog steeds in het EP zetelen (termijn 2004-2009) wordt ervan uit gegaan dat deze termijn door hen zal worden afgerond (uitgezonderd Frank Vanhecke). Er wordt immers per termijn gerekend en de legislatuur 2004-2009 is nu halfweg. Hoewel het in de meeste gevallen als realistisch kan worden beschouwd dat men de termijn afwerkt, moet er ook rekening worden gehouden met de naderende federale verkiezingen in België (juni 2007). Zo is Frank Vanhecke lijsttrekker voor zijn partij op de Senaatslijst, en zal hij daar ook gaan zetelen als hij verkozen wordt (Vanhecke, 28.03.2007). Hij zal dus zeer waarschijnlijk ontslag nemen uit het EP, waardoor zijn termijn 2004-2009 slechts tot 2007 zal duren. De andere MEPs worden verwacht in het EP te blijven zetelen na de federale verkiezingen, en worden dus verondersteld hun mandaat tot 2009 aan te houden.

Nationale verkiezingen in Denemarken zullen in normale omstandigheden pas begin 2009 plaatsvinden. De invloed hiervan zal dus minimaal zijn op de lengte van de mandaten van de Deense MEPs.

Tabel 13: Duur van de mandaten van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 (per termijn).

	< 5 jaar	5 jaar	5-10 jaar	10-15 jaar	> 15 jaar
Vlaamse MEPs ⁴⁴	4 (21,05%)	3 (15,79%)	7 (36,84%)	3 (15,79%)	2 (10,53%)
Deense MEPs ⁴⁵	3 (16,67%)	4 (22,22%)	5 (27,78%)	5 (27,78%)	1 (5,56%)
TOTAAL	7 (18,92%)	7 (18,92%)	11 (32,43%)	8 (21,62%)	3 (8,11%)

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Hoewel we niet kunnen veronderstellen dat de MEPs die tijdens de huidige legislatuur nog steeds in het EP zetelen, na deze legislatuur een ander mandaat zullen opnemen, is een andere toekomstvoorspelling evenmin onmogelijk.

Zowel in Vlaanderen als in Denemarken deed ongeveer 20% van de leden tussen 1999 en 2004 geen volledige legislatuur uit in het EP. Een andere 20% hield het bij één legislatuur. Dit kan een gevolg zijn van een eigen keuze, doordat ze een slechte plaats op de lijst van de partij kregen, of doordat de partij slechter scoorde dan bij de vorige verkiezingen. Ongeveer 30% begint na één legislatuur nog een tweede, maar houdt het tijdens de tweede legislatuur of als die net is afgerond voor bekeken. Nog eens 30% houdt het langer vol dan twee termijnen, waarvan 8% zelfs langer dan drie termijnen. Hier schuilt wel een verschil tussen de Vlaamse en Deense MEPs. Hoewel er onder de Denen bijna dubbel zoveel zijn die het iets meer dan tien tot zelfs vijftien jaar volhouden dan dat het geval is bij de Vlamingen, zijn er dubbel zoveel Vlamingen die langer dan drie termijnen uitzitten dan Denen.⁴⁶ Deze cijfers zijn echter berekend op basis van een beperkte groep, waardoor een verdubbeling in de laatste categorie betekent dat er slechts één persoon meer tot die categorie behoort. Dit is geen significant verschil, aangezien een verschil van één persoon gemakkelijk door toeval kan worden bepaald.

Als we ervan uitgaan dat Scarrow met 'korte tijd in het EP' maximum één legislatuur bedoeld, vallen onze cijfers net iets lager uit. Volgens deze gegevens verblijft 38% van de Vlaamse en Deense MEPs slechts één legislatuur of minder. Scarrow stelt echter duidelijk dat er grote verschillen zijn tussen de verschillende lidstaten (Scarrow, 1997). We kunnen dus niet zonder meer concluderen dat Vlaanderen en Denemarken op dit vlak tot de middenklasse behoren. Van de cases

⁴⁴ Minder dan 5 jaar: Peter Bossu, Jan Dhaene, Kathleen Van Brempt en Luckas Vander Taelen; 5 jaar: Ward Beysen, Miet Smet, Patsy Sørensen; 5-10 jaar: Philip Claeys, Koen Dillen, Saïd El Khadraoui, Nelly Maes, Bart Staes, Dirk Sterckx en Johan Van Hecke; 10-15 jaar: Karel Dillen, Frank Vanhecke, Anne Van Lancker; meer dan 15 jaar: Willy De Clercq, Marianne Thyssen (Europees Parlement, 23.04.2007).

⁴⁵ Minder dan 5 jaar: Bent Andersen, Jens Okking en Ole Sørensen; 5 jaar: Ole Andreasen, Pernille Frahm, Torben Lund en Helle Thorning-Schmidt; 5-10 jaar: Niels Busk, Mogens Camre, Lone Dybkjær, Bertel Haarder en Anne Jensen; 10-15 jaar: Freddy Blak, Ole Krarup, Karin Riis-Jørgensen, Christian Rovsing en Ulla Sandbæk; meer dan 15 jaar: Jens-Peter Bonde.

⁴⁶ Het record behoort toe aan Jens-Peter Bonde, die één van de enige MEPs is die sinds de rechtstreekse democratische verkiezingen van 1979 nog steeds in het EP zetelen. Ook de huidige voorzitter, Pöttering, behoort tot deze groep.

die Scarrow bestudeerde zitten vooral de Britten en de Duitsers lange mandaten uit in het EP. Fransen en Italië scoren op dit vlak minder goed (Scarrow, 1997).

Mandaten van korte duur gaan bovendien samen met een hoge graad van afwisseling (turnover). In 1999 kwam meer dan de helft van de leden als nieuweling in het EP. De turnover bij MEPs ligt dus hoog en gaat bovendien in stijgende lijn (Duff, 1994). Het Europees gemiddelde van de duur van het mandaat als MEP bedroeg toen zes jaar. België bevond zich daar met vijf jaar en zeven maanden net onder (Depauw & Van Hecke, 2006). Corbett, Jacobs en Shackleton bestudeerden de individuele MEPs die in 1999 werden verkozen en stelden nog een hogere turnover vast. De gemiddelde periode van lidmaatschap was volgens hen slechts drie jaar en zes maanden (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). De Vlaamse MEPs die zetelden tussen 1999 en 2004 deden het echter veel beter met een gemiddelde score van zeven jaar en drie maanden.⁴⁷ De Deense MEPs uit diezelfde periode haalden nog een hogere score met een gemiddelde van negen jaar en zes maanden.⁴⁸ De Vlaamse en Deense MEPs uit die periode zetelden dus veel langer dan het gemiddelde Europarlementslid dat in 1999 werd verkozen. Er zijn grote verschillen tussen de landen, afhankelijk van de politieke structuur en cultuur die er heerst.⁴⁹ Ook de opvattingen over het EP spelen hierin een grote rol. De Ierse delegatie van 1999 was die met de langste duur van mandaten, met een gemiddelde van meer dan tien jaar en met het hoogste percentage van herverkozen leden (80%) (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Voor de Vlamingen en de Denen lagen deze cijfers veel lager, respectievelijk 31,58%⁵⁰ en 44,44%⁵¹ (Europees Parlement, 23.04.2007).

4.4.4 Beroep

De professionalisering van de politiek heeft ertoe geleid dat politici zich steeds meer richten op een lange politieke carrière, zonder daarnaast een ander beroep aan te houden (King, 1981). Het zijn

---

⁴⁷ Gegevens afgerond tot op een half jaar (Europarlementsliden die nu nog zetelen worden hier niet verondersteld hun termijn af te maken, berekening tot juni 2007): Ward Beysen 5 jaar, Peter Bossu 0,5 jaar, Philip Claeys 4 jaar, Willy De Clercq 17 jaar, Jan Dhaene 2 jaar, Karel Dillen 14 jaar, Koen Dillen 4 jaar, Saïd El Khadraoui 4 jaar, Nelly Maes 6 jaar, Miet Smet 5 jaar, Patsy Sørensen 5 jaar, Bart Staes 8 jaar, Dirk Sterckx 8 jaar, Marianne Thyssen 16 jaar, Kathleen Van Brempt 3 jaar, Luckas Vander Taelen 3 jaar, Frank Vanhecke 12 jaar (met tussenpauze), Johan Van Hecke 8 jaar, Anne Van Lancker 13 jaar. Som=137,5 jaar. $137,5/19=7,24$

⁴⁸ Gegevens afgerond tot op een half jaar (Europarlementsliden die nu nog zetelen worden hier niet verondersteld hun termijn af te maken, berekening tot juni 2007): Bent Andersen 1 jaar, Ole Andraesen 5 jaar, Freddy Blak 15 jaar, Jens-Peter Bonde 28 jaar, Niels Busk 8 jaar, Mogens Camre 8 jaar, Lone Dybkjær 10 jaar, Pernille Frahm 5 jaar, Bertel Haarder 7,5 jaar, Anne Jensen, 8 jaar, Ole Krarup 12 jaar, Torben Lund 5 jaar, Jens Okking 4 jaar, Karin Riis-Jørgensen 13 jaar, Christian Rovsing 15 jaar, Ulla Sandbæk 15 jaar, Ole Sørensen 2,5 jaar, Helle Thorning-Schmidt 5 jaar. Som=171 jaar. $171/18=9,5$

⁴⁹ Turnover 1999: België 56,0%, Denemarken 50,0%, Duitsland 30,0%, Griekenland 64,0%, Spanje 48,4%, Frankrijk 69,0%, Ierland 20,0%, Italië 77,6%, Luxemburg 83,3%, Nederland 58,1%, Oostenrijk 28,6%, Portugal 60,0%, Finland 43,8%, Zweden 45,5%, VK 57,5% (Europees Parlement, 25.04.2007).

⁵⁰ Zes Vlaamse Europarlementsliden die in 1999 verkozen raakten, zetelden daarvoor al in het EP: Willy De Clercq, Karel Dillen, Nelly Maes, Marianne Thyssen, Frank Vanhecke en Anne Van Lancker.

⁵¹ Acht Deense Europarlementsliden die in 1999 verkozen raakten, zetelden daarvoor al in het EP: Freddy Blak, Jens-Peter Bonde, Lone Dybkjær, Bertel Haarder, Ole Krarup, Karin Riis-Jørgensen, Christian Rovsing en Ulla Sandbæk.

vooral die politici die zich volledig op hun politieke carrière richten, die erin slagen om zowel door de partij als door de kiezers gekozen te worden (Borchert, 2003). Men begint steeds op jongere leeftijd aan een politieke loopbaan en behoudt die vaak tot op late leeftijd (Depauw & Van Hecke, 2006). Men houdt dus geen nevenberoep aan tijdens de politieke loopbaan. Ook politieke cumuls worden voor het Europees niveau in de meeste lidstaten ontmoedigd. Wel gebruikt men andere beroepen vóór de politieke loopbaan die de kans op een politieke carrière kunnen vergroten (King, 1981). Voorbeelden van zulke beroepen zijn journalist, auteur, advocaat of onderwijzer (King, 1981). Gegevens voor de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 zijn te vinden in tabel 1. Daaruit blijkt dat bijna 70% van de Vlamingen en meer dan 60% van de Denen uit de vorige legislatuur vóór zijn of haar politieke carrière één van de faciliterende beroepen uitoefende. Deze beroepen verschaffen vaak politieke vaardigheden, introduceren hen in elitenetwerken of bieden flexibele werktijden en lange vakanties waardoor een politieke start mogelijk wordt (Depauw & Van Hecke, 2006).

Depauw en Van Hecke ontdekten in eerder onderzoek over Europese verkiezingen in de Benelux dat deze bevindingen niet enkel gelden voor de verkozen politici, maar ook voor de kandidaten. Het blijkt dus niet zo te zijn dat enkel de kandidaten die afkomstig zijn uit politiek-faciliterende beroepen verkozen worden (Depauw & Van Hecke, 2004).

Bovendien is er geen grote verschuiving te onderkennen in het EP sinds 1979 (Depauw en Van Hecke, 2006). Ook toen al waren er zowel MEPs met een achtergrond uit de nationale politiek, als MEPs afkomstig uit andere beroepen, of een combinatie van beiden. Of MEPs nu al dan niet over politieke ervaring beschikken en of dat een belangrijke eigenschap is voor een efficiënte werking in het EP wordt in het volgende gedeelte onderzocht.

4.4.5 Politieke ervaring

Gevraagd of politieke ervaring noodzakelijk is voor een beginnend Europarlementslid, zijn alle Vlaamse en Deense MEPs uit de vorige legislatuur het over één zaak eens: zonder politieke ervaring duurt het veel langer om je in te werken in een groot apparaat als het EP (zie bijlage 1). Bovendien is het zonder politieke ervaring moeilijker om politieke invloed te verwerven binnen je commissie of politieke fractie. Politieke ervaring is een voordeel in het EP, al belanden er ook een deel onervaren politici, maar met een sterke Europese interesse, rechtstreeks in het EP (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Deze politici zijn vaak geen carrièrepolitici. Ze zijn niet direct uit op herverkiezing, maar proberen hun ideeën tijdens die ene legislatuur zo goed als mogelijk realiseren. Enkele voorbeelden.

Na een tijdje SP-gemeenteraadslid en schepen te zijn geweest in Antwerpen stelt Patsy Sörensen zich kandidaat op de lijst van Agalev voor het EP. Ze krijgt onmiddellijk de eerste plaats

op de lijst omdat ze een boegbeeld is voor onderdrukte vrouwen: in het verleden richtte Sörensen Payoke op, een centrum voor slachtoffers van prostitutie en vrouwenhandel (Sörensen, 18.09.2002). Nadat ze in 1999 verkozen wordt en een zetel krijgt in het EP, laat ze al gauw de partij achterwege en zetelt als onafhankelijke (Europees Parlement, 23.04.2007). Ze wil iets betekenen voor onderdrukte vrouwen in heel Europa, zonder te focussen op de eigen achterban of herverkiezing (Sörensen, 22.03.2007). In 2000 kiest ze ervoor in Antwerpen op te komen voor Vivant, terwijl ze op Europees niveau onafhankelijk blijft. In 2004 beëindigt ze haar politieke loopbaan (Sörensen, 18.09.2002). Patsy Sörensen had waarschijnlijk geen lange politieke carrière voor ogen, maar een concreet doel, waar ze aan wou werken via de politieke weg en waarbij het EP het meest geschikte niveau leek (Sörensen, 22.03.2007).

Lukas Vander Taelen stond in 1999 als tweede op de lijst van Agalev. Met een verleden als journalist en een sterke interesse voor film en cultuur trachtte hij op Europees niveau iets te realiseren. In 2002 verliet hij het EP echter om Vlaams filmintendant te worden. Ook hij was er niet in geïnteresseerd op te klimmen op de politieke ladder. De functie van filmintendant was voor hem persoonlijk interessanter dan zijn functie in het EP (Vander Taelen, 28.03.2007; Europees Parlement, 23.04.2007)

Jens Okking is een succesvol Deens acteur. In 1999 stelt hij zich kandidaat op de lijst voor het EP bij een beweging die zich tegen de EU keert: 'JuniBevægselen'. Na twee jaar in de commissie cultuur te hebben gezeten, kiest hij in 2002 voor de commissie verzoekschriften. In 2003 verlaat hij het EP (Europees Parlement, 23.04.2007). Net zoals bij Lukas Vander Taelen gaat het hier om een bekende persoon in de eigen kieskring, die afkomstig is uit een politiek-faciliterend beroep, en zich eenmalig kandidaat stelt voor het Europese niveau, zonder over relevante politieke ervaring te beschikken.

Maar iets anders is dat als je echt zware richtlijnen heb (...) Omdat je dus in het EP eigenlijk de mogelijkheid hebt om, zelfs in je eentje, heel het radarwerk mee in beweging te brengen. Als je maar goede afspraken maakt. Daarom is het nodig dat er mensen met ervaring zitten in het EP, omdat je dan politieke netwerken moet beheersen om de grote tandwielen te doen bewegen via het doen draaien van de kleine. (...) Maar ik denk dat mensen die ervaring hebben op een bepaald terrein misschien wel via de commissies iets kunnen doen. (...) En dat kan ook wel iets bijbrengen aan het EP, omdat die mensen nu eenmaal over sommige onderwerpen meer weten dan anderen. (Maes, 30.03.2007)

Om echt volgens de politieke logica te kunnen werken is politieke ervaring van essentieel belang (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003). Politici zonder veel politieke ervaring kunnen echter wel als een soort van expert informatie verschaffen die belangrijk is voor politieke beslissingen.

Van de Vlaamse en Deense MEPs die zetelden tijdens de vorige legislatuur kwam een kwart in het EP terecht zonder enige politieke ervaring (Europees Parlement, 23.04.2007). Dirk Sterckx kende de politieke wereld wel vanuit zijn job als journalist, maar was nooit zelf in de politieke

wereld werkzaam geweest. Ook Marianne Thyssen baseerde zich vooral op haar Europese interesse om zich onmiddellijk voor het EP kandidaat te stellen.

Tabel 14: Lokale, regionale en nationale politieke ervaring van de MEPs die zetelden tussen 1999 en 2004 voor Vlaanderen en Denemarken (hoogste niveau van politieke ervaring). Percentages tussen haakjes.

	Geen politieke ervaring	Politiek medewerker (vb. op kabinet)	Lokale ervaring	Ervaring in regionaal of nationaal parlement	Ervaring als regionaal of nationaal minister
Vlaamse MEPs ⁵²	3 (15,79)	5 (26,32)	4 (21,05)	4 (21,05)	3 (15,79)
Deense MEPs ⁵³	6 (33,33)	4 (22,22)	2 (11,11)	3 (16,67)	3 (16,67)
TOTAAL	9 (24,32)	9 (24,32)	6 (16,22)	7 (18,92)	6 (16,22)

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Hoewel de meeste MEPs met een lange politieke staat van dienst besluiten dat politieke ervaring nuttig en nodig is om goed te kunnen functioneren in het EP (Maes, 30.03.2007; Smet, 22.03.2007; Van Hecke, 28.03.2007), blijkt dit niet steeds te kloppen. Politieke ervaring kan immers ook in het EP zelf verworven worden. Hoewel de inwerkperiode voor deze MEPs iets meer tijd in beslag neemt, is dat niet noodzakelijk problematisch. Zeker niet als er voor deze MEPs nog vele termijnen in het EP volgen. Het is opvallend dat er van de negen Vlaamse en Deense MEPs (1999-2004) die zonder politieke ervaring het EP binnenkwamen, zeven minstens twee legislaturen in het EP zetelden. Het gemiddelde aantal jaren in het EP van deze groep is 10 jaar⁵⁴, terwijl dat voor een gemiddeld Vlaams parlements lid uit die periode zeven jaar en drie maanden was, en voor de Denen negen jaar en zes maanden. De MEPs zonder oorspronkelijke politieke ervaring doen het dus beter op het gebied van de duur van mandaten. We kunnen veronderstellen dat Europarlementsleden die zonder politieke ervaring een zetel in het EP opnemen veeleer echt geïnteresseerd zijn in het Europese niveau. Ze zijn niet op zoek naar een politieke carrière waarin men alle parlementaire niveaus meemaakt, maar willen op Europees niveau actief zijn en blijven. Zes van deze negen MEPs zijn op dit moment nog steeds lid van het EP.

⁵² Geen politieke ervaring: Dirk Sterckx, Marianne Thyssen, Luckas Vander Taelen. Politiek medewerker: Peter Bossu, Philip Claeys, Bart Staes, Kathleen Van Brempt en Anne Van Lancker. Lokale politieke ervaring: Jan Dhaene, Koen Dillen, Patsy Sørensen en Frank Vanhecke. Regionaal of nationaal parlement: Karel Dillen, Said El Khadraoui, Nelly Maes en Johan Van Hecke. Ervaring als minister: Ward Beysen, Willy De Clercq en Miet Smet (Europees Parlement, 23.04.2007).

⁵³ Geen politieke ervaring: Freddy Blak, Niels Busk, Anne Jensen, Jens Okking, Karin Riis-Jørgensen en Ulla Sandbæk. Politiek medewerker: Jens-Peter Bonde, Ole Krarup, Ole Sørensen en Helle Thorning-Schmidt. Lokaal mandaat: Ole Andreasen en Christian Rovsing. Nationaal parlement: Bent Andersen, Mogens Camre en Pernille Frahm. Ervaring als minister: Lone Dybkjær, Torben Lund en Bertel Haarder (Europees Parlement, 23.04.2007).

⁵⁴ Gegevens afgerond tot op een half jaar (Europarlementsleden die nu nog zetelen worden hier niet verondersteld hun termijn af te maken, berekening tot juni 2007): Dirk Sterckx 8 jaar, Marianne Thyssen 16 jaar, Luckas Vander Taelen 3 jaar, Freddy Blak 15 jaar, Niels Busk 8 jaar, Anne Jensen 8 jaar, Jens Okking 4 jaar, Karin Riis-Jørgensen 13 jaar, Ulla Sandbæk 15 jaar. Som=90 jaar. 90/10=9

Drie kwart van de MEPs uit de onderzoekscategorie beschikt wel over politieke ervaring voor ze effectief in het EP terechtkomen. Er is echter een groot verschil in de mate van politieke ervaring. De ene is fractiemedewerker of kabinetchef geweest, de andere nationaal parlementslid of minister. De politiek medewerkers zijn veelal jonge mensen die na een korte inwerkperiode in de politieke wereld de kans krijgen zich kandidaat te stellen voor het EP, vaak op een opvolgerslijst. In deze categorie vind je zowel politici die op het Europese niveau actief blijven (Bart Staes, Anne Van Lancker en Jens-Peter Bonde) als politici die eerder naar een nationaal mandaat streven (Kathleen Van Brempt en Helle Thorning-Schmidt) (Europees Parlement, 23.04.2007).

Het is echter niet zo dat alle politici die met veel politieke ervaring het EP binnenkomen, hun politieke carrière aan het afsluiten zijn. Hoewel Ward Beysen en Willy De Clercq nooit naar de nationale of regionale politiek zijn teruggekeerd, was dat wel het geval voor Miet Smet en Bertel Haarder (Europees Parlement, 23.04.2007). De gemiddelde duur van de mandaten van deze MEPs bedraagt acht jaar en 1 maand.⁵⁵ En hoewel dit cijfer al onder het gemiddelde ligt, worden de cijfers van deze MEPs nog opgetrokken door de lange termijn van Willy De Clercq. De helft van deze MEPs zetelde slechts één termijn in het EP. Zonder Willy De Clercq zou het gemiddelde slechts zes jaar en vijf maanden bedragen. Europarlementsleden die aan hun mandaat in het EP beginnen na een lange nationale carrière bouwen dus zelden nog een echte Europese carrière uit.

Grote verschillen tussen de Vlaamse en de Deense MEPs (1999-2004) zijn er niet als men kijkt naar politieke ervaring. Het feit dat er dubbel zoveel Denen in het EP belandden zonder politieke ervaring zou erop kunnen wijzen dat het Europese niveau in Denemarken nog meer wordt losgekoppeld van de andere politieke mandaten dan dat in Vlaanderen het geval is. Het gaat hier echter om een verschil van slechts drie personen waardoor het niet aangewezen is om van een werkelijk cultuurverschil te spreken. Vlamingen blijken uit deze cijfers net iets vaker een mandaat in het EP op te nemen na enkel een mandaat op lokaal niveau te hebben bekleed, maar in de andere categorieën zijn er geen sterke verschillen op te merken.

Politieke ervaring is echter niet alleen van belang om snel wegwijz te geraken in het EP, ook bij de rekrutering kan het al een voordeel opleveren. Politici die over een groot aandeel politiek kapitaal beschikken worden niet alleen geacht beter te functioneren in een politieke instelling, ze hebben door die eerdere mandaten vaak ook een bekendheid verworven waardoor ze ook in het EP sneller verkozen kunnen geraken (Norris, 1997). Bovendien is politiek kapitaal niet alleen belangrijk voor de vraag naar politici, maar ook voor het aanbod van politici. Als men actief is in de politieke wereld zal men zich sneller aanbieden voor een mandaat als MEP dan iemand die nooit in de politiek actief is geweest. Zowel de vraagzijde als de aanbodzijde zorgen er dus voor dat er in

---

⁵⁵ Gegevens afgerond tot op een half jaar (Europarlementsleden die nu nog zetelen worden hier niet verondersteld hun termijn af te maken, berekening tot juni 2007): Ward Beysen 5 jaar, Willy De Clercq 17 jaar, Miet Smet 5 jaar, Lone Dybkjær 10 jaar, Bertel Haarder 7 jaar, Torben Lund 5 jaar. Som=49 jaar. 49/6=8,17

het EP steeds een heel aantal politici zetelen met een politieke achtergrond (Depauw & Van Hecke, 2006).

Naast het algemene politieke kapitaal bestaat er ook een specifieke vorm van Europees politiek kapitaal. Door actief te zijn geweest in de Europese instellingen of door contacten met de Europese Commissie, de EU-lidstaten of eurocraten bouwen politici deze vorm van politiek kapitaal op en ook hier is er een sterke invloed op het aanbod en de vraag naar politici (Kauppi, 1996). Politici met Europees politiek kapitaal zullen zich nog sneller aanbieden voor een mandaat in het EP en het is ook vanzelfsprekender dat de partij hen kiest voor een plaats op de lijst voor de Europese verkiezingen.

[om op een Europese lijst te staan moet je] dus een tamelijk brede bekendheid hebben. Ik denk dat het ook niet onnuttig is om een Europese ervaring te hebben. Dus als je kijkt naar de kandidaten op de lijst van de Europese verkiezingen in 2004, met Verhofstadt als lijsttrekker, Karel De Gucht als tweede, Annemie Neyts als derde. Dat zijn mensen die internationaal bezig zijn geweest. Annemie is begonnen als medewerker in het EP, daarna is zij nationaal doorgegroeid, maar haar basis is Europees. Dat is het soort mensen dat men zoekt. (Sterckx, 12.04.2007)

4.5 Besluit

De profielen vormen een geheel van gegevens over de Europarlementsleden waardoor het mogelijk wordt vergelijkingen te maken tussen verschillende categorieën van MEPs. Maar waarvoor de politici nu werkelijk staan en welke carrière ze beogen kan hierdoor niet gemeten worden. Hoewel niet alle elementen van de profielen even belangrijk zijn, kunnen ze toch een beeld scheppen over het type Europarlementsleden van bijvoorbeeld een bepaalde nationale of regionale delegatie. Het zijn immers de MEPs die de gehele bevolking van Europa vertegenwoordigen, al wordt er zowel bij de Vlamingen als bij de Denen nog sterk naar de eigen achterban gekeken. Dit heeft te maken met de Europese verkiezingen die op nationaal niveau plaatsvinden.

Het geslacht, de leeftijd, het vorige beroep en de politieke ervaring van kandidaten voor het EP kunnen rechtstreeks of onrechtstreeks een invloed hebben op bijvoorbeeld hun activiteitsgraad als MEP. Zo zijn leden die het EP binnenkomen zonder politieke ervaring in het begin vaak weinig effectief, terwijl oudere leden vaak een grote kennis hebben van Europa en over uitgebreide netwerken beschikken waardoor zij effectief meer kunnen realiseren.

De profielen kunnen ons er ook toe in staat stellen een model op te zetten waarbij de MEPs in verschillende categorieën worden onderverdeeld. Naar het voorbeeld van andere onderzoekers zal er in het volgende hoofdstuk getracht worden een model te ontwikkelen waarin de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004 kunnen geplaatst worden.

5. Model van carrièreopbouw voor Vlaamse en Deense MEPs tussen 1999 en 2004

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal gepoogd worden een eigen model van carrièreopbouw te ontwikkelen dat zich specifiek toespitst op de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004. Allereerst zullen er verschillende modellen onder de loep worden genomen als basis: het model van Westlake (1994), Kauppi (1996), Susan Scarrow (1997), Verzichelli en Edinger (2005) en Depauw en Van Hecke (2006). De elementen van het profiel, die in hoofdstuk vier werden uiteengezet, zullen hier toegepast worden op onze onderzoeksgroep. Het is dan de bedoeling om op zoek te gaan naar algemene tendensen die kunnen worden onderscheiden in de carrièreopbouw van deze MEPs.

Gegevens over de persoonlijke kenmerken van deze MEPs zijn zowel afkomstig uit primaire als uit secundaire bronnen. Met 14 Vlaamse (73,7%) en drie Deense (16,7%) MEPs die zetelden tussen 1999 en 2004 werden diepte-interviews uitgevoerd. Daarnaast waren er ook schriftelijke enquêtes met twee Vlaamse MEPs en één Deense MEP uit diezelfde legislatuur. Verder was de website van het EP een belangrijke bron van informatie voor dit onderzoek (EP, 23.04.2007). Het aantal aanwezigheden en rapporten van MEPs schept een beeld van hun activiteitsgraad en hun curriculum vitae verduidelijkt hun eerdere carrière (zowel in de politiek als daarbuiten). Omdat deze cv's door de parlementsleden zelf werden ingestuurd (Bale & Taggart, 2005, p. 10) en redelijk beknopt zijn, was ook verder onderzoek nodig in databanken en op websites (die van henzelf, hun partij, verkiezingswebsites enz.). Al deze gegevens zorgen voor een beeld van de MEPs uit de onderzoeksgroep, al zijn hun motivaties en toekomstbeelden nooit helemaal te achterhalen.

We beginnen dit hoofdstuk met een bespreking van de verschillende modellen van carrièreopbouw die door Westlake, Kauppi, Scarrow, Verzichelli & Edinger en Depauw & Van Hecke ontwikkeld zijn. Daarna volgt een bespreking van de MEPs die in dit onderzoek nader onderzocht worden en wordt er getracht algemene conclusies te trekken m.b.t. carrièreopbouw door deze MEPs in een model te plaatsen. Vervolgens wordt nagegaan wat het verband is tussen van het type politici en de activiteitsgraad in het EP.

5.2 Modellen van carrièreopbouw

Susan Scarrow publiceerde in 1997 een artikel over politieke carrièrewegen die leiden naar het EP. Ze baseerde zich hiervoor vooral op de stelling van het stijgende aantal carrièrepolitici (King, 1981) en op de indeling die Westlake maakte in zijn werk over de Britse Euro-elite (Westlake, 1994). Scarrow beperkt zich echter tot drie ruime categorieën, daar waar Westlake zes categorieën van MEPs onderscheidt (Scarrow, 1997).

Depauw en Van Hecke (2006) baseren zich op hun beurt op het werk van Susan Scarrow (1997), Kauppi (1996) en Verzicelli & Edinger (2005). Maar terwijl Scarrow en ook Kauppi slechts gebruik maakt van drie categorieën (en een restcategorie) stellen Depauw & Van Hecke een model op met vijf types van MEPs (Depauw & Van Hecke, 2006).

5.2.1 Model van Westlake

Martin Westlake doet onderzoek naar de motivatie van de Britse MEPs die zich kandidaat stelden voor de eerste directe Europese verkiezingen in 1979. In tegenstelling tot de Britse pers en publieke opinie van die tijd gaat hij er niet van uit dat kandidaten voor het EP gedreven worden door de hoop op een goed salaris (Westlake, 1994, p. 36). Uit zijn onderzoek blijkt echter wel dat niet alle MEPs even geïnteresseerd zijn in het Europese niveau. Hij onderscheidt twee stereotypes: de ‘Westminster-oriented’ MEPs en de ‘Strasbourg-oriented’ MEPs (Westlake, 1994).

Binnen de categorie van de MEPs die zich voornamelijk op het nationale parlement richten, de ‘Westminster-oriented’ MEPs, bestaan er vier verschillende types. Een eerste type noemt hij ‘Stepping Stone’. Dit zijn de MEPs die voornamelijk geïnteresseerd zijn in een nationaal mandaat en hun mandaat in het EP proberen te gebruiken om dat doel te bereiken. Het zijn vaak jonge kandidaten die weinig actief zijn in het EP en al eerdere pogingen deden om een zetel te bemachtigen in het nationaal parlement.

Een tweede type MEPs binnen de ‘Westminster-oriented’ categorie is de ‘Closed Door’. Hier horen de MEPs thuis die wel van plan waren om door te groeien naar het nationaal parlement maar daar nooit in geslaagd zijn, waardoor ze vaak tekenen van frustratie en ontevredenheid vertonen. Ten derde is er de ‘European Stint’ die gedreven wordt door verschillende motivaties. Hij of zij is zowel in het nationaal als in het Europees parlement geïnteresseerd en probeert in zijn politieke carrière beide ervaringen te beleven.

De laatste categorie van ‘Westminster-oriented’ MEPs zijn de ‘Frustrated/Disaffected’. Dit zijn de MEPs die in het begin van hun mandaat wel enthousiast waren, maar na verloop van tijd niet blijken te aarden in het EP. Ofwel keren ze (terug) naar het nationaal parlement, ofwel doen ze volledig afstand van hun politieke carrière.

Naast de ‘Westminster-oriented’ politici zijn er ook de ‘Strasbourg-oriented’, die door Westlake worden onderverdeeld in twee categorieën. Ten eerste is er de ‘European Career Politician’ die voornamelijk aangetrokken wordt door de Europese context en zeer begaan is met de instelling en haar invloed. Hier horen ook de politici die al een lange nationale carrière achter de rug hebben maar zich aan het einde van hun carrière op het Europees niveau richten.

De ‘Public Servant/Technician’, de tweede soort ‘Strasbourg-oriented’ MEPs, zijn die MEPs die in se niet geïnteresseerd zijn in een politieke carrière. Ze zijn gemotiveerd door een bepaald

thema, waar ze expert in zijn en dat ze willen verdedigen in het EP. Het zijn vaak oudere MEPs die zich nestelen in gespecialiseerde rollen (Westlake, 1994, p. 38-43).

Op deze typologie zullen zowel Scarrow, Kauppi, Verzichelli & Edinger en Depauw & Van Hecke zich rechtstreeks of onrechtstreeks baseren.

5.2.2 Model van Scarrow

Scarrow onderzoekt hoe een mandaat in het EP verband houdt met een nationale politieke carrière. Als case-study gebruikt ze de vier grootste nationale delegaties in het EP: Frankrijk, Duitsland, Groot-Brittannië en Italië. In haar werk toont ze aan dat zich binnen deze landen een kern heeft gevormd van MEPs die een verbintenis op lange termijn aangaan met het EP (Scarrow, 1997). Niet alle MEPs beschouwen hun mandaat als tijdelijk en willen zo snel mogelijk (terug) naar het nationaal parlement. Het EP geraakt daarentegen meer en meer gevuld met carrièrepolitici die het Europees niveau als topniveau beschouwen, wat samengaat met de stijgende invloed van het EP in de besluitvorming. Er is zelfs sprake van een wederkerige aantrekkingskracht. Niet alleen zorgt het stijgende belang van het EP ervoor dat meer carrièrepolitici geïnteresseerd geraken in een Europese carrière. Het stijgende aantal carrièrepolitici in het EP zorgt ook voor een stijgend belang, prestige en invloed die van de instelling uitgaat (Scarrow, 1997).

Scarrow stelt tenslotte een model van carrièreopbouw op met drie categorieën op basis van het profiel van de Franse, Duitse, Britse en Italiaanse MEPs. Ze legt hierbij de nadruk op de lengte van het mandaat in het EP en op de vorige politieke mandaten van de MEPs. Ook de contacten van de MEPs kunnen wijzen op één van de drie types⁵⁶ (Scarrow, 1997).

Een eerste type van MEP is de politicus die het EP ziet als een opstapje ('stepping-stone') naar (een hoger mandaat in) de nationale politiek. Tot deze categorie behoren ook de politici die na een korte periode in het EP weer kiezen voor het nationale parlement, en de politici die gedurende een lange periode een nationaal mandaat met een Europees mandaat combineerden.

Als tweede type is er de 'Europese carrièremaker' die een lange tijd in het EP actief is en dat ook ziet als zijn of haar primaire doelstelling.

Het 'politieke einde' is een categorie voor politici die een mandaat in het EP beschouwen als een beloning na een lange nationale carrière. Ook de MEPs die na een lange carrière in de administratie of de private sector in het EP belanden, kunnen tot deze categorie behoren.

Daarnaast is er een restcategorie voor de MEPs waarbij het (nog) niet duidelijk is tot welke categorie zij behoren. Zo zijn er MEPs die nog niet lang genoeg in het parlement zetelen om tot de

---

⁵⁶ Veelvuldige contacten met nationale parlementsleden, ministers, partijleiders... wijzen voornamelijk op een interesse in een nationaal mandaat. Als er eerder nauwe banden met collega-MEPs zijn, wijst dit op een Europese interesse (Scarrow, 1997, p. 254).

‘Europese carrièremakers’ gerekend te worden, maar daar toch hun primaire focus op schijnen te richten (Scarrow, 1997).

Uit de volgende tabel blijkt dat er duidelijke verschillen bestaan tussen de nationale delegaties. Terwijl meer dan de helft van de Britse en Duitse MEPs zich volledig richt op een Europese carrière (en over weinig nationale politieke ervaring beschikt), kan slechts een kwart van de Franse en Italiaanse MEPs bij de ‘Europese carrièremakers’ gerekend worden. MEPs uit de laatste twee delegaties blijken op basis van dit onderzoek vooral politici aan het einde van hun carrière (Scarrow, 1997).

Tabel 15: Carrièrepatronen van Britse, Franse, Duitse en Italiaanse MEPs (eerste verkiezing 1979-1989) na de verkiezingen van 1994 (voor Italië: periode midden 1992).

	G-B.	Frankrijk	Duitsland	Italië	TOTAAL
‘Europese carrièremaker’	64 (63%)	38 (23%)	53 (57%)	37 (27%)	192 (28%)
‘Nationale carrière’	19 (19%)	57 (34%)	7 (8%)	38 (28%)	121 (16%)
‘Politieke einde’	18 (18%)	71 (13%)	33 (36%)	61 (45%)	183 (28%)
Restcategorie	22%	21%	37%	28%	27%

Bron: Scarrow, 1997, p. 260.

In plaats van zoals Westlake en andere auteurs de hoge turnover in het EP te benadrukken, merkt Scarrow op dat minstens een vijfde van de MEPs uit de landen die zij onderzocht tot de ‘Europese carrièremakers’ behoort. Deze MEPs hebben dus meerdere termijnen in het EP voltooid (Scarrow, 1997, p.261). Een onderzoek in de lidstaten die hier niet zijn opgenomen, zoals België en Denemarken, kan een vollediger beeld scheppen.

5.2.3 Model van Kauppi

Ook Niilo Kauppi (1996) onderzocht de carrièreopbouw van MEPs. Dit onderzoek richt zich op carrièremobiliteit en politiek kapitaal van Franse MEPs en vertrekt vanuit de stelling dat een carrière in het EP nog steeds als secundair wordt gezien in de vergelijking met het een nationale politieke carrière (Kauppi, 1996, p. 1).

Om de carrières van de Franse MEPs te categoriseren maakt Kauppi gebruik van drie types. Een eerste type zijn de politici die de Europese politiek combineren met regionale en nationale politiek, al gebeurt dit niet noodzakelijk tegelijkertijd. Het gaat hier om ervaring op het regionale en het nationale niveau. Een tweede type heeft enkel ervaring op het nationale niveau. Het derde type heeft een regionaal mandaat uitgevoerd of doet dat nog steeds (Kauppi, 1996, p. 8).

Volgens Kauppi is er in Frankrijk weinig carrièremobiliteit tussen het Europese en het nationale niveau. Franse MEPs hebben dan ook weinig nationale en (iets meer) regionale ervaring, tenzij men een cumul uitvoert waardoor men het prestige van het nationale mandaat kan combineren met het inkomen van het Europese mandaat (Kauppi, 1996, p. 11).

Uit tabel 15 (Scarrow, 1997) bleek al dat de Franse MEPs zich vooral op een nationale politieke carrière richten, en minder op een Europese, dan hun Britse en Duitse collega's. Het EP wordt volgens Kauppi dan ook vooral gebruikt om politiek kapitaal te verwerven voor een verdere nationale politieke carrière (Kauppi, 1996). Bovendien blijkt het aantal politici dat na een lange carrière in het EP belandt (zonder daarna nog terug te keren) in Frankrijk groter dan in Groot-Brittannië, Duitsland en Italië (Scarrow, 1997). De stelling van Kauppi dat het Europese niveau in Frankrijk nog steeds als secundair wordt beschouwd, blijkt dus te kloppen met de gegevens van Scarrow.

5.2.4 Model van Verzichelli en Edinger

Verzichelli en Edinger vergelijken de MEPs uit de nieuwe EU-lidstaten met de MEPs die in 1979 werden verkozen en de huidige MEPs van de oude lidstaten. Op basis van deze onderzoeksgroep maken ze niet alleen een nieuwe typologie van MEPs, ze verklaren ook de stabiliteit van de verschillende types. Het ontstaan van een echte 'Euro-elite' lijkt hen immers weinig waarschijnlijk aangezien de politieke rol van een MEP nog steeds als minderwaardig wordt aanschouwd in vergelijking met de politieke rol van de nationale parlementen. Bovendien verloopt de institutionele groei van het EP ontzettend traag en blijven er sterke verschillen bestaan tussen de lidstaten op vlak van rekrutering (Verzichelli & Edinger, 2005, p. 257).

De typologie van MEPs van Verzichelli & Edinger bestaat uit zes categorieën en is op twee dimensies gebaseerd.

a new typology based on the 'usual' dimension of their specialised vs. general competence (Westlake, 1994) and the dimension of their career trajectory (Verzichelli & Edinger, 2005, p. 258).

Figuur 1: Typologie van MEPs

	Competence		
	Local	General	European
Election in the EP as a consequence of parliamentary training	EP pensionate		European Insider
EP career constrained by patterns of domestic political career	Politician in Europe		Euro-Expert
EP career autonomous from patterns of domestic career	Stepping stone politician		Euro-leader

Bron: Verzichelli & Edinger, 2005, p. 260.

‘EP Pensionate’ (Verzichelli & Edinger, 2005) of ‘Politieke Einde’ (Scarow, 1997) is volgens Verzichelli & Edinger een steeds minder vaak voorkomende categorie. Samen met de ‘Europese Insider’ en de ‘Politicus in Europa’ zorgen deze MEPs niet voor een betere positie of een grotere invloed van het EP binnen de Europese instellingen. De MEPs die in deze categorieën thuishoren zijn immers niet in de eerste plaats geïnteresseerd in een mandaat als MEP. Ofwel ligt hun primaire interesse bij het nationale parlement ofwel is het een logische volgende stap na een nationale carrière (witte zone).

‘Euro-Experts’, ‘Euro-Leaders’ en ‘Stepping-Stone politici’ (enkel dat gedeelte dat zich echt toelegd op zijn of haar Europese rol) kunnen wel zorgen voor een versterking van de positie van het EP (grijze zone). Deze categorieën waren eerder al in ongeveer dezelfde betekenis terug te vinden als ‘Public Servant/Technician’ (Westlake, 1994), ‘Europese carrièremaker’ en ‘Stepping-Stone’ (Scarow, 1997), maar Verzichelli & Edinger herbekijken de indeling en stellen de rol van het EP centraal (Verzichelli & Edinger, 2005).

5.2.5 Model van Depauw en Van Hecke

Volgens Depauw en Van Hecke is vooral de functie of positie waarnaar de MEPs terugkeren na een mandaat in het EP van belang. Is er sprake van ‘promotie of degradatie’ (Depauw & Van Hecke, 2006, p. 157)? En op welk niveau ligt de focus van de MEPs?

Om een typologie op te stellen van de carrières van MEPs bekijken Depauw en Van Hecke de verschillende niveau’s waarop het Europarlementslid actief is voor en na het Europese mandaat. Ze komen zo tot vijf categorieën:

Ten eerste zijn er de politici voor wie het EP een ‘springplank’ is naar een nationale carrière. Ze verwerven ervaring en politiek kapitaal in het EP waardoor ze meer kans maken op een verkiesbare plaats bij nationale verkiezingen.

Ten tweede kan een Europees mandaat ook het eindpunt, of ‘orgelpunt’, zijn van een lange nationale politieke carrière. *‘Dat zijn de ‘oude’ zwaargewichten die het EP de bijnaam ‘olifantenkerkhof’ geven. Gezien hun relatief beperkt aantal is dat verwijt onterecht.’* (Depauw & Van Hecke, 2006, p. 158)

Een derde categorie is die van de ‘lange opwaartse Europese carrière’. Slechts weinigen slagen er echter in om vanuit het EP door te groeien naar een uitvoerend Europees mandaat in de Europese Commissie.

Als vierde type zijn er de MEPs waarvoor het mandaat in het EP een ‘tijdelijke onderbreking is van een nationale carrière’. Op een bepaald moment kiezen ze ervoor om terug te keren naar het nationale niveau, waaraan een diversiteit van redenen ten grondslag kan liggen. In deze categorie horen ook de ‘level hoppers’ (Fiers, 2001), die, meestal door zich op verschillende lijsten kandidaat te stellen, van het ene niveau naar het andere verhuizen. Het opvolgersysteem en het feit dat de Europese en regionale verkiezingen in België meestal samenvallen versterkt dit fenomeen (Depauw & Van Hecke, 2006, p. 159).

De vijfde en laatste categorie bevat de MEPs die zich ‘uitsluitend op het Europees mandaat toeleggen’. Belgische voorbeelden zijn Marianne Thyssen (CD&V), Anne Van Lancker (sp.a) en Bart Staes (VU-ID/Spirit, Groen!) (Depauw & Van Hecke, 2006).

De drie categorieën van Scarrow zijn in deze typologie duidelijk terug te vinden. De ‘Europese carrièremaker’ valt samen met de vijfde categorie, de ‘nationale carrièremaker’ van Scarrow wordt in deze typologie onderverdeeld in drie categorieën: de springplank (‘stepping-stone’ bij Scarrow), de ‘tijdelijk onderbroken nationale carrière’ en de ‘afgebroken nationale politieke carrière’. Het ‘orgelpunt van een lange nationale politieke carrière’ wordt door Scarrow ‘het politieke einde’ genoemd. Een extra categorie die er door Depauw en Van Hecke werd bijgevoegd is de ‘lange opwaartse Europese carrière’, die echter zeldzaam is.

5.3 Een eigen onderzoeksmodel op basis van de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004

Om in staat te zijn de MEPs uit de onderzoekscategorie in te delen in categorieën, dient alle informatie die daartoe kan bijdragen te worden samengebracht. Naast de profielen van de MEPs, zijn er ook hun cv’s en de diepte-interviews. Op basis daarvan zal getracht worden deze politici in categorieën op te delen en tot een eigen typologie van carrièreopbouw te komen, gebaseerd op de modellen die werden besproken.

5.3.1 Typologie

Op basis van twee dimensies wordt hier een nieuwe typologie ontworpen die later zal worden toegepast op de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004. De eerste dimensie is de primaire focus van de MEPs, de tweede dimensie is de leeftijdscategorie waartoe ze behoren wanneer ze voor het eerst zitting nemen in het EP. Met het oog op onze onderzoeksgroep worden bepaalde eerder ontworpen categorieën niet opgenomen ('begin van een lange opwaartse Europese carrière': Depauw & Van Hecke, 2006) en worden er andere toegevoegd ('vergeetput', 'bijkomstig mandaat'...). Ook deze nieuwe categorieën zijn in grote mate gebaseerd op eerder ontworpen categorieën.

Figuur 3: Typologie voor carrièreopbouw van MEPs.

	FOCUS NATIONAAL	FOCUS EUROPEES
BEGIN CARRIÈRE	VERGEETPUT	
	SPRINGPLANK	EUROPESE CARRIÈRE- MAKER
MIDDEN CARRIÈRE	ONDERBROKEN NATIONALE CARRIÈRE	
		BIJKOMSTIG MANDAAT
EINDE CARRIÈRE	FIN-DE-CARRIÈRE	EUROPESE CARRIÈRE- MAKER

Bron: Westlake, 1994; Scarrow, 1997; Verzichelli & Edinger, 2005; Depauw & Van Hecke, 2006.

5.3.1.1 Springplank of vergeetput

De eerste twee types van MEPs staan aan het begin van hun carrière en willen zo veel mogelijk politiek kapitaal verwerven. Het Europese niveau is niet hun primaire interesse. Ze zijn nog relatief jong op het moment dat ze MEP worden en doen vaak via een opvolgersplaats hun intrede. Ze hebben meestal geen politieke ervaring, al is een lokaal mandaat of een job als politiek medewerker niet uitgesloten.

De MEPs die in de categorie 'springplank' thuishoren, slaagden erin om na hun mandaat als Europarlementslid een nationaal (of regionaal) mandaat te verwerven dat hoger is dan het mandaat dat ze voor hun functie in het EP uitoefenden.

De categorie 'vergeetput' daarentegen vertoont sterke gelijkenissen met de categorie 'Closed Door' bij Westlake (Westlake, 1994). Ook hier gaat het om jonge MEPs die aan het begin van hun

carrière in het EP belandden, maar ze slaagden er niet in een verdere politieke carrière uit te bouwen. In tegenstelling tot de definitie die Westlake geeft aan de MEPs in de categorie ‘Closed Door’ (Westlake, 1994), moeten we de interesse in het nationale niveau niet te eng interpreteren. Ook MEPs met een voornamelijk Europese interesse kunnen in een situatie kunnen belanden waarin hun politieke carrière in het slop geraakt.

Terwijl Scarrow en Depauw & Van Hecke de MEPs die op jonge leeftijd in het EP terechtkomen ofwel categoriseren als ‘springplank’ (‘Stepping Stone’) ofwel als ‘Europese carrièremaker’, bestaan er dus ook jonge MEPs die na hun Europees mandaat uit de boot vallen. Een Europees mandaat is immers niet altijd een goede voorbereiding op een nationale politieke carrière. Zo is de media-aandacht voor het EP gering, maar ook de politieke partijen zijn vaak amper geïnteresseerd in wat er in het EP gebeurt.

Het is duidelijk dat de Europese politici nog steeds buitenbeentjes zijn. Het blijft een thema dat niet echt bovenop de politieke agenda van politieke partijen staat. Het is ook een thema dat heel moeilijk verkocht geraakt in de pers. (Van Lancker, 20.04.2007)

5.3.1.2 Europese carrièremaker

Een categorie die zowel bij Westlake (‘European Career Politician’), Scarrow (‘European Careerist’), Verzichelli & Edinger (‘Euro-Leader’) als Depauw & Van Hecke (‘politici die zich uitsluitend op hun Europees mandaat toelagen’) in min of meer dezelfde vorm voorkomt, is die van de ‘Europese carrièremaker’. Het gaat hier om het type MEP dat in eerste instantie geïnteresseerd is in het EP en daar ook lange tijd doorbrengt. Zowel politici aan het begin, in het midden als op het einde van hun carrière kunnen tot deze categorie behoren. Het gaat om de focus op het Europese niveau, op welk moment in een politieke carrière men zich daarop toelegt is in mindere mate van belang.

5.3.1.3 Onderbroken nationale carrière of bijkomstig mandaat

Politici die zich midden in hun nationale politieke carrière bevinden, koesteren naast hun nationale soms ook een Europese ambitie en stellen zich kandidaat voor het EP. Deze Europese interesse is bij hen echter ondergeschikt aan de belangstelling voor het nationale niveau. MEPs die in de categorie ‘onderbroken nationale carrière’ (Depauw & Van Hecke, 2006) thuishoren, worden na een relatief korte periode in het EP weer actief op nationaal niveau.

Daarnaast zijn er ook MEPs die hun Europees mandaat als bijkomstig beschouwen. Niet alleen schatten zij het nationale niveau hoger in, zij cumuleren bovendien een nationaal mandaat met een

Europees mandaat. Hun tijdsbesteding gaat daarbij voornamelijk uit naar dat nationale mandaat. Het Europese mandaat is dus werkelijk een ‘bijkomstig mandaat’, dat om verschillende redenen kan worden opgenomen. De verloning, internationale contacten, dwang van de partij... kunnen hier allen een rol in spelen.

5.3.1.4 De expert

Westlake plaats de expert in de categorie ‘Public Servant/Technician’ en verduidelijkt het als iemand die vooral gemotiveerd wordt *‘by the idea of bringing a specific expertise, or representation of a specific interest, to the Parliament’* (Westlake, 1994, p. 41). Deze expert is minder gericht op carrière-gerelateerde posities, maar gaat op zoek naar een gespecialiseerde rol in het EP (Westlake, 1994, p. 41).

Voor Verzichelli en Edinger is de ‘Euroexpert’ een MEP *‘with significant domestic career but clearly committed to supranational issues’* (Verzichelli & Edinger, 2005, p. 257). Of deze nationale carrière een politieke carrière betreft, wordt niet vermeld.

In onze typologie staat de ‘expert’ voor een Europarlementslid dat een nationale of internationale niet-politieke carrière achter de rug heeft waardoor hij of zij gespecialiseerd is in een bepaald kennisdomein. Politiek is voor deze MEPs geen doel op zich, ze zijn voornamelijk geïnteresseerd in de internationale (en supranationale) werking van het Europese niveau. Herverkiezing heeft geen vaste plaats in het achterhoofd van dit soort MEP en ze stellen zich onafhankelijk op t.o.v. de nationale partij en de Europese fractie.

5.3.1.5 Fin-de-carrière

MEPs die slechts aan het einde van hun carrière in het EP terechtkomen, kunnen opgedeeld worden naarmate hun primaire focus uitgaat naar het nationale, dan wel naar het Europese niveau. Deze focus is echter niet in alle gevallen te achterhalen, waardoor het moeilijk wordt de MEPs in de categorie ‘fin-de-carrière’ of in de categorie ‘Europese carrièremakers’ onder te delen. Naast de primaire focus is er echter nog een ander element dat de opdeling tussen ‘fin-de-carrières’ en ‘Europese carrièremakers’ kan verduidelijken: de duur van het mandaat in het EP. MEPs die na een lange carrière slechts één termijn in het EP verblijven, kunnen bij de ‘fin-de-carrières’ gerekend worden. MEPs die na een lange carrière voor een nieuwe richting kiezen en zich volledig op het EP toeleegen horen bij de ‘Europese carrièremakers’. Zij voltooien in de meeste gevallen meer dan één mandaat in het EP.

‘Fin-de-carrières’ en ‘Europese carrièremakers’ kunnen zowel een politieke als een niet-politieke carrière achter de rug hebben. De meeste van de MEPs uit deze categorieën hebben echter een carrière achter de rug met minstens een politieke invalshoek. Naast politieke carrières kunnen ook journalistieke carrières of carrières bij bepaalde belangengroepen voor Europese politieke participatie op late leeftijd zorgen.

5.3.2 De Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004

Om de MEPs in de verschillende categorieën onder te verdelen wordt er gebruik gemaakt van verschillende soorten gegevens zoals het profiel, de cv's en diepte-interviews. Hier volgt een bespreking van de Vlaamse en Deense MEPs die zetelden tussen 1999 en 2004 per categorie.

Figuur 4: Typologie van Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).

	FOCUS NATIONAAL	FOCUS EUROPEES
BEGIN CARRIÈRE	Vergeetput: Peter Bossu, Jan Dhaene, Ole Sorensen	
	Springplank: Kathleen Van Brempt, Helle Thorning-Schmidt	Europese carrièremaker: Bart Staes, Marianne Thyssen, Willy De Clercq, Dirk Sterckx, Anne Van Lancker, Expert: Patsy Sørensen, Luckas Vander Taelen, Jens Okking Johan Van Hecke, Ulla Sandbaek, Karin Riis-Jorgensen, Freddy Blak, Jens-Peter Bonde, Anne Jensen, Christian Rovsing, Ole Kranup, Niels Busk
MIDDEN CARRIÈRE	Onderbroken nationale carrière: Nelly Maes, Miet Smet, Pernille Frahm, Haarder Bertel, Mogens Camre Bijkomstig mandaat: Frank Vanhecke	
EINDE CARRIÈRE	Fin-de-carrière: Karel Dillen Ward Beysen, Ole Andreasen, Bent Andersen, Lone Dybkjaer, Torben Lund	

Bron: Westlake, 1994; Scarrow, 1997; Verzichelli & Edinger, 2005; Depauw & Van Hecke, 2006; Europees Parlement, 23.04.2007.

De categorieën zijn ideaaltypes. MEPs worden geplaatst bij het type waar ze volgens de gegevens de grootste samenhang mee vertonen. Enkele MEPs waren onmogelijk in één enkele categorie te plaatsen wegens een nog steeds lopend mandaat in het EP en een onduidelijk carrièreperspectief. Daarvoor bestaat er een restcategorie.

5.3.2.1 Springplank

In onze onderzoeksgroep bevinden zich twee duidelijke voorbeelden van jonge MEPs die doorgroeiden naar belangrijke politieke posities op nationaal niveau: Kathleen Van Brempt en

Helle Thorning-Schmidt. Hun profiel beantwoordt aan het stereotype van de categorie ‘springplank’. Zonder politieke ervaring op jonge leeftijd in het EP terechtkomen. Slechts een korte periode in het EP verblijven waarbij de voornaamste interesse uitgaat naar nationale thema’s, om na die Europese periode een steile opgang te maken in de nationale politiek.

Kathleen Van Brempt, Vlaams Europarlementslid voor sp.a tussen 2000 en 2003, had nog geen politiek mandaat uitgeoefend toen ze op dertigjarige leeftijd vanuit de tweede opvolgersplaats het EP binnenkwam (Europees Parlement, 23.04.2007; Van Brempt, 2006). *‘Bedoeling was dus ook niet dat ik direct in het EP zou terechtkomen. Het was geen doelbewuste keuze maar puur toeval.’* (Van Brempt, 26.03.2007) Uit het schriftelijke antwoord van Kathleen Van Brempt blijkt verder dat haar focus eerder regionaal en ideologisch gericht is, en in mindere mate Europees. Ook op Europees niveau was ze naar eigen zeggen vooral geïnteresseerd in het dossier van de dokwerkers en de liberalisering van de haven (Van Brempt, 26.03.2007), wat sterk verband houdt met haar eigen kieskring, Antwerpen.

Maar hoewel Kathleen Van Brempt voor haar mandaat als Europarlementslid geen politieke ervaring had, werd ze in 2001 verkozen als gemeenteraadslid en nam ze in 2003, na drie jaar als Europarlementslid, ontslag om Anissa Tamsamani op te volgen als staatssecretaris voor Arbeidsorganisatie en Welzijn op het Werk. Verder verliep haar nationale politieke carrière in stijgende lijn en werd ze in 2004 Vlaams minister van Mobiliteit, Sociale Economie en Gelijke Kansen (Europees Parlement, 23.04.2007; Van Brempt, 2006).

Ook Helle Thorning-Schmidt, Deense Europarlementslid van 1999 tot 2004 voor de Sociaal-Democraten, kwam op jonge leeftijd het EP binnen. Ze was 32 jaar en had nog geen politiek mandaat achter de rug. Wel was ze werkzaam geweest als politiek medewerker voor de Deense Sociaal-Democraten in het EP. Ze slaagde erin om in 1999 vanop de zesde plaats op de lijst verkozen te geraken maar stapte in 2004 over naar een nationale politieke carrière. Ze stelde zich niet meer kandidaat bij de Europese verkiezingen en werd niet veel later nationaal voorzitter van haar partij. In 2005 werd ze verkozen als nationaal parlementslid, waardoor ook zij in de categorie ‘springplank’ kan worden geplaatst. Het EP bleek geen doel op zich, maar het begin van een opwaartse nationale carrière (Thorning-Schmidt, 30.05.2005).

5.3.2.2 Vergeetput

In de categorie ‘vergeetput’ horen diegenen die op jonge leeftijd in het EP binnenkwamen, maar er na een korte zittijd in het EP niet in slaagden een bloeiende politieke carrière op te bouwen. Vlaamse voorbeelden zijn Peter Bossu en Jan Dhaene, Ole Sørensen is een Deens voorbeeld.

Toen Peter Bossu in juli 1999 zitting nam in het EP als opvolger van Frank Vandenbroucke was hij 34 jaar (Europees Parlement, 23.04.2007). Hij had ervaring als adviseur op verschillende

kabinetten maar zetelde nooit eerder in een parlement. Hoewel hij zelf het regionale niveau verkoos, plaatste de partij hem op de Europese opvolgerslijst en ook tijdens zijn legislatuur in het EP blijft zijn primaire focus ideologisch en regionaal gericht (Bossu, 26.03.2007). Na zes maanden in het EP te hebben gezeteld, is het voor Bossu duidelijk dat hij er niet zal aarden. Hij neemt de beslissing zijn mandaat over te laten aan Kathleen Van Brempt, waarna er een golf van media-aandacht over hem terechtkomt. Die media-aandacht blijkt hem echter niet vooruit te helpen in zijn politieke carrière, want acht jaar later is Peter Bossu slechts gemeenteraadslid in Diksmuide en adviseur op het sp.a-secretariaat (Bossu, 09.2006). En hoewel hij zich in het interview vooral positief probeert uit te laten over het EP, blijkt er toch enige frustratie achter te schuilen (Bossu, 26.03.2007).

Ook Willy De Clercq en anderen hebben dat onderschat [het ontslag van Bossu]. Hij gaf dan een zeer luxueus boekje uit over zijn werk in Europa, zeer kleurrijk. Misschien de voorganger van het boek dat Verhofstadt nu uitgeeft. Maar ik ben zeker dat dit geen gunstig effect heeft bij de mensen. Ze denken: 'Is dat alles dat ze moeten doen?'. Willy De Clercq in Georgië, in Rusland, in Litouwen, in Spanje, in Portugal... Dat versterkt het beeld van de mensen dat het een luxe-leven is. (Bossu, 26.03.2007)

Terwijl Peter Bossu, afkomstig uit de milieubeweging, geïnteresseerd was in een regionaal mandaat, is hij daar nooit toe gekomen. Het EP bleek geen springplank, maar een vergeetput.

Hoewel Jan Dhaene 43 jaar was toen hij in het EP belandde, had ook hij weinig politieke ervaring. Als gemeenteraadslid in Kortrijk verdedigde hij de groene strekking en in 1999 kreeg hij de tweede opvolgersplaats bij de Europese verkiezingen (Europees Parlement, 17.04.2007). Hoewel het weinig waarschijnlijk was dat Dhaene werkelijk zijn mandaat zou kunnen opnemen, geraakte hij in september 2002 toch in het EP door het ontslag van Luckas Vander Taelen (Dhaene, 19.03.2007).

doordat de persoon die na mij stond [eerste opvolger: Marianne Vergeyle] niet naar het EP wou omdat zij werkte op een kabinet, bij Magda Aelvoet geloof ik, was plots Jan Dhaene de man van Agalev in het parlement. En ja, Dhaene had een zekere reputatie binnen de partij. Dat is dan ook gebleken toen hij de partij verlaten heeft en nu altijd tegen Groen! fulmineert. (Vander Taelen, 28.03.2007)

Tijdens zijn Europees mandaat besloot Jan Dhaene over te stappen van Agalev naar sp.a omdat hij de weigering van Agalev om geen kartel aan te gaan niet goedkeurde. Bij de verkiezingen in 2004 kreeg hij de vijfde plaats op de lijst van sp.a-Spirit, van waarop enkel de drie eersten verkozen geraakten. Drie jaar later werd hij net geen OCMW-raadslid in Kortrijk (Dhaene, 09.10.2006) en is hij nog steeds op zoek naar een job die bij zijn politieke interesses aansluit. Op de dag van ons interview (Dhaene, 19.03.2007) had hij net een sollicitatie achter de rug bij een Vlaamse lobbygroep voor de Europese Unie.

Ook de frustratie van de MEPs die in de categorie ‘vergeetput’ behoren is typerend. Dit blijkt niet alleen uit het interview van Luckas Vander Taelen, ook op zijn weblog laat Jan Dhaene het niet na zijn kritiek te uiten.

Ook Ole Sørensen, een Deens politicus voor Venstre (de Deense liberale partij), verbleef slechts korte tijd in het EP (Europees Parlement, 23.04.2007). Als politiek medewerker, lid van het hoofdbureau van zijn partij en lokale afdelingsleider waagde hij in 1999 zijn kans op de Europese lijst (Sørensen, 22.01.2004). Vanop de zesde plaats slaagde hij er niet in verkozen te worden, maar toen Haarder Bertel in 2001 ontslag nam om het ministerschap in Denemarken op te nemen, trad Ole Sørensen het EP binnen als zijn opvolger (Europees Parlement, 17.04.2007). De toen 33-jarige Sørensen was actief in de begrotingscommissie van het EP en was plaatsvervanger in de commissie vrijheden en rechten van de burger, binnenlandse zaken en justitie (Europees Parlement, 23.04.2007). Hieruit kan echter niet worden afgeleid wat zijn primaire focus was: was hij vooral geïnteresseerd in de doorgroeimogelijkheden naar het nationale niveau, of had hij de intentie een lange carrière in het EP op te bouwen?

Het is niet zo dat Sørensen het EP na drie jaar vrijwillig voor bekeken hield. In 2004 stond hij op de vierde plaats bij de Europese verkiezingen (Europees Parlement, 17.04.2007). Zijn partij haalde echter slechts drie zetels, en de eerste drie kandidaten geraakten verkozen. Ole Sørensen is tot op vandaag eerste opvolger, al maakt hij weinig kans op een effectief mandaat gedurende deze termijn. Zowel Anne Jensen, Niels Busk als Karin Riis-Jørgensen richten hun focus op het Europese niveau. Ze zetelen bovendien al een hele tijd in het EP en de kans dat zij ontslag nemen in het EP om een nationaal mandaat op te nemen is bijzonder klein.

Ole Sørensen is momenteel actief in de lokale en regionale politiek in Noord-Jutland, maar een echte politieke carrière is er niet ontstaan na zijn Europees mandaat (Sørensen, 22.01.2004).

5.3.2.3. Onderbroken nationale carrière

Terwijl de MEPs uit de twee vorige categorieën over weinig politieke ervaring beschikten toen ze het EP binnentreden, zijn er ook politici die op dat moment al belangrijke functies op nationaal niveau achter de rug hebben. Ze kiezen voor een nieuwe uitdaging en zijn vaak oprecht geïnteresseerd in het Europese niveau. Doordat hun politieke carrière zich vooral op het nationale en regionale niveau heeft afgespeeld, slagen zij er echter niet in hun primaire focus op het Europese niveau te richten. Het nationale of het regionale blijft hun hoofdbekommernis, wat ook blijkt wanneer zij terugkeren naar dat niveau.

Nelly Maes kwam als opvolger het EP binnen in 1998 op 57-jarige leeftijd (Europees Parlement, 23.04.2007). Zij kon op dat moment al terugkijken op een geslaagde politieke carrière in Kamer, Senaat en het Vlaams parlement en hield er tegelijkertijd ook een lokaal mandaat op na

tot 2001 (Maes, 2002). Maar hoewel het EP haar enorm fascineert en zij er graag nog enkele jaren langer had willen zetelen, blijft haar primaire focus bij het regionale niveau (Maes, 30.03.2007).

Toen ze niet opnieuw verkozen werd voor het EP richtte Nelly Maes zich opnieuw op het regionale niveau, al laat ze het Europees niveau niet helemaal achter zich. In 2004 wordt ze voorzitter van de Europese Vrije Alliantie (EVA), een fractie die samen met de Groenen actief is in het EP. In 2005 aanvaardt ze ook het voorzitterschap van het Vlaams Vredesinstituut, dat door het Vlaams parlement werd opgericht (Maes, 30.03.2007). Zo slaagt ze erin haar regionale en Europese interesse te combineren.

Ook Miet Smet onderbrak een bloeiende nationale politieke carrière om een tijdje in het EP te zetelen. Na één legislatuur keerde ze echter terug naar het Vlaamse niveau (Europees Parlement, 23.04.2007). In 2004 stelt ze zich kandidaat op de Vlaamse i.p.v. op de Europese lijst en wordt ze verkozen tot Vlaamse volksvertegenwoordiger (28.04.2007). Al in haar vroegere carrière was Miet Smet geïnteresseerd in het Europese en internationale niveau, waar je als minister vaak mee geconfronteerd wordt, maar een echte Europese carrière heeft ze nooit opgebouwd. Ze motiveert haar overstap van het EP naar het Vlaams parlement door de werkdruk. *'Het EP is zeer tijdsinnemend. En ik ben niet meer zo jong, voor mij was het geen slechte overstap.'* (Smet, 22.03.2007).

Deense voorbeelden van politici die hun nationale carrière onderbreken voor een mandaat in het EP zijn Pernille Frahm, Mogens Camre en Bertel Haarder. Frahm, die na een carrière in de Deense Folketing in 1999 het EP binnentreedt, kiest na één Europese termijn weer voor het nationale niveau (Frahm, 26.02.2007). Hoewel ze op de Europese lijst in 2004 op de tweede plaats stond, en nog steeds eerste opvolger is, werd ze in 2005 verkozen tot nationaal parlamentslid (Europees Parlement, 23.04.2007). Haar politieke carrière bleek dus niet afgelopen nadat ze niet verkozen geraakte in het EP, en het nationale parlement was de basis waarnaar zij terugkeerde.

Mogens Camre, die de nationalistische Deense Volkspartij oprichtte, had al geruime tijd in het nationale parlement gezeteld toen hij zich kandidaat stelde voor het EP (Europees Parlement, 23.03.2007). Hoewel hij al 63 was toen hij zijn Europees mandaat opnam, en 73 zal zijn wanneer hij in 2009 het EP verlaat (Camre, 14.02.2007), staat zijn verdere carrièreplanning vast: *'I'll go back to the national parliament'* (Camre, 20.03.2007).

Bertel Haarder was al Deens minister geweest voor hij in het EP belandde (Europees Parlement, 23.04.2007). Hij had dus ervaring op nationaal niveau, maar koos in 1994 voor een Europees parlementair mandaat (Europees Parlement, 17.04.2007). Hoewel hij in 1999 herverkozen werd, is ook hier geen sprake van een Europese politieke carrière. In 2001 nam hij ontslag uit het EP voor een Deense ministerieel mandaat (Europees Parlement, 23.04.2007).

5.3.2.4 Bijkomstig mandaat

Hoewel deze categorie eerder zeldzaam is, bevat onze onderzoekscategorie een typerend voorbeeld van dit type MEP. Frank Vanhecke, die in 1999 op 35-jarige leeftijd het EP binnenkwam, had enkel ervaring als gemeenteraadslid (Vanhecke, 28.03.2007), en speelde ook intern een rol in de partij (Vlaams Belang, 14.11.2004). Hoewel hij koos voor een Europees mandaat, blijkt zijn focus sterk regionaal gericht te zijn (Vanhecke, 28.03.2007). In 2003 verliet hij het EP om zijn mandaat als senator op te nemen (Europees Parlement, 23.04.2007) en in juni 2007 stelt hij zich opnieuw kandidaat voor de Senaat. Bovendien combineert hij zijn parlementaire functie met het voorzitterschap van zijn partij, wat hij duidelijk als zijn voornaamste functie beschouwt. *‘verder moet ik ook zeggen dat het Europees mandaat mij de gelegenheid geeft om zeer veel van mijn tijd te besteden aan mijn eerste taak en opdracht, namelijk de voorzitter spelen van mijn partij. Dus als u mij vraagt: wat is gedurende al die jaren en nu nog steeds uw tijdbesteding? Dan moet ik zeggen: 10% EP, 90% werking op het terrein.’* (Vanhecke, 28.03.2007)

5.3.2.5 Expert

Zowel Patsy Sörensen, Luckas Vander Taelen als Jens Okking zetelden in het EP met een voornamelijk Europese interesse. Ze waren niet op zoek naar een nationaal mandaat, en zelfs niet naar herverkiezing. Deze MEPs waren niet bezig een politieke carrière uit te bouwen, maar verkozen het Europees niveau om iets te betekenen binnen hun kennissfeer. Patsy Sörensen was als oprichtster van Payoke bezig met vrouwenhandel en internationale misdaad (Sörensen, 18.09.2002). Voor Luckas Vander Taelen, journalist en later filmintendant en Jens Okking, acteur, was Europese film en cultuur hun voornaamste interessesfeer (Vander Taelen, 28.03.2007).

Deze MEPs waren niet afkomstig uit de traditionele partijen en hielden zich minder sterk aan de partijdiscipline dan dat van MEPs verwacht wordt. Patsy Sörensen, eerder al Antwerps schepen voor de socialisten, stapte na haar Europese verkiezing uit Agalev en zetelde verder als onafhankelijke (Sörensen, 22.03.2007). Luckas Vander Taelen verklaart weinig rekening te hebben gehouden met de stemlijsten, maar op basis van persoonlijke ideologie in het EP te hebben gestemd (Vander Taelen, 28.03.2007). Jens Okking verliet het EP vroegtijdig en was lid van de partij ‘JuniBevægelsen’ (Europees Parlement, 23.04.2007), een organisatie opgericht door Jens-Peter Bonde die zich afzet tegen een sterke Europese supranationaliteit. Bovendien gaat het om drie bekende figuren in eigen land.

5.3.2.6 Europese carrièremaker

De grootste categorie is die van de Europese carrièremakers. Het zijn zowel jonge als oude politici die zich in de eerste plaats op het Europese niveau richten en er gedurende lange tijd gezeteld hebben. Typische Vlaamse voorbeelden zijn Bart Staes, Marianne Thyssen en Anne Van Lancker die zonder ervaring het EP binnenkwamen (respectievelijk in 1999, 1991 en 1994) en er nog steeds zetelen (Europees Parlement, 23.04.2007). Ze laten geen interesse blijken voor een regionaal of nationaal mandaat, hun primaire focus is Europees. Vergelijkbare voorbeelden uit Denemarken zijn Jens-Peter Bonde (lid van het EP sinds 1979) Karin Riis-Jørgensen en Ulla Sandbæk (Europees Parlement, 23.04.2007).

Daarnaast zijn er de Europese carrièremakers die pas na een nationale politieke carrière de keuze maakten voor het Europees niveau. Toch bleven ze lang actief in het EP, waardoor ze niet in de categorie 'fin-de-carrière' behoren. Voorbeelden zijn Willy De Clercq en Johan Van Hecke, die respectievelijk zeventien en acht jaar in het EP zetelen. Johan Van Hecke zetelt daar bovendien nog steeds en heeft zijn nationale carrière volledig achter zich gelaten (Europees Parlement, 23.04.2007; Van Hecke, 27.04.2007): *'De bedoeling was om de rest van mijn politieke loopbaan hier te kunnen vervolmaken. En er ook in te investeren. In de hoop dat ik twee of drie mandaten kon doen.'* (Van Hecke, 28.03.2007)

Freddy Blak, een Deens MEP, kwam ook op late leeftijd in het EP terecht, al had hij minder politieke ervaring dan de Vlaamse tegenvoorbeelden (Blak, 15.04.2007). Hij zetelde echter vijftien jaar in het EP zonder op zoek te gaan naar een nationaal mandaat (Europees Parlement, 23.04.2007). Na zijn Europese carrière nam hij wel een lokaal en regionaal mandaat op in Denemarken (Blak, 15.04.2007).

Een derde type MEPs binnen de categorie 'Europese carrièremakers' zijn MEPs die na een lange niet-politieke carrière kiezen voor een carrière in het EP. Een Vlaams voorbeeld is Dirk Sterckx, die na een journalistieke carrière voor het Europese niveau koos, zonder interesse te hebben in een nationaal mandaat (Sterckx, 12.04.2007). Het zijn echter vooral Denen die deze categorie zo talrijk maken. Niels Busk, Anne Jensen en Christian Rovsing bouwden een carrière op in de bedrijfsweld (Busk, 18.04.2007; Jensen, 12.04.2007; Europees Parlement, 23.04.2007), Ole Krarup als jurist (Krarup, 15.06.2006). Toch kozen ze allen voor een Europese politieke carrière op late leeftijd. Niels Busk en Anne Jensen zijn er nog steeds actief. Ole Krarup nam in 2006 ontslag op 71-jarige leeftijd, Christian Rovsing in 2004 op 64-jarige leeftijd (Europees Parlement, 23.04.2007).

5.3.2.7 Fin-de-carrière

In de categorie ‘fin-de-carrière’ behoren de MEPs die na een lange (politieke) carrière voor korte tijd in het EP zetelen. Hun primaire interesse is niet Europees: ze beschouwen het slechts als het einde van hun eerdere, belangrijkere, carrière. Philip Claeys was de opvolger van Karel Dillen in het EP en legt uit waarom het Europees mandaat van Dillen een bekroning van zijn carrière was: *‘Het was toen ook voor ons een enorme uitdaging om te proberen om door te stoten naar het EP, want voordien hadden wij geen vertegenwoordiging in Europa. Dat lag volledig in de logische lijn van de verwachtingen dat Dillen, en niemand anders, die lijst zou trekken toen.’* (Claeys, 11.04.2007) Het was dus een soort ‘orgelpunt’ van zijn carrière (Depauw & Van Hecke, 2006). De oprichter van de partij werd ‘beloond’ met het eerste Vlaams Blok-mandaat in het EP. In 2003 verlaat hij het EP om gezondheidsredenen, vier jaar later sterft hij.

Ook Ward Beysen kan als een fin-de-carrière getypeerd worden. Zijn nationale carrière was voorbij. De oprichting van zijn nieuwe partij, het Liberaal Appèl, bleek geen succes (Beysen, 2005). Toch is er geen sprake van een Europese carrière omdat hij slechts één termijn in het EP zetelde. Hij was 63 toen hij in 2004 zijn Europees mandaat beëindigde. In 2005 pleegde hij zelfmoord (Europees Parlement, 23.04.2007).

Voorbeelden uit de Deense delegatie zijn Ole Andreasen, Bent Andersen, Lone Dybkjær en Torben Lund. Ole Andreasen kwam na een journalistieke carrière op 59-jarige leeftijd het EP binnen. Na één Europees mandaat stelde hij zich niet meer kandidaat (Europees Parlement, 23.04.2007). Bent Andersen kwam in 2003 als opvolger van Jens Okking het EP binnen. Hij was toen 59 jaar en slaagde er een jaar later, in 2004, niet in om zijn mandaat te verlengen (Europees Parlement, 17.04.2007). Lone Dybkjær had in tegenstelling tot de twee vorige Deense MEPs aanzienlijke politieke ervaring. Ze was Deens minister geweest en zetelde in het EP van 1994-2004. In 2004 koos ze echter, op 64-jarige leeftijd, niet meer voor herverkiezing (Dybkjær, 24.04.2007). Een laatste voorbeeld is Torben Lund, een advocaat die nadien een geslaagde politieke carrière uitbouwde. Van het lokale niveau klom hij op naar het nationale niveau, waar hij zelfs een jaar minister was. De volgende stap, het EP, betekende echter het einde van zijn politieke carrière. Hij verbleef er slechts één legislatuur, maar keerde niet terug naar het nationale niveau. Momenteel is hij werkzaam bij Echelon (Europees Parlement, 23.04.2007).

5.3.2.8 Niet te categoriseren

Op enkele MEPs na was het mogelijk de hele onderzoeksgroep in deze zeven categorieën in te delen. Drie jonge MEPs, die in de legislatuur 1999-2004 als opvolger in het EP kwamen, zijn moeilijk te categoriseren vanwege hun onbekend carrièreperspectief. Ze zetelen op dit moment nog

steeds in het EP en zijn vast van plan hun termijn te vervolledigen. Maar hoewel ze met plezier functioneren op Europees niveau, sluiten ze de overstap naar een regionaal of nationaal mandaat niet uit (El Khadraoui, 30.03.2007; Philip Claeys, 11.04.2007; Koen Dillen, 11.04.2007).

Philip Claeys, Koen Dillen en Saïd El Khadraoui kwamen respectievelijk op 38-, 38- en 28-jarige leeftijd in het EP binnen (Europees Parlement, 23.04.2007). Zonder effectieve politieke ervaring kregen ze via een opvolgersplaats een kans en begonnen ze zo hun politieke carrière (Europees Parlement, 17.04.2007). Of het EP voor hen een springplank of een vergeetput zal blijken is nog niet op te maken. Het is ook mogelijk dat ze zich volledig op een Europese politieke carrière storten en in de categorie ‘Europese carrièremakers’ thuishoren.

5.3.3 Overzicht

De meeste MEPs uit de onderzoeksgroep blijken thuis te horen in de categorie ‘Europese carrièremaker’, wat strookt met Scarrow’s veronderstelling dat steeds meer ‘Europese carrièremakers’ hun intrede zullen doen in het EP (Scarrow, 1997, p. 261). De tweede en de derde grootste categorie blijken de ‘fin-de-carrières’ en de ‘onderbroken nationale carrières’. Een link met de nationale en regionale politieke elite is dus niet afwezig (Kauppi, 1996).

Na ‘bijkomstig mandaat’ is de ‘springplank’ het meest zeldzaam. Dit betekent niet dat er slechts weinig jonge politici in het EP zetelen. Alleen blijkt het moeilijk om vanuit het EP door te groeien naar een succesvolle nationale politieke carrière. De categorie ‘vergeetput’ is groter dan de categorie ‘springplank’.

In de onderzoekscategorie blijkt weinig verschil te bestaan tussen de Vlaamse en de Deense MEPs: per categorie is er slechts een verschil één of twee MEPs.

Tabel 16: Typologie van Vlaamse en Deense MEPs (legislatuur 1999-2004).

	Springplank	Vergeetput	Onderbroken nationale carrière	Bijkomstig mandaat	Expert	Eur. carrière-maker	Fin-de-carrière	Restcategorie
VL	1 5,3%	2 10,5%	2 10,5%	1 5,3%	2 10,5%	6 31,6%	2 10,5%	3 15,7%
DEN	1 5,6%	1 5,6%	3 16,7%	0 0%	1 5,6%	8 44,4%	4 22,2%	0 0%
TOT	2 5,4%	3 8,1%	5 13,5%	1 2,7%	3 8,1%	14 37,8%	6 16,2%	3 8,1%

Bron: Westlake, 1994; Scarrow, 1997; Verzichelli & Edinger, 2005; Depauw & Van Hecke, 2006; Europees Parlement, 23.04.2007.

De onderzoeksgroep is echter veel te klein om representatieve uitspraken te doen over het type MEPs dat het meest aanwezig is in het EP. De 19 Vlaamse en de 18 Deense MEPs staan in het niets tegenover de 99 Duitse of 78 Franse, Britse of Italiaanse MEPs. Toch draagt deze onderzoeksgroep bij tot het algemene onderzoek naar de profielen en carrières van MEPs. Er blijken immers grote verschillen te bestaan tussen de lidstaten van de EU en bovendien is er een evolutie sinds 1979, waardoor er steeds nieuwe gegevens nodig zijn van zoveel mogelijk lidstaten.

5.4 Carrièreopbouw en activiteitsgraad

Ten slotte stellen we ons de vraag of de categorie van MEPs waartoe men behoort ook verband houdt met de activiteitsgraad in het EP. Hoewel het moeilijk is een reëel beeld te krijgen van die activiteitsgraad, bestaan er toch enige aanwijzingen. Op de website van het EP zijn er gegevens terug te vinden het aantal parlementaire vragen, ontwerp-resoluties, verslagen, schriftelijke verklaringen en deelnamen aan parlementaire debatten per persoon (Europees Parlement, 23.04.2007). Maar *'het is niet omdat je twee minuten iets voor de hand liggends of banaals zegt op de plenaire vergadering, of dat je een banale parlementaire vraag op papier zet, dat je een goed parlementslid bent.'* (Vanhecke, 28.03.2007)

Tabel 17: Activiteitsgraad van de Vlaamse en Deense MEPs tijdens de vijfde zittingsperiode van het EP (1999-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerp-resoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen).

	Parlementaire vragen	Ontwerp-resoluties	Verslagen	Parlementaire debatten	Schriftelijke vragen		Parlementaire vragen	Ontwerp-resoluties	Verslagen	Parlementaire debatten	Schriftelijke vragen
Beysen	12	6	3	66	2	Andreasen	4	39	2	64	0
Bossu	0	0	0	0	0	Andersen	2	1	0	38	0
Claeys	0	0	42	27	3	Blak	47	5	6	134	2
De Clercq	10	39	1	52	1	Bonde	72	13	0	193	0
Dhaene	46	13	1	42	1	Busk	49	6	7	60	0
Dillen Ka.	0	1	2	0	0	Camre.	55	14	0	41	0
Dillen Ko.	20	0	0	17	3	Dybkjær	12	50	3	63	0
El Khadraoui	0	0	8	2	2	Frahm	46	141	6	143	3

Maes	132	343	4	266	5	Haarder	11	111	1	57	0
Smet	36	11	9	55	0	Jensen	20	10	4	81	0
Sörensen	11	45	4	51	0	Krarup	48	4	0	129	1
Staes	497	97	5	123	1	Lund	81	2	1	141	1
Sterckx	42	21	9	71	0	Okking	1	0	0	20	0
Thyssen	36	2	3	66	0	Riis-Jørg.	80	4	2	52	0
Vanhecke	21	8	0	25	0	Rovsing	5	2	0	35	0
Van Hecke	22	102	2	68	1	Sandbæk	57	20	2	159	3
Van Brempt	84	6	3	30	0	Sørensen	6	6	1	23	0
Vander Taelen	13	4	2	14	0	T-Schmidt	30	3	4	104	2
Van Lancker	33	17	2	67	1						

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Om een zo accuraat mogelijk beeld te scheppen, worden de aantallen vervolgens gedeeld door het aantal jaren dat de MEPs zetelden in het EP tussen 1999-2004. En hoewel een kwantitatieve meting niet alles prijsgeeft, geeft het toch minstens een idee over de activiteitsgraad. MEPs die nauwelijks aanwezig zijn, brengen immers vaak de moeite niet op een ‘banale parlementaire vraag’ te stellen.

Daarnaast zouden ook de diepte-interviews een idee kunnen geven van de activiteitsgraad van collega’s. Helaas werden er weinig concrete namen genoemd. Het werd wel duidelijk dat zowel de Vlaamse als de Deense MEPs zichzelf en elkaar als actiever beschouwden dan een gemiddeld Europarlementslid (Claeys, 11.04.2007; El Khadraoui, 30.03.2007; Maes, 30.03.2007; Staes, 16.03.2007; Sterckx, 12.04.2007; Vander Taelen, 28.04.2007; Van Hecke, 28.04.2007; Van Lancker, 20.04.2007; Busk, 18.04.2007; Camre, 20.03.2007; Haarder, 16.04.2007; Jensen, 12.04.2007).

5.4.1 Hypothesen

Met betrekking tot de verschillende types van MEPs en de activiteitsgraad van de leden in het EP, kunnen een aantal hypothesen worden opgemaakt.

Een eerste hypothese is dat de leden uit de categorie ‘Europese carrièremaker’ over het algemeen actiever zijn dan de MEPs die thuishoren in de categorieën ‘onderbroken nationale carrière’, ‘bijkomstig mandaat’ en ‘fin-de-carrière’. Politici die zich uitsluitend op het Europese niveau richten, verliezen vermoedelijk minder tijd met nationale of regionale problemen en kunnen daardoor al hun tijd en energie in hun Europese opdracht gebruiken.

Een tweede hypothese nuanceert die eerste hypothese gedeeltelijk. We kunnen veronderstellen dat politici die het EP binnentreden met aanzienlijke politieke ervaring ('onderbroken nationale carrière' en 'fin-de-carrière'), beter en sneller in staat zullen zijn om bijvoorbeeld ontwerpresoluties te maken dan parlementsleden uit de andere categorieën. Voor de categorieën 'deelname aan parlementaire debatten' en 'parlementaire vragen' geldt dan weer hypothese één, namelijk dat 'Europese carrièremakers' actiever zijn in het EP dan MEPs uit de categorieën 'onderbroken nationale carrière' of 'fin-de-carrière'.

De derde hypothese veronderstelt dat politieke ervaring ook kan worden opgedaan in het EP, en dat MEPs die al langer in het EP zetelen dus actiever zullen zijn op die criteria die meer politieke kennis vergen, zoals ontwerpresoluties en verslagen. Politici uit de categorie 'springplank', 'vergeetput' en 'expert', die slechts korte tijd in het EP verblijven, zouden op die vlakken dus minder actief zijn dan 'Europese carrièremakers'.

De vierde hypothese veronderstelt dat politici uit de categorieën 'springplank' en 'vergeetput' actief zijn op de criteria waar men weinig politieke ervaring nodig heeft: het bijwonen van debatten en het stellen van parlementaire vragen. Zij zijn immers op zoek naar een nationale politieke carrière en proberen zo veel mogelijk politiek kapitaal te verwerven. Dit gaat in tegen de veronderstelling van Westlake dat de activiteitsgraad van 'Stepping Stones' in het EP relatief laag is omdat ze weinig geïnteresseerd zijn in het Europese niveau (Westlake, 1994, p. 38).

De vijfde en laatste hypothese onderzoekt de stelling van Scarrow dat politici die zich vooral op het Europese niveau ook meer contacten aangaan met MEPs uit andere lidstaten. MEPs die vooral geïnteresseerd zijn in een nationaal mandaat onderhouden vooral sterke contacten met nationale politici (Scarrow, 1997).

Deze vijf hypothesen zullen achtereenvolgens worden getoetst aan de gegevens over de Vlaamse en Deense MEPs zoals die terug te vinden zijn in het archief van MEPs op de website van het EP (Europees Parlement, 23.04.2007).

5.4.2 Resultaten

Uit tabel 17 blijkt dat er grote schommelingen zijn in de activiteitsgraad van de verschillende MEPs. Bovendien bestaan er duidelijke verschillen tussen de verscheidene vormen van parlementaire activiteit. Het is echter moeilijk om een 'gemiddelde activiteitsgraad' te bekomen. De verschillende activiteitsvormen hebben immers een ander gewicht, waardoor een weging zich opdringt. Het ligt echter niet binnen onze mogelijkheden om een accurate inschatting te doen van het gewicht van de verschillende vormen van parlementaire activiteit in het EP. Daarom beperken we ons tot een weergave van de activiteiten van de verschillende (types van) MEPs, gevolgd door

het gemiddelde van het aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, deelnamen aan parlementaire debatten en schriftelijke verklaringen van deze (groepen) MEPs.

De leden uit de categorie ‘onderbroken nationale carrière’ blijken dan het meest actief, wat te wijten zou kunnen zijn aan de combinatie van aanzienlijke politieke ervaring en de wilskracht om een verdere politieke carrière op te bouwen. Vaak kiezen deze MEPs ook bewust voor het Europese niveau en heerst er ook bij hen een sterke Europese interesse.

De minst actieve MEPs bevinden zich in de categorie ‘bijkomstig mandaat’. Hoewel het hier slechts over één MEP gaat, voldoet het resultaat aan de verwachtingen. Politici die het Europese niveau slechts als bijkomstig beschouwen en hun mandaat cumuleren met een andere belangrijke politieke functie, hebben slechts weinig tijd om in het EP te investeren.

Tabel 18: Gemiddelde activiteitsgraad per persoon en per jaar van de verschillende types van carrièreopbouw tijdens de vijfde zittingsperiode in het EP (1999-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen en een gemiddelde van deze aantallen).

	Parlementaire vragen	Ontwerp resoluties	Verslagen	Deelname aan parl. debatten	Schriftelijke verklaringen	GEMIDDELDDE ACTIVITEIT
Springplank	19,8	1,5	1	16,4	0,2	7,78
Vergeetput	8,33	2,83	0,28	9,56	0,17	4,23
Onderbr. nat. carrière	11,86	34,46	0,96	25,9	0,32	14,7
Bijkomstig mandaat	5,25	2	0	6,25	0	2,7
Eur.carrière­maker	14,54	4,89	0,61	18,43	0,14	7,72
Expert	2,68	3,44	0,49	19,87	0	5,30
Fin-de-carrière	3,97	3,44	0,38	17,4	0,1	5,06

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

Aan de eerste hypothese wordt dus niet op alle vlakken voldaan. Hoewel de MEPs uit de categorie ‘Europese carrière­maker’ op de derde plaats staan van de gemiddelde activiteit, zijn ze gemiddeld niet actiever dan de MEPs uit de categorie ‘onderbroken nationale carrière’. De andere twee delen van de hypothesen beantwoorden wel aan de cijfergegevens: ‘Europese carrière­makers’ zijn actiever dan ‘fin-de-carrières’ en zij die het EP als een ‘bijkomstig mandaat’ beschouwen.

Ook aan de tweede hypothese wordt niet onverdeeld voldaan. Hoewel de leden uit de categorie ‘onderbroken nationale carrière’ aanzienlijk hoger scoren op ontwerpresoluties, blijken de MEPs

uit de categorie ‘fin-de-carrière’ hier niet uitzonderlijk actief. Bij de ontwerpresoluties komen ze op een gedeelde derde plaats. Diegenen die geen verdere politieke carrière meer ambiëren blijken hun politieke ervaring dus niet te gebruiken om hun activiteitsgraad in het EP te verhogen.

Het eerste deel van de derde hypothese blijkt volledig te stroken met de cijfers van deze onderzoeksgroep: MEPs uit de categorie ‘springplank’, ‘vergeetput’ en ‘expert’ zijn minder actief dan de ‘Europese carrièremakers’ op het vlak van ontwerpresoluties. Dit zou te wijten kunnen zijn aan het gebrek aan politieke ervaring. Maar terwijl de leden uit de categorie ‘vergeetput’ en ‘expert’ ook weinig actief zijn in het indienen van verslagen, blijken de Europese parlementsleden uit de categorie ‘springplank’ hier bijzonder actief. Dit zou zowel te maken kunnen hebben met grote ambitie als met een goede omkadering.

De vierde hypothese, dat de ‘springplank-’ en ‘vergeetput-’ MEPs actief zouden zijn in het stellen van parlementaire vragen en deelnemen aan parlementaire debatten, blijkt eveneens slechts gedeeltelijk te kloppen. Hoewel de categorie ‘springplank’ op de eerste plaats komt bij de parlementaire vragen en redelijk goed scoort bij de deelname aan debatten, is dat voor de categorie ‘vergeetput’ niet het geval. Of dit kan verklaren waarom sommige MEPs erin slaagden hun mandaat in het EP als springplank te gebruiken en anderen in de vergeetput belandden, kan hier niet worden bewezen.

Tabel 19: Restcategorie (aantallen per jaar in het EP tijdens de zittingsperiode 2003-2004) (aantal parlementaire vragen, ontwerpresoluties, verslagen, parlementaire debatten en schriftelijke vragen en een gemiddelde van deze aantallen).

	Parlementaire vragen	Ontwerpresoluties	Verslagen	Deelname aan parl. debatten	Schriftelijke verklaringen	GEMIDDELDDE ACTIVITEIT
Philip Claeys	0	0	42	27	3	14,4
Koen Dillen	20	0	0	17	3	8
Saïd El Khadraoui	0	0	8	2	2	2,4

Bron: Europees Parlement, 23.04.2007.

De drie MEPs die in de restcategorie geplaatst werden, kwamen pas in de helft van 2003 het EP binnen. Het maken van ontwerpresoluties blijkt ook hier moeilijk. Of zij in de categorie ‘springplank’, ‘vergeetput’ dan wel ‘Europese carrièremakers’ thuishoren, kan echter nog niet met zekerheid worden vastgesteld. Uit de gegevens blijkt voor Koen Dillen de sterkste overeenkomst met de categorie ‘springplank’. Philip Claeys en Saïd El Khadraoui vertonen meer gelijkheid met

de gegevens uit de categorie ‘vergeetput’, al bereikt Philip Claeys een veel hogere gemiddelde activiteitsgraad. De lage cijfers zouden echter te wijten kunnen zijn aan de geringe politieke ervaring en de plotse overstap op het einde van de Europese legislatuur.

De vijfde hypothese, die een verband legt tussen de contacten van MEPs en hun primaire focus, is niet enkel op basis van deze gegevens te onderzoeken. Schriftelijke verklaringen worden echter in de meeste gevallen door meerdere MEPs ingediend. Door te analyseren of MEPs die verklaringen met landsgenoten, dan wel met buitenlandse MEPs, indienen, kunnen de contacten benaderd worden.

De ‘Europese carrièremakers’ Willy De Clercq, Bart Staes, Johan Van Hecke, Anne Van Lancker, Freddy Blak, Ole Krarup en Ulla Sandbæk dienden gezamenlijk tien schriftelijke verklaringen in tijdens de legislatuur 1999-2004. Als we alle mede-indieners uit eigen land als een positief punt beschouwen en alle mede-indieners uit een andere lidstaat als een negatief punt, komen we op een totaal van -18 punten (Europees Parlement, 23.04.2007)⁵⁷.

Als we dit vergelijken met de ‘onderbroken nationale carrièremakers’ zou het cijfer van deze laatste categorie veel hoger moeten liggen. Hun focus is immers nationaal gericht, waardoor ze volgens de theorie van Scarrow (Scarrow, 1997) meer contacten met landsgenoten zouden aanhouden. Door dat nauwe contact veronderstellen we dat ze ook meer schriftelijke verklaringen met landgenoten indienen. Het totaal van deze categorie komt echter op -18 punten (Europees Parlement, 23.04.2007)⁵⁸. Men kan dus niet zonder meer veronderstellen dat vooral ‘Europese carrièremakers’ sterke contacten onderhouden met de MEPs uit de andere lidstaten. Bovendien zijn zowel België als Denemarken kleine lidstaten, waardoor het moeilijker is enkel met landgenoten samen te werken.

5.5 Besluit

Op basis van de verschillende modellen werd een eigen typologie opgemaakt voor de MEPs uit de onderzoeksgroep. Op drie leden na konden alle MEPs in één van de categorieën worden

---

⁵⁷ Europese carrièremakers: Willy De Clercq diende één schriftelijke verklaring in (legislatuur 1999-2004) met vier buitenlandse mede-indieners (-4); Bart Staes diende één schriftelijke verklaring in met één landgenoot en één buitenlandse mede-indiener (+1-1); Johan Van Hecke diende één schriftelijke verklaring in met één landgenoot en drie buitenlandse mede-indieners (+1-3); Anne Van Lancker diende één schriftelijke verklaring in met drie binnenlandse mede-indieners (+3); Freddy Blak diende twee schriftelijke verklaringen in: één alleen en één met vier buitenlandse mede-indieners (-4); Ole Krarup diende één schriftelijke verklaring in met vier buitenlandse mede-indieners (-4); Ulla Sandbæk diende drie schriftelijke verklaringen in: één met één binnenlandse en één buitenlandse mede-indiener (+1-1), één met vier buitenlandse (-4) en één met drie buitenlandse mede-indienders (-3). De andere Europese carrièremakers dienden geen schriftelijke verklaringen in tijdens de legislatuur 1999-2004 (Europees Parlement, 23.04.2007).

⁵⁸ Onderbroken nationale carrières: Nelly Maes diende vijf schriftelijke verklaringen in (legislatuur 1999-2004): één met vier buitenlandse mede-indieners (-4), één met drie binnenlandse mede-indieners (+3), één met drie buitenlandse en één binnenlandse mede-indiener (-3+1), één met drie buitenlandse (-3) en één met vier buitenlandse mede-indieners (-4). Pernille Frahm diende drie schriftelijke verklaringen in: twee met vier buitenlandse (-8) mede-indieners en één met één binnenlandse en één buitenlandse (+1-1) mede-indiener. De andere MEPs uit de categorie ‘onderbroken nationale carrière’ dienden geen schriftelijke verklaringen in tijdens de legislatuur 1999-2004 (Europees Parlement, 23.04.2007).

onderverdeeld. En hoewel niet alle MEPs aan alle voorwaarden van de categorie voldeden, waren er steeds voldoende aanwijzingen voor de keuze.

De meeste MEPs bleken tot de categorie 'Europese carrière-maker' te behoren, het meest uitzonderlijk zijn de categorieën 'bijkomstig mandaat' en 'springplank'. Tussen de Vlaamse en de Deense onderzoekseenheden bleek geen significant verschil te bestaan.

De activiteitsgraad van MEPs is vooral hoog bij de categorieën 'onderbroken nationale carrière', 'springplank' en 'Europese carrière-maker'. De leden zonder politieke ervaring bleken het moeilijker te hebben met het opstellen van ontwerp-resoluties, al bleek politieke ervaring ook in het EP te worden verworven. De stelling van Scarrow (Scarrow, 1997) dat 'Europese carrière-makers' meer contacten onderhouden dan MEPs die later een nationale carrière zullen opnemen, kon niet worden gestaafd.

6. Besluit

Dit onderzoek tracht een antwoord te geven op de vraag naar carrièreopbouw bij de Vlaamse en Deense MEPs uit de legislatuur 1999-2004. Door middel van diepte-interviews en feitelijke gegevens (Europees Parlement, 23.04.2007) wordt gepoogd inzicht te verschaffen in de profielen, de carrières en de activiteiten van de MEPs uit de onderzoeksgroep.

Een eerste onderdeel over de professionalisering van de politiek maakt duidelijk dat politieke carrières doorheen de geschiedenis een grondige evolutie hebben doorgemaakt. Terwijl men vroeger leefde ‘voor de politiek’ leeft men nu ‘van de politiek’ (Borchert, 2003). Tegelijkertijd worden politieke carrières langer, verhoogt de werkdruk en stijgt de specialisatie. Er ontwikkelt zich een politieke klasse en de afstand tussen politici en burgers wordt groter. De professionalisering zorgt er bovendien voor dat de partijleiding een sterkere greep krijgt op de kandidaten. Carrièrepolitici zijn op hun hoede om afgestraft te worden, en handelen daarom loyaal ten opzichte van de partij (Borchert, 2003). Professionalisering vindt dus niet alleen plaats op het niveau van de kandidaten, ook mandaten, instellingen en het volledige politieke systeem worden geprofessionaliseerd (Jensen, 2003).

Ook het EP heeft een evolutie doorgemaakt. Bij het ontstaan in 1951 zetelden er afgevaardigden van de nationale parlementen en had het EP weinig bevoegdheden (Duff, 1994). Sinds 1979 hebben MEPs democratische legitimiteit door rechtstreekse verkiezingen en de opeenvolgende verdragen zorgden voor de steeds grotere rol van het EP binnen de Europese instellingen (Nugent, 2003). Of de leden van het EP nu al dan niet ‘carrièrepolitici’ (King, 1981) zijn, zal in de latere onderdelen verder uitgediept worden. Of het EP als instelling geprofessionaliseerd is, kan niet met zekerheid worden bevestigd, al zijn er aanwijzingen die in die richting wijzen: specialisatie, een veelheid aan commissies, het grote aantal parlementaire medewerkers, enz.

In het tweede onderdeel wordt duidelijk dat de partijleiding al veel vroeger in het proces een belangrijke rol speelt. Ze zorgen er niet alleen voor dat hun mandatarissen de partijlijn volgen, ze staan eerst en vooral in voor de vraagzijde van de rekrutering (Norris, 1997): het zijn de partijleiders die in grote mate bepalen wie een plaats krijgt op de kieslijst van de partij – en welke plaats – en wie daardoor kans maakt op een effectief mandaat.

De rekrutering wordt bepaald door een systeem van vraag en aanbod. Bij de aanbodzijde van rekrutering gaan we op zoek naar wie zich kandidaat stelt voor een politiek mandaat (Norris, 1997). Terwijl het aanbod gedeeltelijk bepaald wordt door de vraag van de selectoren, dienen de potentiële kandidaten ook voordelen te zien aan het participeren op zich. Motivaties kunnen gaan van persoonlijke redenen als materiële vergoeding, status, invloed, sociale contacten of kans op een hogere functie tot ideologische redenen als politieke oriëntaties en beleidsstandpunten (Greenstein & Polsby, 1975).

De vraag en het aanbod van politici interageren echter niet in een politiek vacuüm. De politieke structuur en politieke cultuur bepalen de manier waarop de rekrutering verloopt. Politieke structuren, zoals het partijstelsel en de kieswetgeving, kunnen ervoor zorgen dat een bepaald type van kandidaten geen kans maakt op een plaats op de lijst. De kieswetgeving kan bijvoorbeeld -21-jarigen verbieden op de kieslijsten. De politieke cultuur, zoals breuklijnen, dominante politieke partijen en vrouwelijke vertegenwoordiging, kan er dan voor zorgen dat partijen in een bepaald land veel vrouwen op de lijst zetten, omdat kiezers bijvoorbeeld een voorkeur hebben voor vrouwelijke kandidaten.

Met de verschillende politieke structuur en cultuur van België – Vlaanderen – en Denemarken dient ook rekening te worden gehouden voor een analyse van de Europarlementsleden. MEPs worden immers op nationaal niveau verkozen, waardoor de nationale politieke structuur en cultuur van groot belang zijn. De opvolgerslijsten in België leiden bijvoorbeeld tot een aantal jonge politici die zonder veel stemmen te halen toch in het EP terechtkomen. Voor de Deense MEPs zijn vooral voorkeurstemmen belangrijk (Europees Parlement, 20.04.2007). De volgorde op de lijst wordt in Denemarken veel vaker doorbroken dan in België, waardoor de invloed van de partijleiding kleiner is en de invloed van de kiezers groter.

Het derde onderdeel handelt over politieke representatie. Wie zijn nu die 19 Vlaamse (14 oorspronkelijke en vijf opvolgers) en 18 Deense (16 oorspronkelijke en twee opvolgers) MEPs? Wat is hun profiel en wie vertegenwoordigen zij? Achtereenvolgens wordt nagegaan wat hun geslacht, leeftijd, duur van de mandaten, vorig beroep en politieke ervaring is. Het percentage vrouwelijke MEPs ligt in onze onderzoeksgroep hoger dan in de gemiddelde Europese delegatie en blijkt verband te houden met de nationale cultuur van de lidstaat (Corbett, Jacobs & Shackleton, 2003): het percentage vrouwelijke leden in het nationale parlement bleek immers samen te hangen met het percentage vrouwelijke leden voor die lidstaat in het EP.

De leeftijd van de onderzoeksgroep geeft een eerste aanwijzing voor de carrièreopbouw van de MEPs. Slechts acht procent van de onderzoeksgroep was 30 jaar of jonger toen hij of zij voor het eerst in het EP terechtkwam. Rekening houdend met de professionalisering van de politiek die lange politieke carrières voorspelt is het dus weinig waarschijnlijk dat de meerderheid van de MEPs zijn politieke carrière start in het EP. Vijf procent van de MEPs uit de onderzoeksgroep was op het moment van de eerste verkiezingen voor het EP ouder dan 60 jaar. Ook het beeld van een parlement vol ‘oude krokodillen’ blijkt dus niet (meer) te kloppen (Scarrow, 1997; Depauw & Van Hecke, 2003).

Een derde van de MEPs uit de onderzoeksgroep zetelde meer dan één, maar niet meer dan twee termijnen. Een deel daarvan is echter nog steeds actief in het EP, waardoor de lengte van hun termijn nog kan oplopen. MEPs met meer dan drie termijnen blijken uitzonderlijk, terwijl 38 procent niet meer dan één termijn zetelt. Lange politieke carrières in het EP blijken dus eerder een uitzondering dan de regel.

Vroegere beroepen situeren zich niet alleen in de politiek, ook uit de journalistiek, het onderwijs en de advocatuur zijn meerdere MEPs afkomstig. Deze beroepen staan immers bekend als politiek-faciliterende beroepen (King, 1981). Ze brengen vaardigheden bij die ook in de politiek goed van pas komen, of zorgen voor voldoende vrije tijd en werkonderbrekingen waardoor een politieke loopbaan mogelijk wordt. Daarnaast zorgen beroepen in de media voor bekendheid bij het grote publiek, wat de kans op rekrutering en ook op verkiezing aanzienlijk vergroot.

Slechts één vierde van de onderzochte MEPs blijkt over geen enkele vorm van politieke ervaring te beschikken alvorens effectief lid van het EP te worden. Dit cijfer is bovendien dubbel zo groot bij de Deense MEPs dan bij de Vlaamse MEPs, al gaat het slechts over een verschil van drie parlementsleden. Bij de MEPs die wel over politieke ervaring beschikken is er een grote waaier aan mogelijkheden: van politiek medewerker, over lokale politieke ervaring tot ervaring als minister in een nationale of regionale regering.

Tenslotte wordt in het laatste onderdeel een model opgesteld waarin de verschillende carrièrepatronen van MEPs kunnen worden ondergebracht. Op basis van de modellen van Westlake (1994), Kauppi (1996), Susan Scarrow (1997), Verzichelli & Edinger (2005) en Depauw & Van Hecke (2006) wordt een eigen model ontworpen als een soort synthese van eerdere ideeën. Op basis van twee dimensies – de primaire focus en de periode binnen de carrière – wordt tot een opdeling van acht categorieën gekomen. Jonge MEPs behoren tot de categorie ‘springplank’, ‘vergeetput’ of ‘Europese carrièremaker’, afhankelijk van hun nationale, dan wel Europese focus. In de cases waarbij deze focus niet op te maken is uit de diepte-interviews, wordt de duur van het Europese mandaat bekeken. Een kort mandaat in het EP of een nationale focus wijst op de categorie ‘springplank’ of ‘vergeetput’, afhankelijk van hun politiek succes na hun Europees mandaat. Een lang Europees mandaat of een duidelijke Europese focus wijst op ‘Europese carrièremakers’.

MEPs in het midden van hun carrière zijn te situeren in de categorie ‘onderbroken nationale carrière’, ‘bijkomstig mandaat’, ‘expert’ of ‘Europese carrièremaker’. De eerste twee categorieën hebben een nationale focus (of een kort mandaat in het EP), de laatste twee categorieën hebben een Europese focus, hoewel ook de MEPs in de categorie ‘expert’ slechts korte tijd in het EP zetelen. MEPs met een ‘onderbroken nationale carrière’ tonen hun nationale focus door na een korte periode in het EP terug te keren naar het nationale niveau, al kan ook een mislukte herverkiezing de reden van een kort Europees mandaat zijn. De categorie ‘bijkomstig mandaat’ bevat MEPs die hun mandaat cumul met een andere functie, die in hun ogen op de eerste plaats komt. ‘Experten’ zijn niet op zoek naar een lange politieke carrière, maar verkiezen het Europese niveau om te werken binnen hun bevoegdheidsdomein. ‘Europese carrièremakers’ tenslotte verkiezen een lange Europese carrière: ze richten zich vooral op het Europese niveau en zijn er lange tijd actief.

Oudere MEPs kunnen geplaatst worden in de categorie ‘fin-de-carrière’ of ‘Europese carrièremaker’. De categorie ‘Europese carrièremaker’ is dus toegankelijk voor politici van alle

leeftijden. ‘Fin-de-carrières’ daarentegen besluiten een lange (politieke) carrière in eigen land met een kort mandaat in het EP.

Omdat het aantal MEPs per categorie klein is, zou een opdeling van het volledige aantal MEPs een duidelijker beeld kunnen scheppen van het type carrièreopbouw binnen het EP. Met een te ruwe categorisering kan men weinig rekening houden met nuanceverschillen, al vergroot het de duidelijkheid. De verschillende types uit het model worden hier echter duidelijk onderscheiden en van alle categorieën zijn er voorbeelden te vinden in de onderzoeksgroep. Hoewel de cijfers van twee kleine groepen als de Vlaamse en de Deense MEPs weinig representatief zijn voor zowel het gehele EP als voor de Vlaamse en Deense MEPs doorheen de geschiedenis, scheidt het een beeld van het type Europarlementsleden dat actief is in het EP. ‘Europese carrièremakers’ zijn in de meerderheid, al kan dit te verklaren zijn door de verschillende leeftijden die in deze groep kunnen behoren. Toch duidt het erop dat een substantieel aantal MEPs de focus primair op het Europese niveau richt en ook lange tijd in het EP zetelt. De categorieën ‘bijkomstig mandaat’, ‘springplank’, ‘vergeetput’ en ‘expert’ zijn eerder klein, al gaat het daar om subcategorieën van de types uit eerdere modellen van carrièreopbouw van MEPs (Westlake, 1994; Scarrow, 1997; Verzichelli & Edinger, 2005; Depauw & Van Hecke, 2006).

Eens de verschillende types van carrièreopbouw onderscheiden zijn, kan de link met de activiteitsgraad onderzocht worden. Vijf hypothesen werden getoetst aan de cijfers van de onderzoeksgroep.

De eerste hypothese, dat de ‘Europese carrièremakers’ in het algemeen het meest actief zijn, blijkt niet onderverdeeld te kloppen. De gemiddelde activiteitsgraad is het hoogst bij de ‘onderbroken nationale carrières’ en de categorie ‘springplank’. De ‘Europese carrièremakers’ komen wel op de derde plaats en zijn beduidend actiever dan de daaropvolgende categorieën.

De tweede hypothese verklaart de hoge activiteitsgraad van de ‘onderbroken nationale carrières’. Door de politieke ervaring uit eerdere mandaten zijn zij immers beter in staat actief te zijn op het vlak van ontwerpresoluties, al doen zij het ook goed bij de deelname aan plenaire debatten. Maar hoewel deze hypothese een verklaring biedt voor de ‘onderbroken nationale carrières’, blijken de ‘fin-de-carrières’ deze hypothese niet te volgen. Zij komen slechts op de vijfde plaats bij de gemiddelde activiteitsgraad, en op een gedeelde derde plaats bij ontwerpresoluties. Hoewel de activiteit bij ontwerpresoluties dus hoger ligt dan gemiddeld, zijn zij weinig actief in het EP.

Een lange carrière in het EP kan bovendien zorgen voor Europees politiek kapitaal, waardoor eerdere politieke ervaring minder relevant wordt voor de activiteitsgraad. ‘Europese carrièremakers’ blijken dan ook actiever op het vlak van ontwerpresoluties dan de categorieën ‘springplank’, ‘vergeetput’ en ‘expert’, die slechts korte tijd in het EP verblijven. Voor verslagen klopt deze redenering echter niet.

De vierde hypothese, dat MEPs uit de categorieën ‘springplank’ en ‘vergeetput’ zeer actief zouden zijn, vooral op het vlak van ‘deelname aan plenaire debatten’ en ‘parlementaire vragen’ blijkt enkel voor de ‘springplank’ te kloppen. MEPs uit de categorie ‘vergeetput’ bleken weinig actief, wat een verklaring zou kunnen zijn voor de vergeetput waarin ze achteraf belandden.

De vijfde hypothese die de theorie van de contacten van Scarrow nagaat, kan met deze cijfers niet worden gestaafd. Er blijkt weinig verschil tussen mede-indieners van schriftelijke verklaringen bij ‘Europese carrièremakers’ en de ‘onderbroken nationale carrière’. Allen doen ze vooral beroep op MEPs uit andere lidstaten, wat mede te verklaren kan zijn door het kleine aantal MEPs uit Vlaanderen en Denemarken.

Een grotere onderzoeksgroep zou niet alleen voor deze laatste hypothese een oplossing bieden. Vergelijkingen tussen MEPs uit verschillende lidstaten, maar ook binnen lidstaten over een bepaalde tijdspanne, verklaren niet alleen carrièrepatronen van MEPs. Ook de rol van het EP, zowel binnen de Europese instellingen als voor de nationale politieke wereld, kan verklaard worden door het type politici dat in het EP zetelt. ‘Europese carrièremakers’ kunnen bijdragen tot een versterking van de instelling (Verzichelli & Edinger, 2005), terwijl een sterker EP weer meer ‘Europese carrièremakers’ zal kunnen aantrekken (Scarrow, 1997). Professionele politici zijn immers geïnteresseerd in sterke instellingen met veel invloed.

Het EP wordt nog altijd beschouwd als een tamelijk academisch iets. Interessant, maar eigenlijk niet echt de kern. (Sterckx, 12.04.2007)

Het parlement heeft vrij veel macht, vind ik, op Europees vlak. (Smet, 22.03.2007)

Het EP heeft aan belang gewonnen. In termen van medebeslissingsrecht, op het legislatieve vlak in termen van controle, betrokkenheid bij de besluitvorming in Europa tout court. Dus het EP is geëvolueerd en ik geloof wel dat een groot aantal mensen dat ook inzien. Al blijft het heel moeilijk voor ons, gegeven de complexiteit van de dossiers, om op een bevattelijke manier duidelijk te maken dat beslissingen die hier in het EP worden genomen misschien niet morgen, misschien nog niet volgende maand, maar alleszins binnen enkele jaren een enorme invloed zullen hebben op het dagelijks leven van de mensen. (Van Hecke, 28.03.2007)

Lijst met referenties

Abélès, M. (1992). *La vie quotidienne au Parlement européen*. Paris : Hachette.

Ackaert, J., De Winter, L. & Swyngedouw, M. (1996). Belgium: An Electorate on the Eve of Disintegration. In: C. Van der Eijk & M. Franklin, *Choosing Europe? The European Electorate and National Politics in the Face of the Union* (pp.59-77). Ann Arbor: University of Michigan Press.

Albæk, E. (2003). Political Ethics and Public Policy: Homosexuals between Moral Dilemmas and Political Considerations in Danish Parliamentary Debates. *Scandinavian Political Studies*, 26, pp.245-267.

Alvarez-Rivera, M. (22.03.2007). *Election Resources on the Internet: Elections to the Danish Folketing*. [20.04.2007, Alvarez-Rivera: <http://www.electionresources.org/dk/folketing.php?election=2001&district=>].

Anastassopoulos, G. (02.06.1998). *Verslag over de opstelling van een ontwerp voor een verkiezingsprocedure houdende gemeenschappelijke beginselen voor de verkiezing van de leden van het Europees Parlement*. [20.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A4-1998-0212+0+DOC+XML+V0//NL&language=NL>].

ANDK (28.06.2006). *The Danish opt-outs*. [04.04.2007, Folketinget: http://www.eu-ophlysnings.dk/euo_en/dkeu/edinburgh/].

Bale, T. & Taggart, P. (2005). *Finding Their Way: The Socialisation of Freshmen MEPs in the European Parliament*. Paper presented to the European Union Studies Association of the USA, Austin, Texas, 2005, pp. 2-17.

Barrie, D. & Gibbins, R. (1989). Parliamentary Careers in the Canadian Federal State. *Canadian Journal of Political Science*, 22, pp.137-145.

Belgische Federale Overheid (21.02.2007). *Belgische Verkiezingsuitslagen*. [20.04.2007, Belgische Federale Overheid: http://www.ibzdgip.fgov.be/result/nl/search_party.php].

Bengtsson, R., Elgström, O. & Allberg, J. (2004). Silencer or Amplifier? The European Union Presidency and the Nordic Countries. *Scandinavian Political Studies*, 27, pp.311-334.

Bergh, J. (2004). Protest Voting in Austria, Denmark and Norway. *Scandinavian Political Studies*, 27, pp. 367-389.

Best, H. & Cotta, M. (2000). *Parliamentary Representatives in Europe 1848-2000: Legislative Recruitment and Careers in Eleven European Countries*. Oxford: Oxford University Press.

Beysen, W. (2005). Liberaal Appèl Plus. [06.04.2007, Liberaal Appèl Plus: <http://www.liberaalappelplus.be/doelstellingen2.php>].

Black, G. (1970). A Theory of Professionalisation in Politics. *American Political Science Review*, 64, pp. 865-878.

Black, G. (1972). A Theory of Political Ambition: Career Choice and the Role of Structural Incentives. *American Political Science Review*, 66, pp. 144-159.

Blak, F. (15.04.2007). *Freddy Blak: CV*. [Blak, 27.04.2007: <http://www.freddyblak.dk>].

Blom-Hansen, J. (1997). Macroeconomic Control of Local Government in Scandinavia: The Formative Years. *Scandinavian Political Studies*, 21, pp.129-160.

Borchert, J. (2003). Professional Politicians: Towards a Comparative Perspective. In: J. Borchert, & J. Zeiss, *The Political Class in Advanced Democracies: a Comparative Handbook* (pp.1-22). Oxford: Oxford University Press.

Borre, O. (2000). Critical Issues and Political Alienation in Denmark. *Scandinavian Political Studies*, 23, pp. 285-301.

Bossu, P. (09.2006). 3. *Peter Bossu*. [06.04.2007, SP.A-OPEN: http://www.spa-open.be/cms/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=29].

Bossu, P. (Brussel, 26.03.2007). *Interview met Peter Bossu* [Interview Caroline Lemeire].

Buch, R. & Hansen, K. (2002). The Danes and Europe: From EC 1972 to Euro 2000 – Elections, Referendums and Attitudes. *Scandinavian Political Studies*, 25, pp.1-27.

Bureau Europees Parlement Den Haag & Parlementair Documentatie Centrum UL (01.02.2007). *Fractie voor Identiteit, Traditie en Soevereiniteit*. [04.04.2007, Bureau Europees Parlement Den Haag & Parlementair Documentatie Centrum UL: <http://www.europa-nu.nl/9353000/1/j9vvh6nf08temv0/vhhgjyhww0x6>].

Bursens, P. (2002). Why Denmark and Belgium Have Different Implementation Records: On Transposition Laggards and Leaders in the EU. *Scandinavian Political Studies*, 25, pp. 173-201.

Busk, N. (18.04.2007). *Telefonisch interview met Niels Busk* [Interview Caroline Lemeire].

Camre, M. (14.02.2007). *Curriculum vitae, Mogens N.J. Camre MEP*. [27.03.2007, Camre: <http://www.mogenscamre.dk>].

Camre, M. (Brussel, 20.03.2007). *Interview met Mogens Camre* [Interview Caroline Lemeire].

Christensen, J. (1995). Better Than Their Reputation: Danish Politicians and the Absence of Sleaze. *Parliamentary Affairs*, 48, pp. 650-662.

CIA Factbook (01.11.2005). *Denmark*. [04.04.2007, Geography About: <http://geography.about.com/library/cia/blcddenmark.htm>].

Claeys, P. (Brussel, 11.04.2007). *Interview met Philip Claeys* [Interview Caroline Lemeire].

Corbett, R., Jacobs, F. & Shackleton, M. (2003). *The European Parliament*. London: Harper.

Cotta, M. (1984). Direct Election of the European Parliament: A Supranational Political Elite in the Making? In: K. Reif, *European Elections 1979 and 1984: Conclusions and Perspectives from Empirical Research* (pp.122-127). Berlin: Quorum.

Czudnowski, M. (1970). Political Recruitment. In: F. Greenstein & N. Polsby, *Handbook of Political Science* (pp. 115-242). Reading, Mass.: Addison-Wesley Publishing Co.

Damgaard, E. (1977). The Function of Parliament in the Danish Political System: Results of Recent Research. *Legislative Studies Quarterly*, 5, pp. 101-121.

Damgaard, E. (1992). *Parliamentary Change in the Nordic Countries*. Oxford: Oxford University Press.

Damgaard, E. (2004). Developments in Danish Parliamentary Democracy: Accountability, Parties and External Constraints. *Scandinavian Political Studies*, 27, pp. 115-131.

Deense Overheid (15.04.2007). *Government and Politics*. [15.04.2007, Deense Overheid: http://denmark.dk/portal/page?_pageid=374,520326&_dad=portal&_schema=PORTAL].

Deense Overheid (16.04.2007). The Anders Fogh Rasmussen Government. [16.04.2007, Deense Overheid: http://denmark.dk/portal/page?_pageid=374,520573&_dad=portal&_schema=PORTAL].

De Meulenaer, B. (2005). *Vrouwen in de politiek en in de media* [Licentiaatsthesis]. Antwerpen: Universiteit Antwerpen.

Depauw S. & Van Hecke S. (2006). Brussel-Straatsburg enkele reis? De Belgische Europarlementsleden sinds 1979. In: S. Fiers & H. Reynaert, *Wie zetelt? De gekozen politieke elite in Vlaanderen doorgelicht* (pp. 143-162). Leuven: Lannoo.

Depauw, S. & Van Hecke, S. (2004). *Het profiel van de kandidaten op de lijsten bij de Europese verkiezingen van 10 en 13 juni 2004 in de Benelux*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven Afdeling Politologie.

Deridder, M., Peterson, R. & Wirth, R. (1978). Images of Belgian Politics: The Effects of Changes on the Political System. *Legislative Studies Quarterly*, 3, pp. 83-108.

De Winter, L. (1997). Belgian MP's between Party and Voters. *Journal of Legislative Studies*, 3, pp. 128-154.

De Winter, L. & Brans, M. (2003). Belgium: Political Professionals and the Crisis of the Party State. In: J. Borchert & J. Zeiss, J., *The Political Class in Advanced Democracies: a Comparative Handbook* (pp. 45-66). Oxford: Oxford University Press.

Dhaene, J. (09.10.2006). *Weblog Jan Dhaene*. [01.04.2007, Dhaene: <http://dhaene.blogspot.com>].

Dhaene, J. (Brussel, 19.03.2007). *Interview met Jan Dhaene*. [Interview Caroline Lemeire].

Dierickx, G. (1978). Ideological Oppositions and Consociational Attitudes in the Belgian Parliament. *Legislative Studies Quarterly*, 3, pp.133-160.

- Dillen, K. (Brussel, 11.04.2007). *Interview met Koen Dillen* [Interview Caroline Lemeire].
- Duff, A. (1994). Building a Parliamentary Europe. *Government and Opposition*, 29, pp. 148-165.
- Dybkjær, L. (24.04.2007). *Lones CV*. [16.04.2007, Dybkjær: http://www.lonedybjaer.dk/flx/dansk/profil_og_cv/lones_cv].
- Eliassen, K. & Pedersen, M. (1978). Professionalization of Legislatures: Long-term Change in Political Recruitment in Denmark and Norway. *Comparative Studies in Society and History*, 20, pp. 286-318.
- El Khadraoui, S. (Leuven, 30.03.2007) *Interview met Saïd El Khadraoui* [Interview Caroline Lemeire].
- Elklit, J. (1993). The Best of Both Worlds? The Danish Electoral System 1915-1920 in a Comparative Perspective. *Electoral Studies*, 11, pp. 189-205.
- EOS Gallup Europe (07.2004). *Post European Elections 2004 Survey*. [04.04.2007, Europese Commissie: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/FL162en.pdf].
- Europees Parlement (15.04.2007). *Het statuut van de europarlementariërs*. [15.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/bilan/nl/pf2101nl.htm>].
- Europees Parlement (16.04.2007). *Leden per lidstaat en fractie: 6e zittingsperiode*. [16.04.2007, EP : <http://www.europarl.europa.eu/members/expert.do;jsessionid=496832DDADF23A762C6F0A93A552D8D7.node1?language=NL>].
- Europees Parlement (17.04.2007). *Election Parlement européen 1999 : Liste des candidats*. [17.04.2007, EP : <http://www.europarl.europa.eu/election/listcand/cceu01.htm>]
- Europees Parlement (18.04.2007). *Europese verkiezingen: Opkomstpercentages*. [18.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/newep/nl/tctp.htm>].
- Europees Parlement (19.04.2007). *Europese verkiezingen 1999: Inleiding*. [19.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/newep/nl/intro.htm>].

Europees Parlement (20.04.2007). *Europese verkiezingen 1999: Kieswetten*. [20.04.2007, EP: http://www.europarl.europa.eu/election/law/nl/maps_nl.htm].

Europees Parlement (21.04.2007). *Europese verkiezingen 1999: Kieswetten – Inleiding*. [21.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/law/nl/lain01nl.htm>].

Europees Parlement (22.04.2007). *Europese verkiezingen 1999: Kieswetten – België*. [22.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/law/nl/labe01nl.htm>].

Europees Parlement (23.04.2007). *EP-leden: Archieven: Alfabetische lijst*. [27.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/members/archive.do;jsessionid=448FC590719B46F84138C2C1E99E1543.node2?language=NL>].

Europees Parlement (24.04.2007). *Europese verkiezingen 1999 – Vrouwen in het parlement*. [27.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/newep/nl/tcwm.htm>].

Europees Parlement (25.04.2007). *Europese verkiezingen 1999 – Percentages herverkozen leden*. [25.04.2007, EP: <http://www.europarl.europa.eu/election/newep/nl/tcre.htm>].

Faas, T. (2003). To Defect or Not to Defect? National, Institutional and Party Group Pressures on MEPs and their Consequences for Party Group Cohesion in the European Parliament', *European Journal of Political Research*, 42, pp. 841-866.

Fiers, S. (2001). Carrièrepatronen van Belgische parlementsleden in een multi-level omgeving (1979-99). *Res Publica*, 43, pp. 171-192.

Fiers, S. et al. (2006). *De Deelname van Mannen en Vrouwen aan de Belgische Politiek*. Brussel: Instituut voor de Gelijkheid van mannen en vrouwen.

Frahm, P. (26.02.2007). Curriculum Vitae. [30.03.2007, SF: <http://iloblog.sf-blog.dk/frahm?Home&category=0>].

Frey, F. (1965). *The Turkish Political Elite*. Cambridge, Mass.: M.I.T. Press.

Gallagher, M. & Marsh, M. (1988). *Candidate Selection in Comparative Perspective*. London: Sage.

Gallagher, M. (03.04.2007). Electoral Systems. [19.04.2007, University of Dublin, Trinity College: http://www.tcd.ie/Political_Science/Staff/Michael.Gallagher/EISystems/Docts/ElectionIndices.pdf].

Goetz, K. & Hix, S. (2000). *Europeanised Politics? European Integration and National Political Systems*. Ilford: Cass.

Greenstein, F.I. & Polsby N.W. (1975). *Handbook of Political Science*. Reading (Mass.): Addison-Wesley.

Haarder, B. (bertel@KM.DK). (16.04.2007). *Bertel* [E-mail aan C. Lemeire (carolemeire@hotmail.com)].

Hansen, B. & Saglie, J. (2005). Who Should Govern Political Parties? Organizational Values in Norwegian and Danish Political Parties. *Scandinavian Political Studies*, 28, pp. 1-23.

Heidar, K. & Pedersen, K. (2006). Party Feminism: Gender Gaps within Nordic Political Parties. *Scandinavian Political Studies*, 29, pp.192-218.

Hibbing, J. (1999). Legislative Careers: Why and How We Should Study Them. *Legislative Studies Quarterly*, 24, pp. 149-171.

Hix, S. & Lord, C. (1997). *Political parties in the European Union*. London: Mcmillan.

Hix, S., Noury, A. & Roland, G. (1997). *How MEPs Vote*. London: Economic and Social Research Council.

Hix, S. (2005). *The Political System of the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Holmberg, S. (1999). Wishful Thinking Among European Parliamentarians. In: H. Schmitt, & J. Thomassen, *Political Representation and Legitimacy in the European Union* (pp. 235-251). Oxford: Oxford University Press.

Jensen, A.E. (Brussel, 12.04.2007). *Interview met Anne Jensen* [Interview Caroline Lemeire].

Jensen, A.E. (27.04.2007). *Anne E. Jensen: Din Stemme i Europa*. [Jensen, 27.04.2007: <http://www.anne-e.dk/pages>].

Jensen, T.K. (2003). Denmark, Professionalism in an Egalitarian Political Culture. In: J. Borchert & J. Zeiss, *The Political Class in Advanced Democracies: a Comparative Handbook* (pp. 85-106). Oxford: Oxford University Press.

Judge, D. & Earnshaw, D. (2003). *The European Parliament*. London: Palgrave.

Katz, R. & Mair, P. (1992). *Party Organizations*. London: Sage.

Kauppi, N. (1996). European Union Institutions and French Political Careers. *Scandinavian Political Studies*, 19, pp.1-24.

Kenworthy, L. & Malami, M. (1999). Gender Inequality in Political Representation: A Worldwide Comparative Analysis. *Social Forces*, pp.235-268.

King, A. (1981). The Rise of the Career Politician in Britain and its Consequences. *British Journal of Political Science*, 11, pp. 249-285.

Kjaer, U. (2001). *Pathways to the European Parliament – National Office as a Stepping Stone?* 29^e ECPR Joint Sessions of Workshops, Grenoble 2001.

Knudsen, O. (2001). Social Class, Sector Employment, and Gender as Party Cleavages in the Scandinavian Countries: A Comparative Longitudinal Study, 1970–95. *Scandinavian Political Studies*, 24, pp.311-352.

Krarup, O. (15.06.2006). *Ole Krarup*. [06.04.2007, Krarup: <http://www.ole-krarup.dk>].

Kristensen, N. (2005). Images Revisited– Postmodern Perceptions of Power and Democracy: Political Empowerment in the Danish Case. *Scandinavian Political Studies*, 28, pp. 47-68.

Lane, J., McKay, D. & Newton, K. (1991). *Political Data Handbook*. Oxford: Oxford University Press.

Lodge, J. (2001). *The 1999 elections of the European Parliament*. New York: Palgrave.

Lodge, J. (2005). *The 2004 elections of the European Parliament*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Lungescu, O. & Matzko, L. (26.01.2004). *Germany blocks MEP pay rises*. [30.04.2007, BBC WORLD: <http://news.bbc.co.uk/1/hi/world/europe/3430517.stm>].

Maddens, B. & Noppe, J. (11.09.2004). *Financiële zelfbediening maakt partijen lui*. [05.04.2007, Katholieke Universiteit Leuven: <http://soc.kuleuven.be/pol/docs/040911-BMJN.pdf>].

Maddens, B. (2006), *'Kiesstelsels'*, Leuven: Acco.

Maes, N. (2002). *Nelly Maes*. [03.03.2007, Eurospirit: <http://www.eurospirit.be/nelly.php>]

Maes, N. (Brussel, 30.03.2007). *Interview met Nelly Maes* [Interview Caroline Lemeire].

Mair, P. (2000). The Limited impact of Europe on National Party Systems. In: K. Goetz & S. Hix, *Europeanised Politics? European Integration and National Political Systems* (pp. 27-51). Ilford: Cass.

Matthews, D. (1985). Legislative Recruitment and Legislative Careers. In G. Loewenberg, S. Patterson & M. Jewell, *Handbook of Legislative Research* (pp. 17-56). Cambridge, MA: Harvard University Press.

Mattila, M. & Raunio, T. (2004). Does Winning Pay? Electoral Success and Government Formation in Fifteen West European Countries. *European Journal of Political Research*, 43, p. 269.

Nederlandse Omroep Stichting (13.06.2004). Uitslagen Verkiezingen per Land – 3. [20.04.2007, NOS: http://www.nos.nl/archief/2004/lijn25/nieuwsartikelen/Uitslagen_EU-verkiezingen_III.html].

Nielsen, H. (1999). The Danish Election 1998. *Scandinavian Political Studies*, 22, pp. 67-73.

Norris, P. & Lovenduski, J. (1995). *Political Recruitment. Gender, Race and Class in the British Parliament*. Cambridge: Cambridge University Press.

Norris, P., (1997). *Passages to Power: Legislative Recruitment in Advanced Democracies*. Cambridge: Cambridge University Press.

Nugent, N. (2003). *The Government and Politics of the European Union*. Palgrave Macmillan: Hampshire.

Patzelt, W. (1999). Recruitment and Retention in Western Europe Parliaments. *Legislative Studies Quarterly*, 24, pp. 239-279.

Payne, J.L. & Woshinsky O.H. (1972). Incentives for Political Participation. *World Politics*, 4, pp. 518-546.

Pedersen, M. (1972). Lawyers in Politics: The Danish Folketing and American Legislatures. In: S. Patterson & J. Wahlke, *Comparative Legislative Behavior Research* (pp. 25-63). New York: John Wiley and Sons.

Pedersen, M. (1975). The Geographical Matrix of Parliamentary Representation: A Spatial Model of Political Recruitment. *European Journal of Political Research*, 3, pp. 1-19.

Pedersen, M. (1976). *Political Development and Elite Transformation in Denmark*. Beverly Hills: Sage Publications.

Pedersen, M. (1988). The Defeat of All Parties: The Danish Folketing Election of 1973. In: K. Lawson & P. Merkl, *When Parties Fail* (pp. 257-281). Princeton, NJ: Princeton University Press.

Pedersen, M. (2000). The Incremental Transformation of the Danish Legislative Elite: The Party System as Prime Mover. In: Best & Cotta, *Parliamentary Representatives in Europe 1848-2000: Legislative Recruitment and Careers in Eleven European Countries* (pp. 29-49). Oxford: Oxford University Press.

Pedersen, M. (2002). Denmark: The Interplay of Nominations and Elections in Danish Politics. In: H.M. Narud, *Party Sovereignty and Citizen Control : Selecting Candidates for Parliamentary Elections in Denmark, Finland, Iceland and Norway* (pp. 29-61; 217-227). Odense: University Press of Southern Denmark.

Pitkin, H. (1967). *The Concept of Representation*. Berkeley: University of California Press.

Prewitt, K. (1965). Political Socialization and Leadership Selection. *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 36, pp. 96-111.

- Przeworski, A., Stokes, S. & Manin, B. (1999). *Democracy, Accountability and Representation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Putnam, R. (1976). *The comparative study of political elites*. Englewood Cliffs (N.J.): Prentice Hall.
- Rahat, G. & Hazan, R.Y. (2001). Candidate Selection Methods: An Analytical Framework. *Party Politics*, 7, pp. 297-322.
- Ranney, A. (1965). *Pathways to Parliament. Candidate Selection in Britain*. Madison: University of Wisconsin Press.
- Rhodes, R. (1999). Traditions and Public Sector Reform: Comparing Britain and Denmark. *Scandinavian Political Studies*, 22, pp. 341-372.
- Riddell, P. (1995). The Impact of the Rise of the Career Politician. *Journal of Legislative Studies*, 2, pp. 186-191.
- Rule, W. (1987). Electoral Systems, Contextual Factors and Women's Opportunity for Election to Parliament in Twenty-Three Democracies. *The Western Political Quarterly*, pp. 477-498.
- Ruostetsaari, I. (2001). *In the Euro-Elite or in the Wilderness of Politics? Recruitment of MEPs from a New Member State to the European Parliament: The Case of Finland*. 29e ECPR Joint Sessions of Workshops, Grenoble 2001.
- Scarrow, S. (1997). Political Career Paths and the European Parliament. *Legislative Studies Quarterly*, 22, pp.253-263.
- Schwartz, D. (1969). Toward a Theory of Political Recruitment. *Western Political Quarterly*, 22, pp. 552-571.
- Seligman, L.G. (1971). *Recruiting Political Elites*. New York: General Learning Press.
- Setälä, M. (1999). Referendums in Western Europe: A Wave of Direct Democracy? *Scandinavian Political Studies*, 22, pp. 327-341.
- Smet, M. (Brussel, 22.03.2007). *Interview met Miet Smet* [Interview Caroline Lemeire].

Smet, M. (28.04.2007). *Miet Smet in de politiek*. [28.04.2007, Smet: <http://www.miet-smet.be/default.aspx?ref=AC&lang=NL>].

Sörensen, P. (18.09.2002). *Patsy Sörensen: CV*. [01.04.2007, Norden: <http://www.norden.org/tema/2004/bakgrundsdocument/session6/sk/PatsySorensenCV.pdf>].

Sörensen, P. (Antwerpen, 22.03.2007). *Interview met Patsy Sörensen* [Interview Caroline Lemeire].

Staes, B. (Antwerpen, 16.03.2007). *Interview met Bart Staes* [Interview Caroline Lemeire].

Sterckx, D. (Brussel, 12.04.2007). *Interview met Dirk Sterckx* [Interview Caroline Lemeire].

Stolz, K. (2001). *Parliamentary Careers in Europe: Between the Regional, National and Supranational Level*. 29e ECPR Joint Sessions of Workshops, Grenoble 2001.

Strom, K. (2003). *Delegation and accountability in parliamentary democracies*. Oxford: Oxford University Press.

Swenson, P. (1982). The Influence of Recruitment on the Structure of Power in the U.S. House of Representatives. *Legislative Studies Quarterly*, 7, pp. 7-36.

Sørensen, Ole (22.01.2004). *Ole B. Sørensen, Venstre*. [02.04.2007, TV2 Politik: <http://www.altinget.dk/euvalg/kandidat.asp?id=203>].

Thorning-Schmidt, H. (30.05.2005). *CV Helle Thorning-Schmidt*. [04.04.2007, Thorning-Schmidt: <http://socialdemokraterne.dk/default.aspx?site=hellethorning-schmidt&func=article.view&menuAction=selectClose&menuID=98019&id=94030>].

Torpe, L. (2003). Social Capital in Denmark: A Deviant Case?. *Scandinavian Political Studies*, 26, pp.27-48.

Van Brempt, K. (sara.vercauteren@vlaanderen.be). (26.03.2007). *Vragenlijst Kathleen Van Brempt thesis Europa* [E-mail aan C. Lemeire (carolemeire@hotmail.com)].

Van Brempt, K. (2006). *Biografie Kathleen Van Brempt*. [04.04.2007, Van Brempt: <http://www.kathleenvanbrempt.be/?page=wieis&sub=biografie>].

Vander Taelen, L. (Brussel, 28.03.2007). *Interview met Luckas Vander Taelen* [Interview Caroline Lemeire].

Van der Velden (29.09.2000). *Denemarken feest, Europa treurt*. [NRC Handelsblad, 20.04.2007: <http://www.nrc.nl/W2/Lab/Euro/000929-a.html>].

Vanhecke, F. (Brussel, 28.03.2007). *Interview met Frank Vanhecke* [Interview Caroline Lemeire].

Van Hecke, J. (Brussel, 28.03.2007). *Interview met Johan Van Hecke*. [Interview Caroline Lemeire].

Van Hecke, J. (27.04.2007). *Wie is Johan Van Hecke*. [27.04.2007, Van Hecke: <http://www.johanvanhecke.be/wieis.asp>].

Van Lancker, A. (Gent, 20.04.2007). *Interview met Anne Van Lancker* [Interview Caroline Lemeire].

Verzichelli, L. & Edinger, M. (2005). A Critical Juncture? The 2004 European Elections and the Making of a Supranational Elite. *Journal of Legislative Studies*, 11, pp. 254-274.

Vlaams Belang (14.11.2004). *Kennismaking met de voorzitter: Frank Vanhecke*. [27.04.2007, Vlaams Belang: <http://www.vlaamsbelang.org/index.php?p=8>].

VLD Koksijde (21.10.2001). *In de kijker: VLD-Europarlementslid Willy De Clercq*. [20.04.2007, VLD Koksijde: <http://www.vldkoksijde.be/JongVLDactueel-archieef-211001-INDEKIJKERVLD EUoparlementslidWillyDeclercq.htm>].

Wessels (1999). Whom to Represent? Role Orientations of Legislators in Europe. In: H. Schmitt & J. Thomassen, *Political Representation and Legitimacy in the European Union* (pp. 209-233). Oxford: Oxford University Press.

Westlake, M. (1994). *Britain's Emerging Euro-Elite? The British in the Directly Elected European Parliament, 1979-1992*. Aldershot: Dartmouth.

Worre, T. (1996). Denmark: Second-order Containment. In: C. Van der Eijk & M. Franklin, *Choosing Europe: The European Electorate and National Politics in the Face of the Union* (pp. 97-144). Ann Arbor: University of Michigan Press.

Bijlage 1: Interviews

1. INTERVIEW PETER BOSSU (26.03.2007)	2
2. INTERVIEW PHILIP CLAEYS (11.04.2007)	9
3. INTERVIEW JAN DHAENE (19.03.2007)	17
4. INTERVIEW KOEN DILLEN (11.04.2007)	22
5. INTERVIEW SAÏD EL KHADRAOUI (30.03.2007)	28
6. INTERVIEW NELLY MAES (30.03.2007)	34
7. INTERVIEW MIET SMET (22.03.2007)	40
8. INTERVIEW PATSY SÖRENSEN (22.03.2007)	43
9. INTERVIEW BART STAES (16.03.2007)	49
10. INTERVIEW DIRK STERCKX (12.04.2007)	57
11. E-MAIL KATHLEEN VAN BREMPT (26.03.2007)	61
12. INTERVIEW LUCKAS VANDER TAELEN (28.03.2007)	63
13. INTERVIEW FRANK VANHECKE (28.03.2007)	69
14. INTERVIEW JOHAN VAN HECKE (28.03.2007)	74
15. INTERVIEW ANNE VAN LANCKER (20.04.2007)	78
16. TELEFONISCH INTERVIEW NIELS BUSK (18.04.2007)	84
17. INTERVIEW MOGENS CAMRE (20.03.2007)	86
18. E-MAIL BERTEL HAARDER (16.04.2007)	92
19. INTERVIEW ANNE JENSEN (12.04.2007)	93

VRAGEN

A. carrière	N. invloed partijleiding nationaal
B. Europese focus	O. rekruteringscriteria
C. eurosceptis	P. politieke ervaring
D. afstand tot EP	Q. activiteitsgraad
E. stepping-stone	R. goed betaald mandaat
F. EP belangrijke instelling?	S. invloed politieke groepen (Europese niveau)
G. cumul	T. inhoudelijke thema's
H. tweederangsverkiezingen	U. model
I. invloed nationale structuur en cultuur	V. organisatorisch
J. profielen van MEPs	W. tussentijdse opvolgingen
K. focus Europees, nationaal of ideologisch	X. aanbod van politici
L. relatie met MEPs uit delegatie	Y. invloed van de media
M. relatie met andere MEPs	Z. belang van contacten in het EP

1. INTERVIEW PETER BOSSU (26.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Waarom stelde u zich kandidaat als opvolger?

De periode van die Europese verkiezingen kwamen we net uit een zeer moeilijke periode met de, toen nog, SP. We hadden Agusta gehad, heel die affaire heeft enorme wonden geslagen in de partij, en eigenlijk in de politiek in het algemeen. Juist op het moment dat we met een aantal nieuwe jonge mensen klaarstaan, dat we ook aangetrokken zijn door voornamelijk Stevaert, en door Vande Lanotte, die nieuwe mensen zochten, liefst met een heel geëngageerd profiel. Ik kwam vanuit de milieubeweging. Ik was daar een goede zeven jaar beroepshalve actief geweest, bij natuureservaten. Ik kwam in contact met De Batselier, Vande Lanotte, dan later Stevaert. En dat was fantastisch, we kregen heel wat mogelijkheden. Maar dan plots viel bijna die bom, letterlijk dan, van Agusta en werden er natuurlijk heel wat plannen doorkruist. Want overal waar je kwam, werd je daarmee geconfronteerd. Wij stonden voor een nieuwe samenleving, wij geloofden in een droom van de sociaal-democratie. Maar elke keer zei men: Je zit daar in een partij die geld aanvaard heeft van de wapenindustrie. Een zeer moeilijke periode, maar toch zijn we met een aantal mensen blijven voortdoen. Dat was dan Kathleen Van Brempt, Saïd El Khadraoui, Caroline Gennez, ikzelf en nog een aantal mensen. Een aantal mensen zijn in de loop der jaren wel andere richtingen uitgegaan en zijn niet meer actief in de politiek. Van diegenen die ik net genoemd heb, is het gekend ondertussen waar ze zitten. We werden overal ingeschakeld. Dat was een onvoorstelbaar leuke periode.

Ik was voornamelijk geïnteresseerd in het Vlaams parlement, omdat dat natuurlijk rond ruimtelijke ordening, rond leefmilieu, rond natuurbehoud en voor een deel ook landbouw heel ruime bevoegdheden heeft. En omdat ik daar hele concrete zaken, die ik in de milieubeweging deed, politiek zou kunnen vertalen. Maar dat was moeilijk. Soms liggen de kaarten in een partij zo, dat je niet zomaar te kiezen hebt. Er zaten al een aantal jonge mensen in het Vlaams parlement. Ook in West-Vlaanderen kon je niet zomaar zeggen die en die van de, toen nog, SP moet weg en plaats ruimen voor Peter Bossu, de groene jongen. Dus ja, het gegeven was dat dat op korte termijn niet mogelijk was. En dan werd er gekeken naar een uitvlucht, een uitweg om toch een belangrijk mandaat te krijgen. Misschien is uitvlucht een compleet verkeerd woord, maar goed. Men zocht een andere manier om een belangrijk mandaat te krijgen. Er is een voorstel geweest om naar de Senaat te gaan. Ik zag dat eerlijk gezegd niet zitten. Omdat ik dat een niveau vind, waar ik niet op neer kijk, maar het is zeer traag, log, zeer veel protocol en niet altijd heel concrete zaken.

Dan plots kwam het voorstel: zie je eventueel Europa niet zitten? We zouden je op de eerste opvolger zetten en dat betekent: als, als, als we in de regering zitten en als Frank Vandenbroucke minister wordt, je in de plaats kan komen. Er waren mensen die zeiden dat de kans zeer klein was, anderen vertelden: de kans is zeer groot. Ik ging er op dat moment van uit: het is een mooie start om campagne te voeren. Je kan mooie zaken zeggen rond Europa, maar ik had weinig gedacht dat het ooit zo ver zou komen. Maar toch, de regeringsonderhandelingen werden concreter en concreter en plots zat de SP in de regering en werd Frank Vandenbroucke, na een hele moeilijke periode voor hem en dan, laat ons zeggen, zijn retraite-leerperiode in Engeland, minister en kreeg ik telefoon: je wordt opvolger, je komt effectief in het EP. Het eerste moment was er behoorlijke euforie. Ik had een belangrijk mandaat en zou zaken kunnen gaan verwezenlijken. Maar voor mij persoonlijk kwam al heel snel de ontzuivering van: wat komt er allemaal op mij af? Ik had ook zeer weinig ervaring, ik had geen enkel mandaat. Ik kwam uit de milieubeweging die op dat moment, zeker in Vlaanderen, ongelofelijk dynamisch was. Wij waren met vele zaken bezig, wij waren heel ambitieus en heel concreet: projecten uitwerken en plannen uitwerken. En de eerste jaren in de partij, voornamelijk vanuit het kabinet binnenlandse zaken was dat, was het eigenlijk ook zo. Maar plots kwam die enorme dynamiek tot stilstand. Zo kwam dat voor mij over. Dat werd structuur en overleg, bijzonder traag. Ik heb nooit of nooit beweerd dat Europa slecht was, niet in die periode en ook niet na mijn ontslag. Maar hoe meer de weken verder gingen, hoe meer ik vond dat het mij niet lag.

Waarom kon u dan niet aarden in dat EP?

Druk. Het is onvoorstelbaar als je de kalenders bekijkt van commissievergaderingen, ... Er moet ongelofelijk overlegd worden, nu is dat met al die nieuwe lidstaten erbij serieus toegenomen denk ik. Voor je ook maar iets verkrijgt, moet je een ongelofelijke weg afleggen. En mij lag het niet op

dat moment. Ik zeg het, het had ook veel te maken met de dynamische periode waar ik uit kwam met toen een zeer dynamische beweging, zijnde de milieubeweging.

Ik heb daar zeer open met de mensen van de partij over gesproken. Ik heb daar na een tijdje ook met een aantal journalisten over gesproken, die ook mijn vrienden waren, al vele jaren, niet alleen uit die politieke periode. En ik kreeg twee soorten adviezen van mensen. Enerzijds van: trek het je niet aan, dat je je daar niet zo goed voelt. Bouw langzaam op en wie zien wel binnen enkele jaren. Zit zeker die periode uit. Vergeet niet dat het een belangrijk mandaat is en, zeggen de mensen ook wel eens, een zeer goed betaald mandaat. Wat effectief ook zo is.

Andere mensen zeiden: denk er goed over na, maar als je echt vindt dat het je niet ligt, heb dan de moed om te zeggen dat je opstapt. Maar weet ook wat de consequenties zijn want het zal niet door iedereen aanvaard worden.

Ik heb daar toen zeer lang over nagedacht en nog met een aantal mensen over gesproken en uiteindelijk heb ik, na een laatste overleg op een avond met Patrick Janssens en Johan Vande Lanotte, gezegd: ik zeg dat ik stop. Wat ook de consequenties zijn. Ik ga dat ook uitleggen. En ik heb de waarheid gezegd: ik laat het liever aan iemand die dat wel ten volle ziet zitten en ik ga me dan bezig houden met andere zaken.

Ik ga straks een kort persbericht geven en aantal artikels die nuttig kunnen zijn als achtergrond.

Was er al een concreet plan over welke functie u daarna zou uitoefenen?

Nee. Binnen de partij zei men: we gaan je zeker niet laten vallen. Maar ik heb gezegd: ik wil nu geen duidelijkheid, ik wil een periode, een paar maanden, zien wat ik verder wil, wat ik ga doen. Het was ook zeer goed, als ik zag wat er de weken daarna op mij afgekomen is. Ik zie dat wel. Ik wist niet: blijf ik nu in de politiek? Misschien was dat ook een gelegenheid om te zeggen dat ik iets totaal anders zou gaan doen. Dat even een paar maanden.

Dus het was heel correct afgesproken met zowel Johan Vande Lanotte als met Patrick Janssens. Ook Patrick Janssens heeft mij de dagen daarna zeer goed begeleid. Iedereen wilde mij interviewen. Tot Patrick Janssens op een bepaald moment zei: misschien wordt het een beetje te veel zo, misschien bouw je beter nu af. Ik werd gevraagd in ieder programma om een uitleg te doen, bijna als een rariteit van: wie neemt er nu ontslag uit zo een positie als je zo veel verdient? Want het bizarre was dat veel mensen en in veel interviews men daar altijd op terugkwam. Dat het vaak niet ging over hoe het daar was en waarom ik er niet functioneerde, maar dat men onmiddellijk begon over het geld. Bijvoorbeeld in Het Laatste Nieuws stond er op de voorpagina hoeveel dat een Europees parlamentslid verdiende en op de tweede pagina een paginagroot interview met mij met een grote kop: 'Ik verzaak aan 280.000 frank in de maand'. Ik weet niet meer juist over hoeveel het ging op dat moment. Dat was natuurlijk het punt niet, maar men probeerde het altijd te verdraaien naar het geld.

Ten tweede, en daar heb ik heel fel een hele tijd op gereageerd, een aantal mensen draaiden dat onmiddellijk om, namelijk de anti-Europeanen, namelijk het Vlaams Blok en aanverwante toestanden, om te zeggen: zie je wel, hij heeft gelijk. Het is daar toch maar een vetpot daar in Europa, dat functioneert niet. Het is toch maar, de traditionele zaken, om zakken te vullen en zulke toestanden. Zelfs in 't Pallieterke werd er een artikel geschreven van: proficiat dat je dat doet, je trekt weg uit die vetpot van Europa. Dat was nooit mijn bedoeling om zo een signaal te geven. En eigenlijk wel straf dat zij dat schreven en zo misbruikten terwijl je daar zat met een fossiel als Karel Dillen die nooit functioneerde, die daar *gene klop* gedaan heeft, of het is tegen Europa zijn. Maar wel natuurlijk *ferm* incasseerde. Dus nogmaals, dat was absoluut mijn bedoeling niet.

Ik ga straks ook nog enkele zaken meegeven, dat ik nog gereageerd heb naar Het Laatste Nieuws om te zeggen: ik geloof wel in Europa, maar ik geloof voornamelijk dat het mij niet lag, en dan geef ik liever de kans aan iemand als Kathleen Van Brempt die dat wel ten volle ziet zitten en dat ook bewezen heeft, in alle eerlijkheid, de jaren daarop dat ze daar iets van gemaakt heeft. Ik maak plaats vrij voor iemand anders, die dat wel ziet zitten, en ondertussen ga ik wel andere zaken doen, die denk ik belangrijk zijn in de samenleving en die je een stuk je dromen helpen realiseren.

O. Wat voor kandidaten zoekt een partij om op de lijst te staan voor het EP?

Op dat moment was het voornamelijk de bedoeling dat er jonge mensen opstonden, en dat die mensen symbool waren voor het nieuwe gezicht van de sociaal-democratie in Vlaanderen. Wij voerden ook zo campagne. Als er iets gedaan werd, was het altijd wij drie. Waar Kathleen meer de klemtoon legde op gelijke kansen, Saïd op vrede en verdraagzaamheid en ik rond leefmilieu en

mobiliteit. Eigenlijk stond dat symbool. Er is ook zeer veel mee geadverteerd. Als er een brief verstuurd werd, als er folders waren, was het altijd dat beeld dat terugkwam. Voor een sociaal en groen Europa. Mensen ook die geloofden in Europa.

P. Dus politieke ervaring was van ondergeschikt belang?

In die zin dat men geloofde in ons drieën. Anders zouden we nooit die drie opvolgersplaatsen gekregen hebben. Omdat we ook op andere niveau's, denk ik, wel bewezen hadden dat we dat konden, al klinkt dat misschien pretentius. Ik had zeven jaar voor de milieubeweging gewerkt, ik was daar zeer veel met beleid bezig. Ik had denk ik bewezen dat ik iets kon en die twee andere mensen ook. Maar goed, het is vaak zo dat je plots ergens zit en zegt: ik had het zo niet verwacht. En ik ben van het principe, in alles, dat je dan beter conclusies trekt in plaats van daar vijf jaar te blijven. Ik kon dat perfect doen, in alle eerlijkheid. Op dat moment dat ik daar zat in het EP was het de ene na de andere, voornamelijk uit het zuiden van Europa, die gingen zetelen als onafhankelijke. Waarom? Ze zorgden voor een botsing in hun partij. Er werden dan aan de lopende band, onder andere Italië, allerhande bizarre partijen opgericht. Die kregen verkozenen. Die had niet echt een achterban maar ze bleef wel zitten. Ze deden niet veel, maar ze verdienden zeer goed. Als je de schema's bekijkt van toen het EP ga je zien dat er daar een hele groep onafhankelijken zat. En dat zijn stuk voor stuk ofwel bizarre partijtjes ofwel mensen die zich uit de partij teruggetrokken hebben om daar die vijf jaar uit te doen. En natuurlijk weet je ook wat dat verdient. Er werd zelfs op het moment dat ik bij de mensen van het EP kwam, want het is dus niet zo dat je ontslag en men zegt: dat is goed, adieu. Men probeert je dus binnen te houden. Men zegt: het is niet goed dat er iemand ontslag neemt. Men doet alle mogelijke voorstellen. Ik spreek dan niet over de partij, maar over het apparaat van het EP, de mensen daar achter, de administratie, gevoed door de mensen van de Europese Commissie, die proberen je binnen te houden. Ze stelden zelfs op een bepaald moment voor: ga dan als onafhankelijke zetelen en doe dan wat je wilt. Ik heb dat dus geweigerd. En op een dag wordt je dan ontvangen. Ze vragen wat de redenen zijn en proberen je nog aan boord te houden, maar uiteindelijk teken je alles af.

Dus u vindt het zelf niet nodig om over substantiële politieke ervaring te beschikken om in een groot politiek apparaat als het EP te kunnen functioneren?

Ik vind wel dat het nodig is om politieke ervaring te hebben. Maar ik ben nu bijna vijftien jaar bijna beroepshalve met politiek bezig, op kabinetten, en ook een flink stuk op gemeentelijk en regionaal niveau, binnenkort als schepen in Diksmuide. Er is iets, en dat is in alles zo, van schrijven tot muziek maken, ofwel heb je dat ofwel heb je dat niet. En eigenlijk is dat voor een stuk ook zo in de politiek. Je kan ongelofelijk veel bijleren, maar ik voel aan dat sommige mensen het in zich hebben om aan politiek te doen. Ze voelen zaken aan, kunnen met mensen praten, weten wanneer het belangrijk is om een compromis te maken, weten wanneer ze moeten buigen voor dat alles barst. Maar andere mensen hebben dat nooit. Ik ken een aantal mensen, die momenteel niet op topniveau met politiek bezig zijn, maar die nog altijd op andere niveau's actief blijven in de beweging. Maar die nooit echt zullen doorgroeien, belangrijke politici worden, omdat ze dat gevoel niet hebben. Ik zeg het nogmaals: zoals in alles moet je dat gevoel hebben.

En dan natuurlijk is de ervaring zeer belangrijk. Ik werk nu, zoals gezegd, bijna vijftien jaar in de politiek of ben in de politiek actief, wat ik nu weet is onvoorstelbaar. Ik dacht tien jaar geleden dat ik al veel wist. Ik kwam uit de milieubeweging en dacht wel te weten hoe de politiek werkte. Maar elke keer leer je bij. We doen nu samen met de voorzitter, Johan Vande Lanotte, werkbezoeken. We noemen dat zo. Dat zijn informele contacten, gesprekken met mensen van bedrijven en organisaties. Twee à drie uur gaan praten over problemen. We hebben er nu een dertigtal gedaan, gaande van natuurreservaten, een afdeling van Natuurpunt tot Alpro in Wevelgem, binnenkort een belangengroep voor de doven in West-Vlaanderen... Wel, het is ongelofelijk wat we bijleren. Veel meer dan als je een boek neemt over dat probleem of project en daarin leest. Door met de mensen zelf te praten leer je altijd bij. Zeker in de politiek moet je blijvend met mensen praten, zeer belangrijk.

Dus je moet het voor een stuk in je hebben, maar ervaring is ook belangrijk. Ik heb me misschien een beetje mispakt in die zin dat ik van mezelf dacht dat ik voldoende ervaring had, wat dus bleek niet zo te zijn. Maar zelfs met misschien meer ervaring, zou het mij nooit echt liggen. Ik heb me vaak afgevraagd wat ik zou doen moest ik de keuze hebben met de zaken die ik nu weet. Ik weet nog altijd niet of ik daar zou blijven of niet. Sommige mensen vragen me: beklag je dat niet?

Zoveel jaren geleden heb je daar een belangrijk mandaat opgegeven. Ik beklag dat niet. Het is ook nutteloos dat te beklagen, het is toch gepasseerd. En ik heb ondertussen ook een heel deel zaken gedaan die ik anders niet had kunnen doen bij gebrek aan tijd.

Plaatselijk hebben we, kort na mijn ontslag, in Diksmuide een nieuwe partij opgericht. We zijn naar de verkiezingen gestapt, naar de gemeenteraadsverkiezingen, met een soort regenboogfractie. Die noemde Pro. We hebben daar gezorgd voor een alternatieve meerderheid. Zes jaar op rij is de CD&V daar aan de kant gezet. We hebben nu weliswaar een andere partij opgericht, omdat er ook conflicten in die partij kwamen, in Pro. En we hebben nu een meerderheid samen met de CD&V. Ik denk een stabiele meerderheid, met goede afspraken. Binnen dit en twee jaar word ik daar schepen van leefmilieu, toerisme, cultuur, Europa...

Ik ben dan ook teruggegaan naar het kabinet, na een paar maanden nadenken over wat ik zou doen, op reis gaan, met mensen praten... Toen is het voorstel gekomen van Johan Vande Lanotte om terug te komen naar zijn kabinet. Ik heb dat gedaan. Dat was niet de gemakkelijkste periode want je werd daar zeer veel over aangesproken. Of je kwam op een vergadering er werd gezegd: daar, dat is die van Europa, dat is toch bizar. Maar goed, ik heb daar ook veel kunnen doen.

En dan uiteindelijk is er een nieuwe legislatuur gekomen. Ik had meegewerkt aan de regeringsonderhandelingen, de fiches uitgewerkt, ik zat mee aan tafel voor de onderhandelingen met het middenveld, van de Bond Beter Leefmilieu tot de Fietsersbond... Daaruit is dan voor een deel de wens gegroeid om bijvoorbeeld iets te doen rond de Noordzee, de wens van de Bond Beter Leefmilieu, Natuurpunt, Greenpeace... Dan is het idee gegroeid dat we moesten zorgen voor een afzonderlijk departement, echt een minister van de Noordzee. Fiches maken, kijken wat we kunnen doen, de wetgeving uitpluizen, met groepen gaan praten. Uiteindelijk is dat aanvaard en is Vande Lanotte naast minister van begroting en vice-premier ook minister van de Noordzee geworden. Ik heb dat kabinet samengesteld en heb dat, tot Johan van minister naar voorzitter ging, mee gecoördineerd. Ik ben daar nog altijd heel tevreden over. We staan in België, want de Noordzee is nog altijd een federale bevoegdheid, wellicht niet meer voor lang, maar goed, we staan het verst van alle Noordzeelanden met ons beleid. Er is een structuurplan voor de kust, er is de wetgeving voor de bescherming van marinemilieu, er is een heel goed rampenbestrijdingsplan... Dus ik heb na mijn ontslag mijn weg gevonden naar concretere zaken toe, die mij meer liggen.

J. Onder de bevolking heerst de idee dat in het EP weinig werk wordt verricht, dat er veel beginnende politici zitten, maar ook veel fin-de-carrières. Men gaat er dus vanuit dat weinig politici echt kiezen voor de Europese zaak.

Je zal zien in mijn reactie dat ik overal probeer te zeggen dat er in het EP wel hard wordt gewerkt en dat het wel belangrijk is. Mensen als Anne Van Lancker, Bart Staes, Luckas Vander Taelen toen, over de partijgrenzen heen, werken wel heel hard en voor hen is dat echt wat ze willen doen. Omdat ik echt niet wou dat mijn ontslag een anti-Europa signaal was dat ik gaf, absoluut niet.

Maar het is wel zo dat het beeld leeft bij zeer veel mensen dat Europa voornamelijk een vetpot is. Dat men er goed verdient, veel reist, maar eigenlijk niets moet doen. Dat is het beeld dat ik tot op vandaag toch vaak hoor. Johan Vande Lanotte en anderen vragen vaak of ik nog met Europa geconfronteerd word. Ongelofelijk veel, maar niet in de negatieve zin. Ik heb bijvoorbeeld nu voor de verkiezingen een heel deel huisbezoeken gedaan in Diksmuide, omdat ik daar niet direct een grote volkspoliticus ben die op elke receptie en activiteit en sportmanifestatie ben. Dus ik vond het eens nodig dat ik dat deed. Ik heb geen enkele negatieve reactie gehad over mijn ontslag of over Europa. Maar als je doorpraat met mensen komt het wel op dat negatieve. Ze zeggen dat ze wel weten dat je dat gedaan hebt. Maar ze zeggen niet dat ze dat slecht vinden. Ze zeggen: jij bent tenminste een durver. Je hebt durven doen wat je denkt dat goed is. Dat durven ze niet allemaal. Wat ik nooit ergens geschreven of beweerd heb, dat ik de grote durver was en de anderen dat niet durven. Maar dat leeft toch wel bij veel mensen. Getuige misschien ook mijn voorkeurstemmen op de gemeenteraad. Met de lijst van Pro stond ik op de zevende of achtste plaats. Ik heb geen campagne gevoerd, want ik heb de campagne gedaan voor Pro, samen met iemand anders. Geen huisbezoeken gedaan, niets. En over alle partijen heen stond ik in de top 10 van het meeste aantal stemmen. Ik was uiteraard verkozen gezien mijn stemmen. Om maar te zeggen dat het niet kon dat de bevolking dat massaal afkeurde. Ik ben toen vaak mensen tegengekomen, gewoon in de winkel of op straat, die riepen: Je mag op mijn stem rekenen, want jij durft tenminste. Nogmaals, ik zeg dat niet om wat ik gedaan heb te verheerlijken, maar om duidelijk te maken wat het beeld van

Europa is dat leeft bij de mensen. Men onderschat dat dus. Ook Willy De Clercq en anderen hebben dat onderschat. Hij gaf dan een zeer luxueus boekje uit over zijn werk in Europa, dat herinner ik me nog. De grootte van de Weekend Knack, zeer kleurrijk. Misschien de voorganger van het boek dat Verhofstadt nu uitgeeft. Maar ik ben zeker dat dit geen gunstig effect heeft bij de mensen. Ze denken: is dat alles dat ze moeten doen? Willy De Clercq in Georgië, in Rusland, in Litouwen, in Spanje, in Portugal... Dat versterkt het beeld van de mensen dat het een luxe-leven is. Als je aan de mensen vraagt waar Europa voor staat, zullen er zeer weinig een antwoord kunnen geven. Ik heb dat vaak gevraagd. Als ik dan discussie had met mensen die de politiek volgden, zeiden sommigen: het is een ramp dat je daar weg bent. Een progressieve kracht. Maar ik zei dan: Waarom? En dan werd het vaak heel stil. Als je aan de mensen vraagt waar Europa eigenlijk voor staat, dat gaat zijn: voor de euro. Iemand die er al eens over nagedacht heeft, zal zeggen: voor open grenzen, of vrede, wat natuurlijk niet te ontkennen valt. Maar anders, wat het juist doet en wat het allemaal inhoudt...

Maar het is zeer belangrijk, Europa. Als we Europa niet hadden gehad rond bijvoorbeeld natuur en leefmilieu. Het zou hier een *propere boel* zijn, met de nieuwe wind binnen de Vlaamse regering rond natuur en milieu. Wie is er nu de stok achter de deur? Europa. De Europese vogelrichtlijn, habitat-richtlijn, noem maar op. Gelukkig dat we dat hebben. Onder andere op leefmilieu, maar voor veel andere zaken ook.

Wat ik ook hoor van mensen... Want we schrijven hier wel 'voor een sociaal en groen Europa', maar dat sociale is er niet. Het heeft geen mechanisme momenteel, voor bijvoorbeeld de herlocalisatie. Als een bedrijf, in ons geval in Vlaanderen, vandaag zegt: we sluiten hier en gaan naar Indië of we gaan alles invoeren uit China, ongeacht wat de lidstaat geïnvesteerd heeft voor industrie, begeleiding..., dan kan Europa absoluut niets doen. Ik moet eerlijk zijn, ik weet ook niet hoe je dat juist moet aanpakken. Maar dat leeft wel veel bij de mensen. Er wordt veel geroepen, er wordt gezegd dat het zo belangrijk is, maar als het puntje bij paaltje komt, als het over sociale zaken gaat, dan staan ze machteloos.

F. Denkt u dat het Europees mandaat binnen de politiek als een belangrijk mandaat wordt beschouwd?

Als mensen kunnen kiezen, doorgaans, voor een Europees mandaat of voor een federaal of Vlaams mandaat, zullen er heel veel kiezen voor Vlaams of federaal. Waarom? Omdat het heel concreet is. Omdat het ook leeft bij de mensen, veel meer dan Europa. Diegenen die daar niet voor kiezen zijn uitzonderingen. Ik denk dat dat Dirk Sterckx is, dat dat Anne Van Lancker is. Dat zijn mensen die fantastisch werken als Europees parlementslid. Bart Staes trouwens ook. Mensen van verschillende politieke partijen, ik heb het niet alleen over Saïd en Anne Van Lancker.

Maar een Europarlementslid wordt gezien door de meeste mensen als een *schoon postje*, maar niet als iets dat macht geeft.

Er is ook minder media-aandacht voor...

Het wordt veel minder media-aandacht. Wanneer krijgt het media-aandacht? Normaal als er een rel is rond iets. Als Berlusconi in het EP komt en een Europarlementslid vergelijkt met een kamp leider, dan zit dat in elke nieuwsuitzending en is dat voorpaginanieuws. Als het een rel is, anders zeer zelden.

Doe de test. Vraag aan 100 mensen wat ze weten dat het EP de laatste twee jaar gerealiseerd heeft. Dan ga je zeer weinig antwoorden krijgen.

C. Om nu de vergelijking te maken met de Denen. Zij komen uit een cultuur die veel eurosceptischer is, maar om naar het EP te komen, moeten zij bovendien verhuizen. Wat zou het verschil in aantrekkingskracht zijn voor de Belgen als zij verder zouden moeten gaan om in het EP te zetelen.

Dat weet ik niet. Ik heb nog nooit gehoord dat dat voor iemand echt een probleem is. Niemand heeft mij ooit gezegd: dat ik wel gemakkelijk zo, de helft van de tijd in Brussel, de helft in Straatsburg. Als je er iets over hoort, is het dat het ongemakkelijk is dat het EP zowel in Brussel als in Straatsburg zetelt. Heb je dat nog gezien, de verhuis? Het is echt een verhuis. Zelfs in het moderne tijdperk van alle mogelijke technologische middelen staan de dagen voor de verhuis naar Straatsburg de gangen vol met kisten, met boeken, pc's en ander materiaal. Er vertrekken een hoop vrachtwagens naar Straatsburg, en op het einde van de week moeten ze terug. En al die medewerkers gaan ofwel met de trein, ofwel met de auto en de meesten met het vliegtuig naar

Straatsburg. Gewoon een heel deel mensen en materiaal dat één keer in de maand verhuist. Dat is ongelofelijk. Maar dat is natuurlijk ooit een compromis geweest om Frankrijk tevreden te stellen. Het zou hetzelfde zijn als dat het Vlaams parlement en de Vlaamse regering elke twee weken naar Gent zouden verhuizen, of naar Antwerpen. Dus daar hoor je wel veel opmerkingen over.

N. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen voor het Europees parlement, maar daar door hun partij de kans niet toe krijgen? Hoe groot is de macht van de partij?

Het is toch wel zo belangrijk dat er altijd ruim voldoende kandidaten zijn om EP-lid te worden. Het valt mij op dat het heel vaak mensen zijn die niet bekend zijn, ook als ik het de laatste zeven jaar volg, maar wel internationaal veel bezig zijn.

En doen ze dat dan om bekendheid te verwerven op nationaal niveau, of gaan ze echt voor de Europese zaak?

Ik denk, als ik louter spreek over de sp.a, dat het mensen zijn die zich zeer goed voelen in de Europese werking en zeer graag internationaal bezig zijn. Die ook bij ons vaak al actief zijn in de internationale samenwerking, die contacten hebben van Cuba tot overal.

Ik heb weinig voorbeelden van het tegendeel. Zelfs niet direct één, waarvan ik het dan weet. Je weet niet altijd wat er in mensen hun hoofd omgaat, waarom ze iets doen, zeker niet in de politiek. Ze willen misschien een ander parcours afleggen als wat ze zelf zeggen. Maar ik hoor toch niet dat men in het EP wil zitten om bekend te worden.

Bekijk wie er ooit kandidaat geweest is van de toppolitici, en kijk dan wat ze gedaan hebben. Meestal gekozen voor de nationale of Vlaamse politiek. Van Bert Anciaux tot Steve Stevaert, noem maar op. Weinig die effectief in het EP gezeten hebben of er lang gezeten hebben, zeer weinig. Tenzij op het einde van hun carrière, Wilfried Martens... Hij heeft daar ook zeer veel werk gedaan, dat kan je niet ontkennen. Hij is een heel belangrijk figuur geweest de voorbije tien jaar in Europa. Maar weinigen zeggen: dat is de opstap naar een zeer grote carrière.

I. Hebt u in dat EP veel verschillen gemerkt tussen de culturen, van o.a. de eurosceptische en de meer pro-Europese landen, of andere cultuurverschillen?

Ik mag daar natuurlijk geen grote verklaringen over afleggen, ik heb daar veel te kort gezeteld. Maar toch voldoende om te zien dat er natuurlijk zeer grote verschillen zijn. Er zijn er al zoveel in België alleen, tussen Vlaanderen en Wallonië, dus de cultuurverschillen zijn indrukwekkend groot. Maar zeker ook de druk van de grote landen, dat blijft zo. Frankrijk, Groot-Brittannië... het is onvoorstelbaar hoe zij druk zetten. Hoe ze permanent proberen Europa te misbruiken voor puur nationale belangen. En de kleinere landen, zoals België, en België zit dan nog in een unieke positie omdat Brussel hier de hoofdstad van Europa is, maar voor de anderen is dat echt vechten. Ik kan me wel inbeelden dat Europarlementsleden van bijvoorbeeld Engeland en Frankrijk meer in de pap te brokken hebben. Maar dan nogmaals, zeer zelden vanuit dat Europees belang, maar voornamelijk voor nationale belangen.

Wat ook raar was in die zin: de recente discussie rond Dirk Sterckx, mogelijk lijsttrekker in Antwerpen en dan weer niet. De uitleg die hij gaf vond ik toch bizar. Eigenlijk staat Dirk Sterckx voor mij symbool als een goed Europarlementslid, die goed werk verricht, niettegenstaande dat ik vaak andere meningen heb over zaken. Maar hij werkt. En plots legt hij dan uit dat hij beter in het EP zit om de Antwerpse belangen te verdedigen. Om maar aan te tonen dat men, ook daar weer, zich steeds probeert te verantwoorden in de zin als: we moeten daar wel zitten om de streekbelangen te vertegenwoordigen.

Men moet natuurlijk ook een achterban in eigen land blijven behouden om kans te maken op herverkiezing.

Natuurlijk.

K. En toen u daar zat, voelde u zich eerder een Europees vertegenwoordiger of een Belgisch of Vlaams vertegenwoordiger in Europa? Of een socialistisch vertegenwoordiger?

Ik zat daar als sociaal-democraat en was wegen aan het zoeken om me daarrond te profileren. En ik moet eerlijk zeggen dat ik vooral Vlaamse zaken zocht met een link naar Europa. De vogelrichtlijn die in bepaalde gebieden niet werd nageleefd. En Vlaanderen er dan op wijzen dat als ze die richtlijn niet naleven, er problemen zullen komen met de Europese Commissie. Om maar een voorbeeld te geven. Want wat je ook doet, denk je altijd in je achterhoofd: ik moet de volgende

keer verkozen worden. Dat is de essentie. Of je nu gemeenteraadslid, schepen, parlamentslid, Europarlementslid, minister... bent.

Ik ben nu in Diksmuide terug verkozen. Ik heb meer stemmen dan de tweede schepen en dat geeft mij macht. Als ik veel minder stemmen zou hebben gehaald, had ik veel minder macht gehad. Vande Lanotte zegt vaak: 'Stemmen worden geteld en niet gewogen'. Je kan dan wel weten dat de vijftig belangrijkste intellectuelen uit de provincie voor je stemmen, maar als je maar 55 stemmen hebt, heb je niets te zeggen. Het is beter dat je er 5000 hebt en dat ook Cyriel en Jan en Piet uit je straat voor je stemmen. Dat geeft je macht.

Dus u denkt dat het moeilijk is om op Europees niveau een echt Europees volksvertegenwoordiger te kunnen zijn? Om echt het algemeen belang van Europa te zoeken i.p.v. het algemeen belang van je kiezerscorps.

Dat deel van die achterban, dat zal altijd zo blijven en dat is ook overal zo. Over partijgrenzen en landsgrenzen heen. Er is niemand die daar zit en zich niets aantrekt van zijn achterban. Want dan weet je: op het einde van de rit heb je geen stemmen. Je moet altijd kijken, om het oneerbiedig uit te drukken, waar je kunt scoren. Hoe je in de pers kunt komen met een voorstel, om aandacht te krijgen. Want wie krijgt er veel stemmen? Iemand die veel in de pers komt, die bekend is, voor wat dan ook. Je kan nog zo goed zijn, maar als niemand je kent zal je geen stemmen halen.

Maar ik denk toch dat mensen als Anne Van Lancker en de laatste jaren Saïd, Dirk Sterckx en Bart Staes elk op hun eigen manier, een behoorlijk evenwicht vinden, wetende dat ik bij sommigen bedenkingen heb over hoe ze het doen, en over wat ze zeggen in het geval van Dirk Sterckx of voor wat ze staan. Maar dat ze een evenwicht vinden, denk ik toch, tussen enerzijds goed werken in het algemeen belang van Europa en anderzijds zorgen dat ze in je thuisland weten wat je doet.

Ik benadruk dat heel sterk omdat ik heel bang ben om een anti-Europa signaal te geven. Dat wil ik absoluut niet. Ik heb mijn bedenkingen, maar ik heb natuurlijk ook mijn bedenkingen bij de Senaat, en bij het federaal parlement, en bij het Vlaams ook. Moest ik dat kunnen hervormen, al die niveau's, zou ik een aantal zaken veranderen. Maar goed, je moet meerderheden hebben, je moet steun hebben, en je moet zoeken naar een compromis. En dat is in Europa moeilijker dan waar dan ook. Zeker met die nieuwe lidstaten die er nu bijgekomen zijn, is dat gigantisch moeilijk. Bekijk maar eens wat de landbouwbelangen zijn in Frankrijk, en wat die betekenen in bijvoorbeeld bepaalde streken in Roemenië, waar men nog met paard en kar rijdt. Je gaat naar Frankrijk naar de landbouwbeurs, wat ik al een paar keer gedaan heb, en je vindt daar tractoren die door onze straten hier in Brussel niet door kunnen. Vindt dan maar een vergelijking die voor de twee leefbaar is.

R. U hebt al enkele keren vermeld dat een Europarlementslid zeer goed verdient, maar wat zijn dan juist de verschillen met het nationale niveau?

Er zouden zaken kunnen veranderd zijn. Maar de basis is hetzelfde, ongeveer hetzelfde, het is iets meer. Waar zit het verschil? In het EP word je ook nog betaald per prestatie. Elke dag dat je in Straatsburg zit, krijg je een extra premie. Ook iedere zitting die je meemaakt in Brussel krijg je een premie. Elk Europarlementslid heeft ook een aantal landen die hij mee volgt, een aantal lidstaten maar ook een aantal andere landen die bepaalde samenwerkingsverbanden hebben met Europa, zoals Mexico, Guatemala, Nicaragua,... Op het moment dat je een buitenlandse missie doet, krijg je een premie. Die premie is bedoeld om de kosten te dekken, van je vliegtuig, hotel en andere kosten, maar die, laat ons zeggen, rijkelijk is. Idem dito voor de vergoeding die je krijgt als je in Straatsburg zit. Dat is om de kosten te dekken, maar dat is rijkelijk. Dus een parlamentslid dat zijn werk doet en op al die zaken aanwezig is, heeft per maand, ik kan er geen bedrag op plakken, maar toch een behoorlijk bedrag extra. Dat is het verschil met het Vlaams en het federaal parlement waar men die extra's niet heeft. Tenzij voor buitenlandse uitstappen, maar dat is veel beperkter dan in Europa.

OK, hartelijk bedankt voor het interview.

2. INTERVIEW PHILIP CLAEYS (11.04.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau of eerder een kans op een politiek mandaat?

In 1999 heeft men bij de lijstvorming ook gevraagd wat mijn voorkeur was, en die was duidelijk gericht op Europa. Om verschillende redenen. Ik was daarvoor, lang daarvoor al, actief geweest bij de jongerenafdeling van onze partij en toen had ik ook onder andere buitenlandse contacten als mijn verantwoordelijkheid. En ik ben altijd geïnteresseerd geweest in Europa. En ik ben dat ook een beetje blijven verder doen. Als er buitenlandse delegaties op bezoek kwamen bij onze partij was ik vaak bij de mensen die betrokken waren bij de organisatie daarvan. En ook omgekeerd, contacten met andere partijen, als wij dan naar hen gingen. Dat was iets dat een beetje tot mijn interesse behoorde. Dat was in feite een natuurlijke keuze voor mij om op die Europese lijst te gaan staan. Dan heeft men mij bij de opvolgers gezet en dan ben ik in juni 2003, als Karel Dillen om gezondheidsredenen ontslag heeft genomen, ingevallen. Nog voor één jaar dan. Dus heb ik nog één jaar meegemaakt van de vorige legislatuur en dan ben ik herverkozen in 2004.

B. Was u als beginnend Europees parlements lid van plan voor lange tijd in het EP te zetelen?

Ja, maar dat was natuurlijk een beetje een vraagteken op het moment dat ik er toen bijkwam, wat er ging gebeuren een jaar later. Want ik was natuurlijk wel van plan mijn kandidatuur te stellen om te blijven en men heeft dat ook in de partij positief beantwoordt. Toen stond ik op de tweede effectieve plaats en was ik verkozen in 2004.

E. Zag u uw mandaat in het EP als een goede stap in de richting van een politieke carrière, of eerder als een doel op zich?

Voor mij vallen die twee zaken een beetje samen. Ik besef ook wel dat in het Vlaams Belang, dat wij door het cordon sanitaire van de macht worden gehouden, dat er dus geen uitvoerende functies – regeringsfuncties en dergelijke meer – bij zaten. Dat de ambitie, de persoonlijke ambitie van een parlements lid van het Vlaams Belang eigenlijk nooit verder kan gaan dan parlements lid zijn. Maar ik heb het altijd een beetje als een persoonlijk doel voor mezelf gesteld om parlements lid te worden.

Bent u van plan om nadien in de Kamer, de Senaat of het Vlaams parlement te zetelen, of zou u liever op Europees niveau blijven?

Ja, ik zou graag Europees blijven, dat is zeer duidelijk. Maar ik sluit niets uit. Mijn interesse zal hoe dan ook altijd verder in die richting blijven gaan. Ook al zou ik later in de Kamer of het Vlaams parlement terechtkomen, dan zou mijn interesse ook liggen in de commissie buitenlandse aangelegenheden en Europese aangelegenheden. Mijn belangstelling zal altijd in die richting blijven uitgaan. Maar ik kan dat moeilijk nu zeggen, de toekomst is heel onzeker. Door de uitbreiding zal het aantal zetels van de huidige lidstaten moeten verminderd worden om tot een meer werkbaar parlement te komen. We zitten nu al echt aan ons plafond. Het was de bedoeling om nooit verder te gaan dan 750 Europese parlementsleden. We zitten daar nu al over. Op de duur zullen we in de situatie komen dat het aantal zetels dat te begeven is voor – en dan nog een kleine kiesomschrijving als Vlaanderen – zeer beperkt zal zijn en dat het ook heel onzeker is om hier te kunnen blijven. Ik ben mij daar wel van bewust.

F. Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling of wordt een mandaat in het EP nog steeds als minder belangrijk beschouwd als een mandaat in de Kamer, de Senaat of het Vlaams parlement?

Als minder zou ik niet echt zeggen, maar er is weinig interesse voor. Dat is toch wel iets dat ik duidelijk merk. En dan kan ik alleen maar spreken voor wat mijn partij betreft, dan is Europa jammer genoeg nog altijd een ver-van-mijn-bed-show. Een beetje zoals Europa gepercipieerd wordt bij het brede publiek in het algemeen, zo bekijkt men, vrees ik, ook een beetje Europa binnen onze partij. Het is iets waar men vaak weinig interesse in heeft, wat vaak ook technische materies betreft en zaken waar de meeste mensen in het Vlaams parlement of het federaal parlement niet echt mee bezig zijn. Maar of men nu dat mandaat als minderwaardig beschouwt, dat zou ik zeker niet zeggen.

Wat ik ook bedoelde was of politici zelf geïnteresseerd zijn in een Europees mandaat, of eerder een nationaal of regionaal mandaat verkiezen?

Ik denk dat men het ook bij ons zo bekijkt dat de Kamer hét parlement is, the place to be, waar de echte macht op dit moment is. Waar de macht in meest tastbare zin zich bevindt. Ik ben zelf een zevental jaar fractiesecretaris geweest in het Vlaams parlement, dus ik ken daar de situatie redelijk goed. En daar heeft men toch vaak de neiging om te denken: wij hebben hier uiteindelijk toch maar weinig bevoegdheden en de zaken die echt belangrijk zijn spelen zich af op het federale niveau. Dat is toch wel iets. En ook al is het zo dat nationale wetgeving meer en meer wetgeving is die komt van boven, van Europa. Richtlijnen die moeten omgezet worden in nationaal recht. Toch denk ik dat de perceptie nog altijd zo is van: de echte place to be om aan politiek te doen, waar de echte macht zich bevindt, is toch wel het federaal parlement. En dan nog wel de Kamer eigenlijk, want de Senaat heeft dan zijn eigen problemen van legitimiteit.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd, hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Ik denk dat die spanning altijd zal blijven bestaan. Ik denk dat het belangrijk is dat er meer opvolging wordt gegeven, op het niveau van het Vlaams parlement en van de Kamer, van wat Europa betreft. Nu is het vaak zo dat men de zaken in nationaal recht omzet als het zich aandient, maar er wordt weinig pro-actief te werk gegaan. Dus terwijl de zaken hier nog in behandeling zijn, is het nationale parlement er eigenlijk niet mee bezig. Men gaat er een beetje van uit dat men telkens opnieuw voor voldongen feiten wordt geplaatst, maar men doet er ook niets aan om dat te veranderen. Ik denk dat we moeten streven naar een meer pro-actieve aanpak, zoals dat ook in Denemarken tot op zekere hoogte het geval is. Dat als er een Europese top is, dat de regeringsleiders dan op voorhand een aantal zaken met het parlement doornemen en soms ook een soort richtlijn krijgen van wat hun houding moet zijn ten aanzien van bepaalde dossiers. Ik weet dat men hier ook een adviescomité heeft voor Europese aangelegenheden waar de Belgische Europese parlementsleden in zetelen en ook de mensen die binnen de Kamer en de Senaat met Europa bezighouden, maar dat beperkt zich meestal gewoon tot een briefing door Verhofstadt. Dat is dan normaal gezien één of twee keer per jaar, als er een Europese top is. Dat is dan een briefing met eventueel de mogelijkheid om wat vragen en opmerkingen te maken door de parlementsleden, maar daar blijft het dan bij. Maar echt zo systematisch het beleid te gaan voorbereiden in het parlement, daar is nog geen sprake van. Ik denk dat dat belangrijk is dat men dat in de toekomst veel meer pro-actief zal doen.

En hoe denkt u dat de interesse van de bevolking kan gewekt worden voor Europese thema's?

Europa zelf, bijvoorbeeld het EP, moet zijn manier van vergaderen aanpassen. Het moet allemaal meer in begrijpbare taal kunnen omgezet worden. Als we nu kijken hoe hier aan wetgevend werk wordt gedaan is dat vaak op een heel technische, complexe manier. Maar de vertalingen gewoon naar mensentaal laat vaak te wensen over. Er zal ook een mentaliteitswijziging nodig zijn, denk ik, bij de media. Omdat men nu op voorhand zegt: Europa is niet 'sexy' genoeg, het interesseert de mensen toch niet. Dan zitten we natuurlijk een beetje in een *self-fulfilling prophecy*, dat als men er nooit over spreekt, dat dan de interesse ook niet vanzelf zal komen. Ik merk ook dat als wij hier een persmededeling willen maken, dat de kans zeer klein is dat die wordt opgenomen, in welke krant dan ook. Dus het is zeer moeilijk om ons werk hier te kunnen bekend laten worden bij de kiezers. Ik ben nu sinds oktober ook gemeenteraadslid en ik zie dat het daar wel mogelijk is, maar dan natuurlijk in de regionale pers, om een aantal zaken op de agenda te plaatsen, om daar interesse voor te krijgen. Maar vanuit een Europees parlementair mandaat is het merkwaardig genoeg veel moeilijker om daar de nodige aandacht bij de pers voor te krijgen.

C. Hoe moeilijk is het om in het EP iets te bereiken als lid van een eerder eurosceptische partij?

Het is zeer moeilijk, zo niet onmogelijk. Zeker als het zou gaan om een initiatief dat van ons zelf komt. Wij zitten nu nog maar sinds drie maanden in een erkende politieke fractie. Daarvoor zat het Vlaams Belang bij de niet-ingeschreven parlementsleden. Dat was dan helemaal een probleem omdat het parlement eigenlijk de niet-ingeschreven parlementsleden op een aantal vlakken discrimineert. Ik bedoel zowel wat medewerkers betreft, zowat wat financiële mogelijkheden om een secretariaat uit te bouwen betreft, maar ook politiek. De mogelijkheid om amendementen en resoluties in te dienen in plenaire vergadering bestond niet enzovoort. Nu zitten wij wel in die

mogelijkheid, maar worden wij ook een beetje als paria's beschouwd omdat wij aan de rechterkant van het politieke spectrum zijn en omdat wij ook eurosceptische standpunten innemen. Er is ook nog wel een andere eurosceptische fractie, de Onafhankelijkheid en Democratie-fractie van Jens-Peter Bonde, die het ook niet gemakkelijk heeft. Maar daar zitten een aantal linkse mensen in, ook een paar rechtse parlementsleden, dus dat is op de links-rechts scheidingslijn, laat ons zeggen, niet zo duidelijk gedefinieerd als de ITS-fractie. Maar gewoon al door het feit dat men een aantal kritische standpunten inneemt over de manier van werken van de Commissie, van het Parlement, van de Raad en dergelijke meer, maakt dat men zichzelf een beetje buiten het systeem plaatst. Dat is iets dat wij willen aanklagen omdat wij denken dat het niet gezond is. Dat het ook in het belang van de Europese Unie is om meer ruimte te gunnen aan kritiek en ook zelfkritiek. Wat ook duidelijk gebleken is uit de referenda in Frankrijk en Nederland volgens mij.

T. Hoe ziet u Europa in de toekomst? Wat zijn de thema's die u belangrijk vindt om op Europees vlak te realiseren?

Ik zie twee zaken. Dat is het hele institutionele kader. Op welke manier moet Europa verder blijven functioneren? Omdat het huidige verdrag dat nu van toepassing is, het verdrag van Nice, niet gemaakt is voor 27 lidstaten. Met op relatief korte termijn misschien nog een 28^e onder de vorm van Kroatië en waar men nu ook al bezig is met onderhandelingen over de toetreding van Turkije. Dus we moeten sowieso naar een nieuw Europees verdrag gaan, maar daar zich ook heel de strijd afspelen of het nu een grondwet of een gewoon verdrag moet zijn. Waar wij duidelijk pleiten voor een gewoon verdrag en daar mag men ook die symbooltitel van grondwet niet aan kleven. Omdat Europa volgens ons geen behoefte heeft aan een grondwet, een grondwet is iets voor nationale staten. Elke lidstaat van de E.U. heeft een grondwet, of die nu geschreven is of ongeschreven. Dus Europa heeft geen grondwet nodig, maar wel een goed institutioneel nieuw verdrag.

Tweede zaak is de uitbreidingspolitiek. Wij gaan ervan uit dat de Europese Unie nu aan een rustfase toe is om de uitbreiding van 2004 verder te kunnen verteren. Tien nieuwe lidstaten die erbij gekomen zijn, dan daarna nog eens Roemenië en Bulgarije. Europa moet zich nu de tijd gunnen om dat te verteren, om dat te kunnen absorberen, omdat dat ook financieel toch wel een zware inspanning vergt. Wij moeten duidelijk de grens trekken. Er zal hoe dan ook een fundamenteel debat moeten gevoerd worden over de grenzen van Europa. En dan komen we automatisch aan de kwestie Turkije, waar wij duidelijk zeggen dat Turkije niet bij de Europese Unie kan horen.

Maar Europa is nu zo sterk gegroeid. Denkt u dat bijvoorbeeld de meerderheidsregel op meer thema's toepassen een oplossing is om de Europese instellingen beter te laten functioneren? Of denkt u dat er echt met unanimitéit moet blijven gestemd worden, waardoor ook veel zaken in een impasse zullen belanden?

Ik denk dat het belangrijk is om de unanimitéitsregel niet helemaal te gaan afschieten. Ik denk dat er een aantal vlakken zijn waar de lidstaten nog de nodige ruimte moeten kunnen behouden om een eigen beleid te kunnen ontwikkelen. Ik denk bijvoorbeeld aan het sociale beleid, waar zeer duidelijk de bevoegdheden, of de soevereiniteit, van de lidstaten niet te veel mag uitgehold worden. Want het is op het eerste zicht een gemakkelijheidoplossing, denk ik, om de gekwalificeerde meerderheid of de dubbele meerderheidsregels, zoals die voorzien is in de grondwet, om die te gaan invoeren. En om die bijna te gaan veralgemenen. Maar dan denk ik dat de kleinere lidstaten in de Europese Unie toch wel riskeren om helemaal in de verdrukking te komen.

En op vlak van de buitenlandse politiek? Zou Europa dan niet veel sterker kunnen staan als er met één stem kon worden gesproken? En zou België daardoor ook niet aan belang kunnen winnen op wereldschaal?

België? Ik geloof dat niet. Het feit dat als er nog zaken moeten beslist worden door unanimitéit betekent dat dat elke lidstaat een vetorecht heeft. Dat is juist een recht dat een mogelijkheid biedt voor kleine lidstaten om op de rem te gaan staan als dat nodig zou zijn. Dat is een mogelijkheid die wegvalt als men zaken gaat beslissen met een gewoon meerderheidssysteem. Dan zullen we komen tot ad hoc-coalities. We zitten nu in een situatie waar we vaak de combinatie Frankrijk-Duitsland krijgen, eventueel aangevuld met nog een paar andere lidstaten, waar laat ons zeggen de grote jongens de zaak naar hun hand kunnen zetten. Ik denk dat nu we in een situatie zitten met 27 lidstaten, we zullen komen tot gelegenhediscoalities die voortdurend zullen wisselen, naargelang de

materie die behandeld wordt. Wat volgens mij zal leiden tot een gebrek aan coherentie, ook in het beleid.

Het belangrijke ook, als we spreken over buitenlands beleid, is dat er toch wel min of meer een overstemming is. Ik denk dat het, als we bijvoorbeeld de zaak Irak bekijken, dat het water zo diep is, dat de verschillen zo groot zijn, tussen het beleid dat Groot-Brittannië voorstelt – met een paar anderen erbij als Italië en Polen – en dat van Frankrijk en België, dan zien we dat er een zeer groot verschil is. We kunnen zeggen: we voeren die unanimiteitsregel af en we stemmen gewoon bij meerderheid, maar dan denk ik dat we ook politieke problemen zullen krijgen. Want een land als Groot-Brittannië uitsluiten in het buitenlands beleid... Dan verzwakt de E.U. zijn positie hoe dan ook. Omdat Groot-Brittannië één van de belangrijkste militaire partners is binnen de E.U. en ook één van de grootste lidstaten die ook op vlak van buitenlands beleid – dan spreek ik niet over het militaire vlak – een zeer groot gewicht in de schaal heeft. Als we zeggen dat we beslissen bij gewone meerderheid, en een aantal landen die daardoor in de minderheid zullen komen gewoon schaakmat zetten, dan denk ik dat we hoe dan ook tot grote problemen komen. De situatie is veel ingewikkelder dan gewoon de institutionele manier van besluitvorming te gaan veranderen. Daarmee alleen komen we er niet, vrees ik.

G. Wat vindt u van het combineren van Europese, nationale (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokale mandaten? Heeft dit volgens u een negatieve of positieve invloed op de prestaties in het EP?

Ik denk dat we een verschil moeten maken tussen het mandaat van Europees parlements lid en die andere mandaten. Gaat het om een mandaat zoals gemeenteraadslid, dan denk ik dat dat zeer goed combineerbaar is. Ikzelf ben daar zeer op gesteld om toch nog ergens lokaal voet aan de grond te houden om te vermijden ook dat wij ons al te veel gaan verwijderen van wat er zich op het lokale vlak afspeelt. Dus dan denk ik dat er geen probleem is. Alleen misschien een agendaprobleem voor onszelf, maar dat moeten we dan zelf maar zien op te lossen.

Maar ik merk wel dat er nog een dubbelmandaat bestaat in sommige landen. Dat mensen ook nog altijd lid kunnen zijn van het nationaal parlement. En daar stel ik me toch wel zeer grote vragen bij. Volgens is dat niet doenbaar om twee parlementen te combineren. Ook omdat de *workload* hier in het EP met de jaren gegroeid is. Dat er meer en meer rapporten worden gestemd, dat er meer richtlijnen worden omgezet, de co-decisieprocedure breidt uit... Dat ik me niet kan inbeelden dat een parlements lid op een efficiënte manier zulke twee zaken kan combineren.

En de combinatie met het partijvoorzitterschap?

Dat is volgens mij doenbaar, maar dat hangt ook af van een goede omkadering van die persoon. Om de agenda op een efficiënte manier te kunnen beheren. Het is niet gemakkelijk, maar er zijn nog voorbeelden geweest, zoals Gérard Deprez indertijd bij de PSC, ik denk zelfs ook Johan Van Hecke toen hij nog voorzitter bij de CVP was. (*Klopt niet: Van Hecke was voorzitter van de CVP tot 1996, maar kwam pas in 1999 in het EP*) Het is dus geen unicum bij het Vlaams Belang. Het is niet gemakkelijk maar ik denk dat het wel combineerbaar is.

D. Voor Vlaamse Europarlementsleden is het relatief gemakkelijk om in Brussel te komen zetelen in het EP omdat de afstand zeer klein is. Maar voor de Denen, en ook de Europarlementsleden uit de meeste andere landen, vergt het een veel grotere inspanning, niet alleen persoonlijk maar ook praktisch. Welke invloed heeft dit volgens u op het type kandidaten?

U bedoelt hoe ik persoonlijk inschat hoe anderen...

Of ook algemeen de voordelen voor de Vlamingen en de nadelen voor de Europarlementsleden uit andere lidstaten...

Ik denk dat die voor mij persoonlijk zeer groot zijn. Wij zitten tenslotte hier drie weken op vier in Brussel te vergaderen. Ik woon op nog geen 15 km van het parlement en dat is een zeer grote troef, denk ik. Ik ben getrouwd en ik heb twee kinderen, en ik verlies op die manier het contact met mijn familie niet helemaal. Ook al ben ik vaak 's avonds weg voor vergaderingen voor de partij en ben ik vaak in het buitenland in het kader van mijn werkzaamheden hier in het EP. Maar dan is het toch nog beheersbaar. Ik merk toch het verschil. Voor mij is een week in Straatsburg soms minder leuk. In het begin vind je het allemaal leuker. Ik bedoel, Straatsburg is een aangename en mooie stad, maar op de duur heeft men die wel gezien en is een plenaire vergaderingsweek een soort routine geworden. Maar dan is men toch een hele week weg van de familie en ik besef dan toch ook wel

dat dat voor collega's uit Griekenland en uit Zweden permanent een probleem is. Ik denk toch wel dat dat een hypotheek legt op een familiaal leven, want dan ook een weerslag heeft op het algemeen functioneren van zo een parlementslid. Dus ik denk dat het niet gemakkelijk is.

Denkt u dat u zich kandidaat zou hebben gesteld indien het EP veel verder gelegen was?

Moeilijke vraag. Ik denk het wel. Maar hoe ik dat dan allemaal zou regelen en beleven vanuit mijn eigen persoonlijke positie, dat kan ik moeilijk zeggen. Maar ik denk wel dat het voor hen veel moeilijker is dan voor ons.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Het maakt het er niet gemakkelijker op dat we met verschillende onderhandelingsculturen zitten. Mensen kijken vaak op een heel andere manier, ook naar het ganse functioneren van het EP. Ik merk dat ook in onze fractie waar we met mensen uit Frankrijk en Italië zitten, die heel anders tegen de zaken kijken als mensen uit Groot-Brittannië bijvoorbeeld. Die meer op efficiëntie en snelheid van beslissen gesteld zijn dan mensen uit Frankrijk die alles meer breedvoerig willen beschrijven. Ook de manier van het woord voeren. Het maakt het er niet gemakkelijker op. Maar velen zullen ook zeggen: het is de charme van het EP. Het is ook de uitdaging om hier aan wetgevend werk te doen op een multinationale manier. Dat is ook wel zo, maar het is soms wel niet gemakkelijk.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsliden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Ik denk dat het moeilijk is om daar een algemene regel in te trekken. Voor zover ik dat kan zien, zijn hier mensen met zeer verschillende profielen actief. Mensen die begonnen in de nationale politiek, zo denk ik dat er wel veel zijn. Ik denk dat dat de meerderheid is, maar ik heb daar geen onderzoek naar gedaan. U weet het waarschijnlijk beter als ik. Die dan op een zeker moment de stap zetten naar Europa. Maar er zijn, zoals u zegt, ook mensen die vanuit een bekendheid die zij hebben opgedaan op één of ander vlak, bijvoorbeeld de media, die dan direct in het EP komen. Bekende journalisten... Dat zijn ook zaken die zich hier voordoen. Zelfs geen journalisten, maar iemand als Ari Vatanen, de rallyrijder die hier zetelt. We hebben hier iemand gehad zoals Nana Mouskouri die uit de showbizz-wereld kwam. Dus het is een heel verscheiden beeld.

P. Denkt u dat het mogelijk is om zonder enige politieke ervaring goed te kunnen functioneren in het EP?

Ik denk dat het voor zulke mensen nog moeilijker is dan voor andere mensen. Daar ben ik van overtuigd.

Maar het is wel mogelijk volgens u om iets te betekenen in een grote instelling als het EP zonder te weten hoe de politiek van binnenuit functioneert?

Ik denk dat men op één of andere manier toch wel enige ervaring zou moeten hebben om hier binnen een aanvaardbare termijn te kunnen functioneren. Het is sowieso moeilijk. Om een vergelijking te maken met het Vlaams parlement, dat ik kende, en het EP. Een aantal procedures zijn identiek of gelijklopend, maar hier is alles nog veel ingewikkelder. Om je weg te vinden, dat heeft toch wel enige tijd nodig. En iemand die hier gedropt wordt zonder de minste politieke ervaring, dan denk ik dat die het nog moeilijker zal hebben.

U. Klopt het beeld dat onder de bevolking heerst dat er in het EP veel goedbetaalde politici zitten die na een lange nationale carrière komen uitrusten, of jonge mensen die vanuit het EP een nationale carrière willen opbouwen?

Ik denk dat zoiets vroeger eerder het geval was. We hebben hier mensen gezien als Willy De Clercq, die al redelijk oud was. Ook Karel Dillen en een aantal andere personen. Voor hen was dat, denk ik, een bekroning van hun politieke carrière in het algemeen. Er zijn ook mensen zoals Eric Van Rompuy die hier begonnen zijn. Maar ik denk dat wij nu een nieuwe generatie Europese parlementsleden zullen kennen die hier hun sporen zullen beginnen verdienen, en hier ook verder zullen doorgaan op Europees vlak. En zich hier ook zullen specialiseren. Omdat de zaken hier vaak ook een enorme complexiteit hebben, denk ik dat we meer en meer mensen zullen hebben die zich zullen toespitsen op het EP en die hier zullen blijven of willen blijven.

R. Denkt u dat het een grote rol speelt voor kandidaten voor het EP dat het EP beter betaald wordt?

Ik denk dat niet. Ik denk dat dat voor een groot deel berust op een bepaalde sfeer die geldt als het over Europa gaat. En dat mensen vaak het verschil niet kunnen maken tussen een Europees parlements lid dat eigenlijk betaald wordt door het nationaal parlement, waar dan daar bovenop onkostenvergoedingen komen. Waar men wel iets aan overhoudt als men het een beetje spaarzaam aanpakt. Maar het basisloon van een Europees parlements lid is hetzelfde als dat van een Kamerlid. Ik word betaald, en al mijn collega's worden betaald, door de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Zo is dat ook bij de collega's van andere lidstaten. En zo komt het dat een Italiaans parlements lid hier veel meer verdient dan, laat ons zeggen, een Belgisch Europees parlements lid. En dan spreek ik nog niet over de nieuwe lidstaten, waar de parlementaire basiswedge zeer laag is ten opzichte van de oudere lidstaten.

Maar daar wordt vaak een mythe over gecreëerd en ik denk dat ook in het verleden een aantal misbruiken hier zijn naar boven gekomen in het EP. Die dan vaak door de Britse, en in mindere mate de Duitse pers aangeklaagd zijn, waardoor er toch wel meer controle is gaan bestaan in het parlement op reisonkostenvergoedingen bijvoorbeeld. Waar er vaak grote misbruiken waren, maar waar nu alles gecontroleerd is. Men moet zijn instapkaart kunnen voorleggen naast het gewone ticket, daar waar dat vroeger zelfs niet het geval was. Dus er is een beetje een beeld dat geschept wordt, dat nog steeds bestaat, dan men in de Europese instellingen veel meer verdiend dan elders. Ik denk dat dat voor de ambtenarij wel degelijk het geval is. Dat daar een zeer groot verschil bestaat tussen wat een Europees ambtenaar verdient en een ambtenaar in een of ander federaal ministerie bij ons. Daar denk ik dat de verschillen enorm groot zijn, maar voor parlementsleden is dat niet het geval.

U zei dat Willy De Clercq, Karel Dillen en in het algemeen politici die na een lange nationale carrière in het EP terecht komen, het vaak zien als een bekroning op hun werk. Maar hoe denkt u dat Karel Dillen het EP bekeek? Zag hij dat als een hogere stap, boven het nationaal niveau?

Je moet het ook een beetje in de context zien van de groei van het Vlaams Blok. Dillen heeft jarenlang in de Kamer gezeten, toen we niet eens vertegenwoordigd waren in de Senaat. Op een zeker moment, in 1991, als we daar die grote doorbraak gekend hebben, heeft hij de Senaatslijst getrokken en hebben we voor het eerst een senator gehad. Dat was zeer belangrijk. En hij was die senator dan ook. In 1989 hebben we deelgenomen aan de Europese verkiezingen en heeft hij die lijst getrokken. Het was toen ook voor ons een enorme uitdaging om te proberen om door te stoten naar het EP, want voordien hadden wij geen vertegenwoordiging in Europa. Dat lag volledig in de logische lijn van de verwachtingen dat Dillen, en niemand anders, die lijst zou trekken toen. Dan is hij verkozen in 1989 en heeft hij hier gezeten. Ik denk dat dat toen een positieve ervaring voor hem geweest is. Omdat wij toen in het begin ook een fractie kunnen vormen hebben met de Duitse Republikenpartij en het Front National uit Frankrijk. Voor Dillen was het iets nieuws, maar ik denk dat het echt logisch was dat hij die lijst toen trok en dat hij dat mandaat waarnam.

En was hij ook echt geïnteresseerd in Europa daarvoor?

Ik denk dat u dat beter aan hem zelf had kunnen vragen, maar ik denk het wel. Ik ben ervan overtuigd dat hij wel degelijk geïnteresseerd was in Europa en dat hij ook wel geïnteresseerd was in de thema's die door het Vlaams Blok toen altijd naar voor gebracht zijn, om die ook hier, op dit forum dat geboden werd op Europees vlak, om die hier te komen verdedigen. Ik denk dat dat vooral ook in zeer belangrijke mate heeft meegespeeld.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Ik beschouw mij in de eerste plaats een vertegenwoordiger van Vlaanderen. Ik denk dat de mensen die dat zouden ontkennen ergens hypocriet zijn. Zelfs in de Europese Commissie... Elk lid van de Europese Commissie wordt geacht om niet meer in functie van de belangen van zijn lidstaat te redeneren en te handelen maar enkel in functie van het Europese algemeen goed. Ook daar speelt de realiteit nog altijd mee dat er dikwijls vanuit een nationale reflex wordt gedacht. Het wordt ook nu beschreven in het boek van Derk-Jan Eppink 'Europese Mandarijnen' trouwens. Ik denk dat het

voor het Europese parlement nog meer het geval is omdat wij ook rechtstreeks verkozen zijn door de kiezers, en die kiezers dat zijn in mijn geval de Vlaamse kiezers. Er bestaat nog niet zoiets als een Europese kiesomschrijving.

Maar als ik dan natuurlijk wel de thema's bekijk waar ik mezelf in de eerste plaats mee bezig houdt - ik zit in de commissie buitenlandse zaken en mijn thema dat voor mij het meeste aandacht krijgt is de uitbreidingspolitiek – dan ben ik ervan overtuigd en kan ik met het hand op het hart zeggen dat ik niet alleen Vlaamse belangen hier behartig maar de belangen van Europa in het algemeen. Omdat ik bijvoorbeeld denk dat het een slechte zaak is voor heel Europa mocht er een land als Turkije in de Europese Unie opgenomen worden.

Maar ik maak een hiërarchie in al die zaken, en ik ga in de eerste plaats redeneren vanuit de Vlaamse belangen, dat is duidelijk.

Hoe denkt u dat dat was in het geval van Karel Dillen?

Ik denk dat dat hetzelfde was...

Dus hij voelde zich ook Vlaamse volksvertegenwoordiger in Europa?

Ja, absoluut.

L. Hoe zijn de verhoudingen met de andere Vlaamse Europarlementsleden? Wordt er soms samengewerkt binnen de Vlaamse delegatie?

Daar moet ik spreken vanuit mijn positie als lid van het Vlaams Belang, waar er ook een cordon sanitaire in acht gehouden wordt. Dus wij hebben weinig contact met onze andere Vlaamse collega's. Dat is zo. En de contacten gaan meestal niet verder dan goedendag zeggen, en dan is dat nog in het goede geval.

Er is al eens een paar keer overleg geweest, maar dat is eerder een uitzondering op de regel. Bijvoorbeeld bij de stemming over de havenrichtlijn is er eens een reeks vergaderingen belegd, maar dat was dan door Vlaams minister Peeters, die daarvoor bevoegd is op Vlaams vlak. Dat was volgens mij een heel nuttig initiatief toen om de Vlaamse Europarlementsleden bij elkaar te brengen om dat eens te bekijken. En dat was volgens mij eigenlijk, in die vier jaar dat ik hier zit, de enige keer dat hier op een georganiseerde manier aan Vlaamse belangenbehartiging is gedaan. Toen zaten we allemaal aan tafel en toen hebben we de amendementen doorgenomen die moesten gestemd worden en tot op zekere hoogte een bepaalde strategie bepaald, zodat we min of meer op dezelfde hoogte zaten. Wat natuurlijk ook niet altijd het geval is. Dus dat was volgens mij zeer nuttig maar zoiets is echt een uitzondering op de regel.

M. Hoe zijn de verhoudingen met de andere Europarlementsleden? Verlopen die via de commissies, de fractie, of zijn er nog andere wegen?

Wat ons betreft niet via de fractie. Ik denk wat ons betreft dat als die er zijn, dat dat voornamelijk via de commissie gaat. Nu, ik zit dan in de commissie buitenlandse zaken, daar is ook Annemie Neyts lid van. Maar met mevrouw Neyts heb ik bijzonder weinig contact.

Q. Hoe actief zijn de Vlamingen in het EP en hoe zit dat bij de Denen, indien u daar een zicht op heeft? En het gaat dan eigenlijk over de MEPs uit de vorige legislatuur.

Ik denk dat de Vlamingen in het EP actiever zijn dan het gemiddelde. En ik denk zelfs dat ze in sterke mate actiever zijn. Dat zou eens moeten bekeken worden, dat zijn zaken die je op de website kan nakijken, het aantal initiatieven enz. Maar ik denk dat wij ver boven het gemiddelde zitten. Ik heb ooit eens een vergelijking gemaakt op een, laat ons zeggen, snelle manier, steekproefsgewijs. En dan kan je zelfs een groot verschil zien tussen de Vlaamse en de Waalse Europarlementsleden, qua activiteitsgraad die kan gemeten worden kwantitatief. Ik weet dat het werk van een Europees parlements lid soms verder gaat dan alleen vragen indienen en resoluties opstellen. Het feit dat men rapporteur is en dat daar moet onderhandeld worden en dergelijke meer. Dat zijn ook zaken die meespelen die minder kwantitatief kunnen benaderd worden.

En ik denk dat de Denen ook actief zijn. Omdat veel Denen eurosceptisch zijn, ik denk dat het daarmee te maken te heeft. Het is een klein land, maar ik ken bijvoorbeeld... Als u mij zou vragen: noem één naam van een Slovaaks parlements lid, dan zou ik u dat schuldig moeten blijven. Ik zou dat niet zo direct uit het hoofd kunnen zeggen. Terwijl ik verschillende Denen zo kan opnoemen: Bonde, Camre bij de UEN-fractie, die de Deense Volkspartij vertegenwoordigt, die dicht staat bij het Vlaams Belang. Die zijn toch wel zeer actief.

Dus ik denk dat de Denen en de Vlamingen zo wel te vergelijken zijn qua activiteitsgraad hier in het EP.

N. Hoe groot is de invloed van de partijleiding in België op uw activiteiten in het EP? Met een voorzitter in het EP neem ik aan dat er wel belang aan wordt gehecht.

Ja, onze voorzitter is Europarlementslid, en ikzelf zetel ook in het partijbestuur. Koen Dillen zetelt in de partijraad zoals alle andere parlementsleden, en daar worden soms, maar niet veel – dat zeg ik u er ook direct bij – Europese zaken besproken. Dus we hebben het nog niet zo lang geleden meegemaakt dat we hier die fractie uit de grond gestampt hebben. Toen is er een discussie geweest. Hoe gaan we dat aanpakken? Hoe groot moet onze manoeuvreerruimte zijn binnen die fractie? Dat zijn zaken die wij zowel op het niveau van het partijbestuur als in de partijraad hebben besproken. En ik dat er bij belangrijke dossiers automatisch binnen die twee overleg zal zijn. Soms zijn er zaken die ook van belang zijn in het Vlaams of in het federaal parlement, bijvoorbeeld die havenrichtlijn. Dan stonden wij ook in contact met bijvoorbeeld Jan Penris, die voor ons in het Vlaams parlement de havenproblematiek opvolgt. Dus op die manier is er overleg.

En er gebeurt ook overleg zonder dat dat op een formele manier gebeurt natuurlijk. Zonder dat dat echt geagendeerd staat in een vergadering van de partijraad. Maar ik bel ook regelmatig eens naar federale parlementsleden of Vlaamse parlementsleden om de violen te stemmen, om sommige zaken te bespreken. Om te zien volgens welke invalshoek we een bepaald probleem gaan aanpakken. Dus dat is een informele manier die ook bestaat.

En het staat elk parlementslid en elk lid van de partijraad vrij om een zaak te agenderen die van Europees belang is in de partijraad of in het partijbestuur.

O. Wat zijn binnen uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op een belangrijke plaats op de Europese lijst? Dus waarmee houdt de partij rekening om te beslissen wie die belangrijke posities krijgt?

Dat is een heel complex gegeven natuurlijk omdat verkiezingen vaak niet geïsoleerd zijn. Verkiezingen zijn soms een onderdeel van een veel breder geheel omdat er dan mensen zetelen in het ene of het andere parlement. En soms is het moeilijk om nieuwe kandidaten ergens geplaatst te krijgen. Soms gebeurt het op zo een manier.

Maar ik denk toch dat wat het EP betreft, dat het voor de hand ligt dat men ergens ook een Europese interesse heeft voor Europese aangelegenheden. Zoals wij bijvoorbeeld gezegd hebben van een aantal mensen: die moet absoluut naar het Vlaams parlement gaan. Ik denk nu bijvoorbeeld aan An Michiels die altijd de onderwijsproblematiek heeft gevolgd, ook vanuit haar beroepspositie van daarvoor. Dan is het niet meer dan normaal dat zij dan naar het Vlaams parlement gaat. En dat wij ook expliciet weten: wij willen haar in het Vlaams parlement krijgen omdat zij daar voor ons de woordvoerder en coördinator moet zijn in de commissie onderwijs. Hetzelfde hebben we met mensen die met juridische aangelegenheden bezig zijn. Die moeten in commissie justitie in de Kamer. Ik denk aan Bart Laeremans bijvoorbeeld. En ik denk dat wat het EP betreft, dat daar ergens ook een Europese interesse aanwezig is. Ikzelf en ook Koen Dillen... Jaren geleden – ik ben ook hoofdredacteur van het Vlaams Belang magazine – heb ik ook al artikels gepubliceerd over Europese aangelegenheden. En dan komt ook een beetje automatisch in aanmerking daarvoor. Ik denk dat ook talenkennis nodig is, zonder daarvoor een vergelijkend examen te moeten hebben afgelegd. Maar het is moeilijk om hier te functioneren als men geen andere taal spreekt dan Nederlands. Dus dat zijn ook een aantal zaken die meespelen.

P. Is politieke ervaring daar een belangrijke kwaliteit voor?

Ja, maar anderzijds was ik toch wel nieuw als parlementslid. Hoewel ik toch in de partij meedraai, eigenlijk als militant al van begin jaren '80, was dit mijn eerste mandaat. Dus de partij heeft me wel de kans gegeven om als eerste mandaat dit mandaat te kunnen opnemen. En waar ik de partij natuurlijk zeer erkentelijk voor ben. Ik had natuurlijk wel enige parlementaire ervaring als fractiesecretaris, maar niet als verkozenen. Maar desondanks heeft men mij toch de kans gegeven. Hetzelfde geldt trouwens voor Koen Dillen, die hier in het EP al wel actief was als medewerker, die dus het huis hier wel kende. Dus dat is tot op zekere hoogte ook politieke ervaring, maar dan niet als mandataris.

Zijn er binnen de partij veel leden geïnteresseerd in een mandaat in het EP?

Ik denk op het eerste zicht niet zo veel. Die interesse bestaat wel bij een aantal mensen, maar dat is dan vaak als er iets gebeurt in Europa, als er een incident is. Of er moet een heel belangrijk en controversieel thema ter bespreking liggen in het parlement. Dan wordt er wel eens over gepraat. Laat ons zeggen dat er een oppervlakkige interesse is die wel zeker bij de collega's in andere

parlementen bestaat. Die is er wel, maar laat ons zeggen op een oppervlakkige manier of ad hoc. Als er hier iets belangrijks te gebeuren staat, gaat men dat natuurlijk meer volgen. Ik denk aan zoiets als de havenrichtlijn of de gebeurtenissen rond de Europese grondwet bijvoorbeeld.

Goed, bedankt voor het interview.

3. INTERVIEW JAN DHAENE (19.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Waarom stelde u zich kandidaat? En waarom werd u gekozen om Luckas Vander Taelen op te volgen?

Europa heeft mij altijd geïnteresseerd. Eigenlijk al vanuit de familie. Mijn grootmoeder is een Française en heeft mijn grootvader leren kennen tijdens de eerste wereldoorlog. En bij ons, in West-Vlaanderen, kan je niet naast de slagvelden kijken. Die Europese gedachte van vrede en welvaart, de samenwerking, dat zit er bij mij ingebakken.

Ook aan de universiteit in Leuven was er een prof, Vandermeersch, die de Europese gedachte bij mij heeft aangewakkerd. Hij vond het een schande dat Europa verdeeld is, het was toen nog Koude Oorlog. Dat was een trauma dat we moesten overwinnen. We moeten af van de scheiding tussen Oost- en West-Europa. Dat moet je proberen te overwinnen, en door de Europese Unie sterker maken kan dat misschien wel lukken. Dat is dan inderdaad ook gelukt, met de Berlijnse muur, de hele ontwikkeling in de jaren '90 en de uitbreiding. Ik ben heel blij dat ik dat van heel dichtbij heb meegemaakt. Vooral de uitbreiding naar Oost-Europa in 2004 met 10 nieuwe landen.

Toen ik mijn studies pol en soc deed heb ik ook altijd die internationale richting gekozen, vooral mijn thesis over het ontstaan van de groene partijen in Europa was zeer internationaal. Eigenlijk heb ik mij dan bij Agalev kandidaat gesteld voor de verkiezingen van 1994 op de Europese lijst.

Dus u koos onmiddellijk voor het Europees parlement?

Ik stond in daarvoor al op de lijst voor de Kamer in West-Vlaanderen.

Maar toen u in de politiek ging was het echt met de bedoeling om een Europees mandaat te bemachtigen?

Ja, dat was mijn ambitie. Om aan dat Europees parlement te kunnen meewerken leek mij fantastisch.

In 1994 werd ik als derde geplaatst op het congres van Agalev, na Magda Aelvoet en Paul Staes, die Europees parlamentslid was toen. Ik stond op de derde plaats als jongere toen. Ik was daar zeer trots op, maar het was geen verkiesbare plaats. We hadden gehoopt op twee zetels toen, maar we hadden er maar één. Paul Staes is dan kwaad weggegaan naar de CVP. Hij was zo kwaad dat hij niet op de eerste plaats stond dat hij zelfs geen campagne heeft gevoerd.

Dat was 1994. Ik was dus al een beetje zichtbaar binnen de partij.

In 1999, de volgende verkiezingen, had ik gehoopt de Vlaamse lijst te trekken in West-Vlaanderen, in Kortrijk-Roeselare-Tielt. Maar dat is niet gelukt. Omdat er ruzie was in Kortrijk, heeft Kortrijk verdeeld gestemd.

Er is toen iemand anders op de lijst gekomen, maar de nationale leiding van Agalev vond dat wel jammer. Ze wilden mij graag steunen. Ik heb toen de tweede opvolgersplaats gekregen voor Europa, een beetje als troostprijs. Maar je weet nooit.

In 2002 wordt Luckas Vander Taelen door Bert Anciaux benoemd als Vlaams filmintendant en moest hij weg uit het EP. De eerste opvolgster was Marianne Vergeyle, die op dat moment kabinetchef was van Magda Aelvoet. Zij wilde dat blijven doen en ze hadden haar ook nodig. Ze had dus beslist dat ze niet naar het EP. Ze vond haar functie als kabinetchef interessanter, wat misschien ook zo was.

Dan gaat bij mij de telefoon met de vraag of ik naar Straatsburg wilde. Ik heb direct ja geantwoord. Het was een droom die uitkwam. In februari 2002 werd ik gebeld, maar ik heb dan nog moeten wachten tot september voor Luckas Vander Taelen wou vertrekken. Hij heeft dat wat getrokken.

Dat is het traject dat ik gevolgd heb.

B. Toen u als beginnend Europarlementslid begon, was dat toen met de bedoeling daar lang te blijven?

Ik wou eigenlijk wel blijven, maar dat is niet gelukt. Door de problemen met de overstap naar sp.a. En ook: de fractie bestond oorspronkelijk uit Luckas Vander Taelen en Patsy Sörensen. Patsy

Sörensen was na een paar maanden, in 1999 al, onafhankelijk geworden. Zij wou niets meer te maken hebben met Agalev. Luckas Vander Taelen had een beetje een eigen agenda.

Ik wou dat wel blijven doen, maar de partij had toen Bart Staes binnen genomen, met de belofte om hem te lanceren.

Na de nederlaag in 2004 zag het er dus slecht uit. We hadden eigenlijk geen lid meer in het federaal parlement. De kans dat we twee zetels zouden halen was gering, eigenlijk onbestaande. Ik vond vooral dat we moesten samenwerken met de sp.a. Aangezien Stevaert ook de hand uitstak voor samenwerking. Ik heb dat ook bepleit op het congres, maar men had daar geen oren naar. We zijn dan met een aantal vertrokken richting sp.a. Ik was wel de eerste parlementair die de deur dicht deed. Ik vond het schandalig hoe ze reageerden tegenover de sp.a en hoe ze Pauwels behandeld hadden in Antwerpen. Dat vond ik niet meer goed. Ik wou in West-Vlaanderen ook het debat over kartelvorming opwakkeren, wat volledig werd afgeblokt door de partijtop. Maar in West-Vlaanderen en Limburg is het zeer moeilijk om zetels te halen voor de groenen. Ik stelde dat we dat nooit zouden halen zonder samen te werken met de sp.a. Ik was toen direct verbrand als 'kartellist' en werd bij het groot vuil buitengezet. Maar ik heb zelf de deur toegedaan.

Ik had via Kathleen Van Brempt, die ook voor kartelvorming en samenwerking was, gesprekken, waardoor ik dan bij Stevaert terecht ben gekomen. Hij zocht dan in 2004 een 'wit konijn' om zijn lijst te trekken, dat was dan Mia De Vits. Anne Van Lancker en Saïd El Khadraoui wilden ook voortdoen.

Ik heb dan zogezegd een goede plaats op de Vlaamse lijst gekregen. Dat was verkiesbaar, mits dezelfde uitslag als in 2003. Maar we zijn achteruit gegaan, waardoor ik niet herverkozen werd, noch Europees, noch Vlaams. Zo ben ik tussen twee stoelen gevallen.

Dan heb ik even op het kabinet gewerkt van Els Van Weerd, voor duurzame ontwikkeling.

En we zullen zien wat de toekomst brengt.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

De grote landen domineren het parlement. De grote fracties worden gedomineerd door de grote landen. Het is maar bij uitzondering dat een parlements lid uit een kleine lidstaat een sleutelpositie verwerft.

De Denen hebben een traditie in het Scandinavisch model waar ze zeer trots op zijn. Ze willen bemoeienis vanuit Europa zoveel mogelijk vermijden. Zij zien dat als een stap achteruit voor hun milieubeleid... En dat is ook wel zo. Zij zouden willen dat hun norm een Europese norm zou worden, maar willen zelf geen stappen achteruit zetten en toegevingen doen. Dat is een begrijpelijke reactie.

Maar wij zijn meer centraal gelegen. Denemarken is eigenlijk periferie. Vooral ook omdat Noorwegen niet meedoet. Dat speelt mee, ze hebben daar immers connecties mee en goede culturele contacten.

Scandinavië is een geval apart. De afstand van Europa is groter. Wij zitten er middenin. Wij hebben ook oorlogen meegemaakt om dat allemaal te beseffen, de Denen eigenlijk veel minder.

Als Europees parlements lid probeer je iets te verwezenlijken in functie van je fractie. Je kan eventueel Vlaamse dossiers verdedigen als dat opportuun is, zoals bijvoorbeeld de binnenvaartverbinding Antwerpen-Parijs. Dat is een Europees dossier dat door alle Vlaamse parlementsleden verdedigd werd, en zeker door mij in de transportcommissie. Dat het opgenomen werd in een trans-Europees netwerk, dat het Europese middelen en subsidies zou krijgen. Dat is iets wat wij doen.

D. Zou er voor u een verschil in aantrekkingskracht zijn als het EP zich verder dan Brussel zou bevinden, zodat u zou moeten verhuizen? En wat zou de invloed daarvan in het algemeen zijn op de Vlaamse politici die zich kandidaat stellen voor EP?

Het zou volgens mij een goede zaak zijn omdat er dan veel bewuster zou gekozen worden voor het Europees niveau. Nu is het minder belangrijk. Het wordt bekeken als een soort politieke vergeetput voor oude krokodillen of jong gespuis zonder politieke ervaring. In feite is dat jammer, want dat niveau verdient beter.

Ik zou het wel gedaan hebben. Alhoewel ik vier kinderen heb, maar ik was toch gescheiden. Mijn kinderen zijn bij mijn vrouw gegaan. Ik zie ze wel veel, in het weekend. Uiteindelijk zou ik het wel gedaan hebben en mij verplaatst hebben naar een andere hoofdstad. Bijvoorbeeld Wenen, wat toch centraal is nu in Europa.

F. Had u het gevoel dat uw mandaat als Europees parlements lid een goede zet is voor uw politieke carrière? Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling?

Het wordt niet als belangrijk mandaat aanzien, alhoewel dat de laatste tijd verbeterd is. Het EP wordt nu actiever betrokken bij het Vlaams parlement. Het is ook nodig dat die terugkoppeling gebeurt. Maar uiteindelijk vallen die verkiezingen samen met andere verkiezingen en raken ze ondergesneeuwd. Alle aandacht gaat dan naar de Vlaamse verkiezingen en wordt het Europees mandaat als minder belangrijk beschouwd.

Als verkiezingen samenvallen worden de Europese verkiezingen door de bevolking inderdaad als minder belangrijk beschouwd, maar hoe zit dat met de politici zelf. Zien zij het Europees mandaat als een belangrijke functie?

Ik denk dat men toch liever in het Vlaams parlement zetelt. Als Europees parlements lid krijg je nauwelijks aandacht van de pers. Wat je ook doet, de pers is nauwelijks geïnteresseerd.

En dat is natuurlijk belangrijk voor herverkiezing...

Ja, als je de Vlaamse pers haalt, word je veel zichtbaarder. Ik heb het meegemaakt dat ik aan een journalist de weg naar het EP moest uitleggen. Dat is toch niet professioneel dat die journalist het EP in Brussel niet weet zijn. Het is ongelooflijk hoe weinig aandacht daar naar toe gaat.

Het heeft te maken met het feit dat de Vlaamse pers eerder klein is. In grote landen zijn er meer middelen en staan daar voortdurend cameraploegen. Dat is bij ons niet zo. De Vlaamse pers is redelijk klein en richt zich vooral op de kerktoren. Het is te weinig internationaal.

V. Zou u het een goed idee vinden om de EP-leden Europees te verkiezen? Dan wordt de bekendheid in eigen land minder belangrijk en kan men zich vooral richten op het Europese niveau.

Dat zou ideaal zijn maar ik denk dat we daar nog ver van af staan. Er zijn nu wel Europese partijen erkend. Maar het heeft veel te maken met het medialandschap dat vooral nationaal georganiseerd is. Er is geen CNN zoals in Amerika, waar heel de United States worden opgevoerd. Het medialandschap in Europa is zeer versplinterd. De Walen kennen zelfs nauwelijks de Vlamingen, om daar al mee te beginnen.

G. Wat vindt u van het combineren van Europese, nationale (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokale mandaten? Wat voor invloed heeft het op de prestaties in het EP?

Ik vind dat zeer goed omdat je zo lokaal een band houdt. Je weet wat er in je streek en je stad gebeurt. Anders zit je te veel in een ivoren toren in Europa. Het is allemaal ver van je bed. Het zijn grote dossiers, maar het is eerder een planning op lange termijn. Terwijl je lokaal ook verankerd moet zitten en moet weten wat er leeft. Ik vind die combinatie wel goed. Niet de combinatie met een ander parlement, maar wel lokaal: de gemeenteraad, en Europa.

En wat vindt u van de combinatie met het partijvoorzitterschap. Dat is toch een zware combinatie?

Ja, dan is er eerder sprake van een misbruik van dat parlementaire mandaat. Als je het goed wilt doen in Europa, vraagt dat heel veel tijd. Het is zwaardere taak als je het goed wilt doen, maar het wordt minder naar waarde geschat. Ik kan het natuurlijk niet echt vergelijken, want ik heb geen ander mandaat gedaan. Ik heb natuurlijk wel in de Senaat gewerkt als fractiesecretaris... Maar het Europees mandaat lijkt mij een zwaardere taak dan in een nationaal parlement.

Een programma als 'Villa Politica': als er iemand in het Vlaams parlement een nummertje opvoert, komt dat onmiddellijk op televisie. Terwijl men Europa vaak te moeilijk vindt om uit te leggen, en dan negeert.

W. Wat is het gevolg van de tussentijdse opvolgingen? U bent zelf opvolger geweest, maar vaak gebeurt het na nationale verkiezingen. Dat heeft tot gevolg dat er nieuwe contacten moeten worden opgebouwd, een eigen reputatie...

Het is niet goed voor de continuïteit. Omdat het Europees parlement enorm groot is, is het echt belangrijk om je positie uit te bouwen. Dat duurt even. Ik heb maar twee jaar tijd gehad, maar ik heb toch nog veel kunnen doen. Ik ben coördinator geweest voor de transportcommissie van de

groene fractie. Dat is een goede positie, maar het is niet evident dat je dat bereikt als je in het midden van de legislatuur toekomt. Alle plaatsen zijn dan verdeeld, alle posities zijn ingenomen. Het is moeilijk om dan nog iets te kunnen doen.

Maar ik heb geluk gehad dat ik kon ruilen van commissie met Daniël Cohn-Bendit die dan cultuur ging doen, waardoor ik in de transportcommissie kon. Daar was een soort vacuüm. De positie van coördinator was vacant omdat niemand daar echt in geïnteresseerd was. Het vergde veel tijd, en parlementsleden van bijvoorbeeld Gallicië doen liever regionale zaken.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd, hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

We hebben natuurlijk het voordeel van de stemplicht, maar in buurlanden is dat een groot probleem aan het worden. Als er niemand komt opdagen, of maar 30%, welke legitimiteit heb je dan?

Wij voegen dat samen met de Vlaamse verkiezingen. Dat is een middel om die Europese verkiezingen mee te nemen in de campagne. Maar als je er aparte campagnes voor zou moeten voeren, die zeer duur zijn, zouden de partijen daar niet echt veel middelen voor ter beschikking stellen.

Het is moeilijk op te lossen. Tenzij er grote kanonnen zoals Jean-Luc Dehaene kiezen voor dat EP. Ik vind het mooi van hem dat hij dat doet. Het is iemand die al zeer veel bereikt heeft in België, maar toch kiest hij voor een Europese functie. Hij voelt zich er niet te goed voor om terug in het parlement te gaan zitten. Het zijn deze mensen dat een campagne kunnen optillen. Ze staan een beetje boven de politiek, boven het gewoel. Ze kunnen de belangrijkheid van het Europese niveau vertalen naar de publieke opinie.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Het wonderbaarlijke van het EP is dat dat goed functioneert. Ik heb het EP zonder de nieuwe lidstaten, dus met de oude structuren. Er waren wel al waarnemers van de nieuwe lidstaten.

Maar het functioneert wonderbaarlijk omdat het een gemeenschap op zich wordt waar iedereen zijn plaats vindt. Het is een laboratorium van Europees gevoel. Je wordt er automatisch in meegezogen. Het heeft een eigen dynamiek waar Europa op staat. Het is echt fantastisch.

Ook die verschillende achtergronden, iedereen laat dat voor een stuk achter zich en gaat voor de Europese idee. Ik vond dat prachtig, een mirakel op zich. Want er zijn natuurlijk verschillende mensen: een Griek uit het zuiden, een Fin en een Portugees. Het is een wereld van verschil, maar ze werken toch samen.

K. Europarlementsliden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich een Europees volksvertegenwoordiger, of eerder een vertegenwoordiger van Vlaanderen of België in Europa? Of een vertegenwoordiger van de groene politieke familie?

Ik voelde mij in de eerste plaats Europeaan. We nemen beslissingen voor 400 miljoen. In de eerste instantie moet dat goed zijn voor iedereen, want als het project faalt is dat slecht voor iedereen.

In tweede instantie voelde ik mij Vlaming, omdat we verkozen zijn door de Vlaamse kieskring. Ik voelde mij daar niet echt Belg. Er zijn niet veel contacten met de franstaligen, maar de Vlamingen op zich waren wel een groepje apart.

L. Was er dan veel overleg tussen de Vlamingen om samen beslissingen door te voeren?

Ja, zeker in die periode met de havenrichtlijn. Alle Vlamingen werden opgetrommeld om daar de belangen van de Vlaamse havens te dienen en te zorgen dat daar geen drama's zouden gebeuren. Voor de havenarbeiders was dat heel belangrijk. Moesten daar wekenlang stakingen gekomen zijn, is dat een drama voor de Vlaamse economie en de reputatie van die havens. En ook het statuut van de Vlaamse havenarbeiders is waardevol. Het mag niet zomaar opgegeven worden omdat een Spaanse commissaris daar een ander idee over heeft en dat wou doorduwen tegen het parlement in.

Was er dan een soort structureel overleg van vergaderingen binnen de Vlaamse delegatie, of werkte het eerder informeel?

Het was informeel. Het contact kwam er eerder als een belangengroep ons samenriep. Dat was ook het geval. Als je dan samen zit, wordt er wel wat afgesproken. Maar het was toch vooral informeel.

M. Hoe waren de relaties met de parlementsleden uit de andere lidstaten? Ik veronderstel dat de voornaamste contacten verliepen binnen de Europese partijen, maar hoe waren de andere contacten?

In onze fractie, samen met de regionalisten (EVA), waren er goede contacten. Ik heb mij ook wel ingezet voor die fractiewerking, wat ook wel wordt verwacht.

We hebben ook automatisch goede contacten met de Nederlanders, wat vanzelfsprekend is. En ook met de Denen. Ik weet niet waarom, maar dat klikte.

Met iedereen een beetje eigenlijk. Er groeien spontaan directe contacten.

Q. Hoe actief zijn de Vlaamse Europarlementsleden? En hoe is dat bij de Denen, als u daar een zicht op heeft?

De Vlamingen waren allemaal wel actief bezig binnen hun interessedomein. De Denen dat weet ik niet zo goed. Ik neem aan dat dat ook wel zo was. Ze kwamen wel goed aan bod. Ze waren met een klein aantal, maar je zag ze overal opduiken. Het was denk ik wel een actieve groep.

Onder de bevolking heerst nochtans de gedachte dat veel Europarlementsleden weinig energie aan hun mandaat besteden.

Er zijn er natuurlijk ook die er minder voor doen. In een groep als bij de Fransen of Duitsers valt het minder op als iemand zich verstoep of minder doet. Maar in een kleine groep is er toch meer sociale controle.

Wij hebben ook een beetje dezelfde cultuur. De Grieken vullen hun mandaat misschien op een andere manier in.

N. Ervoer u een grote invloed van de partijleiding in België op de uitoefening van uw Europees mandaat?

Dat is één van mijn grote ontgoochelingen. Het interesseert hen eigenlijk niet. Dat was een van de redenen waarom ik zo kwaad was op de partijleiding. Ze zien Europa als een melkkoe die geld binnenbrengt voor de partij, maar waar ze verder niet van wakker liggen wat er gebeurt. Dat vond ik zeer flauw. Ik weet niet of dat bij andere partijen ook zo is, maar dat was zeer frustrerend. Ik mocht op het partijbestuur wel een aantal Europese punten aanbrengen, maar daar werd nauwelijks naar geluisterd.

Ik begrijp wel dat ze daar niet direct mee scoren, het levert weinig stemmen op. Het is toch wel van levensbelang voor de rest van het parlement.

En hoe zat dat met de controle? Hielden zij in de gaten wat u deed in het EP?

Nee, absoluut niet. We kregen wel de ruimte om een nieuwsbrief te maken. We waren blij om onze politieke producten te kunnen bekendmaken.

Voor de rest moest ik hen daar niet te veel mee lastig vallen. Zij waren echt bezig met de Belgische en Vlaamse politiek. Toen zat Agalev voor de eerste keer in de Belgische regering. Daar ging alle aandacht naartoe, wat ook wel te begrijpen is.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de Europese lijst? Diploma, politieke ervaring, politieke achtergrond...

Ik ga nu spreken over de sp.a. Anne Van Lancker heeft ervaring, zij zit daar al een tijdje. Bij Mia De Vits is het haar hele achtergrond die telt. Via de vakbonden, die ze daar verzilverd. Dat is toch belangrijk voor de partij. Saïd zit daar een beetje per ongeluk. Hij is daar beland door een wissel en zit daar nog.

Diploma's denk ik niet dat belangrijk zijn.

P. Vindt u het belangrijk dat een kandidaat beschikt over relevante politieke ervaring?

Ja, dat vind ik wel eigenlijk. Het is beter dat je al wat ervaring hebt, voor je daar terechtkomt. Ik had eigenlijk nog geen parlementaire ervaring. Ik was enkel fractiesecretaris geweest in de Senaat. Ik was dus wel een beetje hoe het parlement werkt. Maar eigenlijk is het beter iemand met meer ervaring daar te sturen. Het zou meer aanzien moeten worden als een bekroning. Het is zoals in voetbal. Je speelt Europees. Als je dan van provinciale komt, is dat niet meteen evident. Maar ik heb het toch moeten doen.

Ik had soms het gevoel dat ik naar lucht moest happen. Het ging soms te snel. Je leeft daar aan 200 per uur.

J. Wat is volgens u de achtergrond van de MEPs? Zijn het politici die uit de lokale en nationale politiek zijn doorgegroeid, of zijn het politici geïnteresseerden uit bijvoorbeeld de media die zich kandidaat stellen voor Europa?

Uit de media heb je in België Dirk Sterckx, en nu ook Ivo Belet. Dus journalistiek, maar ook veel professoren. Mensen met een academische achtergrond die dan door de partij worden gekozen om Europees te zetelen. Dat zie je wel vaker.

Dan ook ervaren politici, of burgemeesters van een belangrijke stad, zoals Venetië en Bilbao. Zij zitten daar dan om de belangen van hun stad beter te kunnen verdedigen in Europa. Dat is zeker niet slecht gezien. Moest Patrick Janssens van Antwerpen zoiets doen, het zou hem sieren.

Hoe groot is de macht van de partijen om te bepalen wie uiteindelijk een plaats in het EP krijgt?

In Denemarken weet ik het niet. In België is die macht vrij groot. De partijen maken de lijst. Het is heel moeilijk om op een Europese lijst boven de vorige te springen. Alhoewel het allemaal mogelijk is, de lijststem is ook gehalveerd.

Er zijn natuurlijk wel lijstduwers die springen. Louis Tobback bijvoorbeeld, hij heeft zich dan laten vervangen, maar hij was verkozen.

Heeft de partij een grote keuze tussen kandidaten, of zijn er ook veel kandidaten die enkel dienen om de lijst te vullen? Is het een gegeerd mandaat? Is het aan de partij om te selecteren tussen kandidaten, of moeten ze eerder voldoende kandidaten zien te vinden?

De verkiesbare plaatsen zijn beperkt. Ik denk dat iedere partij de rest van de plaatsen opvult met mensen die zich willen profileren naar de volgende verkiezingen toe.

Maar het is dus wel zo dat de partij een grote invloed heeft op de eerste plaatsen, en op wie uiteindelijk echt verkozen raakt?

Ja, zeker. Ik weet niet of het in 2009 zo zal zijn dat je maar op één lijst zal mogen staan. Dat was in 2004 nog niet het geval. Ik stond toen op twee lijsten, waardoor ik mijn voorkeurstemmen heb verdeeld. Mensen geven je op één lijst een steuntje, en kiezen op de andere lijst voor iemand anders. Dat had ik beter niet gedaan.

Hartelijk bedankt voor het gesprek.

4. INTERVIEW KOEN DILLEN (11.04.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau?

Wel, ik heb hier tien jaar gewerkt. Enfin negen jaar, tussen 1994 en 2003. Dus ik kende het huis al. En zo was het ook logisch dat ik in de partij op de Europese lijst terecht kwam. Was het aanvankelijk voorzien dat ik hier van 2003 hier zou zitten en zou worden herverkozen in 2004? Dat mag ik niet zeggen. Maar bij de verkiezingen van 2003 was Frank Vanhecke, voorzitter van partij, lijsttrekker van de Senaat geworden. Hij heeft natuurlijk dat mandaat opgenomen. En zo ben ik in het EP terechtgekomen en herverkozen dan in 2004.

B. Toen u hier als beginnend Europarlementslid binnenkwam, was dat toen met de bedoeling hier lange tijd te zetelen? Of dacht u eerder dat het tijdelijk zou zijn om dan daarna een Vlaams of nationaal mandaat op te nemen?

Die vraag heeft zich eigenlijk niet gesteld. Je zit hier en je begint aan je mandaat, en je weet niet hoe de lijstvorming zal verlopen bij verkiezingen. Dat kan altijd veranderen. Nu, als men het aan mij vraagt, zou ik kiezen om hier te blijven, kwestie van een beetje continuïteit en de dossiers die ik hier volg. Maar of dat binnen twee jaar nog zo zal zijn, dat weet ik natuurlijk niet. Ondertussen is ook de Belgische kieswetgeving veranderd en is pariteit verplicht, ook op Europees niveau. Wij zijn nu met drie mannen hier. Hoeveel stemmen we binnen twee jaar zullen halen weten we niet. We hebben juist de vierde zetel gemist drie jaar geleden. Maar in ieder geval, op de tweede plaats moet een vrouw komen volgens de wet. Hoe dat voor mij, of voor mijn collega Claeys of voor Frank Vanhecke gaat evolueren, op dit moment hebben we daar geen zekerheid over.

Hebt u de ambitie om ooit in het nationaal of regionaal parlement te zetelen? Of is het Europese niveau echt het niveau waar u wilt blijven werken?

Ik heb een opleiding als vertaler/tolk, ik heb hier tien jaar gewerkt... Ik ben dus ook een beetje weg van de nationale politiek. Dus ik voel mij in dit huis veel meer thuis dan in de respectievelijke Vlaamse en federale parlementen, die ik ken door de politiek te volgen, maar waarvan ik het reilen en zeilen niet goed ken. Nogmaals als u het mij vraagt, ligt mijn ambitie hier.

C. Hoe moeilijk is het om iets te verwezenlijken in het EP als lid van een eurosceptische partij?

Het is sowieso moeilijk in een kleine fractie en als lid van een kleine partij om iets te realiseren, voor zover het parlement al echt concrete dossiers realiseert. Want het zwaartepunt van de macht blijft bij de Commissie en de Raad liggen. Maar dat is inderdaad een zeer pertinente vraag. Wij zitten hier met twee reusachtige fracties: de christen-democratische fractie die op dit moment de grootste is, en de socialistische, die in het verleden de grootste is geweest. Dat zijn werkelijk molochen. Dat zijn reusachtige fracties, het juiste cijfer zou ik moeten opzoeken, maar met hun twee domineren zij het parlement. Dan volgt de liberale fractie, dan volgt 'Europe Des Nations' (UEN). Waar een aantal mensen inzitten die eurosceptisch, of eurokritisch zeg ik liever, zijn, maar dat is een vierde fractie die weinig invloed heeft. Dan heb je de groenen. Wij bengelen daar vanachter aan. Wij kunnen alleen een stem van de oppositie laten horen, resoluties maken, amendementen schrijven, vragen stellen aan Commissie en Raad en zoveel mogelijk het woord nemen in de plenaire vergadering als dat enigszins kan. Maar het is evident dat als je tot een zeer kleine oppositiegroep behoort, of fractie, dat je weinig kansen hebt om iets te realiseren.

T. Welke thema's vindt u belangrijk op Europees vlak? Wat zou u willen dat op Europees niveau gerealiseerd wordt?

Gerealiseerd of niet gerealiseerd... Om twee dingen te zeggen: een zeer belangrijk thema voor ons - ook wat de nationale politiek betreft, maar dat is natuurlijk een typisch Europees thema - is het toetredingsdossier van Turkije. Mijn collega Claeys en ik hebben daar een boek over geschreven. ('Een brug te ver: Turkije in de Europese Unie') Dat is voor ons één van de belangrijkste thema's voor de volgende jaren omdat dat natuurlijk een heel ander gezicht aan Europa zal geven mocht Turkije toetreden. Dus dat is een eerste zaak, maar dat is eigenlijk negatief: hetgeen je wilt vermijden.

Hetgeen we evenzeer willen vermijden omdat we niet in de noodzaak ervan geloven - maar dat maakt van ons nog geen anti-Europeanen, integendeel - is die Europese grondwet. Grondwetten zijn voorbehouden aan natiestaten. Dat is een tweede negatief punt: dat is niet iets realiseren, dat is iets vermijden. Wij denken dat we terug naar de basis van de Europese Economische Gemeenschap uit de jaren 1960 moeten gaan, waar Europa zich met een aantal kern dossiers bezighoudt.

En dan komen we bij het positieve, namelijk de correcte toepassing van het subsidiariteitsprincipe, waar op dit moment alleen lippendienst aan wordt bewezen. We moeten er vooral voor waken dat Europa zich niet met zaken moeit die hen niet aangaan. Een zeer concreet dossier wat dat betreft - het is maar een heel klein dossiertje, maar het illustreert het wel. Er is momenteel een campagne met een schriftelijke verklaring, die natuurlijk geen juridische afdwingbare kracht heeft, aangaande de stierengevechten in Spanje. Een grote campagne. Wij krijgen honderden e-mails van burgers in Europa die ons vragen dat te steunen, want stierengevechten zijn barbaars. Afgezien van de concrete inhoud van het dossier zeggen wij: neen, dit is subsidiariteit. Het is de Spaanse regering die daarover moet beslissen. Spanje heeft die traditie sinds eeuwen, en het is niet vanuit Brussel dat moet worden gedeclareerd of er in Toledo of Segovia stierengevechten mogen plaatsvinden. Dus de concrete afdwingbaarheid van het subsidiariteitsbeginsel is een zeer belangrijk domein.

En natuurlijk houden wij ook het gebruik, of beter gezegd het misbruik, van de structuurfondsen in het oog omdat wij de Belgische situatie, de financiële transfers naar Wallonië aanklagen. Die financiële transfers worden nog eens versterkt door het feit dat regio's zoals Henegouwen lange tijd veel geld door die structuurfondsen hebben gekregen. Dat is nu veel minder door die nieuwe lidstaten. Maar dat zijn dus typische thema's die nauw aansluiten bij de nationale politiek. Een dossier uit het verleden is ook de strijd tegen de liberalisering van de havendiensten. Niet dat wij uit principe tegen liberalisering zijn, maar wat de Antwerpse haven betreft zaten we met een zeer typische situatie - ook weer het subsidiariteitsprincipe. We hebben vrede met de vakbonden, de Antwerpse haven is een zeer performante haven, en dezelfde handhaving, zoals Europa die wou doordringen moest vermeden worden, want dat zou op korte termijn tot de werkloosheid van vele Vlaamse arbeiders - havenarbeiders - hebben geleid. Wat dat betreft hebben wij ook geprobeerd onze zeg te doen, en hebben wij ook onze zeg gedaan. En zo zijn er concrete dossiers.

D. Voor Vlamingen is het relatief gemakkelijk om in het EP te gaan zetelen wegens de korte afstand. Voor de leden uit andere lidstaten is het veel moeilijker om hier te komen zetelen. Wat voor invloed heeft dat volgens u?

?

Wat zijn de grote voordelen voor de Vlamingen en de grote nadelen voor de verre lidstaten?

Ja, dat zijn vooral voordelen van gemak. Wij wonen in Vlaanderen, wij zijn op een uur of een half uur in Brussel, waar we drie weken per maand werken. Wij zitten één week per maand – en een week is veel gezegd, een korte periode van maandag tot donderdag als er plenaire zitting is – in Straatsburg. Ook Straatsburg is voor ons niet zo ver. Dus voor ons, voor Vlaamse Europarlementsleden is dat natuurlijk een enorme luxe. Want een Griek of een Portugees die drie weken in Brussel moet zitten, en dan nog eens een week in Straatsburg, en die ook natuurlijk nog ingebed is in de nationale politiek in zijn land, heeft veel grotere problemen. Dus wat dat betreft zijn wij verwend, zal ik maar zeggen.

Denkt u dat u zich kandidaat zou hebben gesteld moest het EP zich op een veel grotere afstand van uw huis bevinden?

Dat is natuurlijk een hypothetische vraag. Ik kan mij bijvoorbeeld voorstellen dat er mensen zijn die dat niet doen voor hun gezinssituatie. Mensen met kinderen. Zeker nu ook de vrouwen volop aan politiek doen, terecht. Ik kan mij voorstellen dat dat dan een keuze is waarbij je de voordelen en de nadelen moet afwegen. Ik heb nooit de keuze moeten maken. Maar ik kan mij voorstellen dat je erover nadenkt op dat moment, al je zo ver van huis moet gaan zetelen.

E. Had u het gevoel dat uw mandaat als Europees parlementslid een goede zet is voor uw politieke carrière?

Een goede zet... Het is in ieder geval geen berekening wat ons betreft. Maar ik zou daar neutraal op willen antwoorden. Ik denk niet dat dat een goede zet is. Over het algemeen is het eerder andersom, is het vaak zo dat mensen die in de nationale politiek uitgebeld zijn naar het EP gaan voor één of twee termijnen. Dat is wat men meer hoort. Dus het is zeker geen politieke strategie voor nationale politiek om eerst naar hier te komen en dan naar de nationale politiek.

F. Wordt het EP in de politieke wereld in België gezien als een belangrijke instelling?

Nee.

Dus de Kamer en het Vlaams parlement...

Ja, die doen hun best. In het Vlaams parlement is er een commissie Europese zaken, er is een Europacomité in het federaal parlement. Zij doen natuurlijk hun best omdat Europa belangrijk is. Ik dacht dat u sprak naar de publieke opinie toe.

Men heeft dat zeer goed gemerkt drie jaar geleden toen de Vlaamse en de Europese verkiezingen samenvielen. De media hebben 95% aandacht aan de Vlaamse verkiezingen besteed en 5% aan de Europese. Ook omdat zij met kijkcijfers rekening moeten houden. Waarschijnlijk hebben zij bij zichzelf gezegd: 'de' publieke opinie is niet in Europa geïnteresseerd - vindt dat een ver-van-mijn-bed-show - dus wij gaan er geen inspanning voor doen.

En hoe wordt dat door de politici zelf bekeken? Is een mandaat in het EP zeer gegeerd, of verkiest men het Vlaams parlement of Kamer of Senaat?

De Kamer is ongetwijfeld... Het Vlaams parlement, gezien het gebrek aan essentiële bevoegdheden tot nu toe, misschien wat minder. Maar natuurlijk, als men aan nationale politiek doet, is de Kamer de beste plaats om aan politiek te doen.

G. Wat vindt u van het combineren van Europese, nationale (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokale mandaten? Wat voor invloed heeft het op de prestaties in het EP?

Dat moet ieder individu voor zichzelf uitmaken. Er zijn mensen die heel wat zaken combineren, die twee mandaten en dan nog eens een job combineren. Collega's van mij zijn hoogleraar aan de universiteit. Dat is natuurlijk mogelijk, maar je moet natuurlijk ook niet overdrijven. Maar men kan dat goed organiseren. Zeker wat Vlamingen betreft, die quasi heel de maand in hun eigen land vertoeven, is het perfect mogelijk om dat te combineren.

Dus het is geen probleem voor het werk in het EP?

Neen.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd, hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen? Hoe kan de bevolking meer interesse krijgen in Europa?

Dan moet Europa zich eens afvragen, denk ik, hoe zij iets minder bureaucratisch gaat besturen en meer rekening gaat houden met de gevoeligheden bij de bevolking. Om terug op de twee voorbeelden te komen van daarjuist – het Turkije-dossier en de Europese grondwet – constateren we toch alleen maar dat, zoals blijkt uit alle opiniepeilingen, het gros van de Europese bevolking zich verzet tegen de toetreding van Turkije. En toch gaan Europese Mandarijnen, gaat de Europese bureaucratie, gaan de Europese machtscentra gewoon verder op de weg van de toetreding van Turkije, zonder rekening te houden met de publieke opinie. Idem dito de grondwet. Er zijn twee referenda die democratisch gehouden zijn, waarbij de Fransen en de Nederlanders de Europese grondwet wegstemmen. Toch wil men nu onder het Duits voorzitterschap, en ook volgende keer onder het Sloveens voorzitterschap, verder gaan met de Europese grondwet. Daar is een democratisch deficit. Het zij die zaken: en het niet rekening houden met de gevoeligheden van de publieke opinie en het overreglementeren van, om maar iets te zeggen, hoe bijvoorbeeld Franse kaasboeren bepaalde kazen moeten maken, terwijl die al eeuwenlang op een andere manier gemaakt worden... Die mensen prikkelig maken. Nogmaals: Europa moet zich met een aantal kerntaken bezighouden. Een goed voorbeeld daarvan is misschien milieu, maar moet zich niet met alles beginnen te bemoeien.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een invloed op de concrete werking in het EP?

Dat is een enorme verrijking. Men leert hier mensen kennen uit al de lidstaten, zelfs mensen van buiten de lidstaten, en nu met die nieuwe lidstaten,... Dat is enorm boeiend. Hoe werkt dat concreet? Ja, dat is praktisch door de organisatie georganiseerd: met tolken en vertalers. Dat is een enorm departement om in die toren van Babel die mensen met elkaar te laten communiceren. Wij zien elkaar in de commissies, wij zien elkaar in de plenaire... En elk land heeft zoveel vertegenwoordigers – de kleine landen minder dan de grote natuurlijk, dat is evident. En zo heeft men een structuur uitgewerkt die tot nu toe vrij goed werkbaar is. Of dat gaat blijven duren als men nog meer landen toelaat... Met 27 is het natuurlijk minder gemakkelijk om een consensus te vormen, dat is een andere zaak.

Merkt u problemen door de verschillende politieke culturele achtergronden? Dus door de verschillende manier waarop bijvoorbeeld door de mensen uit het noorden en uit het zuiden aan politiek wordt gedaan?

Dat mag ik niet zeggen, dat dat grote problemen teweeg brengt. Men merkt wel dat er die verschillende politieke cultuur is, de Italiaanse ‘combinatione’ om het zo te zeggen. We merken ook dat de Polen, en de andere nieuwe lidstaten, een iets andere opvatting hebben over aan politiek doen dan wij. Maar men mag niet zeggen dat dat voor problemen heeft gezorgd.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Als men nu de biografieën raadpleegt, ziet men dat er heel wat mensen afkomstig zijn uit de nationale politiek, die doorgroeien naar het EP. Een minderheid natuurlijk... Er zijn typisch andere kandidaten, die omwille van hun naambekendheid door partijen op de lijst worden gezet om in het EP te komen zetelen. Of die een echte specifieke Europese interesse hebben. Maar het gros, denk ik, zijn toch mensen die uit de nationale politiek doorgroeien naar het Europese niveau.

P. Denkt u dat het mogelijk is om zonder enige politieke ervaring goed in het EP te kunnen functioneren?

Ja, als men de nodige dosis intelligentie en werkkraft heeft, moet dat mogelijk zijn, denk ik.

U. Klopt het beeld dat onder de bevolking heerst dat er in het EP ook veel jonge onervaren politici zitten en een hoop oude politici die komen uitbollen? Dus dat het EP niet echt als het belangrijkste parlement wordt beschouwd, maar als een voorbereiding of een slot van een andere politieke carrière?

Ik weet niet of ‘de bevolking’ die perceptie heeft. Want dat maakt dan waarschijnlijk deel uit van die ver-van-mijn-bed-show. Maar het klopt wel voor een stuk. Heel wat mensen die naar hier komen die uitbollen, die zich na een lange nationale carrière goed voelen in Europa voor een laatste termijn. Of er veel jonge mensen naar hier komen om zich voor te bereiden op een nationale politieke carrière, dat durf ik toch een beetje te betwijfelen.

Ook uw vader, Karel Dillen, heeft hier gezeteld na een lange nationale politieke carrière. Denkt u dat hij het Europees niveau als een stap hoger zag, of eerder als slot van een nationale politieke carrière?

Ik denk wel dat het wat hem betreft een slot van een nationale politieke carrière was. Omdat het bij hem samen gegaan is met het afstaan van het voorzitterschap en met meer en meer jonge mensen in de nationale en Vlaamse politiek te brengen. Dus voor hem is dat toch een beetje een stap terug geweest.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Ik zal zeggen: vertegenwoordiger van mijn partij en van de Vlamingen. Daar kan ik zeer kort op antwoorden. Met alle belangstelling die ik heb natuurlijk voor Europa, en ook voor vrienden uit andere landen. Maar op de eerste plaats is men natuurlijk met het eigen land bezig, en met de eigen partij. Dat geldt voor iedereen. Diegenen die het tegendeel beweren, proberen een mooier beeld op te hangen dan de realiteit.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsleden? Werd er samengewerkt binnen de delegatie?

Nee, samenwerking is er, zeker wat ons betreft, nooit geweest. Omdat u weet dat er een cordon sanitaire is op nationaal vlak, dat ook hier wordt gehandhaafd, op Europees vlak. Met een aantal hebben we wel, laat ons zeggen, zonder vrienden te zijn, goede menselijke verhoudingen. We groeten elkaar in de gang, af en toe wordt er een woord gewisseld, maar samenwerking, nee.

Maar toeval kan die samenwerking teweeg brengen. Zoals het havendossier, de liberalisering van de haven. Waar alle Vlaamse Europarlementsleden aan hetzelfde zeil hebben getrokken. Maar dat is omdat iedereen die stelling inneemt, dat is geen bewuste lobbying of bewuste samenwerking.

M. Hoe waren de relaties met de parlementsleden uit de andere lidstaten? Verloopt deze samenwerking via commissies, de fractie, of zijn er nog andere wegen?

Men heeft verschillende niveau's. Men heeft twee belangrijke niveau's en dat is het commissieniveau en het fractieniveau. In de commissie ontwikkelingssamenwerking heb ik bijvoorbeeld goede contacten met leden van de Europese Volkspartij, van de UEN, waar we vaak samen de stemmingen bekijken. Dus dat is één niveau. Omdat dat over een specifiek dossier gaat, en specifiek domein: ontwikkelingssamenwerking. En voor de rest natuurlijk verloopt de samenwerking binnen de fractie, omdat men daar natuurlijk voor 70 of 80% dezelfde politieke lijn volgt.

En zijn er nog andere wegen waardoor er contacten worden gelegd?

Ja, men kan sympathiseren. Ik ken een aantal parlementsleden omdat je hier jaren zit. Maar dat leidt niet tot samenwerking. Wel, er is nog een derde niveau, dat van de zogenaamde delegaties. Er zijn een aantal buitenlandse delegaties waar weer andere mensen samenwerken. Men heeft de zogenaamde 'intergroups' in het Frans. Dat zijn groepen die zich met een specifiek thema bezighouden waarvoor geen commissie is. Je hebt de groep toerisme bijvoorbeeld, toerisme in Europa. Men heeft de groep wijnbouw, een vereniging van allemaal wijnbouwers, enfin ik zit daar niet in. Maar zo kan het zijn dat Italiaanse, Spaanse, Portugese en Bulgaarse wijnliefhebbers die niet in dezelfde fractie zitten, niet in dezelfde commissies zitten en niet in dezelfde delegatie zitten, ook weer een samenwerkingsverband creëren. Dus op een lager niveau heb je zo wel een aantal kleinere samenwerkingsverbanden. Wat dan weer menselijke relaties creëert.

N. Ervaart u een grote invloed van de partijleiding in België op de uitoefening van uw Europees mandaat?

Er is natuurlijk wederzijds overleg. Als er een belangrijk dossier is, wordt daarover in de partijraad gecommuniceerd. Er is natuurlijk constante communicatie. Zeker omdat wij hier ook vlakbij onze nationale partijleiding zitten. De voorzitter zit in het parlement, maar ook het secretariaat is op een kilometer van hier, op het Madouplein. Dus ook hier weer, die geografische nabijheid maakt het zeer gemakkelijk om met de partij te overleggen en al eens te vergaderen om een bepaald dossier te bespreken.

S. Hoe groot is de rol van de Europese fractie op jullie functioneren?

Vrij klein. Want wij zijn in die fractie gestapt een beetje uit noodzaak. Omdat dat ons veel grotere werkmiddelen gaf, qua logistiek en qua politieke slagkracht, dan in de periode dat we niet-ingeschreven parlementsleden waren. Wij zijn niet in die fractie gestapt omdat wij per se een bepaalde politieke lijn in het EP wilden doorzetten – een kleine fractie heeft trouwens geen invloed. Dus die invloed van de fractie op ons functioneren is relatief klein.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst?

Alle partijen denken natuurlijk op de eerste plaats: hoe gaan we die verkiezingen winnen? Europa krijgt al weinig aandacht. Men zoekt natuurlijk sterke kandidaten. Een lijsttrekker als Frank Vanhecke, de voorzitter, is natuurlijk een zeer sterke kandidaat. En dat heeft een effect natuurlijk op het succes van de lijst. Dus dat geldt voor alle partijen, dat men naar sterke kandidaten probeert te zoeken.

P. Is politieke ervaring voor een goede plaats?

Nee, maar ook weer: dat speelt een rol, maar ook weer voor alle partijen. Bij ons minder, maar men heeft dat in grote partijen gezien: het BVschap. Om verkiezingen te winnen telt jammer genoeg niet altijd de politieke ervaring van gedegen harde werkers. Zie maar hoe Fons Borgignon is geliquideerd, een zeer harde werker in de VLD, voor iemand die gewoon de naam Schiltz draagt. Dus in het algemeen denk ik dat politieke ervaring pas belangrijk wordt op het moment dat de ministerposten moeten worden ingevuld, als men concreet een beleid gaat uitstippelen. Om verkiezingen te winnen denk ik dat de lijstvorming vaak aan andere parameters beantwoordt.

Q. Hoe actief waren de Vlamingen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op heeft?

De Denen, dat zou ik moeten opzoeken. Dat kan je zelf bekijken op de website.

Maar mijn vraag gaat meer over de perceptie die jullie daarop hebben. Als Europarlementslid heb je misschien een beter idee van hoe actief bepaalde andere leden zijn, wat niet altijd kwantitatief gemeten kan worden.

Ik denk over het algemeen, en ik sluit daar niemand bij uit, dat alle Vlamingen toch hun werk doen hier. Ik ga daar ook de andere partijen niet over aanvallen. Dat de media de ene partij bevoordelen en de andere niet, en nu spreek ik uit eigen ervaring, dat is een heel ander verhaal. Dus dat de perceptie anders kan zijn. Maar wat de werkelijkheid betreft, denk ik dat we daar niet beschaamd over moeten zijn.

R. Een mandaat als Europarlementslid wordt gezien als een goed betaalde job. Wat is de invloed daarvan op de mensen die zich kandidaat stellen?

Je moet weten, een Europarlementslid verdient hetzelfde als een parlements lid in de respectievelijke nationale lidstaten. Dus een Duits Europarlementslid verdient wat een Duits parlements lid verdient, een Vlaams Europarlementslid verdient wat een Vlaams parlements lid verdient. Wat is de invloed daarvan op de kandidaten? Andermaal, ik wil daar ook weer niet over liegen, het is aangenaam om een mooi salaris te hebben. Niemand zal dat betwisten.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen voor het EP? Is er een grote vraag naar de plaatsen op de lijst?

Met alle verkiezingen merken we dat er een grote vraag is voor een belangrijke plaats op alle lijsten. Voor elke verkiezingen, dat geldt van de districtsraadsverkiezingen tot hier met de Europese verkiezingen. Als er een verkiesbare plaatsen te verdelen zijn, of mogelijke verkiesbaren plaatsen, dan heb je altijd heel veel kandidaten.

En hoe verhoudt zich dat tot de andere parlementen? In welk parlement zijn de politici vooral geïnteresseerd?

Dat is een vraag die elk politicus voor zichzelf moet beantwoorden. Je kan niet voor iemand anders spreken. Wij hebben bij ons bijvoorbeeld mensen die enorm begaan zijn met de taaltoestanden in Brussel, wij hebben bij ons mensen die zich met het migratiethema bezighouden, wij hier in het EP de grondwet en Turkije. Dus iedereen heeft zijn eigen specifieke belangstelling, en dat speelt natuurlijk ook mee de keuze of het aangeven van de voorkeur voor een bepaalde lijst.

Dus er zijn wel veel kandidaten geïnteresseerd in Europa binnen de partij?

Ja.

OK, bedankt voor het interview.

5. INTERVIEW SAÏD EL KHADRAOUI (30.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau?

Ja, je kiest dat natuurlijk niet volledig zelf. Zoals je weet, moet je eerst verkozen geraken, en om verkozen te geraken moet je een goede plaats op de lijst hebben. Maar wat mij betreft, ben ik er in oktober 2003 ingekomen als opvolger van Kathleen Van Brempt, die toen promotie kreeg, die staatssecretaris werd in de federale regering op dat ogenblik. En zo ben ik erin gekomen. Nu, wij hadden dan enkele jaren voordien in 1999 samen campagne gevoerd met de drie opvolgers. Dat was een jonge ploeg. Peter Bossu als eerste opvolger, Kathleen tweede en ik derde. In principe, als je derde opvolger bent, geraak je er niet in. Nu, dat is anders uitgedraaid. Ik heb daar geen spijt van. Dat is voor mij een fantastische opportuniteit gebleken. Ik was toen eigenlijk nog maar net in de Kamer beland een paar maanden voordien. Maar ik denk persoonlijk dat als je in een parlement zit, dat je dan eigenlijk het beste in het EP zit, omdat je daar veel meer kansen krijgt en in een hele goede omgeving kan werken. Heel internationaal op een hoog niveau.

Mijn interesse voor Europa was ook niet nieuws. Ik heb altijd al wel een beetje een internationale interesse gehad. Ik heb geschiedenis gestudeerd, nadien internationale betrekkingen. Ik heb dan een tijdje op kabinet gewerkt waar ik Europees beleid volgde. En heb dan meegedaan aan een diplomatiek examen. Ik ben ook in het buitenland gaan werken een tijdje, in New York. Dus voor mij was het geen sprong in het onbekende. En meer nog, ik heb die Europese interesse zelfs al in het middelbaar aangekweekt gekregen of zelfs bewust ook gestimuleerd. Wij hadden een zeer actieve leerlingenraad, die heel wat activiteiten organiseerde. En in het laatste middelbaar was ikzelf daar voorzitter van. Wij hebben bijvoorbeeld een debat georganiseerd op dat ogenblik rond Europa. Karel Van Miert is daar gekomen. Karel De Gucht ook, Marianne Thyssen. Kortom een interessant panel. Maar goed, het feit dat ik dat toen organiseerde wil zeggen dat ik daar toch al wel in geïnteresseerd was. Anders zou ik dat niet gedaan hebben.

E. Zag u uw mandaat in het EP als een stap naar een verdere politieke carrière, of was het een doel op zich?

Mijn leven is nog niet gedaan. Ik word binnenkort 32 jaar. Ik neem aan dat ik niet tot mijn zeventigste in het EP ga zitten. Dus ik zal vroeg of laat zeker iets anders doen. Ik denk ook dat het gezond is om regelmatig eens iets anders te doen. Ik hoop nog een paar jaar in het EP te kunnen zitten, maar misschien nadien toch ook iets anders te doen.

Ik combineer trouwens mijn mandaat in Europa ook met een lokaal mandaat. Ik ben gemeenteraadslid in Leuven en fractieleider. Dat is een heel interessante combinatie omdat je verplicht bent met heel concrete lokale zaken bezig te zijn, met de gewone dingen van het leven, laten we zeggen. Maar tegelijkertijd ook kan bouwen aan de toekomst, en dat gebeurt toch op Europees niveau.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder euroseptisch is?

Alles hangt af van het individuele parlementslid. Je kan ook met een kritische kijk op Europa een heel interessante invulling geven aan je werk. Het is ook niet zo dat omdat wij traditioneel voor Europa zijn, dat we vinden dat alles goed gaat in Europa. Uiteindelijk wat ik daar doe, is ook voor een deel een politieke strijd. Ik zit bijvoorbeeld met collega Sterckx in de transportcommissie. Daar zitten dus twee Vlamingen in. Als het gaat over de liberalisering van De Post, van de havens of van de spoorwegen, dan hebben wij wel een heel andere mening over wat dat dan moet inhouden. Dat zijn drie voorbeelden van dossiers waar wij mee zijn bezig geweest, of nog altijd mee bezig zijn, en waar je dus moet vechten, moet strijden om zoveel mogelijk gelijk te halen. Dus het is niet zo dat diegenen die voor Europa zijn altijd hetzelfde denken.

F. Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling of worden toch de nationale parlementen als belangrijker beschouwd?

Dat moet je aan de politici vragen die op nationaal niveau actief zijn. Ik denk dat, je mag dat aan iedereen vragen die ooit in het EP actief is geweest, die beseft, zeker de laatste jaren, dat dat parlement geëvolueerd is. Die beseft dat dat EP een belangrijker en belangrijker rol aan het

spelen is. Als je weet dat 70% van de Belgische wetgeving puur een omzetting is van wat er op Europees niveau, onder meer mede door het parlement, wordt beslist, dan weet je dat je eigenlijk daar moet proberen greep te krijgen, en niet wanneer alles al beslist is. Het is moeilijk om je daarvan bewust te zijn als je daar niet dagdagelijks in zit. Maar de grote dossiers, de grote uitdagingen, worden op Europees niveau aangepakt.

Nu, het EP in dat Europees geheel heeft niet voor alle materies even veel te zeggen. Er zijn thema's waar we eigenlijk alleen maar advies rond kunnen geven. Rond buitenlands beleid bijvoorbeeld. In asiel en migratie is onze rol ook heel beperkt. Maar als het gaat om alles wat te maken heeft met de markt en in de buurt daarvan komt, ook thema's als milieu, transportbeleid... daar heeft het parlement medebeslissingsmacht. Daar kan er geen wet komen zonder dat wij daar *onze zeg* over doen, zonder dat wij veranderen, aanvullen, schrappen of desnoods zelfs volledig verwerpen. Daar hebben wij dus een grote invloed.

En ik denk dus dat je als individueel parlementslid een grotere impact kan hebben op de zaken waar je mee bezig bent dan als nationaal parlementslid. Als je in een nationaal parlement zit, volg je altijd de meerderheid als je in de meerderheid zit, volg je dus met andere woorden wat de ministers zeggen en wat de regering zegt. Als je in de oppositie zit, ben je altijd tegen. In het Vlaams parlement is dat hetzelfde. Maar in het EP is er een heel andere dynamiek. Je hebt geen regering die je opdraagt wat je moet doen. Je hebt dus een hele grote vrijheid om op basis van de dossiers, op basis van wat er op papier staat, een standpunt in te nemen.

Je kan zelfs in een aantal gevallen een heel grote invloed hebben. Voor elk dossier, voor elke wetgeving dat op de agenda komt, wordt er een rapporteur aangeduid, die eigenlijk de grote trekker wordt. De man of de vrouw die eigenlijk dat dossier van het begin tot het einde opvolgt. Wanneer je dat niet bent, kan je ook een rol spelen, als schaduwrapporteur. Het is zo dat als een rapporteur van een bepaalde politieke fractie is, bijvoorbeeld de christen-democraten, de conservatieven, dan gaan de socialisten, de groenen, de liberalen... wat we noemen een schaduwrapporteur aanduiden, die voor hun politieke groep dat dossier gaat opvolgen. Het zijn die drie, vier, vijf mensen die eigenlijk voor heel het parlement de aan te spreken personen zijn. Wat ga je merken, dat lobbyisten van alle kanten naar die mensen gaan om te proberen hun ideeën naar voor te brengen. Maar het zijn zij zelf die bepalen wat ze daarmee zullen doen. Dus ik bijvoorbeeld, ik ben rapporteur nu rond het luchtvaartakkoord tussen Europa en de Verenigde Staten. Ik ben schaduwrapporteur voor een aantal dossiers, onder meer veiligheid in luchthavens, passagiersrechten in treinen. Rond al die dingen ben ik één van de drie, vier belangrijkste mensen. En dan niet alleen om iets te beslissen dat alleen op lokaal niveau een impact heeft, maar in heel Europa. Dat geeft wel wat voldoening. Om maar iets te zeggen: rond dat luchtvaartakkoord. Luchtvaartmaatschappijen komen naar je toe, vakbonden, consumentenorganisaties, milieu-organisaties, pilotenverenigingen, luchthavens... Je leert enorm veel bij, je ontmoet enorm veel mensen. Om het nog duidelijker te maken: nu zondag bijvoorbeeld ga ik een delegatie zien van het Amerikaanse Congres. Dat zijn mensen die in de transportcommissie in het Huis van Afgevaardigden zitten. Die naar Europa komen en mij per se willen zien, op een zondag omdat ik zondagavond op vakantie vertrek voor een paar dagen, en zij komen zondagmiddag toe. Maar het feit dat zij mij per se willen zien, betekent toch dat ze denken dat ik daar een belangrijke rol speel. Dus je krijgt wel een vorm van erkenning op dat niveau.

H. In de politieke wereld wordt het belang van het EP dus niet altijd even goed ingeschat. Maar ook de bevolking beschouwt de Europese verkiezingen nog steeds als tweederangsverkiezingen. Toch wordt het Europees niveau steeds belangrijker, ook voor de nationale wetgeving. Hoe kan die spanning worden opgeheven?

Dat is een grote uitdaging. Natuurlijk, hoe hoger het niveau, hoe complexer het wordt. Hoe moeilijker het wordt ook om het uit te leggen. En spijtig genoeg hoe minder aandacht de media eraan geeft. Ofschoon onze toekomst eigenlijk afhangt van het Europese niveau.

Maar goed, dat is een collectief gegeven waar we rekening mee moeten houden. Ik probeer alleen waar ik kom, in scholen of bij verenigingen, uit te leggen dat het wel degelijk om heel concrete dingen gaat, die een impact hebben op je dagelijkse leven. Dat je daar aandacht voor moet hebben. Wat je ook doet, ik daag je uit, bij ongeveer alles wat je opsomt, zal je wel een link vinden met Europa. Al zullen er natuurlijk enkele uitzonderingen zijn. Of het nu gaat om consumentenbescherming, dat volledig eigenlijk Europees bepaald wordt, milieubescherming, de grote klimaatuitdaging kan je niet anders dan Europees aanpakken, alles wat met economie te

maken heeft is natuurlijk een stukje een Europees gegeven. Voor de havenarbeiders was de havenrichtlijn heel concreet. Voor de postmannen is de postrichtlijn natuurlijk een heel concrete zaak. Maar eigenlijk ook voor alle andere mensen die van post gebruik maken. Dus je zou duizenden-één voorbeelden kunnen geven waaruit blijkt dat Europa iets is waar je elke dag mee geconfronteerd wordt. In 2012 gaat iedereen een Europees rijbewijs krijgen. De meeste mensen gaan niet weten waarom dat dat moet. Maar het zal wel een feit zijn. En ik wil je wel gerust zeggen waarom dat dat moet. Omdat we nu met 27 landen zijn. Doordat elk land zijn eigen systeem heeft, elk land zijn eigen 3, 4, 5, 6 soorten rijbewijzen heeft, en we nu met 150 soorten rijbewijzen zitten in heel Europa en dat dat gewoon niet werkbaar is. Dat er bijvoorbeeld ook een soort rijbewijstoerisme bestaat. Mensen die veroordeeld werden door een rechter omwille van dronken rijden, een ongeluk veroorzaakt hebben, en bijvoorbeeld een jaar hun rijbewijs verliezen, die kunnen nu gerust naar een buurland gaan, daar een nieuw examen afleggen en met dat rijbewijs gewoon verder rondrijden. Om dit soort dingen te vermijden willen we dus één Europees rijbewijs. Ik geef dat maar als voorbeeld. Het is eigenlijk maar een detail bijna. Maar om aan te duiden dat we in een meer en meer geïntegreerde wereld leven, waar we van elkaar afhankelijk zijn en waar we dus ook samen meer en meer zaken zullen moeten beslissen. Noem één uitdaging waar we voor staan. Of het nu energie is, migratie, klimaatbeheersing... al die dingen moet je op Europees niveau aanpakken. En de mensen moeten zich daar bewust van worden.

V. Denkt u dat het een oplossing, of een verbetering, zou zijn om Europarlementsleden op Europees niveau te verkiezen?

Ik denk dat dat geen goede zaak zou zijn, want dan zou je een lijst moeten hebben met 785 namen waar je dan bijna niemand van kent. Ik denk dat het niet slecht is dat je met kleinere kieskringen werkt. Klein is relatief, want bij ons is dat dus heel Vlaanderen. Maar waar je dan mensen uit kiest die je min of meer kent.

Tegelijkertijd zijn we wel aan het evolueren naar het systeem van Europese politieke partijen. Wij werken in het EP al in fracties. Wij overleggen dus heel veel met onze collega's, in mijn geval van de socialistische fractie. Zowel op niveau van het hele parlement als op het niveau van elke commissie. Bijvoorbeeld in de transportcommissie. Wij zijn met 14 socialisten van de 45 ongeveer. Wel, die 14 mensen komen regelmatig samen om de agenda voor te bereiden van de transportcommissie, om een taakverdeling te doen. Om ervoor te zorgen dat we voor elk dossier iemand hebben dat dat goed opvolgt, die verslag kan uitbrengen bij de collega's. Om dan samen te proberen een politieke lijn te hebben. Wil dat zeggen dat wij over alles akkoord gaan, dat wij altijd hetzelfde stemmen? Neen, maar het gaat in de richting van meer en meer samenwerken in Europese politieke partijen. Je gaat dus waarschijnlijk ook in de toekomst een aantal kenmerken hebben van een Europese politieke partij. Bijvoorbeeld een aantal gemeenschappelijke programmapunten. Dat we zeggen: wij als socialisten, wij gaan naar de Europese verkiezingen van 2009 met die drie, vier krachtlijnen, kernpunten, die we overal, in al onze nationale partijen als een topprioriteit naar voren gaan schuiven. Of we zouden bijvoorbeeld kunnen zeggen: we gaan overeenkomen dat als wij de grootste fractie zijn, dat dit dan onze kandidaat voor het voorzitterschap van de Commissie is. En dat we daar allemaal gaan achterstaan. Dat zou een mogelijke evolutie kunnen zijn. Tot nu toe was dat niet zo. Nu zijn dat de ministers die samenkomen en dat beslissen. Maar ik denk dat je meer en meer in die richting gaat gaan.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Wij werken natuurlijk vooral op niveau van de commissies. Dat is beheersbaar, wij zijn daar met 40 à 50 mensen en wij kennen elkaar. En binnen die commissie werk je dan ook vooral met de collega's uit je eigen politieke fractie. Dat is een klein groepje waar iedereen elkaar kent. Natuurlijk zijn we allemaal anders, maar ook binnen België zijn we allemaal anders. De Vlamingen zijn ook anders. Ik ben geen Blokker, ik ben helemaal anders dan de Blokkers. En ik neem aan dat zij ook helemaal anders denken dan ik. Dus ook daar zijn veel verschillen.

Natuurlijk, we komen uit hetzelfde land, dus we hebben wel wat gemeenschappelijke kenmerken. Maar eigenlijk, dat samenwerken over de nationaliteiten heen, gaat heel goed. Er zijn natuurlijk af en toe wat communicatieproblemen. We hebben steeds de mogelijkheid om alles in onze taal te lezen, en tijdens formele vergaderingen kunnen we meestal onze taal spreken, maar daarnaast zijn er heel veel informele mensen. Als je met mensen samen gaat zitten om tot een akkoord, een

compromis, te komen of zaken probeert uit te leggen, dan moet je meestal je tweede of derde taal gebruiken. Dat bemoeilijkt de zaken. Maar dat is juist de charme van het parlement. Het is eigenlijk het enige echte democratische internationale orgaan dat bestaat in de wereld. Het EP, rechtstreeks verkozen. Nergens anders heb je dat. Het is fantastisch hoe mensen over de grenzen heen samenwerken.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

In het EP komt je natuurlijk via de politiek. Je kan er op geen enkele andere manier ingeraken. Om het heel fel te reduceren en in heel eenvoudige termen te zeggen, zou je kunnen zeggen dat er eigenlijk twee grote categorieën van mensen zijn. Je hebt de fin-de-carrière mensen die, bij manier van spreken, beloond worden voor bewezen diensten. Die een lange politieke carrière achter de rug hebben, minister zijn geweest, en zelfs eerste minister. En die dus zitting hebben in het EP. Maar je hebt ook een heel jonge generatie die daar heel veel kan leren en misschien nadien een andere toekomst tegemoet gaat. Er zijn eigenlijk relatief weinig mensen die daar echt heel hun carrière zitten, van het begin tot het einde.

Maar het is eigenlijk een heel divers publiek. Weliswaar wel zeker hoog geschoold. Het is een hoog niveau. Het is vaak heel complex. Je moet ook wel wat talen kunnen. Het is zeker niet zo dat het EP een goede afspiegeling is van de samenleving, in de zin dat je echt wel veel hooggeschoolde mensen hebt. Maar wat vrouw/man betreft gaat dat in de goede richting. We hebben redelijk wat vrouwen, denk ik. Dus dat zit wel goed.

R. De burgers denken vaak dat het een goed betaald mandaat is, waar veel fin-de-carrières zitten die er niet echt zeer actief zijn. Hoe is dat in de realiteit?

Wij worden zeker goed betaald. Dat zal wel, maar we worden ook geacht om hard te werken. En ik denk eerlijk gezegd dat er hard gewerkt wordt, en dat er op een hoog niveau gewerkt wordt. Dat er ook veel tegenover staat. Ik denk niet dat men daar zit te luiëren. Als je de vergelijking zou maken met sommige andere parlementen, denk ik dat we goed werk leveren. Maar goed, dat zijn zaken die je natuurlijk moeilijk kan ontcrachten. In principe worden wij nu betaald zoals de nationale parlementsleden. Wij zoals de Belgische, Fransen zoals de Franse... Dat gaat wel veranderen. Er komt een Europees statuut waarbij iedereen op dezelfde manier zal betaald worden. Maar wat het grote verschil is, is dat wij veel meer onkosten kunnen maken. Wij krijgen meer geld voor medewerkers, wij krijgen meer geld voor communicatie. Wij krijgen ook meer geld om eens een werkbezoek te organiseren, enzovoort. Dus dit soort middelen hebben wij, die anderen niet hebben. Het is ook heel grote machine natuurlijk. Wij hebben 785 parlementsleden, die hebben allemaal een aantal medewerkers. Er zijn daarnaast 5800 ambtenaren. Dus dat is eigenlijk een groot dorp, dat parlement, met natuurlijk een heel grote administratie en heel veel kosten. Zeker omdat we ook elke maand moeten verhuizen naar Straatsburg. Dat zijn kosten die we een stukje zouden kunnen vermijden. Maar wat dat betreft ligt dat niet in onze handen. Dat is een zaak die in de verdragen staat. Dat kan alleen veranderd worden als alle lidstaten akkoord zijn om dat te wijzigen. Dus al die *zever* rond Straatsburg, dat is terecht. Maar wij kunnen daar niets aan doen, dat is een zaak van de landen, van de nationale lidstaten.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa?

We zijn natuurlijk altijd een beetje de twee. Het is logisch dat je als Oostenrijks parlements lid niet echt geïnteresseerd bent in de havenrichtlijn, omdat er geen havens zijn in Oostenrijk. En wij zijn misschien iets minder geïnteresseerd in een dossier over de Alpen. Maar tegelijkertijd creëer je toch een Europese spirit. Door het feit dat je constant in contact bent met anderen, dat je constant ook overlegt met anderen zodanig dat je de situatie bij hen ter plekke probeert te begrijpen. Dus je schept natuurlijk ook een soort Europese reflex. Dat komt automatisch.

Maar het is dus een combinatie. Je gaat ook kijken: wat zijn de gevolgen van een bepaalde wetgeving in mijn eigen land. Dat is logisch. Je moet opnieuw verkozen raken. En je gaat niets

doen dat tegen je kiezers ingaat. Toch niet als je denkt dat het zal ingaan tegen je kiezers. Maar het is dus de twee.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsleden tijdens de vorige legislatuur? Waren er veel contacten of werd er niet echt samengewerkt?

Ik heb de vorige legislatuur natuurlijk maar een stuk meegemaakt, de laatste zes, zeven maanden. Wij zijn elkaar over het algemeen niet zo vaak. Behalve wanneer je in dezelfde commissie zit. Vandaag zie ik Dirk Sterckx heel vaak. Vroeger zat ik in de milieucommissie, was Dirk daar niet. Maar nu heb ik heel veel contacten met Dirk.

Ik zie natuurlijk ook wel de mensen van mijn eigen partij. Wij komen al eens samen met de mensen van de sp.a. Met Mia De Vits en Anne Van Lancker nu. Dus dat ik zeker het geval.

En voor de rest komen we elkaar tegen in de wandelgangen. Er zijn natuurlijk mensen waar we nooit mee praten, zoals de Blokkers. Daar spreken wij niet mee. Ik ben niet de enige. We zijn een beetje een aparte categorie, als ik het zo mag zeggen. Maar voor de rest hebben we contacten met iedereen.

Q. Hoe actief waren de Vlamingen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op had?

Je kan dat eigenlijk heel moeilijk gaan meten. Zeker ook niet kwantitatief. Men begint dan te kijken: hoeveel vragen heeft hij gestemd, of hoeveel keer is hij tussengekomen. Maar eigenlijk zegt dat ook nog niet zo veel. Want je kan heel domme vragen stellen, of heel slimme vragen. Je kan beter tien goeie vragen stellen dan honderd heel domme. Het is heel moeilijk om dat op die manier te benaderen.

De echte goede manier is natuurlijk aan de collega's van die commissie bijvoorbeeld te vragen: die ene, wat vind je daarvan, doet hij goed werk? Die kan een soort aanvoelen geven van wat hij doet.

Maar ik denk dat de Vlamingen in het algemeen goed werk leveren. Ze zijn heel actief. Ik denk dat de meesten hun rol spelen. De ene komt meer in de media dan de andere, maar zelfs dat wil niets zeggen. Het is niet omdat je veel in de kranten komt of op tv komt, dat je veel doet. Er zijn er die veel in de kranten komen, maar die eigenlijk niet actief zijn.

Het is dus heel moeilijk om dat in te schatten.

Ik ken persoonlijk ook mijn Deense collega's niet. Tenzij een paar jongeren van mijn fractie: een zekere Daan (Dan Jørgensen), een *jonge gast* die ik nu ken. Maar die is ook nieuw, dus die zal je waarschijnlijk niet onderzoeken.

N. Ervoer u een grote invloed van de partijleiding in België op de uitoefening van uw Europees mandaat? Weten zij, of volgen zij, wat jullie doen in het EP?

Ik denk dat dat redelijk beperkt is. Het is ook voor de partijen inderdaad een soort ver-van-mijn-bed-show. Tot op het moment dat iets in de actualiteit komt. Tot men ziet dat men daar betoogt tegen de havenrichtlijn. Dan begint het ineens wel interessant te worden. Dan gaat men ook vragen: wat gebeurt daar?

Nu, in heel cruciale dossiers wordt het wel opgevolgd. We zijn nu bijvoorbeeld de liberalisering van De Post aan het bespreken. Daar hebben we wel heel goede contacten. Met de partijvoorzitter, met zijn medewerkers, met kabinetten die dat ook opvolgen proberen we informatie door te geven. Wat we vaak doen is met de rechtstreekse medewerkers, specialisten, afspreken. Ik heb nu het geluk, ik zit in de transportcommissie. Onze minister van transport, van mobiliteit, is ook een socialist. Dat is Renaat Landuyt. En ook op Vlaams niveau is het een socialist. Dus je kan met die mensen contact leggen om ook te weten wat er gebeurt in de Raad van Ministers op transport. En ik zeg wat er in het EP in de transportcommissie gebeurt, zodanig dat we elkaar kunnen brieven. Wij zitten toevallig ook allemaal in het partijbureau. Als het nodig is, kunnen wij verslag uitbrengen van iets dat de moeite waard is.

Maar het is zeker niet zo dat wij constant gestuurd worden of dat wij richtlijnen krijgen over hoe we moeten stemmen. Wij doen eigenlijk onze zin, maar wel met gezond verstand. Wij weten waar de partij voor staat. Als er echt problemen of vragen zijn, zullen we wel contact opnemen. Maar meestal trekken we onze plan.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst? Wat voor kandidaten zoekt een partij?

Mensen die een Europees profiel hebben, natuurlijk, die geloofwaardig zijn. Je kan moeilijk iemand lijsttrekker maken die altijd gezegd heeft dat Europa hem niet interesseert.

Ik denk dat elke verkiezing ook anders is. Elke verkiezing is opnieuw zoeken naar de geschikte kandidaten. Nadenken van: wie van de mensen blijft. Hebben we nieuwe mensen nodig of niet? Dat is altijd opnieuw een zoektocht.

P. Is politieke ervaring een belangrijke eigenschap?

Ik neem aan, aangezien we maar met een zeer beperkte groep van mensen zitten, dat politieke ervaring zeer belangrijk is. Dat men niet zomaar eender wie naar Europa stuurt. Maar hoeveel ervaring... Ik had niet zoveel ervaring uiteindelijk. Ik was nog niet zo heel lang politiek actief, toch niet professioneel.

Het kan beide. Maar zeker de topper, de lijsttrekker, gaat altijd iemand zijn die nationale bekendheid heeft. Omdat we met een nationale kiesomschrijving zitten. Dat is zoals de Senaatslijsttrekker. Dat moet iemand zijn die in heel Vlaanderen stemmen kan halen. Je kan daar niet iemand zetten die misschien wel heel intelligent is, maar die niemand kent. Dat is heel moeilijk.

G. Wat vindt u van het combineren van mandaten? U heeft zelf een lokaal mandaat, maar er zijn ook Europarlementsleden die grotere mandaten combineren, zoals partijvoorzitterschap. Wat voor invloed heeft dat op de werking van het EP?

Ik denk dat dat heel moeilijk is. Ik denk dat het combineren van een mandaat als gemeenteraadslid en Europarlementslid nog gaat. Voor een Vlaming of voor een Belg, omdat wij vlakbij zitten. 's Avonds kunnen wij naar huis gaan, we kunnen naar vergaderingen gaan enzovoort. Voor mensen uit andere landen begint dat al wat moeilijker te worden.

Maar ik denk eerlijk gezegd dat je geen twee fulltime mandaten kan combineren. Diegenen die bijvoorbeeld burgemeester en Europees parlements lid zijn, die gaan af en toe hier een dossier kunnen volgen, maar hun werk toch niet ten volle kunnen uitspelen. Maar goed, die kunnen dat een stuk compenseren door hun ervaring. Die kunnen in één of twee dossiers wel een impact maken. Maar goed, dat is toch van een andere orde denk ik.

S. Hoe groot is de rol van de fracties op Europees niveau? Hebben zij een grote invloed op wat jullie doen?

Wij proberen zo veel als mogelijk te overleggen en een politieke lijn te bepalen. Maar op het einde van de rit - ook als we een stemlijst krijgen van de fractie, waarin staat waar we voor en waar we tegen moeten stemmen of onthouden – hebben we in laatste instantie toch de vrijheid om zelf anders te stemmen als we dat willen. Dus je hebt die fractiewerking, die belangrijk is, maar iedereen op één lijn krijgen altijd, dat is onmogelijk. Omdat men natuurlijk ook anders gaat stemmen, al naargelang men in de meerderheid of in de oppositie zit in eigen land. Men denkt ook aan hoe men dat gaat communiceren in eigen land. Dus daar komen veel zaken bij kijken. Maar ik denk dat we er toch in slagen om in 80 à 85% van de gevallen gemeenschappelijk te stemmen. Hier en daar gaan we dan toch anders stemmen.

Er is dus geen sprake van partijdiscipline zoals dat op nationaal niveau het geval is...

Neen, niet op die manier.

Dat was het. Bedankt voor het interview.

Fantastisch. Ik hoop dat je er iets mee bent.

Zeker, het is interessant om iedereen eens aan het woord te horen. Men legt toch verschillende klemtonen en heeft verschillende visies over bepaalde zaken.

Heb je al iemand gezien?

Ja, met de meesten heb ik al een interview gehad.

Wie heb je al gezien?

Eergisteren Luckas Vander Taelen. Kathleen Van Brempt heeft juist schriftelijk geantwoord. Maandag heb ik Peter Bossu geïnterviewd...

Ja, Peter Bossu is niet lang gebleven. Voor hem was het te groot, denk ik. Het was te veel, te overweldigend. Dat paste niet bij hem.

Goed, nog veel succes met je thesis.

Bedankt.

6. INTERVIEW NELLY MAES (30.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau of bent u er via andere mandaten ingerold?

Het was eerder een droom, waarvan ik dacht dat hij misschien nooit werkelijkheid zou worden. Ik heb altijd op de lijst gestaan, in de tijd van Maurits Coppieters, en mijn interesse is ook altijd uitgegaan naar de problematiek die daar behandeld werd. Ik heb mij ook altijd actief geïnteresseerd aan de Europese Vrije Alliantie. En ik stond dus tweede opvolger, na Bert Anciaux. En toen Bert omwille van de strategie van de partij, toen ID, moeilijk kon weggaan als voorzitter, heb ik dan gezegd: ik zal het mandaat van Jaak Vandemeulebroucke vervolledigen. En daar was ik eigenlijk wel erg opgetogen over, dat dat kon.

Dat het dan nadien nog tot een mandaat gekomen is voor een volledige zitting, was op dat ogenblik niet te verwachten. Ik dacht dat het voor negen maanden was. Maar ik heb dan wel hard gewerkt. Ik heb dan ook een beetje “geluk” gehad met de media, die in de politiek meer en meer een belangrijke rol spelen. En ik kon dan meedoen op de tweede plaats voor de effectieven voor de verkiezingen. En we hadden toen twee verkozenen, zodanig dat ik kon blijven zetelen.

B. Dus toen u pas Europarlementslid was, wilde u er wel voor lange tijd zetelen, maar wist u nog niet of dat wel mogelijk zou zijn?

Nee, ik was ervan overtuigd dat het maar voor negen maanden zou zijn.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Ik denk dat de Denen, zoals de Vlamingen, verspreid zitten over verschillende fracties. Maar over het algemeen zijn de Scandinaven meer geneigd tot eurosceptisme. Of zij meer bereiken zou je moeten onderzoeken, ik heb mij dat nooit afgevraagd.

Ik denk wel dat de Vlamingen altijd mee in het hart van het Europese debat zitten. Hoewel het voor onze kiezers ook geen eerste zorg, bekommernis is, denk ik dat dat in Denemarken misschien nog iets minder het geval is.

D. Een ander groot verschil met Denemarken is dat zij zich ver moeten verplaatsen, moeten verhuizen en hun leven in Denemarken moeten achterlaten om in het EP te kunnen zetelen. Voor de Vlamingen is dat niet het geval. Leidt dat volgens u tot een ander soort politici in het EP?

Ik vind wel dat dat een belangrijke rol speelt. Dat is niet alleen voor de Denen, maar voor alle mensen die van ver moeten komen. Maar die settelen zich hier een week. Ze huren hier meestal een appartement, wat de Vlamingen of de Franstaligen niet doen. Zodanig dat wij altijd een dubbele agenda blijven behouden. Wij hebben behalve de agenda die we in het EP hebben, ook altijd nog een agenda daarbuiten, in onze kiesomschrijving, in onze eigen partijpolitieke vergadering... Daar zijn wij aanwezig. Terwijl ik vaststel dat collega's - ik heb het gemerkt bij een collega uit Finland die in onze groep zit - die dus willen meedoen met de nationale politiek, die moeten op een gegeven moment echt weggaan uit het EP. En anderen, die hier blijven hangen, zijn dan soms helemaal vervreemd van hun nationale politiek.

Wat dan ook een probleem is voor herverkiezing in eigen land...

Ja.

E. Had u het gevoel dat uw mandaat als Europees parlements lid een goede zet was voor een verdere nationale politieke carrière?

Neen, integendeel. Ik denk dat ik toen mijn ambities om ooit nog fractieleider of minister te worden toen wel kon opbergen.

F. Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling? Of worden de nationale parlementen nog steeds als belangrijker beschouwd?

Dat laatste is zeker het geval. Veel nationale politici kennen absoluut het belang niet en kunnen het ook niet realistisch inschatten. Ik denk dat het respect wel stijgt. Maar het blijft ver-van-mijn-bed. Trouwens, de media interesseren zich zo weinig voor wat in het EP echt gebeurt, dat in een zo sterk gemediatiseerde politiek als wij thans meemaken, vanzelf de aandacht wegschuift van het EP naar de nationale parlementen.

W. Wat is het gevolg van de opvolgingen in het EP? Zorgt dat voor problemen?

Ik denk dat het een goede zaak is dat er afwisseling is. Het is natuurlijk een gecompliceerd parlement. Als je er natuurlijk onvoorbereid naar toe stapt, denk ik dat het een veel te lange inwerkperiode vergt. Maar van de andere kant is het een weldaad voor de nationale politiek dat mensen het EP, en meer bepaald de Europese instellingen in het algemeen, kennen, en liefst van binnenuit. Mensen als Karel De Gucht, Yves Leterme, Annemie Neyts, Miets Smet... dat zijn mensen die het EP kennen. Diegenen die minister geweest zijn, schatten ook het EP beter in, omdat ze met het EP als wetgever te maken gehad hebben.

Dus eigenlijk denk ik dat er een roulement zou moeten zijn. En dat alle belangrijke nationale politici ook een tijd Europese politiek zouden moeten doen. Ik ben er tegen dat Europese politiek als buitenlandse politiek gezien wordt. Voor mij is dat een evident en belangrijk deel van onze nationale politiek.

H. Dus het Europese niveau wordt steeds belangrijker, ook voor onze nationale wetgeving. Maar toch is de bevolking nog steeds niet geïnteresseerd in dat Europese niveau. Hoe kan die spanning volgens u worden opgeheven?

Ik denk dat ze het niet goed kunnen inschatten. Want ze zien het niet altijd als onbelangrijk. Heel vaak wordt Europa opgevoerd als de boeman. Dat vind ik een van de meest kwalijke zaken. Dat nationale politici hun ecologisch beleid beschouwen als: 'We moeten het doen van Europa. En als de burgers daar kwaad over zijn, moeten ze maar kwaad zijn op Europa.'

Er is een vlucht van verantwoordelijkheid. In plaats van pro-actief mee te werken aan de opbouw van een Europese politiek, door zelf in de voorhoede te gaan zitten. Door zelf in de *best practices* te gaan vissen om te zien: wat is nu op Europees niveau een echte, vooruitstrevende, goede politiek. Laat ons die al toepassen en dan zullen we wel mee Europa in die richting duwen. Maar men blijft dus altijd achterop hinken. Niet alleen in de visie, maar ook in de implementaties. Ik vind het eigenlijk beschamend voor een land dat de Europese hoofdstad hier op zijn grondgebied heeft en van de mogelijkheden die dat biedt zo weinig gebruik maakt.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Dat is natuurlijk een bepalende invloed. Ik denk dat parlementsleden wel zeer gehecht zijn aan het behoud van hun eigen taal, en het gebruik van die taal – behalve sommige Nederlanders. Maar over het algemeen merk ik toch dat iedereen zijn eigen taal belangrijk vindt. Belangrijk genoeg om ze als Europese taal te blijven behouden.

Maar van de andere kant stel ik vast dat er meer en meer Engels als internationale gebruikstaal gebruikt wordt. En dat mensen die geen talen kennen een grote handicap hebben.

Ik denk dat de Vlamingen een belangrijke rol kunnen spelen in diverse commissies omdat ze de brug zijn tussen de Latijnse talen en de Germaanse talen. Omdat zij zowel Engels als Frans kennen. En veel Fransen geen Engels kennen en vice versa. De Engelsen al helemaal niets kennen.

En de politieke culturen van de verschillende landen, hoe speelt dat?

Ik zou je nu al moeten zeggen dat mijn visie verouderd is, want ik ben dus niet meer lid van het parlement sinds de laatste verkiezingen. En ik merk als ik in het EP kom, hoeveel er veranderd is – visueel en in het gehoor – door de aanwezigheid van tien, nu twaalf, nieuwe landen. Dus dat is bepalend.

Maar er is nog iets anders. Dat is bepalend omdat veel van die landen conservatief zijn. En dus eigenlijk een beetje bang zijn in de Europese context om hun pas gewonnen soevereiniteit terug op te geven. Ook meer liefde hebben voor de NAVO soms, dan voor de Europese instellingen. En bovendien de diversiteit in hun eigen land absoluut niet genegen zijn. Zij verdringen en verdrukken vaak hun eigen minderheden.

Voor mij is de culturele rijkdom van Europa niet alleen vervat in het feit dat we al die staten hebben. Dat in die staten vaak verschillende culturen leven is voor mij even wezenlijk voor de visie op Europa. En op een vreedzame en duurzame constructie van de democratie. Als je die geen plaats geeft, dan leidt dat tot frustraties. Dan kan het tot etnisch geweld leiden, en tot aanslepende conflicten zoals we nu nog hebben in Baskenland en in Noord-Ierland. Hopelijk is het daar dan toch in een definitieve plooi. Maar je ziet hoe moeizaam het allemaal gaat. En we verwaarlozen als Europese instellingen die mozaïek van culturen in de Balkan zodanig dat heel veel van die Hongaarse minderheden hetzelfde in Roemenië, hetzelfde in Slovee, zich niet goed voelen. Dat de

Roma overal gediscrimineerd worden. Dat veel van die landen eigenlijk een jacobijnse, centralistische reactie vertonen. En dat Europa dan wel het regionale wil erkennen. En hen zelfs verplicht dat te erkennen, door de manier waarop de regionale fondsen ter hulp kunnen komen. Wel, dan nog zullen ze vaak de culturele homogene gebieden van minderheden versnipperen, doorsnijden om ervoor te zorgen dat ze politiek nooit zeggenschap kunnen krijgen. Ik vind dat eigenlijk allemaal beneden alle peil. De wijze waarop ze hun kieswetgeving organiseren is zo dat kleine, verspreide minderheden wel aan een kiesdrempel kunnen komen, maar kleine minderheden die op een bepaald grondgebied wonen nooit aan die kiesdrempels kunnen komen van 5 of 10%. Omdat zij nu eenmaal een geïsoleerd gebied vormen in een groot gebied. Dus ik denk dat de diversiteit zoals Europa ook proclameert, niet alleen moet gerespecteerd worden, maar ook een wezenlijk element in de opbouw van Europa moet zijn. Dat het dus dieper moet gaan dan de laag van de staten. Dat men ook moet kijken wat daaronder zit. Daar houden we ons dan mee bezig in de Europese Vrije Alliantie. Dat levert weinig macht op, maar veel belangstelling vanwege minderheden. En veel hoop vanwege van diegenen die vandaag nauwelijks hoop hebben.

Speelt dat ook tussen de parlementairen van die landen? Merkt u dat zij hun cultuur sterk meedragen?

Ik stel vast dat de Vlamingen toch een spontaner empathisch gevoel hebben ten aanzien van mensen die zich terecht of ten onrechte een minderheid voelen. Niet omdat wij een minderheid geweest zijn ooit, maar wel omdat wij als een minderheid behandeld geweest zijn in onze geschiedenis. Dat werkt toch door. Ook het feit dat de Vlamingen vinden dat zij, door het feit dat zij zelf hebben moeten *knokken* om hun taal te behouden, ook veel meer begrip hebben voor dat gehecht zijn aan die taal. Voor een Engelsman is de taal onbelangrijk. Behalve als er geen Engelse vertaling is. Dan is het ineens een drama, want dat kan natuurlijk nooit. Zij maken het onderscheid tussen grote talen en kleine talen. Maar jouw moedertaal is jouw moedertaal. En die is belangrijk.

M. Hoe is het contact tussen de parlementairen onderling?

Ik vind eigenlijk vrij goed. Iedereen spreekt mekaar aan met de voornaam. Er is minder formalisme, zelfs dan in de nationale politiek - waar de voornamencultuur iets is dat men reserveert voor de koffiekamer.

Er is ook, vind ik, een hele leuke samenwerking met de ambtenaren. Ook een zeer open houding van de mensen van de Commissie, van de ambtenaren van de Commissie. Ik vind eigenlijk dat die drie componenten in het EP mekaar ook voortdurend vinden. Al is natuurlijk voor Europese parlementsleden de Raad toch de boeman. Want als instelling heeft die natuurlijk de neiging om zowel de Commissie als het EP buiten spel te zetten.

En die contacten met de andere Europarlementsleden, hoe verlopen die? Gaat dat vooral via de commissie, of via de fractie? Of zijn er nog andere wegen?

De commissies zijn natuurlijk heel belangrijk. Mensen van de commissies kennen mekaar doorgaans. In commissieverband worden er ook projecten opgezet en gaat men ook zaken onderzoeken in het buitenland. Pas eigenlijk op reis leert men de mensen echt goed kennen.

Voor de rest zijn de contacten en de discussies toch voorbereiden voor de groepen. Want die discussies in het plenum, dat zijn geen discussies. Je kan daar niet discussiëren met zoveel leden en zulke beperkte spreektijden. Het is altijd het standpunt dat al afgesproken is dat daar verkondigd wordt. Die standpunten worden enerzijds gevormd in de commissies, en dan gaan de mensen van die commissies het resultaat bediscussiëren in de groep. En in de groep wordt dan verder gediscussieerd tot men een standpunt heeft. En dat standpunt komt dan tot uiting. Of de standpunten, want heel vaak zitten er in die grote groepen ook mensen die een nationale delegatie hebben en als delegatie nog eens een standpunt innemen.

Maar dat is, denk ik, onder de Vlamingen niet het geval. En onder de Belgen al helemaal niet. Ik denk niet dat er enig overleg is, zelfs niet bij de socialisten of de liberalen, tussen de Franstalige en de Nederlandstalige Belgen afzonderlijk.

L. En is er tussen de Vlamingen een sterk contact? Wordt er samengewerkt?

Ja, zeer veel. Men waarschuwt elkaar ook. In verkiezingstijd houdt men elkaar wel eens in de gaten. En dan is men wel eens heimelijk tevreden als één van de Vlamingen meegestemd heeft met zijn groep, zonder te zien wat hij gestemd heeft. Want je moet natuurlijk die stemlijsten die dan tot stand komen in de groep goed nakijken of er niets van de Vlaamse belangen in geschaad wordt.

Maar meestal werken we ook samen en gaan we ook met mekaar samen amendementen indienen of afspreken om bondgenoten te winnen voor één of ander standpunt. Of onder elkaar eens checken. Heel uitzonderlijk worden we al eens geroepen door de Vlaamse regering. Maar ik denk niet door de Belgische regering, helemaal niet.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Ik denk dat je in het EP hoofdzakelijk twee soorten hebt.

De groep van parlementsleden die jong is en begint met een politiek mandaat. En die dus ervaring opgedaan heeft of aangetrokken is door het Europese project. Of misschien gewerkt heeft in de sfeer van internationale politiek en dan via een opvolging eens in het parlement komt. En dan daar een tijd doorbrengt om dan toch wel door te groeien naar nationale mandaten.

Een tweede groep is de groep van mensen die een hele carrière erop hebben zitten. En die dan met hun kennis van het politieke leven nog een aantal jaren gaan werken in de Europese politiek.

Die wisselwerking tussen jong en oud, tussen technocraten en empirische, pragmatische politici die het allemaal al meegemaakt hebben, dat is eigenlijk wel een leuke mix.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Ik heb mij altijd op de eerste plaats Vlaming in Europa gevoeld. Maar werkelijk zo dat ik van alle Europese vraagstukken altijd gezocht heb naar de implicaties ervan voor Vlaanderen. Maar andersom ook altijd: wat is een Vlaams probleem dat wij Europees moeten oplossen? Ik vind dat die band te weinig gelegd wordt en dat doordat de mensen zo vreemd staan.

Mijn eerste tussenkomst die ik gehouden heb in het EP ging over het nitraatgehalte in het drinkwater. Dus ik moest tussenkomen en ik ben begonnen met te zeggen: 'Ik kom uit een streek in Vlaanderen waar geen enkele drinkwaterput nog drinkbaar water bevat. Dus ik vind dat uw richtlijn...' Als je dus vertrouwt op de sector om dat nitraatgehalte naar beneden te halen, dan gaat dat nooit lukken.

Als Europese belangen botsen met Vlaamse belangen, wat vindt u dan het belangrijkste?

Europese belangen zijn nooit zomaar eenduidig Europese belangen. Als je bijvoorbeeld de havenrichtlijn bekijkt. Dan zie je daar dat de belangen van de verschillende groepen in de Antwerpse haven en in andere havens aanwezig zijn. En dan moet je dat afwegen.

Dé Europese belangen zijn altijd een soort consensus. De grootste gemene deler van allerlei belangen. En hét algemeen belang zal dan wel primeren. Het voordeel van het EP is dat als een klein, particulier belang door alle Vlamingen zou verdedigd worden zonder zich te bekommeren om de Europese context, dan zijn er heel veel parlementsleden om dat weg te wuiven. Dan kan je dat nog doen om een signaal te geven. Maar dan weet je nog dat het algemeen belang het uiteindelijk zal halen.

Maar iets anders is dat als je echt zware richtlijnen hebt, zoals de dienstenrichtlijn bijvoorbeeld. Waar je dus echt in de verschillende partijen en in de verschillende landen diverse standpunten hebt, dan is het heel spannend. Maar dat is ook heel leuk. Omdat je dus in het EP eigenlijk de mogelijkheid hebt om helemaal, zelfs in je eentje, heel het radarwerk mee in beweging te brengen. Als je maar goede afspraken maakt. Daarom is het nodig dat er mensen met ervaring zitten in het EP, omdat je dan politieke netwerken moet beheersen om de grote tandwielen te doen bewegen via het doen draaien van de kleine.

P. Denkt u dat het mogelijk is om zonder enige politieke ervaring goed te functioneren in het EP?

Ik zie dat niet zitten. Maar ik denk dat mensen die ervaring hebben op een bepaald terrein misschien wel via de commissies iets kunnen doen. Die zullen dan wel in bepaalde commissies, als ze een verslag kunnen maken, iets kunnen doen. Ik denk aan Luckas Vander Taelen, die dan alles gedaan heeft om iets over film te kunnen doen, en daarna dan filmintendant geworden is. Dus ja, dat is dan wel iets dat in hun loopbaan en in hun carrière dienstig is. En dat kan ook wel iets

bijbrengen aan het EP, omdat die mensen nu eenmaal over sommige onderwerpen meer weten dan anderen.

Maar algemeen denk ik dat je dan meer tijd nodig hebt om je in te werken. En sommigen zullen dat goed doen. Maar ik herinner bij bijvoorbeeld die groene bergklimmer (*Reinhold Messner, Italië*) die in onze groep zat voor de groenen. Die man was wereldberoemd en schatrijk, maar ik weet niet wat hij ooit in het EP betekend heeft.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst?

Ja, je moet stemmen halen. Daar gaat men tegenwoordig heel ver voor. Dan is de populariteit belangrijker dan de deskundigheid. Helaas.

N. Heeft de partij een grote invloed op wat er gebeurt in het EP? Volgen zij, of controleren zij, wat hun leden daar doen?

Neen. Zij hebben veel te weinig belangstelling.

Wie in het EP zit, heeft daardoor eigenlijk een grote mate van vrijheid. Dat is het positieve. De partij kijkt niet altijd over je schouder mee. En wanneer ze iets moeten weten van wat in het EP, omdat er een richtlijn is die ze dan toch moeten gaan toepassen, dan ben je natuurlijk de eerste persoon die aangesproken wordt om daar je visie over te geven. Dat is eigenlijk een leuke positie. Ik zou het iedereen aanbevelen.

Maar voor de lijsten te maken zijn de partijen oppermachtig.

Had u na uw legislatuur 1999-2004 nog zin om uw mandaat in het EP voort te zetten?

Absoluut. Ja, dan had ik de smaak pas te pakken.

Dus het was door de partij, die u geen hoge plaats op de lijst had gegeven, dat u niet meer verkozen bent geraakt?

De eerste keer was ik nog verkozen. Dan was ik verkozen omdat we twee zetels hadden.

Maar de tweede keer was dat in het kader van het kartel. De lijsten van kartels maken, dat is een heel gecompliceerde bezigheid. Dan spelen er allerlei overwegingen en nationale belangen mee. En dan speelt de kartelpartner ook een grote rol in de manier waarop je een plaats krijgt toebedeeld of niet.

En ja, de partij vond – ik was toen al 63 – dat het wel tijd was om op te stappen. Maar ik had liever nog verkozen geweest omdat ik vond dat er iemand van ons, van Spirit, in het EP moest zetelen. Dat mijn werk dat ik gedaan had als voorzitter van de EVA-groep en ondervoorzitter binnen de groep van De Groenen/EVA, dat dat werk moest verder gezet worden. Ik vond dat ik dat niet in de steek kon laten. En ik zag niemand in de opvolging om dat dan te doen.

Ik had liever gezorgd dat men in de partij onderhandeld had voor een verkiesbare plaats, zodanig dat ik na twee jaar kon weggaan met een gerust gemoed. Als een jonge persoon, een opvolger, voldoende is voorbereid en onmiddellijk al die zaken kan overnemen.

Ik heb mij daar wel wat ontgoocheld over gevoeld. Maar je kan je leven ook niet in bitterheid slijten. Dat brengt ook niet veel op. Daar heb je zelf het meeste last van.

V. Lijkt het u beter als de Europese verkiezingen op Europees niveau werden gehouden, zodat de parlementsleden minder rekening zouden moeten houden met hun eigen, nationale, achterban?

Ik heb daar geen eenduidig antwoord op. Ik denk dat de nationale politici dichter bij de mensen staan. En dat Europese parlementsleden die op Europees niveau verkozen moeten worden, een beetje in het luchtledige gaan. Ten tweede zou het wel eens kunnen dat je dan alleen maar hele rijke, hele populaire politici krijgt van grote landen. Die zouden dan omhoog komen. Wie zou er nu verkozen worden? Van de mensen die ik zo in Europa zie. Als ik de Jean-Luc Dehaene-generatie en de Chiracs en Berlusconi's niet meereken, dan zijn het toch de oude bekenden die het best zouden scoren op zo een Europese lijst.

Dat zou goed zijn bijvoorbeeld voor de groenen, als ze iemand hebben, die ze nu wel hebben, van het formaat van onze vriend Danny Cohn-Bendit. Die wel een Europese beroemdheid is. En zij kunnen zowat overal stemmen sprokkelen. Dus zo kan een kleine partij toch Europees aan bod komen.

Maar neem onze Europese Vrije Alliantie: de Catalanen, de Schotten – de Scottish National Party –, de Welsh. Die zijn in hun deel sterk en groot en machtig, maar Europees gezien betekenen zij niets.

En als men een Europese lijst zou maken, zou al die regionale diversiteit op slag verdwijnen. De Vlamingen zouden daar ook onder lijden.

Dus ik ben niet zo voor die heel grote kiesomschrijvingen, omdat dat te gemakkelijk is voor partijen en kapitaalcrachten om dat te manipuleren. Maar langs de andere kant was ik er ook niet tegen dat er zo een beperkte groep van een aantal mensen Europees zouden meespelen. Ik zou het veel liever zo zien dat bijvoorbeeld een Europese Commissie rechtstreeks zou verkozen zijn. Of een Europese Raadsvoorzitter. Maar zolang de instellingen niet hervormd zijn... We krijgen *ocharme* de grondwet nog niet gestemd, terwijl daar eigenlijk niets revolutionairs instond.

Q. Hoe actief zijn de Vlaamse Europarlementsleden over het algemeen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op had?

Ik denk dat je dat gemakkelijker zelf kan bekijken, want ik heb daar maar een impressie van. Ik denk dat over het algemeen de Vlamingen meer werken dan de Denen, maar ik zeg niet dat dat uit luiheid. Maar wegens het belang dat gehecht wordt aan het EP, wegens de nabijheid, wegens de mogelijkheid om je eigen nationale politiek te kunnen verder zetten, en wegens het feit dat wij eigenlijk wel gewoon zijn om altijd veel te doen.

R. Door de bevolking wordt het EP nog altijd als een goed betaald mandaat gezien. Maar wat is de invloed daarvan op het soort politici dat verkozen wordt?

Het EP is zeker beter betaald dan het nationale. Daar is geen twijfel aan. Maar het is eigenlijk veel zwaarder. Voor ons in Vlaanderen is het nog te doen omdat het zo dicht bij huis is. Wij zijn tenslotte maar één week in Straatsburg. Maar het is heel, heel belastend. Het is zo interessant dat – ook al kijkt er niemand mee over je schouder – je wilt zoveel doen en er is zoveel te doen. Omdat het gewoon te interessant is om op je *luie krent* te gaan zitten.

Voor mensen die van ver moeten komen is er veel over en weer geloop. Zij zitten de helft van de tijd in vliegtuigen en op vliegvelden, met alle complicaties van dien als er eens een vlucht afgelast wordt. Zij doen het meestal toch niet zoveel jaren. Behalve diegenen die de nationale politiek opgegeven hebben en die zich hier vrolijk nestelen in Brussel. En die hier perfect hun zin doen en leven als een ex-pat en hier hun carrière doorbrengen. En zij leven riant.

Denkt u dat de bezoldiging meespeelt voor veel Europarlementsleden?

Neen. Maar ik ken wel een paar Denen waar dat voor geldt. Toch minstens één.

Een naam?

Bonde.

Daar heb ik onlangs nog contact mee gehad. Hij weigerde een interview, wat zeer spijtig is voor mijn onderzoek. De Denen zijn over het algemeen weinig bereidwillig.

Je moet hem opbellen. Je moet hem zeggen: Nelly Maes heeft je vernoemd.

Want hij is dus wel zeer actief. Maar als euroscepticus. Ik vind dat hij, op zijn manier, eigenlijk wel goed van Europa profiteert.

Maar hij is een spraakmakend parlamentslid. Je moet hem zeggen: Nelly Maes heeft over je gesproken, mag ik nu echt niet uw kant van het verhaal eens horen? Misschien doet hij het wel.

Je mag hem met mijn groeten bellen.

Dat zal ik zeker doen. Er zijn namelijk nog maar vijf Deense Europarlementsleden uit de vorige legislatuur die nog steeds in het EP zetelen...

Met wie ik ook heel goede contacten had, was met Frahm. Dat is een heel leuk iemand.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich kandidaat willen stellen voor het EP? Of willen men nog steeds liever in het Vlaams of nationaal parlement zetelen?

Ik weet het zo niet. Ik denk dat er wel meer zijn die het zouden willen, maar er zijn wat overwegingen van allerlei aard. En er zijn maar weinig uitverkorenen uiteindelijk. Ik denk toch dat er meer kandidaten zijn. Maar natuurlijk, als men tegelijkertijd vraagt dat men zoveel stemmen heeft, dan wordt het wel moeilijk.

Ik kan er moeilijk op antwoorden. Ik kan me niet voorstellen dat ze niet staan te springen om kandidaat te zijn.

Voor sommige politici is het Vlaams parlement ook veel concreter en dichter bij de mensen... Meer media-aandacht...

Absoluut.

Dan houden we het daarbij. Bedankt voor het gesprek.

7. INTERVIEW MIET SMET (22.03.2007)

A. Hoe ben u in het EP terecht gekomen? Waarom koos u voor het EP, na minister en parlamentslid in eigen land te zijn geweest? Was het een doelbewuste keuze of was het een alternatief voor een nationaal mandaat?

Om twee redenen. De eerste reden is dat, als je bijna 15 jaar minister geweest bent, je op een moment staat in je leven dat je een andere richting aan je politieke carrière moet geven. Dan is de vraag: welke richting? Zoveel mogelijkheden in een politieke carrière zijn er niet. Dus je hebt de drie parlementen, en je hebt de regering. En het EP, van de drie parlementen, is het interessantste. Dus vandaar mijn keuze voor het EP.

De twee redenen. Als je minister en staatssecretaris geweest bent, ben je meestal, niet altijd, lid van de Europese ministerraad. Ik kende Europa dus goed. Ik was zelfs voordien al met Europa bezig want ik was toen voorzitter van de commissie Vrouwenraad bij het ministerie van arbeid en tewerkstelling. En er bestond toen op Europees vlak een soort consultatieve commissie rond de vrouwen, in de periode dat de eerste richtlijn rond de vrouwen gemaakt werd. Dus ik zat toen al in een soort lobby-netwerk rond Europa.

Dus het meest interessante dat ik meegemaakt heb als minister was Europa. De samenwerking op Europees vlak was het meest interessante. Dus om die twee redenen: om de reden van carrièreverloop en om de reden dat Europa, vind ik, het meest interessante is van de drie parlementen.

B. Had u als Europees parlamentslid het gevoel dat u uw mandaat voor lange tijd zou uitoefenen of was het oorspronkelijk voor één legislatuur bedoeld?

Daar heb ik in het begin niet aan gedacht. Je gaat daar naar toe voor vijf jaar, en dan zie je verder.

En waarom heeft u ervoor gekozen om daarna naar het Vlaams parlement te gaan?

Ik heb daar niet voor gekozen, de partij heeft mij dat gevraagd. Maar ik ga het anders uitdrukken. Het EP is zeer tijdsinnemend. En ik ben niet meer zo jong, voor mij was het finaal geen slechte overstap. Dat neemt niet weg dat het EP interessanter is. Maar op een bepaald moment in je leven kies je voor iets rustiger. Dat is het uiteindelijk.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Zoals u het stelt, vertrek je van het idee dat de nationale groepen invloed hebben. Je vertrekt van een territoriale samenwerking, t.t.z. de Denen, de Belgen... Volgens mij heeft dat niet veel invloed. Het heeft alleen invloed voor de zeer grote staten. Ik heb in mijn fractie ondervonden, en niet alleen in mijn fractie, ook in de andere grote fracties, dat, bijvoorbeeld de Duitsers, die een zeer grote groep zijn, en ook de Engelsen een groot overwicht hebben. Dan mag je als Deen of als Belg een andere opinie hebben binnen je groep, de kleine landen binnen de toen 15 lidstaten, nu 27, hebben een heel beperkt aantal parlementairen. En je vergadert per groep, niet per land. In mijn groep zitten misschien vijf Belgen op alle EVP-leden, dat zijn er meer dan 200. Je moet er de relativiteit van inzien.

Als je zegt: hebben de Denen veel invloed, of hebben de Belgen veel invloed: dat is zeer relatief.

Dus als persoon kan je niet veel invloed uitoefenen op het geheel. Je moet binnen je groep proberen invloed te verwerven?

Je functioneert binnen je groep, maar je hebt binnen je groep een veel grotere vrijheid dan binnen een groep in het nationale of het Vlaamse parlement. Omdat het nationale en het Vlaams parlement gebonden zijn aan een regering, en op Europees vlak is dat niet het geval. Dus je zit niet in een situatie van meerderheid en minderheid. Dat wil zeggen dat je binnen je groep een veel grotere vrijheid hebt, maar die vrijheid bestaat er niet in dat je je groep meetrekt in een totaal andere richting. De vrijheid bestaat erin dat je anders stemt dan je groep. Wat ik regelmatig gedaan heb.

De Denen coördineren veel sterker. Ook met hun nationaal parlement.

D. Zou er voor u een verschil in aantrekkingskracht zijn als het EP zich verder dan Brussel zou bevinden, zodat u zou moeten verhuizen?

Je krijgt misschien een ander type van geïnteresseerden. Maar Europa is zeer interessant en Europa betaalt goed, dat moet je ook in rekening brengen. Want al die types die vanuit Denemarken of vanuit Tsjechië komen, zijn allemaal zeer zwaar betaald.

R. Verdienen ze niet evenveel als in hun nationaal parlement?

Maar nee. Er zijn zeer veel supplementen. Laat ons zeggen dat het het dubbel is. En je moet rekenen voor een Tsjech die naar hier komt, en als regel heeft dat ze betaald worden zoals het nationaal parlement. Wel, hetgeen ze daar bovenop krijgen, ik denk dat dat het vijfde is. Dat is natuurlijk een zeer praktische overweging, maar er worden voldoende compensaties gegeven om te verhuizen. Want de meesten kopen een appartement hier in Brussel, en als ze geen parlementair meer zijn, verhuren ze het. Ik heb niet de indruk dat het feit van naar een ander land te moeten gaan een hinderpaal is. Ik denk dat de goede betaling het meer dan vergoedt, plus de interesse van het werk ook. Plus het internationale gezelschap.

G. Denkt u dat het mogelijk is een Europees, nationaal (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokaal politiek mandaat te combineren? Heeft een cumul een gunstige of nefaste invloed op de prestaties in het Europees parlement?

Je kan dat misschien in België doen, maar anders valt dat niet te combineren.

Partijvoorzitterschap is zeker niet te combineren. Ik denk niet dat het veel gebeurt. Misschien in landen met een systeem waar de partijvoorzitter veel minder te zeggen heeft. In andere landen is het dikwijls de fractievoorzitter van het nationaal parlement die eigenlijk de leiding van de partij heeft, en niet de partijvoorzitter. Bij ons zie ik het niet mogelijk.

En lokale mandaten?

Dat kan je misschien in België doen, omdat je in België elke avond naar huis kan gaan. Maar in het buitenland kan je dat niet doen.

W. Wat is het gevolg geweest van de tussentijdse opvolgingen tijdens de vorige legislatuur? Wat vindt u ervan dat Europarlementsleden vaak vervangen worden na nationale of regionale verkiezingen? Zijn ze doorgaans in staat het werk snel op te pikken of is het moeilijk om nieuwe contacten te leggen en een eigen reputatie te verwerven?

Je moet je opnieuw inwerken. Maar dat is op nationaal vlak en op regionaal vlak ook hetzelfde. Iemand die binnenkomt moet zich altijd opnieuw inwerken. Ik denk dat het voor Europa langer duurt dan voor België en Vlaanderen omdat de Europese dimensie veel complexer en veel breder is. Dus het zal langer duren, maar iedereen die nieuw start moet zich inwerken.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

De meesten komen uit de politiek. De meesten hebben al een nationaal mandaat achter de rug. Niet allemaal, maar de meesten wel.

U. Er zijn natuurlijk ook de jonge politici en de fin-de-carrières.

Er zijn niet veel jonge personen. Er zijn er een aantal, maar dat is heel beperkt. En diegenen die dat als eerste mandaat nemen, die zitten daar om finaal terug naar het nationale te gaan. Dat is mijn ervaring daarin. Maar er zijn niet veel jongen, toch niet in de vijf jaar dat ik daar gezeten heb. Ik zie een aantal jongen voor mij, maar dat is een beperkt aantal.

E. Dus zij willen vooral ervaring opdoen om daarna een nationaal mandaat te verwerven?

Sommigen toch, ja. Je kan dat niet veralgemenen. Maar ik denk niet dat een vrouw van 28 jaar die in het EP terecht komt, gaat zeggen: ik zit hier tot mijn 60 jaar. Dan kunnen ze geen enkel leven meer opbouwen in hun land van oorsprong.

En wat denkt u over de fin-de-carrières, die na een lange politieke carrière in het EP gaan zetelen, zonder daarna nog een ander mandaat op te nemen? Hoe actief zijn zij?

Zeer actief. Het is niet zo dat zij daar vegeteren, ze zijn zeer actief.

Er is een dominantie van ouderen in het EP. Als je kijkt naar de voorzitters van de commissies enzovoort, dat zijn geen zeer jonge mensen. En dat kan ook niet, want de Europese politiek is veel te complex. Dat vergt ook enige tijd voor je die kent, en nog meer tijd om er enige invloed op uit te oefenen. Dus je krijgt nooit zeer jonge mensen. Het zou ook niet goed zijn trouwens, want ze hebben veel te weinig ervaring.

Ik zie wel dat die ouderen daar zeer hard in werken. Dat is toch mijn ervaring, die ik rond mij gezien heb.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Hoe kan je het democratisch deficit voor een stuk oplossen?

Ik ga ten eerste zeggen dat je alle parlementen moet relativiseren, van om het even welk niveau. Zeker op Europees vlak, maar ook op Belgisch en Vlaams vlak. Omdat er heel veel wordt samengewerkt, zeker op Europees vlak, met lobbygroepen. En omdat een voorstel indienen door de Europese Commissie, die de enige gemachtigde is om voorstellen te maken, de parlementairen zijn dat niet, zo complex is. Ze moeten rekening houden met de opinies van 27 landen, de opinies van, laat ons nemen, de economische sector waarrond ze een voorstel indienen, rekening houden met de sociale en milieu-aspecten daarvan... Er is in alle eerlijkheid geen enkele parlementair die dat kan. Geen enkele. Omdat je een hele studiedienst, een hele informatiedienst, een hele negotiatiedienst achter je moet hebben om een valabel, accepteerbaar, gedragen voorstel te kunnen neerleggen. Dus dat het in het parlement terechtkomt.

Het parlement kan dat amenderen. Het parlement heeft vrij veel macht, vind ik, op Europees vlak. Maar dan is het basiswerk voorbij. Dat doet de Commissie. De parlementairen kunnen dat niet. Zijn kunnen wel een inbreng doen vanuit hun contacten met hun publieke opinie, met hun nationaal parlement, hun nationale lidstaat, hun fractie enzovoort.

Hoe kan je de band met de bevolking verstevigen? Door een aantal zaken.

Ten eerste door Europa niet meer als de boeman voor te stellen, wat veel nationale regeringen doen om zich weg te steken achter Europa. Dat is één manier.

Ten tweede door zoveel mogelijk burgers in contact te brengen met Europa. Ik heb daar enorm veel werk rond gedaan. Ik heb misschien 500 groepen gehad in die periode. Ik denk dat ik diegene geweest ben die er het meeste had. En die die groepen ook het meeste zelf organiseerde.

Ten derde door een pers te creëren die aandacht heeft voor Europa. Er staan praktisch geen artikels in de pers. Europa maakt wetten, maar voor er ooit iets in de pers komt, is de wet al lang gestemd. Of hij komt er gewoon niet in. Er zijn ook kranten die daar geen enkel artikel over schrijven. Idem voor televisie en voor radio. Dus heel de mediadekking van wat er gebeurt in Europa is uiterst beperkt in België. De Standaard doet wat, De Tijd doet wat, maar daarmee is het gezegd in Vlaanderen. Dat is dus bijna onbestaande. Hoe wil je dan dat er interesse of kennis over Europa groeit bij de bevolking? Heel moeilijk. En wat ik geef is waarschijnlijk nog veel te weinig. Voor je een Europees gevoel kan creëren bij de mensen... Misschien heeft de euro een stuk Europees gevoel meegebracht. En als je met jonge mensen spreekt, dan spreken ze over het Erasmus-programma. Ze kunnen reizen overal, maar dat zijn details uiteindelijk. Dat is goed, maar dat zijn details. Het Europees gevoel aankweken of laten groeien bij de bevolking, zodanig dat er een band bestaat met Europa, daar zijn we nog ver van af. Ik denk dat de euro, wat toch een grondige evolutie is geweest, dat voor een stuk meegebracht heeft.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren (zoals wetgeving, gebeurtenissen enz.) en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Uiteraard heeft dat een invloed. Een invloed op de houding en op de opinie van de mensen. Een groot stuk van de Engelsen, ze reageren anders op bepaalde zaken dan de Belgen of de Duitsers bijvoorbeeld. Dus daaraan merk je dat.

Maar het zijn politici. Ze brengen hun politieke opinie binnen, en die politieke opinie wordt voor een stuk gevormd door hun nationale cultuur. Dat is het enige.

Voor de rest zijn er enorm veel culturele manifestaties van al die lidstaten in dat EP, maar dat is meer de folklore en de culturele ambiance dan iets anders. Maar als je vraagt: in hoeverre heeft dat politieke invloed? Dat heeft politieke invloed omdat iemand die vanuit Griekenland naar Brussel komt, gevormd is door zijn Grieks verleden en zijn Griekse omgeving, cultuur inbegrepen.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre voelde u zich Europees volksvertegenwoordiger? Of eerder een Belgische of Vlaamse vertegenwoordiger in Europa?

Europees, ik voelde mij Europees. Maar met mijn achtergrond uit Vlaanderen en België, want die kan je niet uitschakelen. Maar ik heb vijf jaar, en ook voordien als minister, geweten dat Europa de belangrijkste politieke uitdaging van onze tijd is. Ik heb dat altijd geweten. En ik vond dat dus ook heel belangrijk.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsleden? Waren er goede contacten of kon men eerder spreken van competitie? In hoeverre is er partijoverschrijdend overleg?

Nee, er werd vooral binnen de politieke groepen gewerkt. Dat wil niet zeggen dat je nooit samenkomt. Het was een goede verstandhouding. En bijvoorbeeld voor het havendossier werd er al eens gezegd: Hoe gaan jullie dat oplossen? Voor vrouwenproblemen wordt er ook al eens overlegd. Maar om nu te zeggen dat er permanent overleg is, nee.

M. Hoe waren de relaties met de parlementsleden uit de andere lidstaten? Waren er veel contacten buiten de politieke fracties?

Het overleg gebeurt binnen je fractie. Maar natuurlijk, als je nu samen in de sociale commissie zit, groeit er een band met diegenen die min of meer like-minded zijn. Het verschil is vaak groter tussen de parlementair van de sociale commissie van een bepaalde fractie en een parlementair van de economische commissie, dan tussen twee parlementairen van de sociale commissie van verschillende fracties. Omdat je daar in een commissie met de geïnteresseerden zit voor dat domein. En ik zat in de sociale commissie, dat wil zeggen arbeid, sociale zekerheid enzovoort, en ik voelde mij erg verwant met de mensen van andere partijen die daar zaten, vooral dan met de socialisten.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijke plaatsen op de Europese lijst?

Stemmen halen. Vooral stemmen halen. Want je moet opkomen voor heel Vlaanderen. Het systeem is zo dat je in heel Vlaanderen stemmen moet kunnen halen. Dus dat is van groot belang.

Als je mij nu vraagt: Is een Europese ervaring van groot belang? Gedeeltelijk. Niet volledig.

P. Vindt u persoonlijk politieke ervaring belangrijk om in het EP te zetelen?

Anders kan je er niet veel doen. Of anders duurt het zeer lang of ben je bezig met de franjes. Of anders vind je jezelf waarschijnlijk zeer belangrijk, maar om daar echt invloed uit te oefenen, om een richting te kunnen geven, dat is niet gemakkelijk.

Ik had binnen mijn fractie een aparte groep opgericht, milieu-progressief, en wij stemden anders dan in fractie. En wij hebben heel vaak het doen kantelen. Dus in die zin oefen je invloed uit. Omdat je een groep van gelijkgezinden binnen je eigen fractie samenbrengt.

X. Zijn er binnen de Belgische, of Vlaamse, politieke partijen veel kandidaten voor de Europese lijst? Wordt er een gevecht voor gevoerd?

Een echt gevecht wordt er niet gevoerd. Maar er zijn wel een aantal mensen die heel hun leven dromen van in het EP te komen. Dat zijn er een beperkt aantal. En die er eigenlijk nooit in slagen. Omdat men denkt: Ze gaan geen stemmen halen... Maar je hebt er dus een aantal die echt geporteerd zijn voor Europa en bezig zijn voor Europa, maar die er nooit in slagen van in het parlement te geraken. En je hebt er anderen die misschien nooit gedacht hebben om in dat EP te geraken, en die toch op een lijst geraken. Omdat men zegt: We hebben een stemmentrekker nodig daar of daar, en die personen willen dat doen. En dat is een verstandige politiker enzovoort. Maar om nu te zeggen dat er een groot gevecht gevoerd wordt, nee.

Ok, hartelijk bedankt voor het interview.

8. INTERVIEW PATSY SÖRENSEN (22.03.2007)

A. Hoe ben u in het EP terecht gekomen? Was het een doelbewuste keuze of ben je erin gerold?

De interesse is al heel oud. Het is ooit gekomen door Marijke Van Hemeldonck, die mij dat had voorgesteld in, ik denk, 1993. Of ik geen interesse had om in het EP te gaan zitten. Ik vond dat toen heel ver weg van mijn bed, want ik was vooral bezig met lokale problemen, in de microkosmos van een wijk. Dus de verhouding was totaal anders. En dan dacht ik dat dat nooit een haalbare kaart is,

omdat ik niet echt een politica ben, zoals men doorsnee trouw partijgebonden is. Ik was actief in de toenmalige socialistische partij.

Dan is dat allemaal blijven liggen tot op een zeker moment. Ik zat toen in het schepencollege hier en had toen al wel wat problemen met lokale criminelen, ik zal het zo zeggen, of internationale criminelen. En toen had men mij de vraag gesteld voor verschillende redenen of ik niet wilde opkomen voor het EP.

Aanvankelijk kwamen de Groenen dat vragen. Ze zijn bij mij thuis geweest en hebben gevraagd of ik dat niet zag zitten. Ik vond dat toen een blijk van: Ze willen mij hier weg hebben. Dat was mijn eerste idee. Dan natuurlijk wist ik dat waar ik mee bezig was alleen maar op internationaal vlak kon gebeuren. Dus het EP is wel belangrijk.

Dan heeft men de vraag herhaald, en vermits ik die periode al zoveel problemen had dat ik weg moest uit Antwerpen, heb ik dan ook die kans gegrepen. Dan dacht ik: Ok, ik ga dat dan ook doen, ik ga er dan ook voor gaan.

En toen bent u van de socialistische partij naar de groene partij gegaan?

Nee, dat was al langer. Ik ben uit de socialistische partij gegaan in 1994. Ik heb een beweging gehad voor sociale vernieuwing en ik heb dus als onafhankelijke op hun lijst gestaan voor de Europese verkiezingen.

Ik had toen een voorstel gedaan om mij op de kop te zetten. Er kwam toen een stemming en ik heb het toen gehaald. Maar dat was niet zo evident. Ze stelden mij wel voor, maar dan moest iedereen daar ook mee instemmen. Wat niet evident was, want ik was echt geen groene. En zo ben ik eigenlijk dan toch in het EP terechtgekomen.

B. Had u als Europees parlements lid het gevoel dat u uw mandaat voor lange tijd zou uitoefenen of was het bedoeld voor één legislatuur?

Ik heb nooit een planning gemaakt op lange termijn. In politiek kan je volgens mij, spijtig genoeg, geen carrièreplanning maken. Dus ik dacht: Als ik nu kan doen wat ik wil doen op die legislatuur, ben ik al heel tevreden. Omdat ik ook wist dat ik geen grote partij achter mij had. Ik zit in een kleine, relatief onbekende beweging, dus heb geen draagvlak om er verder in te groeien. Want dan moet je verankerd zijn in de partij of toch op één of andere manier een rol voor hen spelen. En vermits ik dat niet heb, ook niet bij de groenen, wist ik dat het eigenlijk maar van korte duur was. Dus ik heb alles op alles gezet om in die vijf jaar te doen wat ik wou doen.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Dat is een interessante vraag omdat we dat vaak hebben gezien. De anti-Europeanen die zitten daar. Dat wij dachten: Wat komen zij hier doen? Blijf dan weg en stuur mensen die wel geïnteresseerd zijn om te werken aan Europa. Ik denk dat dat voor de Denen geen goede zaak is. Omdat vooral ook Europa gebaseerd is voor de economische uitbouw, om stabiliteit te kunnen creëren, maar ook in het kader van de vrede. Als je dan zit met elementen in heel die structuur die zo anti zijn en zich niet willen integreren, terwijl ze er toch in zitten, vind ik dat een onecht gebeuren.

Dus u denkt dat men beter Denen zou sturen uit de pro-Europese partijen?

Ja. Ze mogen nog kritisch zijn. Maar ik vind het toch nogal vals. Ik heb ze vaak meegemaakt in het debat. Natuurlijk heel veel mensen die er zitten in het EP spreken enkel voor hun land en begrijpen het Europese gedachtegoed niet. Want je zit daar als Europeaan. Je zit daar natuurlijk om je eigen zaken te laten zien, van: hoe doen wij dat. Maar het is typisch Europees dat iedereen zijn steentje bijdraagt in heel dat geheel. Wij zijn niet zoals Amerika. Wij hebben een totaal andere visie. Wij zijn Europa en de eigenheid is van al die landen om op een constructieve manier te werken. Maar zij zijn vaak niet constructief maar eerder destructief.

D. Zou er voor u een verschil in aantrekkingskracht zijn als het EP zich verder dan Brussel zou bevinden, zodat u zou moeten verhuizen?

Afstanden spelen niet zo een grote rol voor mij.

Maar als je beslist om aan de andere kant van Europa te gaan wonen, heeft dat onvermijdelijk een invloed op je sociaal en persoonlijk leven.

Dat is correct. Ik heb wel gezien wat voor een sociale impact dat heeft op je leven, wanneer je altijd moet verhuizen. Ik heb dat gezien bij mijn collega's. De eenzaamheid van mijn collega's soms, het

ontbreken van familie ver weg. Drama's die ze meemaken. Vlug naar huis gaan. Veel tijd verliezen onderweg.

Bij ons is dat natuurlijk zeer dichtbij. Je kent heel die structuur. Heel veel van die mensen die hier werken, wonen ook in België ondertussen van de Commissie. Dat is natuurlijk in ons voordeel. En ons voordeel dat we zo wat in het midden zitten, en heel die structuur om ons heen is, denk ik, dat we minder tijd verliezen om te reizen. Maar anderzijds denk ik dat, als het EP nu in een ander land had gelegen, ik het ook boeiend zou gevonden hebben. Want dan kom je daar tussenin.

Ik ben misschien een uitzondering. Ik heb in 80 landen gewerkt. Ik vind het heel moeilijk om dat voor anderen in te schatten. Het is ook allemaal korte termijn. De meesten kwamen 3,5 à 4 dagen en zijn terug weg. Maar ik denk dat het zeer vermoeiend moet zijn voor de politici van andere landen. Ik heb er ook veel gezien die niet veel deden.

E. Zag u uw mandaat als Europees parlements lid als een stap naar een verdere politieke carrière of was het eerder een doel op zich?

Voor mij was dat mijn droom. Dat was voor mij heel belangrijk omdat ik toch met een materie bezig was die grensoverschrijdend was. Dan kon ik daar eindelijk aan werken.

Natuurlijk, ik zit niet in een politieke partij gebed. Moest ik in een partij zitten, zou ik misschien denken: de volgende stap is minister zijn, of staatssecretaris...

U. Wat vindt u van politici die naar het EP komen als compensatie voor een niet-behaald mandaat in een ander parlement?

Dat vind ik niet correct. Het EP heeft een eigenheid. Je kan het niet vergelijken met het Vlaams parlement. Het is veel globaler, veel internationaler en Europeser. Het is veel harder werken volgens mij. Ondanks dat je niet zo dicht soms bij de burgers zit, maar aan de andere kant wel dicht. Je krijgt veel meer input.

W. Wat was het gevolg van de tussentijdse opvolging tijdens de vorige legislatuur door nationale of Vlaamse verkiezingen?

Ik heb dat gezien. Er zijn heel veel mensen gegaan en gekomen in de loop van die jaren. Ik denk dat het heel moeilijk is als je in een legislatuur begint en dan middenin, na twee jaar, weggaat of binnenkomt. Als je vertrekt naar iets anders, of erin komt. Voor je dat allemaal begrijpt, wat het inhoudt, is het al voorbij. Volgens mij verlies je heel veel tijd. Ik zie dat nu, met de mensen die nu komen, de nieuwkomers van de niet-Europese landen, dat het moeilijk is om zich te integreren. Ze brengen hun eigenheid mee en bekijken het volledig vanuit hun oogpunt maar kijken niet breder.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsliden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

De twee. Ik was versteld dat er veel waren die kwamen uit de welzijnswereld, uit de mediawereld... Die eigenlijk een totaal andere achtergrond hadden dan een politieke achtergrond en die daar zaten. Sommigen zijn er gebleven en sommigen zijn er weggegaan. Maar zij kwamen vanuit een andere invalshoek, niet vanuit de politiek.

P. Vindt u het belangrijk dat een kandidaat beschikt over relevante politieke ervaring om in het EP te kunnen functioneren?

Ja. Het is altijd goed om dat mee te nemen. Maar langs de andere kant kan je dat niet vergelijken met een nationaal parlement. In Europa heb je andere vaardigheden nodig.

Dus het is mogelijk om als niet-politicus nuttig werk te leveren in het EP?

Ja, dat vind ik wel.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Ik heb dat gezien rond de Conventie, en de informatie rond die Conventie. Frankrijk heb ik bijvoorbeeld van dichtbij meegemaakt. Dat de mensen daar tot in het kleinste dorp geïnformeerd zijn geworden over de Conventie. Er zijn gespreksgroepen geweest, men heeft heel veel mensen proberen te bereiken. Ze waren er heel hard mee bezig. Ik denk dat men hier minder belangstelling heeft voor het Europese omdat men er vanuit zijn eigen bezigheden minder mee verbonden is. Als je een landbouwer bent, dan wel. Ik denk dat onze boeren er meer mee te maken zullen hebben dan hier een stadsmens. Als ik dat zie in Frankrijk, de wijnboeren hebben er rechtstreeks mee te maken,

met die regelgeving. Ik denk onze brouwers ook. Ik denk de visvangst ook. Dus mensen die met agricultuur bezig zijn, die voelen dat en weten hoe belangrijk het is. Ik heb toch gemerkt in veel van die internationale gesprekken dat men het Europese belangrijker vond dan het landelijke.

Ik heb het ook in de Balkan meegemaakt, dat men er zo veel belangstelling aan hecht, aan dat Europees gegeven. Als ik hier iets probeerde uit te leggen en zei dat ik van het EP was, dan vond men dat te ver van zijn bed. Terwijl dat als ik in een ander land was, in Albanië of noem maar op, dat men op de eerste rij stond om te luisteren en om te proberen feedback te geven. Omdat ze daar ook veel hoop op stelden natuurlijk, in Europa, voor allerlei redenen.

Je merkt wel, ook veel vrouwenbewegingen internationaal hadden veel belangstelling voor het Europese, en in België te weinig. De gewone vrouwenbewegingen. Dat is allemaal te ver weg.

Beschouwen we het Europese niveau als te vanzelfsprekend?

We zijn veel meer lokaal. Ik vind dat men hier veel te veel naar de eigen navel kijkt. Omdat we het goed hebben.

Terwijl we toch pro-Europa gezind zijn...

Ja, dat is het rare. België is één van de grondleggers van Europa. Maar toch is er weinig interesse.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren (zoals wetgeving, gebeurtenissen enz.) en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid.

Er zijn verschillende politieke culturen. Dat uit zich op allerlei manieren. Ik heb het meegemaakt dat de Oost-Duitsers, toen zij bij ons bijkwamen, dat zij bijvoorbeeld documenten versnipperden in kleine snippers zodat niemand het kon lezen. Dus dat zij het niet vertrouwden dat iemand dat zou kunnen lezen, zo een wantrouw.

De Grieken hebben een eigen cultuur. Ze begonnen te schelden onder elkaar, zodanig dat niemand nog kon volgen. Ze waren zeer cru en hun nationale politiek drong daar soms ook wel door.

De cultuur van de Belgen, wij waren heel kort, gevat altijd in onze tussenkomsten. Bij een Spanjaard, de minuut was al om en hij moest het nog zeggen. Heel veel theatraliteit. Je moest je aanpassen aan de begrenzing van het woord, de tijd...

Ik denk wel dat we in Europa allemaal de cultuur hadden om te luisteren naar elkaar. Door de vertalingen moest dat. Dat vond ik een ongelofelijk voordeel. Dat men eigenlijk over de grenzen heen, over de partijgrenzen heen, toch samen probeerde te werken. Dat schepte toch een band tussen mensen, ook al waren ze van een andere cultuur. Maar soms kwam dat chauvinisme er als een bom uit. Maar je merkte wel dat er toch een zekere leergierigheid was naar elkaar toe om te zien hoe men functioneerde.

Dus ondanks de verschillende culturen slagen de parlementsleden er toch in goed samen te werken?

Toen ik er zat, die vijf jaar, waren zeer verrijkend qua bestuiving naar elkaar toe. Die waren heel leerrijk. In de materies waar ik mee bezig was, was er toch wel een samenhang van mensen. Dat botste, maar je kon communiceren. Als men niet luisterde, zette men de hoofdtelefoon af. Dat gebeurde ook.

Maar je bent met een bepaalde groep mensen bezig. Je kent niet heel de ploeg. Je bent met te veel, dus ben je maar met bepaalde groepen bezig en je leert elkaar kennen omdat je dan samenwerkt rond een bepaald thema.

In hoeverre wordt u aangestuurd door de Vlaamse of Belgische situatie?

Ik denk niet veel. Ik werkte zowel met de Franstaligen heel goed samen. Die mij heel hard ondersteunden.

De Walen of de Fransen?

De Walen. Soms voelde je wel dat de Belgen elkaar steunden. Dat gebeurde ook. Dat je gesteund werd door verschillende fracties, omdat we Belg waren.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsliden? Waren er goede contacten of kon men eerder spreken van competitie? In hoeverre is er partijoverschrijdend overleg?

Er was geen structureel contact. Totaal niet.

Maar er werd wel samengewerkt?

Ja, we kwamen geregeld samen. Maar niet echt gestructureerd, wel tussen individuen. Ik had een goed contact met Miet Smet, waar ik veel mee samenkwam. Thyssen minder, maar Smet vooral

omdat we samen in dezelfde commissie zaten. Dan wel, dan kwamen we wel samen of spraken we wel af. Ook omdat dat qua taal gemakkelijk ging, omdat je dan dieper kan gaan in de taal. Maar verder niet.

Van mijn fractie dan, van de groenen. En met Nelly Maes. Nee, we kwamen met allemaal samen. Met al de andere nationaliteiten ook. Het was niet specifiek een clubje onder ons. Ze hebben dat in het begin geprobeerd rond de Benelux, maar dat is niet gelukt.

M. Waren er veel contacten met de parlementsleden uit de andere lidstaten of verliep dat vooral binnen de politieke fracties?

Ik kwam samen met iedereen. Er waren veel contacten.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar voelde u zich eerder Europees vertegenwoordiger, of Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of vertegenwoordiger van een partij?

Ik voelde mij Europees. Als ik op vakantie was en ik vertelde iemand dat ik in het EP zat, kwam men direct af. Ik heb dan in Frankrijk rond de scheepsramp samen met de Bretoenen actie gevoerd, voor hen samen in het parlement.

Overal waar ik kwam, was dat zo. Ik heb voor de oesterkwekers allerlei zaken gedaan toen, omdat ze in Bretagne niet wisten waar ze naar toe moesten. Ik heb dan een infocampagne gemaakt vanuit mijn huis, waar ik toen zat. Dat was heel leuk. Iedereen kwam af, ik verzorgde de info, en dat liep goed. De mensen hadden daar behoefte aan. Als ik ergens kwam, was ik net een spons. En dat vond ik wel leuk. Overal waar ik kwam: We hebben in Londen gezeten, in Scandinavië. Ik heb overal gezeten rond mijn thema. En ik voelde mij niet als Belg. Ik wou laten zien wat wij in België konden. Zij waren zeer benieuwd om dat te horen, dus ging ik ook naar hen. Men apprecieerde dat, en je respecteert iedereen op zijn manier.

Q. Hoe actief waren de Vlaamse Europarlementsleden? En de Deense, als u daar een zicht op had?

Van de Denen kende ik enkel Ole, mijn naamgenoot, Ole Sørensen. Hij was vrij actief in zijn gebied. Daar had ik een heel goed contact mee. Al was hij van een totaal andere partij, de liberalen. De anderen vond ik zeer nationalistisch, Ole niet. Ole was meer Deen, pro-Europees. Maar de anderen waren zeer naïef, reactionair en anti-Europa, had ik de indruk.

Ze waren wel actief, daar kan ik niets van zeggen.

De Vlamingen waren allemaal vrij actief. Buiten het Vlaams Blok. Sorry, maar die hebben niets gedaan. Niets opbouwend, niets wezenlijks, beschamende tussenkomsten. Anti-Europees en zeer nationalistisch. En zeer op hun eigen, heel beschamend. Dat was werkelijk zeer negatief zelfs. Dan dacht ik dikwijls: de mensen zouden het moeten horen. Wat doen ze? Ik heb ze meegemaakt. Nooit een woord in een commissie, rapporten hadden ze niet. Ze hebben niets gedaan. Terwijl wij zeer veel uren klopten.

Welke eigenschappen zijn belangrijk om goed te kunnen functioneren in het EP?

Belangrijk is een goede kennis van de talen. Ik vond het soms belastend dat ik niet perfect Engelstalig was. Dat was het enige voor mij.

Ik vind ook de kennis van de Commissie belangrijk. Hoe dat allemaal functioneert. Het heeft even geduurd voor ik dat allemaal begreep. Zo een grote instelling, voor je daar je weg in kent. Je moet werkelijk afbakenen. Je kan niet met alles bezig zijn, je moet je specialiseren in het EP. En je moet goed weten wie wie is. En dat duurt soms heel lang.

Dat was wel een pluspunt voor bijvoorbeeld Bart Staes, want hij heeft er al lang gewerkt. Die kennen dat al lang. Maar als je daar als een neofiet binnenkomt, zonder een partij, of een partij die er eigenlijk geen belangstelling voor had. Ik had veel steun van de andere partijen, en ik heb veel steun gehad van de mensen die er werkte die ik kende. Een Nederlander bijvoorbeeld. Anderen, niet-Belgen, hebben mij er heel hard gesteund. En ook een aantal Belgen die er al jaar en dag werken, dus ambtenaren, hebben mij ook heel hard gesteund. Voor de rest moet je je plan trekken. Het is zwemmen of verzuipen, in het begin zeker. Ik had al direct een rapport van de eerste moment. Dat was voor mij niet eenvoudig.

Ik merkte dan ook dat er veel onzin wordt verteld en dat er heel veel nodeloos tijd wordt verloren. Maar één voordeel is wel het is niet zo destructief als andere nationale politiek.

O. Wat denkt u dat voor partijen belangrijke eigenschappen zijn om een verkiesbare plaats op een lijst voor het EP te krijgen? Waar kijken zij vooral naar om te bepalen wie een goede positie krijgt?

Ik denk vooral naambekendheid om stemmen te winnen. Dat is heel belangrijk, want met hoe meer ze zijn, hoe meer geld ze krijgen. Dat was bij mij ook het geval. Ze hebben vooral gedacht aan stemmen en inkomsten. Ik had twee verkozenen toen, want Luckas heb ik kunnen meenemen. Hij had ook veel stemmen.

Maar nu is er toch iets aan het veranderen. Sommigen weten heel goed hoe belangrijk het is. Maar ik vind dat dat een tijd geleden nog niet zo was. Men wist niet hoe belangrijk het EP wel was.

U. Onder de bevolking heerst de idee dat zich in het EP veel jongeren nestelen, maar ook veel ouderen die er als fin-de-carrière nog een plaats innemen.

Ik vind dat vooral Belgisch, maar niet buitenlands. Het is wel zo dat er een aantal zware gewichten zitten in het EP. Ik vond het een eer om met die oude politieke ratten samen te zitten. Ik heb er ook veel negatieve kanten van gezien, omdat ze zeer dominerend werken op de jongeren daar, vooral in bepaalde landen, die ik niet ga noemen.

Er zijn er ook een aantal bij die het als fin-de-carrière zien, het EP. Zij doen dan ook niets. Zij brengen niets bij, zij hebben geen enkele inbreng.

Dus zij zien het niet als een hogere stap, maar eerder om rustig uit te bollen?

Nee, ook niet. Als je ziet, Napolitano, Prodi... Zij weten dat goed. Ik denk dat het hier wordt onderschat.

Dus de fin-de-carrières vinden hun positie in het EP wel heel belangrijk, maar werken er minder voor omdat ze zich al bewezen hebben?

En soms ook nog omdat ze te veel gelinkt zijn met het nationale niveau. Maar het zijn toch ook mensen die zeer internationaal denken. Ik weet het eigenlijk niet.

De ex-president van Portugal... Van die landen vinden ze het wel belangrijk. Bij de Scandinaviërs is dat anders. Zij zijn vrij jong allemaal, jonge Europeanen. De oude Europeanen, in de oude landen, dat is anders. Zoals Spaak, Simone Veil. Dat zijn de groten der aarde die daar zitten. Dat zijn denkers, die het Europese gedachtengoed hebben opgebouwd. Daarom vind ik dat het een schare van verschillende mensen is.

V. Zou u prefereren dat Europese parlementsleden op Europees niveau in plaats van op nationaal niveau worden verkozen? Zo zouden de MEPs minder rekening moeten houden met hun achterban in eigen land en echt voor de Europese gedachte kunnen gaan.

Soms denk ik dat het nuttig zou zijn een mix te doen. Ik was bijvoorbeeld graag in Polen opgekomen. We hebben daar ook even aan gedacht, om in Polen voor de vrouwenzaken te ijveren. Ik had dat graag gedaan, omdat je er dan veel meer voor moet vechten.

Lijkt dat u realistisch?

Ik denk soms: Europa is Europa, en laat ons Europa maar Europa blijven.

Dus met de verschillende landen...

Ja.

Is het moeilijker om als vrouw iets te bereiken in het EP?

Nee, er waren veel vrouwen. Dat zie je aan de foto's. Ze hebben allemaal een rood kostuum aan. Ik nooit. Ze probeerden allemaal op te vallen met felle kleuren. Wat mij wel opviel waren de mooie handtassen. Bij mij viel dat niet meer op, tot ik gasten meebracht, die mijn aandacht daarop vestigden. Ik had nooit op die handtassen en tailleurs van mijn collega's gelet, maar dat schijnt opvallend te zijn.

Goed, dat waren de vragen.

Ik heb aan het EP wel zeer goede connecties overgehouden, ook van andere partijen. We zijn dikwijls informeel 's avonds samengekomen. Nog steeds.

Bedankt voor het gesprek.

9. INTERVIEW BART STAES (16.03.2007)

A. Hoe bent u in het Europees parlement terecht gekomen? Waarom heeft u juist voor dat mandaat gekozen?

In het leven speelt veel toeval een rol. Ik ben van vorming leraar. Toen ik afgestudeerd ben, heb ik eerst mijn burgerdienst gedaan. We moesten nog naar het leger toen, dat weigerde ik. Na mijn burgerdienst, in augustus 1983, heb ik gesolliciteerd bij scholen. Maar op dat moment was er in het onderwijs geen werk. Er was een overaanbod aan leraren dus de kans dat ik een job zou krijgen was zeer klein. Dan had ik ongelofelijk veel geluk.

Ik was actief in jongerenwerking van de Volksunie, waar ik sterk bezig was met de vredesbeweging en milieuthema's, vanuit mijn achtergrond in de jeugdbeweging. Ik was provinciaal vertegenwoordiger geweest voor KSA, KSJ, Natuur en Milieu, Openluchtlevens... in West-Vlaanderen. Ik was ook sterk bezig in de anti-nucleaire beweging.

Op een bepaald moment belde Jacques Vandemeulebroucke, toenmalig Europees parlamentslid voor de Volksunie. Er was een betrekking vrij in de fractie tot aan de verkiezingen van 1984, dus negen maanden: van september 1983 tot aan de verkiezingen. Nadien was niets zeker, maar dat was een vol schooljaar werk. Als het daarna afgelopen zou zijn, kon ik opnieuw in het onderwijs solliciteren. En ondertussen heb je een jaar ervaring.

Het was dus niet zo dat u oorspronkelijk zelf gekozen hebt voor het Europees parlement?

Ik was wel geïnteresseerd in Europa, maar ik kende de werking van het Europees parlement niet. Ik was politiek actief rond bepaalde thema's en had een engagement. Ik wist wel wat over de achtergrond van het Europees parlement, aangezien ik sterk geïnteresseerd ben in geschiedenis. Ik had dus een sterke interesse zonder daarom echt te weten waar dat parlement voor stond en wat daar juist gebeurde.

Was u aanvankelijk ook van plan om lange tijd in het Europees parlement te blijven?

Nee, ik beschouwde het als werk voor een jaar. Ik redeneerde: als het meevalt en er is na de verkiezingen nog een politieke fractie, dan zien we wel verder. Ik was jong en had geen carrièreplanning. Het waren de tijden van de jeugdmarsen voor werk. Er was een grote werkloosheid en iedereen die een job kreeg was blij.

De eerste tijd heb ik voor de fractie, en dus ook voor Vandemeulebroucke, de commissie jeugd, cultuur en onderwijs gevolgd. Dan kwamen de verkiezingen van 1984 en de Volksunie deed het goed. We hadden toen twee verkozenen: Vandemeulebroucke en Willy Kuijpers. Er werd toen een fractie gevormd samen met de groenen, de regenboogfractie. Het was een soort kartel Groenen-Progressieve regionalisten. En ik kreeg een job aangeboden voor vijf jaar.

B. Was of is het uw bedoeling om na uw periode in het Europees parlement een nationale politieke carrière op te bouwen of is Europees parlamentslid het mandaat dat u wilt blijven uitoefenen?

Ik ben nooit beginnen werken in het Europees parlement met de gedachte of de bedoeling om Europees parlamentslid te worden. Had men mij dat op voorhand gezegd, zou ik sterk verbaasd zijn geweest. Het stond niet in de sterren geschreven als mij ultieme bedoeling. Ik wou vooral mijn engagement kwijt en heb het ongelofelijke geluk gehad mijn overtuigingen steeds kwijt te kunnen in mijn job.

Ik heb ook nooit hetzelfde moeten doen. Ik ben begonnen in de commissie jeugd, cultuur en onderwijs, maar na een tijdje heb ik het Europees landbouwbeleid gevolgd. Dat maakt het ook boeiend. Ik ben 17 jaar ambtenaar geweest in het Europees parlement, maar heb om de drie, vier jaar een heel andere taak gehad.

Na de landbouwcommissie heb ik een onderzoekscommissie rond hormonen in de veeteelt gevolgd. Vandaar dat ik met Vandemeulebroucke dat hormonendossier heb gemaakt en die twee boeken heb mogen schrijven: 'De hormonenmaffia' en 'Het vlees is zwak'.

Daarna heb ik een hele tijd de commissie sociale zaken en werkgelegenheid gevolgd, daarna de bijzondere commissie dollekoeienziekte en de anti-fraudecommissie. Het was zeer gevarieerd.

Toen kwam 1999, waarbij de lijstvorming moest gebeuren. Ik had binnen de partij ondertussen een zekere reputatie verworven als iemand die dossiers kon maken. Met de hormonendossiers hebben we jaren in het centrum van de politieke strijd gestaan. Zelfs vanuit het Europees parlement de agenda in Wetstraat bepaald op dat beleidsterrein.

Op een bepaald moment moest de lijst gemaakt worden. Bert Anciaux ging op de eerste plaats staan en Nelly Maes op plaats twee. Dan moest er een eerste opvolger aangeduid worden en op een bepaald moment hoor ik een bepaalde naam, die er nu niet toe doet, maar van het hele Europese gebeuren helemaal niet op de hoogte was. Ik vond dat als je zo iemand daar zet, dat ik er dan ook voor zou kunnen gaan. En toen heb ik mij kandidaat gesteld voor de eerste opvolgersplaats.

De partij heeft je dus zelf niet gevraagd?

Er waren wel mensen binnen die partij die mij zeiden dat ik het niet kon laten gebeuren die persoon op de eerste opvolgersplaats te laten staan, dat ik daar veel meer geschikt voor was. Ze wilden dat er iets gebeurde.

Binnen de Volksunie was het de gewoonte, wat Europa betreft, dat de eerste opvolger naadloos kon inspringen mocht er iets gebeuren met de verkozenen of verkozenen. De eerste opvolger werkte door de band ook in het Europees parlement of werkte voor die parlementsleden.

Een aantal mensen zeiden dat ik mij niet moest laten doen. Dat ik niet moest gaan werken voor iemand die veel minder kennis van zaken heeft dan ikzelf. En eigenlijk was dat waar en heb ik me kandidaat gesteld. Daar is ook geen strijd rond geweest. Ik zei dat ik dat wou doen en werd aangeduid door de partijraad van de Volksunie.

Maar dat was ook niet met de bedoeling om echt parlements lid te worden. Het was enkel voor als er iets zou gebeuren met de parlementsleden. Mijn goede vriend Herman Verheirstraeten, die ook medewerker was en mijn collega, was tussen 1984 en 1989 opvolger. Wij maakten daar wel grapjes over. Als we onze leden nu op reis sturen naar oorlogsgebied, wat Kuijers wel eens deed, komen ze misschien niet terug. Dan zou Verheirstraeten parlements lid worden. Maar dat waren grapjes, dat was niet met de bedoeling om echt parlements lid te worden.

Ik had tot 2004 eerste opvolger kunnen blijven zonder parlements lid te worden. Alleen was er het ongelofelijke toeval, deels dankzij de dioxinecrisis, dat de Volksunie twee verkozenen heeft. Het thema lag zeker ook de groenen goed, maar ook de Volksunie, vanwege ons hormonendossier. We scoorden ook goed Vlaams en Bert Anciaux werd minister. Zo ben ik in het parlement beland.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen voor het Europees parlement, maar daar door hun partij de kans niet toe krijgen?

Er waren voldoende kandidaten, maar in 1999 was het zeer snel beslist toen Anciaux als boegbeeld en redder van de partij zei dat hij de eerste plaats wou op de Europese lijst. Toen was er geen strijd meer voor die eerste plaats. Er was wel wat gemor van mensen die vonden dat hij dat niet moest, dat hij beter voor de Kamer of de Senaat kon gaan. Niet iedereen vond dat evident, maar op het moment dat Bert dat besliste, moest je al van sterke huize zijn om daar tegenin te gaan. Los dan van het karakter van Bert en zijn stijfkoppigheid...

Los van 1999 is er altijd een serieuze strijd geweest, was het niet voor de eerste plaats, dan toch voor de tweede en de derde plaats en de eerste opvolger. Ik heb de verkiezingen sinds 1984 van dichtbij meegemaakt.

D. Zou er voor u een verschil in aantrekkingskracht zijn als het Europees parlement zich in een ver Europees land zou bevinden, waardoor u gedwongen zou zijn te verhuizen?

Dat is een hypothetische vraag, maar ik denk wel dat als Vandemeulebroucke mij als jonge man gevraagd zou hebben te verhuizen, ik dat wel zou hebben gedaan. Zo kom je er dan in. Het is ook voor een groot stuk een gewoonte.

Maar ik begrijp dat als je, zoals de Denen, drie à vier weken van huis moet wegzijn, dat er onder de Vlaamse politici minder interesse zou zijn om Europees parlements lid te worden. Het is inderdaad een zware belasting van je privé-leven.

C. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlements lid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is, terwijl er in België toch een permissieve consensus heerst pro-Europa.

Ook de Deense leden uit een eurosceptische politieke partij doen daar, wat hun overtuiging betreft, goed werk. Jens-Peter Bonde, afkomstig uit de Junibeweging, is het oudste onafgebroken Europees parlements lid. Er zijn er nog vijf die onafgebroken sinds 1979 in het parlement zetelen. Bonde maakt vaak het grapje dat hij het oudste lid is, want bijvoorbeeld Pöttering, die nu voorzitter is, is verkozen in Duitsland, dus op zondag. Bij de Denen worden de verkiezingen op donderdag gehouden, waardoor hij dus drie dagen eerder verkozen was.

Maar ook de anti-Europeanen doen daar goed werk. Waar Bonde nog een eerder progressieve invalshoek heeft, is Camre eerder rechts-conservatief en nationalistisch, maar Camre doet zeer goed werk in de anti-fraudecommissie. Het is niet dat hij daar zetelt zonder zijn mond open te doen. Hij vertegenwoordigt daar de mensen die sceptisch zijn en probeert daar via amendementen, tussenkomsten en het beïnvloeden van beslissingen zijn werk te doen. Ze slagen daar soms is, maar niet altijd.

Dus eigenlijk proberen ze op Europees niveau beslissingen te nemen, maar zo weinig mogelijk supranationale beslissingen te ondersteunen?

Ja. Of bijvoorbeeld in het geval van Camre elk geval van fraude of een onregelmatigheid aangrijpen om te bewijzen dat het systeem niet draait. Om te zeggen dat het budget van 110 miljard euro veel te groot is en naar mensen en organisaties gaat die het niet nodig hebben. Het wordt weggeroofd door criminele organisaties... Zo heb je een hele retoriek, maar zij doen daar goed werk.

G. Wat vindt u van het combineren van Europese, nationale (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokale mandaten?

Dat moet iedereen voor zichzelf uitmaken. Maar als je andere mandaten opneemt, zal je werk in het Europees parlement daar onder lijden. Een dag telt maar 24 uur. Door de band werk ik 13 à 14 uur per dag in het Europees parlement. Ik ben ook de enige van mijn partij, dus word ik overbevraagd. Ik moet alles een beetje kennen. Als je met meer bent, kan je de beleidsterreinen beter verdelen. Als iemand je iets komt vragen, kan je hem doorsturen. Dat is bij ons niet mogelijk. Ik moet op alles een antwoord hebben.

Combineren kan, het gebeurt ook. Marianne Thyssen is een erg goed Europees parlamentslid, maar ze is tegelijkertijd schepen in Heverlee. Dus het kan. Ik neem nu wel aan dat het schepenambt in Heverlee niet hetzelfde is als schepen zijn in bijvoorbeeld Antwerpen of Gent.

De combinatie met voorzitter van een partij kan ook. Dirk Sterckx heeft het een tijdje gedaan.

Ook Frank Vanhecke.

Frank Van Hecke doet het, maar dat is natuurlijk een sterk centralistisch geleide partij met een triumviraat met De Winter en Annemans.

Ik word soms ook genoemd om Vera Dua op te volgen. Ik moet zeggen dat ik daarover nog geen beslissing heb genomen. Ik weet niet of dat te combineren valt, daar moet je dan goed over nadenken.

W. Wat was het gevolg van de tussentijdse opvolgingen na de verkiezingen van 2003 (Koen Dillen, Philip Claeys, Saïd el Khadraoui) en binnen uw partij Jan Dhaene in 2002 voor de effectiviteit van de Vlaamse delegatie?

Bij ons is deze termijn de Volksunie verdwenen. Een spijtige zaak. Daarna ben ik even met Spirit meegedraaid, maar toen die een kartel aangingen met de sp.a, zijn onze wegen uit elkaar gegaan. Ik ben toen bij Agalev, en later bij Groen! terechtgekomen. Dan heb ik wel de opvolging meegemaakt van Luckas Vander Taelen, door Jan Dhaene.

Het effect van de opvolging hangt er vooral vanaf hoe die opvolgers daar zijn geplaatst. Als er bij de lijstvorming wordt gewerkt vanuit de gedachte dat de eerste opvolger klaar is om direct in te springen, is opvolging geen probleem. Zo hebben wij vanuit de Volksunie steeds geredeneerd, en ook bij Groen! ging het zo. Mijn eerste opvolger is Isabel Vertriest, die mij heel snel kan opvolgen. Zij volgt de Europese materies en kent het Europees parlement. Ze is zelf Vlaams parlamentslid geweest. Dus mocht mij iets overkomen, is er op zich geen groot probleem. Het enige probleem is dat je bekendheid en reputatie als parlamentslid wegvalt en door de opvolger opnieuw moet worden opgebouwd.

Ook de contacten binnen het Europees parlement...

Ook de contacten ja. Het Europees parlement is een parlement waar je door je reputatie als dossierkenner, zelfs komende uit een kleine politieke groep, er toch in kan slagen om grotere politieke groepen mee te krijgen. Als je opvolger bent heb je toch enige tijd nodig om dat op te bouwen.

Ik heb dat zelf meegemaakt met Nelly Maes. Toen was ik nog medewerker in de fractie. Jacques Vandemeulebroucke heeft ontslag genomen op 15 oktober 1998. Nelly Maes is binnengekomen op 16 oktober. Het was mijn taak om haar te pivoteren en ervoor te zorgen dat ze er stond tegen de verkiezingen van 1999. Met Nelly Maes was dat natuurlijk een gemakkelijker taak als met een

volslagen onbekende. Nelly is een politiek talent. Ze was parlamentslid sinds 1971. Wij zijn er dan in geslaagd om de Europese reputatie van Nelly in drie maanden tijd op te bouwen. Nelly moest daar geplaatst worden en Vandemeulebroucke moest bij wijze van spreken vergeten worden. Dat doe je niet zomaar. Het heeft te maken met het feit dat ze goed gecoacht werd in het Europees parlement, ik denk door mijzelf. Voor haar was het ook haar weg zoeken in een nieuw parlement. Ten tweede was er het politieke talent dat zij heeft. Politiek is ook een ambacht. Er zijn regels en truken. Er zijn een aantal ongeschreven regels die je moet leren, en dat moesten we niet meer doen met Nelly. Maar bij anderen is dat niet zo evident.

Y. Hoe probeert u, als uitgesproken Europees politicus, uw bekendheid in eigen land te onderhouden. Tenslotte moet u in België verkozen worden. Zou u het een voordeel vinden dat Europese parlementsleden op Europees niveau in plaats van op nationaal niveau worden verkozen?

Ik heb wel enige bekendheid in Vlaanderen omdat ik bij de top van Groen! behoor en zo ook uitgespeeld wordt. Maar mijn bekendheid komt toch grotendeels voort uit wat ik Europees doe. En bekendheid is relatief.

Het zou wel leuk zijn mochten er eens Europese verkiezingen zijn zonder tegelijkertijd Vlaamse verkiezingen te houden. Dat kan natuurlijk veranderen, men kan beslissen de Vlaamse verkiezingen op een ander moment te houden. We zitten wel altijd vast aan het feit dat er om de vijf jaar in juni verkiezingen zijn voor het Europees parlement. In 1994 waren er aparte Europese verkiezingen, in 1999 hadden we alles samen en in 2004 was het samen met de Vlaamse verkiezingen, zoals het eigenlijk altijd gepland was.

In 2004 had de VRT bij de opbouw van haar politieke programma's geen enkel debat gepland met de lijsttrekkers van de Europese lijst. Dat was niet gepland, zeer raar. Ook al hadden de lijsttrekkers Europees toch wel enige kwaliteiten: Dehaene, De Vits, Verhofstadt, ikzelf... Ze hebben dat dan rechtgetrokken.

H. Door de bevolking worden de Europese verkiezingen dan ook als tweederangsverkiezingen beschouwd in vergelijking met de nationale of Vlaamse verkiezingen.

Zeer zeker. Het zou goed zijn voor het debat over Europa om de Europese van de Vlaamse verkiezingen te scheiden. Daarom was ik bijvoorbeeld zeer sterk voor het organiseren van een referendum voor het verdrag tot instelling van een Europese grondwet. Niet omdat ik absoluut geloof in het instrument referendum. Daar zijn veel tegenkantingen te maken. Referenda geven vaak voordeel aan de eerder conservatieve, behoudende reflexen, zoals we merken.

V. Een referendum gaat ook vaak over andere thema's dan de eigenlijke vraag.

Het gaat inderdaad vaak over andere thema's, maar het grote voordeel zou geweest zijn dat er een debat zou gekomen zijn in ons land over Europa.

Ik ga ongeveer 3 avonden per week op stap voor debatten, lezingen en toespraken, zowel binnen als buiten de partij. In de aanloop naar die referenda in Nederland en Frankrijk werden wij als Europese parlementsleden alleen gevraagd voor debatten tijdens de dag op scholen. Middelbare scholen hebben enorm veel namiddagen georganiseerd voor hun laatstejaarsleerlingen. Voor mei 2005 heb ik over die grondwet misschien drie debatten gedaan. Dan is er een negatief referendum gekomen in Frankrijk en een week later in Nederland. Tijdens de zomerperiode werd er niets georganiseerd, de mensen zijn op vakantie, maar in het najaar van 2005 heb ik 45 avonden gehad waar over die grondwet werd gepraat. Wat zeer veel was, en ook fysisch zeer inspannend. Plots zag men dat het project niet goed liep en wou men er iets over organiseren. Het was dankzij het referendum dat er een debat, ook in ons land, op gang kwam.

Het echte debat over de finaliteit van de Europese Unie, de positieve en ook de negatieve gevolgen, zouden in de verf komen te staan door aparte verkiezingen voor het Europees parlement.

Toch is het zo dat in landen waar de Europese verkiezingen apart worden gehouden, de opkomst meestal heel laag is, wat wijst op weinig interesse.

Ja, maar wij hebben opkomstplicht, waar ik persoonlijk voor ben. Ik vind het de plicht van een burger zich uit te spreken tijdens de verkiezingen.

Er is in de meeste landen inderdaad een lage opkomst, ook voor nationale verkiezingen, maar voor Europese verkiezingen nog lager. Het komt erop aan voor Europarlementsleden en voor de mensen die met Europa bezig zijn om de mensen te overtuigen. Dan heb je een missie, een taak.

Nu valt alles op één hoop en wordt er niet over gepraat. Als er een opkomst is van 40% hebben 40% van de kiezers erover nagedacht. Dat is al een vooruitgang.

J. Welke achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek, of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan?

Daar zou je via kwantitatieve onderzoeksmethodes moeten nagaan. Wat ik nu ga zeggen is zeer subjectief. Naar mijn aanvoelen is er een grote variatie. We zijn nu met 785. Ik ken ze niet allemaal. Ik heb de oefening eens gedaan door in een boekje met alle foto's te zien wie ik ken en kan duiden. Het waren er 220 à 230 waarvan ik direct kon zeggen wie het was. Daar zitten alle soorten tussen.

Je hebt het genre Miet Smet-Dehaene-Nelly Maes-Willy De Clercq: zij hebben een ongelofelijke politieke carrière achter de rug. Ze hebben in ongeveer alle parlementen gezeten en zijn minister geweest. We hebben verschillende eerste ministers in het Europees parlement. Michel Rocard van de Franse socialisten, Soares die eerste minister van Portugal is geweest en de Anjerrevolutie heeft meegemaakt, Landsbergis die president is geweest van Litouwen. Die categorie heb je en dat zijn ook vaak fin-de-carrières.

U. Zijn dat politici die het Europees parlement zien als nog een stap hoger, of zien zij het als een manier om hun politieke carrière te laten uitbollen?

Dat moet je hen vragen. Er zijn er inderdaad die het zien als hun laatste mandaat. Maar er zijn er in die categorie ook die al alles gezien hebben, maar ongelofelijk actief zijn.

In de periode 1999-2004: Miet Smet, Nelly Maes, Willy De Clercq hadden al een ongelofelijke politieke carrière achter de rug: minister, vice-premier, Europees commissaris... Maar ze werkten alledrie zeer hard in het Europees parlement.

Voor de verkiezingen van 2004, de eerste week van mei, moesten we naar het Europees parlement om onze nieuwe collega's te begroeten na hun toetreding. Er was een uitgelaten sfeer, zoals de laatste week na de examens in het laatste middelbaar. Iedereen praatte met iedereen, er was niet echt veel politiek werk meer. Iedereen hield zich nog even in voor de grote verkiezingsstrijd. Toen heb ik met nogal wat Europarlementsleden gepraat die een ongelofelijke politieke carrière achter de rug hebben. Zij hadden vijf jaar in het Europees parlement gezeten en het waren politici waarvan men kon vermoeden dat ze niet meer zouden terugkeren, omdat ze geen kandidaat meer waren, of op de zesde plaats stonden zoals Nelly Maes. Het was niet evident dat ze nog zou herverkozen worden, hoewel ze dat graag had gewild.

Ik heb aan al die mensen gevraagd wat ze nu vonden van dit mandaat. Zowel Miet Smet, Ward Beysen, Willy De Clercq... Ze noemden het de mooiste vijf jaren. Ze zeiden dat ze in dit parlement echt parlamentslid konden zijn. Je kan op basis van je kennis en je overtuiging anderen meekrijgen. Je kan hier ongelofelijk veel verwezenlijken en we hebben ons hier echt geamuseerd. Geamuseerd in die zin dat je hier echt politiek kan bedrijven zoals een parlamentslid hoort te kunnen doen. Het was zeer frappant dat mensen met zulke achtergrond, ze hadden alles al gezien, hun periode in het Europees parlement zagen als mooie, nuttige jaren.

Maar dat is natuurlijk hoe ze het achteraf beschouwen. Wat was hun motivatie om zich voor dat Europees parlement kandidaat te stellen? Wordt Europarmentslid binnen de politiek als een hoog mandaat beschouwd?

Laat me eerst nog even de samenstelling verder overlopen. Er komen ook steeds meer jongeren in het Europees parlement waarvan het hun eerste politiek mandaat is. In Nederland: Michiel ... (Hij kan zich de achternaam niet herinneren. Voor Nederland zetelt er echter geen Europarmentslid met de naam Michiel op dit moment.), de mensen van D66: Lousewies van der Laan... Bij een aantal daarvan is het echt wat ze willen doen, maar er zijn er ook die het gebruiken als een opstapje naar de nationale politiek.

Naar mijn aanvoelen is het zeker niet meer zo dat het mandaat gezien wordt als beloning voor een politieke carrière, als fin-de-carrière. Dat is voorbij. Men kent steeds beter de macht en de kracht van het Europees parlement, wat hun rol is in het besluitvormingsproces en wat de finale waarde is van het EP daar waar we werken met de medebeslissingsprocedure. Die groep groeit, maar ik kan er geen cijfers op kleven.

Om nu terug te komen op de aanvullende vraag. Binnen mijn partij wordt het mandaat gezien als een heel belangrijke functie. Ook omdat wij als pro-Europese, maar kritische Europese kracht, ons Europees parlements lid inschakelen in de werking van de partij. Wij proberen ook 1-2tjes (bilaterale contacten) te maken met onze parlementsleden in de andere parlementen. Ik ben nu gehandicapt, hopelijk maar tot juni of juli, want er zit niemand van onze partij in Kamer of Senaat. Ik zit wel in het federaal adviescomité waardoor ik ook contacten kan leggen. Maar vooral in het Vlaams parlement maak ik ontzettend veel 1-2tjes. Het meest recente, wat ook veel in de pers is gekomen, was het allocatieplan CO2 voor de maximale uitstoot voor de industrie van de Belgische federale en gewestregeringen. Ik kom aan die documenten, ik los het, en mijn collega's in het Vlaams parlement interpellieren Kris Peeters of Letermé. Een ander voorbeeld: Vera (Dua) komt iets te weten over het mestdecreet van Peeters en ik kan de commissie direct op de hoogte brengen. In onze politieke partij, en ik denk ook in de hele groene politieke familie, worden Europese parlementsleden gezien als belangrijke schakels in het geheel van de politieke werking. Als een soort spelverdeler die de ballen doorgeeft met de nationale of regionale component aan de ene kant en het Europees raamwerk aan de andere kant. En zeker voor die thema's waar het EP medebeslissing heeft.

Voor de gewone burger wordt een Europees parlements lid gezien als iemand die ontzettend veel geld verdient, wat een mythe is. We krijgen dezelfde wedde als de nationale en regionale parlementsleden. En we worden ook gezien als iemand die niet met belangrijke zaken bezig is. Dat is een perceptie, ik maak me daar geen illusies over. Behalve die beroepsgroepen die met Europese beslissingen te maken krijgen. De havenarbeiders wisten tot 5 jaar geleden niet wat het EP was, wat het deed en of het aan hun kant kon staan. Tot er een ontwerp van havenrichtlijn komt en het net het EP is dat het twee keer stopt. Ik heb meegemaakt toen de vakbonden, Myriam Chaffart van de haven van Antwerpen, voor de eerste keer naar mij kwamen. Het was een vergadering met mij, Anne Van Lancker, Dirk Sterckx en Kathleen Van Brempt, toen nog Europees parlements lid. Wij moesten die hele besluitvormings-procedure uitleggen aan die mensen. Wat wij konden, dat wij iets konden doen... Zij waren verbaasd dat dat allemaal gebeurde in het EP.

Ook boerenorganisaties weten heel goed wat Europese besluitvorming is. Ze weten dat wat het landbouwbeleid betreft wij maar adviserend zijn. Zij richten zich in hun lobbying in de eerste plaats op de ministers van landbouw.

Mensen in de transportsector, alle milieudossiers, de industrie... daar krijg ik zeer veel vragen van om mij te zien.

Maar toch zijn Europese parlementsleden weinig bekend bij de bevolking. Zelfs de laatstejaars politieke wetenschappen kunnen er vaak maar weinig noemen.

Ja, ik krijg soms brieven gericht aan 'meneer de commissaris' of 'meneer de minister van Europa'. Bekendheid is relatief.

Maar zouden politici dan niet kiezen voor een mandaat in een nationaal parlement om van die grotere bekendheid gebruik te maken bij de verkiezingen?

Ik denk niet dat zij meer bekend zijn. Hoeveel zou je er kunnen noemen van de 124 Vlaamse parlementsleden? Hoeveel van de Kamer? Wie is bekend? Dat zijn diegenen die op tv komen: ministers, partijvoorzitters, fractieleiders: Pieter De Crem...

Het zou interessant zijn om eens een studie te laten maken, mr. Fiers, abstractie makend van diegenen die vanuit hun ministerschap, fractieleiderschap, partijvoorzitterschap... een absolute voorsprong krijgen. Van diegenen die dat voordeel niet hebben in de Kamer, de Senaat, het Vlaams parlement en het Europees parlement, dan denk ik dat de EP-leden niet slecht scoren in algemene bekendheid in verhouding tot het aantal. Waarmee ik niet wil zeggen dat die bekendheid groot is, maar relatief gezien scoren we denk ik niet slecht.

Men zegt mij vaak dat EP-leden niet bekend zijn, maar zijn nationale parlementsleden dat dan wel? In die zin was ik zeer verwonderd dat Greta D'Hondt beslist heeft niet meer op te komen. Ik betreur dat. Ze heeft mijn politieke overtuiging niet, alhoewel ik vaak haar mening deel. Greta klaagt over haar gebrek aan bekendheid, maar als er nog iemand bekend is, buiten de categorie die ik daarjuist heb genoemd, was zij het wel. Zij was bekend en gewaardeerd, zeker binnen het doelpubliek waar zij voor opkwam.

Maar hoeveel CVP-Kamerleden zou je kunnen noemen? Binnen het EP is Ivo Belet bekend, ook uit zijn journalistenperiode, Dirk Sterckx is bekend, ikzelf heb ook een redelijke bekendheid. Mia De Vits is gekend, Anne Van Lancker is onderschat.

I. Wat is de invloed van de Vlaamse politieke cultuur en de Belgische politieke structuren op uw effectiviteit als parlements lid? Wanneer en hoe merk je de verschillen tussen de verschillende culturen en structuren van de verschillende landen? Verschillende wetgeving, bepaalde gebeurtenissen... In hoeverre speelt je Vlaamse culturele achtergrond mee? En hoe verhoudt zich dat tot de Deense MEPs?

Dat speelt zeker mee. Het grote verschil met de Deense collega's is dat wat hun ministers in de ministerraad gaan beslissen op voorhand moet overlegd zijn met hun nationaal parlement, het Folketing. Iets wat wij wel zouden willen maar wat niet gebeurt. We zouden dat willen versterken en er zijn pogingen, ook in het Vlaams parlement, om dat te doen. Zoals met de Europa-coördinatoren en soms thematische zittingen waar ook de MEPs worden op uitgenodigd, maar dat is een grondig verschil met het structurele en georganiseerde overleg tussen een vakminister die iets moet gaan verdedigen in de ministerraad en zijn nationaal parlement. Wat Kris Peeters doet in de milieuraad wordt nooit op voorhand overlegd in de commissie milieu van het Vlaams parlement. Als het meevalt wordt de commissie op tijd en op een juiste manier ingelicht over wat er is gebeurd.

Soms zijn er ook culturele verschillen. In 2005 wilden we in het EP het einde van WOII herdenken. Het einde van de fascistische, totalitaire overheersing. Maar de Polen, de Letten en de Litouwers reageerden daar sterk op. Voor hen was zestig jaar geleden het begin van de Sovjetdictatuur, wat zij niet voor wilden feesten. Dat hij mij enorm gefraspeerd.

Als ik voor jongeren ga spreken vertel ik vaak over het vredesproject van de EU. Het is de meest geslaagde oefening in conflictpreventie op wereldvlak ooit. Al wie jonger is dan 65 is de eerste generatie bij ons waar er geen oorlog op eigen grondgebied is geweest. Daarvoor heeft men steeds oorlog meegemaakt, en de gevolgen daarvan. Jouw grootouders, jouw overgrootouders, de ouders van jouw overgrootouders... WOII, WOI, Frans-Duitse oorlog tussen Bismarck en Napoleon III 1870-1871... Dat verhaal kan ik hier kwijt aan jongeren, maar dat is niet zo in Polen, Litouwen, Tsjechië-Slovakije, Slovenië, de Balkan...

Maar ook in het onderhandelen met collega's merk je soms dat er iets niet goed werkt. Je geraakt niet door een bepaald soort scherm heen, er lijkt een gordijn te zijn waar we niet doorgeraken. Argumenten werken niet, niet omdat die argumenten niet goed zijn, maar omdat er iets niet lukt. Vaak is er dan een verschil in de culturele achtergrond. Hoe wij omgaan met compromissen, water bij de wijn doen, geven en nemen... Een goede onderhandeling is er een waar er gegeven wordt, maar waar er ook genomen wordt. Maar soms gaan er zaken niet omwille van culturele verschillen. Zo zijn de zuidelijke collega's ook *breedsprakiger* dan de Finnen. Dat verschil merk je ook in eigen land. Onze Waalse collega's kunnen soms een heel discours van tien minuten houden dat ook op één minuut kon worden gezegd. Dat is ook zo bij de Fransen, de Italianen en de Grieken. Dat zijn culturele achtergronden waar je mee moet leren rekening houden.

De ontvankelijkheid voor humor bij Scandinavische collega's, Finnen dan, is over het algemeen ook minder groot. Met een mopje zal je niet veel Finnen op je hand krijgen, waar dat bij anderen wel kan.

Binnen het EP spelen er dus zeker culturele verschillen. Er is een mooi boek over geschreven door een antropoloog die het EP gedurende een jaar heeft gevolgd. Marc Abélès beschreef het EP vanuit de antropologie als een reizende nomadenstam. Hoe hij daar de gewoontes van volkeren dissecteert en ook de botsingen van culturen en de wijze waarop aan politiek gedaan wordt beschrijft, is heel mooi. ('La vie quotidienne au parlement européen')

K. MEPs zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagt u erin het Europese volk te vertegenwoordigen? Of voelt u zich eerder een Belgische vertegenwoordiger in Europa?

Ik voel mij in de eerste plaats vertegenwoordiger van de groene, ecologische stroming in Europa. Ik heb 320.000 kiezers te verdedigen die het groene idee aanhangen. Zelf 80.000 voorkeurstemmen maar 320.000 in het geheel, dus dat zijn de mensen die ik vertegenwoordig. Dat wil ook zeggen dat als ik gelobbyd wordt door de Belgische of Vlaamse regering met argumenten dat het voor België of Vlaanderen positieve consequenties zou hebben, dan kan je daar naar luisteren en rekening mee

houden. Maar ik stem mijn eindoordeel niet af op een Belgisch of Vlaams algemeen belang, maar op het algemeen belang van mensen die geven om het behoud van de planeet aarde. Natuurlijk vraag ik mijzelf in dossiers stevast af wat er mogelijk is, maar ik zit daar om een politieke overtuiging te verdedigen. Naar Europa toe is dat zeker geen eurosceptische houding, maar pro-Europees met een kritische kijk naar de huidige gang van zaken in Europa: te neo-liberalistisch, te weinig sociaal, te weinig bekommerd om duurzaamheid, hoewel er stappen vooruit worden gezet. Dat is mijn invalshoek.

En wat betekent dat dan in verhouding tot de Europese burgers? Voelt u zich een vertegenwoordiger van de Vlaams kiezers of van de gehele Europese bevolking?

Ik voel mij een groene vertegenwoordiger van de gehele Europese bevolking. Twee voorbeelden. Toen een Italiaanse milieubeweging problemen had met de niet-naleving van de Europese regelgeving rond een huisvuilverbrandingsinstallatie, ben ik daar mee gaan actie voeren bij de lokale en regionale autoriteiten.

Malta past de vogelrichtlijn niet toe. Veel trekvogels die nu in de lente vanuit Afrika terug naar Europa komen hebben Malta nodig om even te kunnen rusten en dan verder te trekken. Er is vogelrichtlijn dat die trekvogels niet mogen worden afgeschoten, maar de Maltezen houden een genocide op trekvogels. Dan ga ik samen met andere collega's actie voeren. Gisteren is er trouwens nog een resolutie over gestemd in het EP, waarbij we de Maltese regering verplichten die richtlijn toe te passen.

Twee weken geleden ben ik mee gaan betogen met de milieubeweging en met Poolse burgers voor de ambassade van Polen in Brussel omdat de Poolse regering een autostrade wil bouwen door een natuurgebied. Ik doe dus ook acties die niet direct weerslag hebben op Vlaanderen, maar die breed Europees zijn, vanuit mijn politieke overtuiging en familie.

L. Hoe is de samenhang binnen de Vlaamse delegatie in het EP? Zijn er sterke contacten en worden er veel afspraken gemaakt? Of wordt er vooral binnen de Europese partijen gewerkt?

De sterkste samenwerking voor iedereen is er binnen de Europese partijen. De samenwerking tussen de veertien Vlamingen in het EP is minimaal. Het is één keer heel sterk geweest. Toen zijn we echt samengekomen met de vakbonden, de reders en de havenautoriteiten in Antwerpen, Gent en Zeebrugge rond de havenrichtlijn. Dat is bij mijn weten de enige keer waar er verschillende keren is samengezeten en waar er afspraken zijn gemaakt. Er waren toen ook afspraken over het indienen van amendementen. Er werd een cascade van amendementen opgesteld en er werd afgesproken wie de verstaande indiende, en zo naar beneden als opvangsituatie. Ik kan enkel spreken vanaf 1983, maar dat is het enige dossier waar de Vlaamse delegatie echt afspraken heeft gemaakt.

Er zijn wel bilaterale contacten. Het is niet zo dat we allemaal vrienden zijn. We zijn wel vriendelijk. We kennen elkaar, maar met de ene ga je al sneller iets drinken dan met de andere.

Ik kan enkel voor mezelf spreken, en ik denk dat dat bevestigd zal worden door Anne Van Lancker. Als we stemmingen moeten voorbereiden, gebeurt het wel eens dat ik als groene rond sociale dossiers, waar Anne sterk in is, en ik twijfel over iets, dat ik bij haar terecht kan. Zij doet dat ook omgekeerd rond voedselveiligheid of rond de dossiers waar ik sterk in ben of die ik van nabij volg. Wat dat betreft is er een samenwerking tussen de sp.a-parlementsleden en Groen!, zonder dat dat structureel is. Het is niet gebaseerd op vergaderingen, maar als er een probleem is of je twijfelt, kan er wel overlegd worden. Ik vraag haar dan hoe zij dat inschat, wat we best zouden doen en of het wel verstandig is bepaalde zaken te ondernemen.

Ik doe dat niet met de CD&V-collega's, met de liberalen ook niet, al kan ik zeer goed overweg met Johan Van Hecke. Wij gaan al eens iets drinken en dan vertelt hij over zijn kennis inzake ontwikkelingssamenwerking, Zwart-Afrika... Daar heb ik veel interesse in en zou er meer over willen weten, maar ik ben er nog nooit geweest.

Maar het is dus niet zo dat er structureel overleg is tussen de 14, zelfs los van de drie Vlaams Belang-leden, tussen de 11 is dat er niet. En als er anders overleg is, is het zonder mij. Het kan zijn dat men dat regelt zonder mij erin te betrekken. (lacht)

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de Europese lijst? Diploma, politieke ervaring, politieke achtergrond...

Diploma's zeker niet. Op basis van diploma zou ik niet erg ver geraken.

Hoe wordt er geselecteerd? Het samenstellen van een lijst is altijd een moeilijke zaak, in die zin dat je er moet voor zorgen dat de lijst zo is samengesteld dat er verscheidenheid is aan mensen die verschillende doelgroepen bestrijken. Binnen hun doelgroep moeten ze een zeker aanzien en kennis hebben zodat ze voorkeurstemmen kunnen aanbrengen. Er moet een goed evenwicht zijn tussen mensen met ervaring en een zekere bekendheid die het gros van de stemmen kunnen aanbrengen, maar je moet ook zorgen voor de nodige vernieuwing.

Op een Europese lijst heb je mensen nodig met een interesse in beleidsterreinen die voornamelijk Europees bepaald worden. Ik heb geprobeerd mensen op de lijst te krijgen die vaak uit de basisbewegingen komen: de anti-nucleaire strijd (energiebeleid), de landbouwwereld (voor een ander soort landbouw: bioforum...), mensen die staan voor gelijke rechten, mensen die staan voor sociale rechten (vakbond...)... Het is een heel moeilijke oefening om naar een evenwicht te komen.

P. Vindt u politieke ervaring belangrijk om op een Europese lijst te staan?

Dat hangt ervan af over welke plaats je het hebt. Op 14 zetels kunnen we er twee halen. Om drie zetels te halen moeten er al twee of drie kernreactoren ontploffen ergens zodat de mensen ons gelijk geven. Dat was een cynisch grapje. Maar twee is maximaal. De eerste twee op de lijst moeten dus of politieke ervaring hebben of het in zich hebben om dat te kunnen.

Q. Hoe actief zijn de Vlaamse Europarlementsleden in verhouding tot de rest van het EP?

Ik denk wel dat we in het segment van de top 10 behoren.

En hoe verhoudt zich dat tot de eerder eurosceptische Denen?

Ik denk dat de Denen ook wel redelijk actief zijn. Als je het EP volgt, dan hoor je namen die regelmatig terugkeren. Wat ik nu ga zeggen is niet wetenschappelijk, maar ik denk de kleine kieskring: 16 EP-leden nu zeker?

14 nu...

Ja, ze waren 16. Dat is een kleine kieskring. Als ik nu kijk naar mijn Duitse collega's bij de groenen, zij hebben 13 verkozenen, op een lijst van ongeveer 99 kandidaten. De eerste 4 à 5 plaatsen zijn plaatsen met politici die zeker zijn dat ze zullen verkozen worden. Op die grote lijsten kan je in de schaduw gaan staan, en van daaruit verkozen worden. Terwijl je bij ons om je eerste zetel te halen al tussen de 6,5 en 7,5% nodig hebt. Er is een hoge natuurlijke kiesdrempel, waardoor je echt voor je plaats moet vechten.

Ik ken Franse socialisten die bijna geen campagne hebben gevoerd, maar verkozen zijn vanop de 23^e plaats op de lijst. Iemand die bij ons op een 23^e plaats staat, zou nooit verkozen kunnen raken.

Ik denk dat dat ons bindt met die Denen. Om een zetel te halen, moet je je behoorlijk inzetten.

In de Vlaamse constellatie komt het erop aan of Groen! een zetel haalt, en dan is het de verhouding tussen de andere partijen. Dat is nu toevallig mooi verdeeld: 3-3-3-3, en CD&V 4, waarvan Frieda Brepoels voor de NV-A.

Dat vertaalt zich dan ook in de activiteitsgraad. Iemand die heeft moeten vechten om er te komen, wil meestal ook herverkozen geraken. Om herverkozen te raken, kan je niet lui zijn, maar moet je echt werken.

In de huidige legislatuur kan je dat testen op de website. Je kan voor ieder parlements lid het aantal vragen en aantal tussenkomsten bekijken. Zo zal je ook zien dat iemand die fin-de-carrière is, soms in het EP niet zeer actief is. Maar anderen scoren dan vaak zeer goed. En ik denk dat de Deense activiteitsgraad in dezelfde verhouding zal liggen als de Vlaamse.

Hartelijk bedankt voor het gesprek.

10. INTERVIEW DIRK STERCKX (12.04.2007)

B. Toen u pas Europarlements lid werd, was dat toen met de bedoeling om hier een lange periode te blijven?

Mijn doel was twee mandaten, dus dat is tien jaar.

En hoe ziet u dat nu?

Tien jaar.

En bent u van plan om daarna voort te gaan in politiek?

Dat denk ik niet.

Om bijvoorbeeld een nationaal mandaat op te nemen?

Nationaal? Zeker niet.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Het is een combinatie van al die zaken. Omdat heel veel zaken op Vlaams niveau, of soms zelfs op lokaal niveau, op stedelijk niveau, worden uitgevoerd, heeft de Europese regelgeving soms een lokaal karakter – een lokale verbinding -, soms een regionale, soms een nationale, en het is uiteraard een Europese regel. Dus al die zaken hangen eigenlijk samen. Het boeiende is om die samenhang zo goed mogelijk te maken. Om dus voldoende ruimte te laten zodanig dat iedereen het kan toepassen maar om toch genoeg samenhang te hebben zodat het effect heeft. In de zaken waar ik mee bezig geweest ben – milieu, transport...- daar zie je dat heel duidelijk.

En wat heeft u dan vooral in uw achterhoofd? Zijn dat de belangen voor de volledige Europese bevolking? Of bent u eerder bezig met wat goed zou zijn voor de Vlaamse en Belgische belangen? Of de belangen van de partij?

Dat speelt ook een rol, dat heb ik nu nog niet gezegd. Ten eerste: het liberale is een benadering van hoe je een probleem kan oplossen. Die is anders dan bij de socialisten bijvoorbeeld. Dus je hebt op een aantal punten – niet op alles – verschillende opvattingen. Dat speelt een rol. Maar dat kan gaan van je gemeente tot Europees, en vaak lopen die lijnen gelijk. En dat is het interessante vind ik van Europese politiek, dat je ziet dat die benadering op verschillende niveau's van toepassing is. Dus dat is het ideologische.

Wat is het belangrijkste? Dat hangt van probleem tot probleem af, maar ik vind niet dat je van je principes te ver moet afwijken op Europees vlak omdat er in Vlaanderen een probleem is. Eén van de voorbeelden waar we nu mee bezig zijn is de post, en het openen van de postmarkt. De post was een monopolie. Die nationale monopolies zijn eigenlijk hinderlijk voor de ontwikkelingen van de economie. De Commissie stelt dat vast in de jaren '80. Hoe evolueer je dan naar een Europese benadering van die sector? Dat is moeilijk en soms pijnlijk. En daar zie je dat België een probleem heeft. We zitten dus nu bij de laatste stap bij de opening van de markt en we ervaren grote problemen. Dus dat de post veel te laat in gang is geschoten om zich aan te passen. Maar in hoeverre laat je je ideologisch beeld van een open Europese markt dan beïnvloeden door de praktische problemen bij De Post in België. Dat zijn zaken die je moet afwegen. Als ik mij niets van De Post aantrek en zeg: ze hadden het maar vroeger moeten doen en zal zich nu versneld moeten hervormen. Of ga ik dat wel doen en ga ben ik bereid tot compromis tussen datgene dat ik ideaal zou vinden en datgene dat op het terrein mogelijk is. Want dat is bij elk probleem zo: nationaal, regionaal, hervorming van de spoorwegen, havenbeleid... Dan heb je soms een botsing tussen wat er lokaal aan praktische mogelijkheden is en wat je eigenlijk ideologisch op Europees niveau wil verwezenlijken.

J. Klopt het beeld van de bevolking dat er in het EP veel mensen werken die eigenlijk vooral geïnteresseerd zijn in nationale mandaten? Die op jonge leeftijd hier terecht komen om dan daarna via hun politieke carrière nationaal actief te worden, of die na een lange nationale carrière hier belanden.

Ja, dan heb je ze ongeveer allemaal afgedekt.

X. Maar zijn er dan ook mensen die echt hier in het EP willen werken? Die voornamelijk in het Europees niveau geïnteresseerd zijn?

Ja, absoluut. Ik, bijvoorbeeld. Ik heb geen nationale ervaring en ik heb ook geen nationale ambitie. Iemand als Marianne Thyssen van CD&V heeft alleen maar in het EP gezeten en heeft ook geen nationale ambitie. Je hebt er die echt hier willen werken.

Je hebt ook een aantal, zoals Karel De Gucht die de eerste was die hier jong binnengekomen is en dan een nationale carrière gemaakt heeft. Maar die hier toch ook veertien jaar Europees parlementslid is geweest. Je hebt er ook die kort hier geweest zijn en dan weggegaan zijn.

Je hebt dan de andere voorbeelden van iemand als Willy De Clercq of Wilfried Martens of Leo Tindemans die na een nationale carrière naar hier komen.

U. En merkt u een groot verschil in activiteit tussen de politici die echt voor de Europese zaak werken en politici die met andere interesses bezig zijn?

Ja, absoluut. Je ziet dat hier het parlement inhoudelijk gedragen wordt door een relatief klein deel van de leden. En dat een aantal anderen met nationale politiek bezig zijn. Er is hier een periode geweest dat hier de partijvoorzitters verkozen waren: Karel De Gucht was partijvoorzitter, De Clercq was partijvoorzitter, Leo Tindemans was partijvoorzitter. Zij waren hier alledrie tegelijk lid van het EP. Die mensen hun hoofdbekommernis ligt natuurlijk niet zo direct in het EP.

P. Denkt u dat politieke ervaring belangrijk is om in een groot parlement als het Europese te kunnen functioneren?

Ik kan hier toch functioneren. En ik was tamelijk rap ingewerkt.

Q. Hoe actief zijn de Vlaamse Europarlementsleden? En de Deense, indien u daar een zicht op heeft?

De Vlamingen zijn zeer actief. En de Denen ook. De Denen die ik ken toch.

De Vlaamse parlementsleden op verschillende gebieden en niveau's, maar ik denk dat ze gemiddeld genomen praktisch altijd een rol spelen, wat ook hun partij is. Ik kan niet zo goed het Vlaams Belang beoordelen omdat ik niet in commissies zit waar zij inzitten. Of een delegatie waar ik contact mee heb. Zoals er in de Europese Commissie mensen zijn die rapporten vragen en ook rapporten krijgen en maken...

C. Denkt u dat het moeilijker is voor de Deense Europarlementsleden om iets te verwezenlijken in het EP door de eurosceptische cultuur in hun thuisland?

Dat hangt van hun partij af. Onze Denen, die pro-Europese Denen zijn, dus van de liberale partij, ondervinden daar wel problemen door. Wij hebben wel te maken met gebrek aan belangstelling maar ondervinden veel minder echte tegenkanting. Daar moeten de Denen wel voortdurend rekening mee houden.

I. Hoe spelen de verschillende politieke culturele achtergronden in het EP, dus de manier van aan politiek doen?

Dat is heel interessant. Dat is altijd heel interessant geweest. Er is een enorm verschil tussen de manier waar de Britten bijvoorbeeld in het parlement werken, de Fransen of de Nederlanders en ook de Belgen. Je voelt dat hier. En dat vind ik ook wel interessant aan het EP, omdat daar al die verschillende nationale tradities bij elkaar komen. Je voelt dat mensen hun weg moeten vinden en toch een soort compromis moeten maken in de manier van werken die zij gewend zijn.

En ondervindt u soms problemen door die verschillende politieke culturen? Of verloopt dat vlot?

Ik vind dat dat eigenlijk vrij vlot gaat. Je voelt die accenten die anders zijn. De Britten zullen bijvoorbeeld enorm veel aandacht vragen voor Question Time. Dat is één van hun gewoonten. Dus de vragen aan de eerste minister in de tweede kamer in Londen zijn natuurlijk hét moment. Bij ons is dat minder. Maar je voelt dat zij daar erg aan vasthouden hier.

Maar goed, het is geen mondeling, geen debatterend parlement. Het werk verloopt hier vooral schriftelijk, via rapporten, amendementen en dergelijke.

L. Hoe zijn de contacten met de Vlaamse Europarlementsleden? Wordt er soms samengewerkt binnen de delegatie of zijn er enkel informele contacten?

Dat hangt van het onderwerp af. Ik zit bijvoorbeeld samen met een collega van de sp.a in de transportcommissie [*Saïd El Khadraoui*]. Wij doen een aantal zaken samen. We verschillen ook vaak van mening, maar we doen een aantal zaken samen. De Belgen, of de Vlamingen, doen soms een aantal zaken die voor België van belang zijn. We krijgen soms informatie van de Belgische ambassade bij de EU, de vertegenwoordiging van de regering eigenlijk. Maar de inhoudelijke afspraken, die zijn tamelijk beperkt. Maar de contacten tussen collega's zijn heel open en intens.

M. Hoe wordt er samengewerkt met de andere Europarlementsleden? Verlopen die contacten via de commissies, de fractie, of zijn er nog andere wegen?

Allebei. Vooral commissie en fractie. In de fractie heb je natuurlijk al je liberale collega's van al die verschillende lidstaten. Een zeer boeiende discussie. In de commissie heb je dan de verschillende politieke denkrichtingen én de verschillende landen die je moet zien samen te brengen. Dat zijn eigenlijk de twee voornaamste.

Plus ook de delegatie waar je in zit, maar dat heeft minder te maken met de echte beslissingen. Dus de delegatie met derde landen. Ik ben voorzitter van de China-delegatie. En daar leer je ook een aantal collega's kennen.

S. Hoe groot is de invloed van de Europese politieke fractie op jullie activiteiten in het EP?

Hoe bedoel je? Wij zijn de Europese fractie, wij maken zelf ook wat de Europese fractie zegt.

En hebben jullie een grote autonomie in bijvoorbeeld stemgedrag?

Ja. Je probeert natuurlijk altijd de fractie te volgen. Want je politieke macht ligt niet in je eigen stem. Je politieke macht ligt in het feit dat je deel uitmaakt van een politieke groep. Je kan ook niet te ver gaan. Het gebeurt geregeld dat er meer dan één lijn is in de groep. Men probeert dat zo veel mogelijk te vermijden. En daar wordt wel aan gewerkt. Om te proberen om al die zaken samen te brengen en ervoor te zorgen dat er een fractiediscipline is. En dat lukt ook. Maar vaak zijn er zware discussies. Zo verschil ik wel met mijn Franse collega's. Er zijn twee groepen als het gaat over de markt. De Fransen zijn eerder protectionistisch, en dat voel je ook bij Franse liberalen. Ze zijn dat minder dan Franse conservatieven of Franse socialisten, maar ze zijn dat nog meer dan liberalen in Scandinavië of wij, de Vlaamse liberalen. Dat soort discussies heb je wel binnen de fractie. Zo is er ook een groenere groep, laat ons zeggen, en een minder groenere groep. Dus dat soort discussies heb je wel, en dat heb je binnen alle fracties. En dat maakt volgens mij het leven hier zo interessant.

Dus er is wel een soort van partijdiscipline, zonder dat de fractie kan instaan voor zaken als lijstvorming?

Ja, maar het is heel anders dan in het nationaal parlement, waar men zeer sterk van die discipline leeft, omdat de regering er ook van afhangt. Dat is hier niet zo. Hier is ook geen meerderheid en minderheid. Je moet altijd per geval coalities vormen. En dat is heel anders van techniek en van manier van werken dan in een nationaal parlement, waar je er eigenlijk automatisch mag van uitgaan dat iedereen stemt voor het voorstel van de regering. Terwijl dat hier helemaal anders is.

N. Volgt of controleert de nationale partijleiding wat jullie hier in het EP verwezenlijken?

Soms, maar meestal vraag ik dat om dat te doen. Dus de interesse in de partij bestaat, maar ik moet dat ook zelf onderhouden. Ik heb voor De Post bijvoorbeeld zelf het onderwerp opgebracht. Dat wordt opgevolgd. Maar hetzelfde heb ik gedaan voor de spoorwegen, de praktische problemen... Ik doe dat toch altijd en ik probeer het te hebben over de problemen die ik hier heb in de Europese commissies. Dat is een moeilijk proces in alle Vlaamse partijen.

F. Wordt het EP in de politieke wereld bekeken als een belangrijke instelling of worden de nationale parlementen nog steeds als belangrijker beschouwd?

Veel belangrijker. Wat men wil zijn is Kamerlid, Vlaams parlements lid, minister of staatssecretaris. Dat is wat je moet worden. Het EP wordt nog altijd beschouwd als een tamelijk academisch iets. Interessant, maar eigenlijk niet echt de kern.

X. Dus voor een Europese lijst zijn er minder geïnteresseerden en kandidaten?

Dat is iets anders. Er zijn veel kandidaten die wel in het EP willen verkozen worden. Maar dat is, zoals ze zeggen, een bepaalde soort kandidaten. Ofwel jonge mensen ofwel mensen die aan het eind van hun carrière zijn. Dus er zijn wel veel kandidaten. Er zijn ook weinig plaatsen. Je hebt maar enkele Europarlementsleden in verhouding tot het aantal leden in de Kamer en het Vlaams parlement. Er is hier dus wel competitie.

O. Wat voor kandidaten zoekt de partij om op een Europese lijst te gaan staan?

De ideale kandidaat? Mensen die in heel Vlaanderen bekend zijn, want ze moeten in heel Vlaanderen campagne voeren. We zullen nu zien wat er gaat gebeuren, want je mag maar op één lijst meer staan. Vroeger mocht je op meerdere lijsten staan. Dat is één van de problemen geweest bij het vormen van de Senaats- en de Kamerlijsten nu op dit moment voor de verkiezingen van juni. Je moet dus een tamelijk brede bekendheid hebben. Ik denk dat het ook niet onnuttig is om een Europese ervaring te hebben. Dus als je kijkt naar de kandidaten op de lijst van de Europese verkiezingen in 2004, met Verhofstadt als lijsttrekker, Karel De Gucht als tweede, Annemie Neyts als derde. Dat zijn mensen die internationaal bezig zijn geweest. Annemie is begonnen als medewerker in het EP, daarna is zij nationaal doorgegroeid, maar haar basis is Europees. Dat is het soort mensen dat men zoekt. Dat geeft je een idee van de bevoegdheid van de kandidaten.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd, hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Die spanning zal blijven, denk ik. Je ziet dat trouwens ook in alle landen dat nationale politiek altijd een rol speelt. Maar dat zie je ook bij onze verkiezingen, zelfs de gemeenteraadsverkiezingen. Dat er een algemeen gevoel is dat uit de nationale of de regionale politiek komt. Je ziet dat ook bij de Vlaamse verkiezingen, dat het nationale een rol speelt. Dus dat is op zich niet zo slecht. De

mensen maken een beeld van de partij. En de partij loopt ook door al die niveau's, en men kijkt of die het goed of slecht doet op de verschillende niveau's. Daar is wel iets voor te zeggen.

R. Denkt u dat het voor veel Europarlementsleden belangrijk is dat het om een goed betaald mandaat gaat?

Dat is aangenaam.

En denkt u dat dat een rol kan spelen in de keuze voor het EP?

Maar wij worden door de Kamer betaald. Dus de parlementsvergoeding die ik krijg, komt van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Ik krijg wat een volksvertegenwoordiger krijgt.

Het verschil met het EP is dan dat het EP een aantal kostenvergoedingen betaalt. Maar goed, vanaf 2009 wordt de parlementaire wedde anders. Dan komt er een eigen parlementair statuut van de Europese parlementsleden. Maar ik verdien zoveel als een Kamerlid.

OK, bedankt voor het interview.

11. E-MAIL KATHLEEN VAN BREMPT (26.03.2007)

A. Hoe bent u in het Europees parlement terechtgekomen? Waarom stelde u zich kandidaat?

Hoe ben ik in het Europees parlement gekomen? Door puur toeval. Zo gaat dat soms in de politiek. In 1999 stond ik op een absoluut onverkiesbare plaats. Maar omdat de opvolger van Frank Vandembroucke in het Europees Parlement zijn mandaat opgaf na 6 maanden, kwam ik als opvolger van de opvolger in de plaats. Ik was nog maar net adjunct-kabinetschef bij toenmalig minister van Werk Renaat Landuyt.

Ze hebben mij lang moeten overtuigen om op een lijst te gaan staan. Ik was al een aantal jaren actief in de politiek maar dan achter de schermen. En eigenlijk beviel me dat best. Bedoeling was dus ook niet dat ik direct in het Europees parlement zou terechtkomen.

Het was geen doelbewuste keuze maar puur toeval.

B. Had u als Europees parlements lid het gevoel dat u uw mandaat voor lange tijd zou uitoefenen?

In de politiek zijn dingen onzeker. Ik wou, van het moment dat ik dus in het Europees parlement ben terechtgekomen (januari 2000) wel mijn mandaat afmaken. Vooral omdat ik met het dossier van de dokwerkers en de liberalisering van de havendiensten een dossier trok dat me ook persoonlijk raakte. Ik wou mijn mandaat dus wel afmaken. Maar in de politiek gebeuren er vaak dingen die onverwacht zijn en waaraan je jezelf moet aanpassen. In september 2003 ben ik dus onverwacht, ter vervanging van Anissa Tamsamani, staatssecretaris voor Welzijn op het werk in de federale regering geworden.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlements lid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Ja zeker. De Deense EU-parlementsleden moeten nu eenmaal rekening houden met een eurosceptische publieke opinie. Bijvoorbeeld in het debat over de grondwet was er veel tegenstand onder meer vanuit Denemarken en Groot-Brittanie.

D. Zou er voor u een verschil in aantrekkingskracht zijn als het Europees Parlement zich in pakweg Wenen zou bevinden, zodat u zou moeten verhuizen?

Voor een aantal zal dit zeker zo zijn veronderstel ik. Voor mezelf zou het niet zoveel uitmaken hebben. Ik ben niet honkvast en ik zie mezelf wel in het buitenland wonen. Als Europees parlements lid ben je trouwens ook soms een week in Straatsburg. Ik hou daar wel van. Dat zorgt voor een ruime blik.

E. Had u het gevoel dat uw mandaat als Europees parlements lid een goede zet is voor uw politieke carrière?

Ik zat zeer graag in het Europees parlement. Je kan er als parlements lid ook veel doen. Het parlement heeft heel wat macht daar. Of het een goede zet is voor de carrière? Dat hangt echt van zoveel andere factoren ook af. Voor de énen zal dat positief zijn, voor anderen is het misschien een vergeetput. Het hangt van je persoonlijkheid af, maar even zo goed van andere externe factoren die je zelf niet onder controle hebt.

Z. Zijn persoonlijke contacten een belangrijke reden om zich kandidaat te stellen voor het EP?

Misschien wel. Ik mis eerlijk gezegd wel mijn Britse vriendin die nog altijd in het Europees parlement zit.

G. Is het mogelijk een Europees, nationaal (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokaal politiek mandaat te combineren? Welke gevolgen heeft dit voor het werk in het Europees parlement?

Je kan dat zeker combineren. Zelf ben ik in januari 2001 gemeenteraadslid in Antwerpen geworden. Dat heb ik altijd graag en gemakkelijk gecombineerd met mijn werk als Europees parlements lid. Het is juist goed om voeling te houden met het lokale en om dingen op het terrein te realiseren. Het heeft niet direct gevolgen voor het werk in het Europees parlement.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Het klopt dat mensen het Europees parlement vaak zien als een 'ver van mijn bed'-show. Toch is het dat niet. In het dossier van de dokwerkers hebben we dat toch zeker duidelijk kunnen maken. En ik denk dat geen enkele dokwerker in Antwerpen het Europese niveau als onbelangrijk achtte. Ik denk dat we nood hebben aan politici in het Europees parlement die op een gedreven manier bezig zijn met dossiers die belangrijk zijn voor de mensen én dit ook goed proberen uit te leggen. Maar ik geef toe: er gebeurt vaak heel wat werk achter de schermen, dat ontzettend belangrijk is, maar dat zeer moeilijk uit te leggen valt.

Ik denk wel dat er een opdracht zit bij de media om toch te proberen Europa beter op te volgen. Media kunnen ervoor zorgen dat die zaken toch meer belicht worden.

I. In hoeverre hadden de verschillende nationale politieke structuren (zoals wetgeving, gebeurtenissen enz.) en de verschillende politieke culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Het is steeds een gevecht. Het boeiende aan Europa is dat je ook in je eigen (socialistische) fractie vaak heel verschillende meningen hebt, juist omdat het gaat over nationale gevoeligheden. Het is dus zaak om eerst je eigen fractie te overtuigen. Maar als dat lukt, dan ben je ineens met heel veel om bepaalde voorstellen te steunen. Ook werk je in Europa anders samen met de andere Belgische partijen. Soms heb je er gezamenlijke belangen mee. Maar soms ook niet.

De remmende invloed kan dus even goed een stimulerende invloed zijn, afhankelijk van het dossier.

In hoeverre werd u aangestuurd door de Vlaamse of Belgische situatie?

Je bent vertegenwoordiger van de Vlamingen/Belgen. Dus het is logisch dat de situatie in je eigen land je aanbelangt. Dat wil niet zeggen dat iedereen, bijvoorbeeld alle Belgische europarlementsliden, dit op dezelfde manier zien. Streven naar strenge milieunormen bijvoorbeeld, was voor mij een constante strijd. Maar even zo goed kreeg ik daarbij tegenstand van andere partijen uit België. Het heeft dikwijls meer met ideologie dan met land te maken.

K. Europarlementsliden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich in de eerste plaats Europees volksvertegenwoordiger, of eerder een Vlaamse of Belgische vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van de socialistische familie?

Zoals ik al zei, je wordt verkozen door je inwoners. Daar bovenop komt ideologie, bij mij de socialistische. Maar ik draag Europa zeer sterk in mijn hart. Dat wil zeggen dat ik voor een sociaal Europa altijd zeer sterk heb geijverd. Ik ga ook uit van het principe dat waar ik voor vocht in Europa, niet alleen goed was voor de Belgen/ Vlamingen maar voor alle Europese inwoners.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsliden? Waren er goede contacten of kon men eerder spreken van competitie? In hoeverre was er partijoverschrijdend overleg?

Er was een zeer hartelijk contact tussen de Vlaamse europarlementsliden.

M. Hoe waren de relaties met de parlementsleden uit de andere lidstaten?

Zeker met de eigen socialistische fractie waren en zijn trouwens er goede contacten. Dat maakt het Europees parlement zo boeiend ook.

Q. Hoe actief waren de Vlaamse politici in vergelijking tot de andere Europarlementsleden? En hoe zat dat bij de Denen, indien u daar een zicht op had?

Hoe actief parlementsleden zijn, wordt, gelukkig, niet bepaald door de nationaliteit.
N. Ervoer u een grote invloed van de partijleiding in België op de uitoefening van uw Europees mandaat?

Minder dan vandaag als Vlaams minister. Net zoals bij de doorsnee Belgen, leeft Europa ook minder in de partijhoofdkwartieren.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevend eigenschappen voor kandidaten op de Europese lijst? Leeftijd, geslacht, diploma, politieke ervaring, politieke achtergrond...

Dat hangt er zeer sterk van af. Een lijst wordt altijd samengesteld met mensen met diverse achtergrond (mannen en vrouwen, van verschillende leeftijden, van verschillende streken, enz.). Maar wie er dan uiteindelijk in het parlement zelf terechtkomt...kijk naar mij...dat is dikwijls dan nog toeval. Een partij kan niet alles van in het begin sturen.

P. Vindt u het belangrijk dat een kandidaat beschikt over relevante politieke ervaring?

Andere ervaringen vind ik eigenlijk even goed. Een lijst moet vooral mensen bevatten met verschillende ervaringen, achtergronden,... Politieke ervaring kan je ook uit het leven zelf halen. Voor mezelf heb ik wel veel geleerd in de jaren dat ik achter de schermen in de politiek werkte. Dat was voor mij wel een goede leerschool.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen voor het Europees parlement, maar daar door hun partij de kans niet toe krijgen?

Er zijn altijd minder plaatsen dan gegadigden.

12. INTERVIEW LUCKAS VANDER TAELEN (28.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Waarom stelde u zich kandidaat? Was het een bewuste keuze of bent u erin gerold?

Het is dubbel. Ik was bij Agalev en ik had aan Agalev dat ik wel eens een actievere rol wou spelen in die periode. Ik ben een beetje een BV. Dus ik zei: misbruik mij maar, je mag mij op een lijst zetten. Maar ik heb eigenlijk nooit specifiek om de Europese lijst gevraagd.

En toen hebben ze mij de tweede plaats op de Europese lijst voorgesteld. Ik vond dat een heel gewaagde keuze van Agalev in die tijd omdat ze de eerste twee plaatsen gaven aan mensen die niet typische partijpolitici waren. Dus Patsy Sörensen op de eerste plaats en ik op de tweede plaats. En 1999 was een ongelofelijk jaar voor de groenen. Ze hebben enorm veel stemmen gehaald door de dioxinecrisis. Maar zijn wij, Patsy en ikzelf, erin geslaagd om onwaarschijnlijk veel stemmen te halen. Patsy had geloof ik 180.000, ik had er 40.000, maar dat was enorm veel. Met de senaatslijst van Agalev, die een vergelijkbare kiesomschrijving heeft, had ik bijna vijf keer zoveel stemmen als de lijsttrekker op de senaatslijst.

Het was absoluut niet zeker dat ik verkozen was. Ik weet het nog heel goed. Ik heb daar rondgehangen op een verkiezingsshow van de VRT tot 12 uur 's nachts, en zelfs toen was dat niet geweten. Dat komt heel laat binnen want ze moeten wachten tot de laatste kiesbureau's dicht zijn. En uiteindelijk ben ik dan naar huis gegaan zonder dat te weten. En ben ik toen ik thuis kwam even op internet gaan surfen en daar heb ik, om 1u 's nachts, gezien dat ik verkozen was. Mijn vrouw sliep en ik zei: ik ben Europarlementslid. En zij zei: moet je mij daarvoor wakker maken? Om maar te zeggen wat een indruk dat maakt op de mensen.

Dus u had niet bewust voor het Europese niveau gekozen?

Nee. Het interesseerde mij wel. Maar ik ben in veel geïnteresseerd. Ik ben historicus van opleiding. Ik ken de Belgische geschiedenis zeer goed. Dus had ik in de Senaat gezeten, dan had ik dat ook zeer interessant gevonden. Maar het idee van in het EP te kunnen gaan vond ik wel heel plezierig.

B. Had u als beginnend Europees parlements lid het gevoel dat u uw mandaat voor lange tijd zou uitoefenen?

Mezelf kennende, ik heb nooit ergens heel lang gezeten. Maar ik heb nooit zo in elkaar gezeten dat ik al weet na zes weken dat ik ergens niet ga blijven. Maar natuurlijk als ik achteruit kijk, weet ik wel dat ik een cyclus heb van drie jaar. Maar als je verkozen bent, denk je natuurlijk in termen van legislaturen.

Ik heb daar in het begin nooit zo over nagedacht, maar na een paar maanden begon ik misschien wel in te zien dat het toch niet echt mijn ding was. Dat ik het wel graag deed, maar dat ik toch geen zin had om daar nog eens vijf jaar te zitten.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Of de Denen het moeilijker hebben dan wij? Uiteraard. Ik heb de Denen heel goed leren kennen. Er zaten een paar Denen in de cultuurcommissie, waar ik zeer actief was. Die Denen blijven op heel principiële standpunten. Zij vallen een beetje uit de toon.

Wat ik heel graag het meegemaakt in het EP is een pan-Europese samenwerking met mensen die niet noodzakelijk van uw strekking zijn. Ik heb eens hele goeie samenwerkingen gehad met bijvoorbeeld Duitse christen-democraten. En Beierse christen-democraten, om maar iets te zeggen, dat is niet meteen de groep waar ik mij op het eerste gezicht toe aangetrokken zou voelen. Of met mensen van een totaal andere politieke richting. En die slaagden er dan wel in om hun eigen nationaal gevoel te overstijgen in een Europees belang.

Bij de Denen was dat nooit het geval. Bij de Denen wist je dat als je een rapport schreef of een amendement bracht, dat zij altijd gingen daarop amenderen bijvoorbeeld om het in hun richting te krijgen, namelijk weg van een Europese superstructuur. Ze werden, of worden, ik weet niet hoe ze nu zijn, maar ze werden geremd door het hevig belang dat zij schijnen te hechten aan de vrijwaring van hun eigen cultuur.

Wij hadden daar nooit last van. Wij Vlamingen hebben nooit gedacht dat de Vlaamse cultuur in gevaar was door een Europese structuur. Integendeel, wij wilden juist onze Vlaamse cultuur verstevigen in het kader van de Europese cultuur, tegen de verpletterende invloed van de Amerikaanse cultuur. Dat was heel tegenstrijdig. Omdat zij dus door de nadruk te leggen op hun eigen cultuur, de Europese cultuur verzwakten. En zo eigenlijk het de Amerikanen gemakkelijker maakten om hun cultuur op te dringen.

E. Toen u zich kandidaat stelde voor het EP, was dat toen met de bedoeling om daarna nog een verdere politieke carrière, bijvoorbeeld nationaal, op te bouwen?

Ik ben van de groep mensen die je hebt geïnterviewd de meeste atypisch, ook Patsy. Ik nog meer dan Patsy. Patsy was daarvoor schepen geweest in Antwerpen. Ik was gemeenteraadslid in Elsene, ik was dus wel politiek actief. Maar ik heb nooit een soort carrièreplanning of ambitie gehad. En nooit gedacht over wat ik nadien zou gaan doen.

Ik heb trouwens ontslag genomen uit het EP om filmintendant te kunnen worden, dus om te solliciteren daarvoor. Dat zegt veel over mijn politiek engagement.

Wat waren de reacties op uw ontslag uit het EP?

De meesten waren positief. De meest negatieve heb ik eigenlijk gekregen in mijn eigen partij omdat het, in tegenstelling tot wat veel mensen denken, absoluut geen politieke benoeming was. In tegendeel, het was een job die door een vzw werd aangeboden en waar ik voor heb gesolliciteerd. En ik ben dan uitkozen.

Maar bij Agalev viel dat eigenlijk niet zo goed omdat ik daardoor een soort stoelendans in gang zette, waarmee zij niet zo gediend waren. Uiteindelijk is dan Jan Dhaene in mijn plaats gekomen. Jan Dhaene had een heel speciale positie in de partij. Het was gewoon een medewerker die op de ik-weet-niet-hoeveelste plaats stond van de lijst. Maar doordat de persoon die na mij stond wou gaan naar het EP omdat die werkte op een kabinet, bij Magda Aelvoet geloof ik, was plots Jan Dhaene de man van Agalev in het parlement. En ja, Dhaene had een zekere reputatie binnen de partij. Dat is dan ook gebleken toen hij de partij verlaten heeft en nu eigenlijk altijd tegen Groen! fulmineert. Dus daar waren de reacties niet goed. De meeste mensen begrepen wel wat ik deed. Ik had drie gewerkt op film in het EP en ik kreeg de kans om dat toe te passen. Dus ik ging eigenlijk van een legislatief naar een executief mandaat. Het is zoals ik minister zou geworden zijn. Dat gebeurt nog wel eens in het EP, dat mensen weggingen omdat ze minister werden. Dus ik vond dat gepermitteerd.

De enige die het me kwalijk nam was Walter Pauli van De Morgen die een vreemd editoriaal schreef. Dat hij zich bedrogen voelde door mij.

Maar als je dat vergelijkt met de hevige reacties op het ontslag van Peter Bossu...

Ja, maar dat was iets anders. Hoe lang heeft Peter Bossu daar gezeten? En wat waren de redenen? Ik heb dat nooit geweten maar daar werd heel mysterieus over gedaan. Dat was heel raar. What ever happened to Peter Bossu overigens, waar is die?

Ik heb eergisteren met interview met hem gehad. Hij werkt op het partijsecretariaat van de sp.a bij Johan Vande Lanotte. De reden die hij aanhaalde voor zijn ontslag was dat het Europees niveau niet overeenstemde met zijn dynamische manier van werken.

Hoelang heeft hij daar gezeten?

Zes maanden.

Minder geloof ik.

Van juli tot eind december...

Maar de echte reden dat hij daar weg is gegaan weet ik niet hoor. En daar werd zeer raar over gedaan. Ik weet dat ze daar bij de sp.a wel over gegeneerd waren. Dat ze dat niet wilden zeggen. Maar er was iets aan de hand. Er was iets.

Ik was het vergeten, maar nu ben ik weer benieuwd.

Maar dat is uitzonderlijk hoor. Want je hebt effectief zes maanden nodig om daar je weg te vinden, letterlijk. Op zes maanden ga je maar maximaal zes keer naar Straatsburg. Als je het dan al weet, het is vroeg hoor.

Ik heb toch, denk ik, een jaar nodig gehad om me enigszins een beetje in te werken.

F. Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling?

Ik denk dat dat van land tot land verschilt. Als je bijvoorbeeld ziet hoe dat in Italië is, waar iedereen iedereen aanspreekt met 'edelachtbare'. En waar de Europarlementsleden drie keer zoveel verdienen dan wij. Drie keer, dat is onwaarschijnlijk. Dat wordt natuurlijk een mandaat dat enorm gegeerd is.

Hier is dat veel minder gegeerd. Natuurlijk, in elke partij zijn er veel mensen die het willen worden. Omdat het een mandaat is, omdat het goed betaald is... Maar je verdwijnt. Ik heb daar weinig last van gehad omdat ik als politicus niet uit was op een herverkiezing en ik wel op andere manieren in het nieuws kwam. Maar ik heb het lijden gezien van mijn collegae die uitstekend wetgevend werk deden, dat zeer belangrijk is, maar je verdwijnt. In het begin dat we daar waren was er nog een beetje aanwezigheid van de VRT, maar dat werd volledig afgebouwd. Dus je mag daar doen wat je wilt, maar je komt niet in het nieuws. Alleen als er een schandaal uitbreekt, dan zijn ze daar. Je moet ertegen kunnen. Iemand als Marianne Thyssen, waarvan ik altijd heb gedacht: die vrouw zou eerste minister kunnen zijn, het is een heel interessante en toffe vrouw. Maar zij heeft daarvoor gekozen, voor die carrière. En natuurlijk legt haar dat geen windeieren. Zij is nu een gereputeerde Europarlementariërster. Maar vraag maar aan iemand hier in Vlaanderen wie Marianne Thyssen is, en niemand kent haar. Ze komt ook zelden in het nieuws. Ze is nu in het nieuws geweest met de aantreding van Pöttering als voorzitter van het EP. En ik zie dat, omdat ik er natuurlijk nog een beetje interesse voor heb. Maar je verdwijnt. Het is een vergiftigd geschenk. Als je verkozen wordt in het EP, je moet daar dan wel tegen kunnen.

Het is heel raar. Je komt in een wereld terecht die helemaal autonoom functioneert. Als je daar de deur achter je dichttrekt, is die wereld ook weg. Ik heb echt meegemaakt dat ik mensen van het EP ergens tegenkwam, en die kenden mij niet meer. Omdat ik daar niet meer rondliep. Dat is echt een universum op zich. Met een eigen restaurant, met die bars en die commissies en vergaderingen tot laat 's avonds. Die mensen gaan dan naar hun hotel en komen 's morgens vroeg terug. Het is een microkosmos, een grote microkosmos dan. Maar je verliest heel snel contact met je eigen land. Ik fietste drie kilometer (*Vander Taelen woonde vlakbij het EP*) en ik was in een andere wereld.

E. Dus om een politieke carrière op te bouwen lijkt het u geen slimme zet?

Nee, maar dat heeft alles te maken met het niveau van de media. Als je een politieke carrière wilt opbouwen, moet je zorgen dat je op tv komt. Zo eenvoudig is dat. Een Vlaams mandaat is nog het beste, want daar kan je een beetje *zeveren* over kleine dingen, zoals sport of ergens een stort. Daarmee kan je een carrière opbouwen, want daarmee kom je in het nieuws.

Maar neem nu Bart Staes. Het is niet omdat hij bij mijn partij is, want ik heb hem leren kennen toen hij nog bij een andere partij was, maar hij is zo stevig als parlementair dat je zou denken dat hij veel media-aandacht zou verdienen. Hij komt wel regelmatig in het nieuws omdat hij zo stevig is, maar het is één van de meest fantastische parlementairs die er zijn. Het is iemand die over al die zaken zijn dossiers door en door kent. Hoe vaak heb je Bart Staes al gezien in de media? Tenzij een

heel technisch interview over de chemierichtlijn van het EP en zo. Je ziet hem niet zo vaak in spelletjesprogramma's of in De Laatste Show. Misschien is hij er al in geweest, ik weet het niet. Maar dat is heel spijtig.

Ook in je eigen partij. Je moet beseffen dat die hele agenda van het EP haaks staat op de andere agenda's. Je hebt dan partijbureau, maar je kan er niet naar toe, want op dat moment heb je een vergadering of zit je in Straatsburg. Dan gaat je partij op retraite, zoals men dat toen deed, maar dat kwam dan niet uit voor ons. Wij hadden vergaderingen. Terwijl natuurlijk in de Belgische en Vlaamse parlementen alles daaraan is aangepast. Daar heb je weken waarin je niets anders moet doen dan naar vergaderingen gaan. Maar op het Europees niveau zit je daar een beetje naast. En heel snel val je daar dan uit.

H. Het Europese niveau wordt door de bevolking niet als een belangrijke functie beschouwd...

Ze weten het zelfs niet. Ik denk dat niemand de namen kent van de Europarlementsleden.

... maar toch wordt het Europese niveau steeds belangrijker, ook voor de nationale wetgeving.

Natuurlijk. Het is het interessantste niveau. Dat is wat wij telkens ook zeiden aan de mensen en de journalisten, dat 50% van onze wet Europees is. En de wetten die wij daar stemden, daarvan wisten we dat dat binnen drie à vier jaar Belgische wet zou worden en dat er dan zou over gesproken worden. Maar dat duurde dus altijd. Wij waren altijd onze tijd voor. Maar niemand wist dat.

Hoe kan men die spanning opheffen, denkt u?

Door de media. Het is een bijzonder interessant niveau. Als de media zouden afstappen van nieuws te brengen over het meest belachelijke auto-ongeluk of woningbrand, waarbij rechtstreeks verslag moet uitgebracht worden. En als ze meer energie zouden steken in het Europees niveau, en met energie bedoel ik ook geld, dan zal dat natuurlijk belangrijk worden.

Dat is een keuze, een politieke keuze.

Y. Maar de media brengen datgene dat de bevolking wil zien.

Maar wat wilt men zien? Dat wat men kent. Als je de mensen gewoon maakt om over Europa te spreken op een leuke, ontspannen manier, dan worden de mensen daaraan gewoon. Maar als je de mensen dan gewoon maakt om het nieuws te openen met een woningbrand, daar een reportage over van drie minuten met nietszeggende gesprekken van iemand die zegt: ik heb rook zien komen uit het raam. Als je op dat niveau afzakt, zoals de VRT nu tegenwoordig doet, dan is het gedaan. Ik zie het eerder pessimistisch in.

Nu met het 50-jarig bestaan geven ze wel een groot feest op televisie. Dat feest is voor mij belangrijk, symbolisch, maar ik zou liever zien dat ze elke week een Europees nieuws brachten.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Het is absoluut anders dan in een ander parlement. Je gaat verbanden zien met verschillende soorten mensen. Er is één enorm groot verschil. Als je in een nationaal parlement zit, heeft je stemgedrag politieke consequenties. Je kan een regering doen vallen. Als je in de meerderheid zit en je stemt tegen iets, breng je die meerderheid in gevaar.

Als Europarlementslid is dat anders. Er is geen Europese regering die naam waardig, en die steunt zeker niet op een meerderheid. Dus je kan stemmen zoals je wilt. En dat is interessant. Ik heb heel regelmatig, samen met Bart Staes, heel hard tegen de groene groep gestemd. Wij waren niet te beroerd om voorstellen en rapporten kritisch te bekijken en tegen het stemadvies van onze eigen groep in te gaan. Wij stemden mee, als het erop aankwam, met de liberalen, met de socialisten, met de christen-democraten. Dat kon mij niet schelen. Je hebt daar als politicus, als parlementariër, een ontzettend grote vrijheid. Dat maakt het werk zeer creatief.

Want wat moet je doen in het Vlaams of Belgisch parlement? Je moet de aanwijzingen volgen van de meerderheid, want anders breng je die meerderheid in gevaar. In het EP kan je enkel rekenen op boze blikken, en krijg je op de duur de reputatie, zoals ik wel had, dat ik eerder eigenlijk centrum-rechts was in plaats van centrum-links of links. Maar dat kon mij niet schelen, omdat ik dat veel creatiever vond. Dat vond ik effectief het leukste. Zo op eigen autonome manier rapporten bekijken en zeggen: wat vind ik daar nu echt van? Ik ga nu eens praten met die persoon. Hij is wel bij een rechtse groep, maar ik wil dat rapport toch wel eens lezen. En dan kom je tot verrassende situaties.

Dat je stemverbanden krijgt, die je op voorhand nooit zou verwachten, zoals ik met de CDU uit Duitsland. Je leert iemand kennen en je bent ermee akkoord, dus stem je ervoor.

S. Dus er zijn wel politieke fracties, maar er is geen sprake van partijdiscipline zoals in nationale of regionale parlementen het geval is?

Neen, dat bestaat niet. Bestaat niet.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Zeer verscheiden. Ik heb de statistieken niet. Er is natuurlijk een groep van mensen die een politiek verleden heeft. Dat is in België heel duidelijk het geval. Maar er is ook een groep met een verleden als medewerker, zoals Bart Staes, of mensen die, zoals ik, televisie maken of zoals mijn Oostenrijkse collega theater maken of die Deense acteur (*Jens Okking*). Of die bergbeklimmer, hoe heet hij weer, een heel bekende bergbeklimmer, de eerste mens die de Himalaya zonder zuurstoffles heeft beklommen (*Reinhold Messner, Italië*). Die heeft absoluut geen politiek verleden, maar die werd opgevoerd door de groenen dan. Dus in het EP kon je terecht met verschillende achtergronden en verschillende motivaties. Dat maakt het ook zo tof. Je komt daar verscheidende mensen tegen. In onze groep zat er een Italiaan die professor was aan de universiteit van Bologna en die ook boeken schreven. Een rare man, maar ook een kenner van biologie, dus hij had hele interessante standpunten als het over biotechnologie ging. Dan was het heel interessant om zo iemand in je groep te hebben. Dus het zijn niet allemaal beroepspolitici zoals het hier is.

P. Vindt u het belangrijk dat een kandidaat beschikt over relevante politieke ervaring?

Ik zou bijna durven zeggen: neen. Het is natuurlijk moeilijk om politiek, zoals die daar bedreven wordt, aan te leren. Omdat het toch bij momenten technisch is. Maar dat leer je natuurlijk wel. Als je een goede medewerker hebt, leer je snel hoe het in elkaar zit. En zo moeilijk is het nu ook weer niet. Je moet gewoon weten hoe een rapport geschreven wordt, maar je wordt daarbij geholpen. Die infrastructuur is fantastisch. Je kunt dat rapport zelfs schrijven zonder dat je daar één letter zelf aan schrijft. Dat wordt voor u geschreven. Je moet enkel de totaliteit neerzetten.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Wel, dat is nog hetzelfde... Wij voelen ons denk ik als Belgen echte Europeërs, zoals dat vroeger werd gezegd. Wij zien daar geen tegenstelling in. Voor ons maakt de Vlaamse cultuur deel uit van de Europese. Als ik bijvoorbeeld een rapport schreef over de Europese cinema, dan ging dat niet over de Vlaamse cinema, maar over de Europese cinema. Dan schreef ik niet vanuit de gedachte: hoe is het met de Vlaamse cinema? Ik zag gewoon de Vlaamse cinema als een typisch voorbeeld van hoe het met Europese cinema is gesteld, in een klein land. En ik schreef dat vanuit die motivatie. Dat was dus een zeer Europese motivatie. Maar dat is typisch voor Belgen. Ik denk niet dat je bij de andere Belgische Europarlementairen een ander antwoord zult krijgen.

Maar het Belgisch of Vlaams belang kan soms toch tegengesteld zijn aan het Europese algemeen belang?

Neen. Wij hebben zoveel geprofiteerd van Europa, en we zouden nog veel meer kunnen profiteren van Europa. Je spreekt natuurlijk met een overtuigde Europeaan. Ik ben echt sinds het begin dat ik daar was, overtuigd dat Europa alleen maar goed is. Ik ben daar zelfs redelijk fanatiek in.

Men maakt altijd karikaturen van Europa, maar Europa heeft zoveel positiefs opgeleverd. Als je ziet wat Europa aan landen als Ierland of Spanje bijvoorbeeld heeft opgeleverd op gebied van economie. Die programma's die daar zijn doorgevoerd hebben toch enorm veel losgemaakt. Ik kan alleen maar enthousiast.

Soms heb je het gevoel dat het veel regelneverij is, maar dat wordt dan zo opgeblazen door bijvoorbeeld de Engelsen. Maar het idee van de euro, ik vind dat fantastisch. Als de mensen beginnen over de euro die misschien zou verdwijnen, dan ben ik altijd heel kwaad. Voor mij is dat heel belangrijk. Europa is voor mij iets groots. En ik heb graag grote dingen. Ik hou geweldig van Amerika bijvoorbeeld. Ik vind het fantastisch, je hebt daar geen grenzen, je kan daar van links naar rechts gaan, bewegen. Als je ziet hoe Europa nu aan jonge mensen zoals jij de kans geeft om met

een Erasmusprogramma door heel Europa te gaan studeren. Ik vind dat fantastisch. Toen ik zo oud was als jij, bestond dat niet. Dan kon je onmogelijk gaan studeren in het buitenland. Dat was onmogelijk, nu is dat de regel. Ik zie alleen maar positieve zaken.

V. Denkt u dat het een voordeel zou zijn als de Europese parlementsleden op Europees niveau zouden verkozen worden? Zo zouden ze minder rekening moeten houden met hun nationale achterban en echt voor de Europese zaak kunnen gaan.

Ja, maar ik vrees een beetje dat de afstand dan nog groter wordt. Ik denk dat het op lange termijn zo moet worden, op lange termijn. Juist daarom is de verantwoordelijkheid van de media zeer groot. Er moet een systeem worden uitgebouwd waardoor je ook parlementsleden uit andere landen leert kennen. Dat kan.

Maar het zijn er ontzettend veel.

Het zijn er heel veel, maar het gaat ook over een, ik zeg bijna land, een heel groot gebied. Europa is zeer groot en Europa mag van mij nog groter worden. Het moet natuurlijk nog wel een beetje bijgeschaafd worden. Het werkt nog niet goed. Het werkt uiteraard niet met die unanimiteit, wat nog steeds een groot probleem is. Maar ik denk effectief dat we daar op lange termijn naar toe moeten.

L. Hoe waren de verhoudingen tijdens uw periode in het EP met de andere Vlaamse Europarlementsleden?

Hartelijk, zeer hartelijk. Op uitzondering natuurlijk van het Vlaams Blok, waar ik nooit mee gepraat heb, die ik volledig genegeerd heb omdat dat gewoonweg racisten zijn.

De anderen... Het is raar, je ontdekt banden die je nooit zou vermoeden. Ik heb het al gezegd op Europees niveau, maar bij de Belgen bijvoorbeeld. Ik neem ook een redelijk atypisch standpunt in in verband met het Midden-Oosten. Ik ben een verdediger van Israël, uit een soort van tegenstrijdigheid. Ik vind dat Israël altijd met alle zonden van Israël wordt beladen. Ik kom dan terecht in een werkgroep, en dan zit Willy De Clercq daar ook, en Ries, die blonde RTL-presentatrice. Dan leer je elkaar kennen. Zij zouden van mij nooit gedacht hebben dat ik als linkse groene Israël verdedigen, en ik wist het niet van hen. Ik wist niet dat Willy De Clercq zo een groot verdediger was van Israël. Dat is één voorbeeld. Maar dat is heel plezierig.

Ik heb Gerard Deprez bijvoorbeeld leren kennen als een zeer hartelijke man. Ik heb Marianne Thyssen leren kennen als een zeer interessante en toffe vrouw. Ik heb Kathleen Van Brempt leren kennen toen ze daar aankwam en helemaal verloren liep als een *kip zonder kop*. Ik heb heel veel met haar gelachen en ik heb een heel sterke band opgebouwd met Bart en Kathleen. We hadden de gewoonte om altijd champagne te drinken na een belangrijke stemming, maar dat schept een band. En dan kwam Patsy daar eens bij, en als er andere Belgen voorbij kwamen dan stapten die daar direct bij. Ja, we zagen elkaar natuurlijk veel. Nelly Maes was daar ook bij. Die sfeer was heel tof. Veel respect ook van iedereen. Met Dirk Stercx bijvoorbeeld, uitstekende verhoudingen, dat was dan een liberaal en ik ben een groene. Kathleen was bij de SP, Marianne bij de CVP toen, dat speelt geen rol.

Werd er ook echt samengewerkt?

Je werkt meer samen op domeinen waar je actief was. Je werkt heel snel op je specialisatie. Dus ik zat in de commissie cultuur, en dat was eigenlijk het enige wat ik deed. Op al die andere domeinen volgde ik wel wat er gebeurde, uiteraard omdat je moet gaan stemmen. Maar je weet ook heel snel dat je je moet gaan specialiseren. Je kan niet met alles bezig zijn. En ik vond het al belangrijk genoeg voor mij om een goed rapport te kunnen schrijven over de cinema, wat ik twee keer heb gedaan, en de andere rapporten over cultuur op te volgen. En daar zaten weinig Belgen in. Kathleen zat daarin, maar zij was daar niet zo veel mee bezig. En ik was dan eigenlijk de enige Belg die daar een actieve rol in speelde.

N. Was er een grote invloed van de nationale partijleiding op wat u daar deed?

Geen, geen.

En wisten zij wat u daar deed?

Om het heel cru te zeggen: het kon hen niet schelen. Ik zeg het: de partijleiding kwam ons af en toe eens opzoeken. Maar dat is toch wel zeer raar. Ik had het gevoel dat wij op een andere planeet zaten, maar dat was ook zo voor de partij. Als je dan begint uit te leggen waar je mee bezig bent, zeggen ze: ok, goed. Wat wil je dat ze erover zeggen? Dat heeft absoluut geen politiek belang, geen consequenties voor de Belgische of Vlaamse politiek. Dus zij lieten ons gerust.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst?

Dat weet ik niet. Ik denk dat dat bij elke partij verschillend is. Ik denk dat de motivaties anders zijn. Ik weet nu niet hoe dat bij Groen! is bijvoorbeeld. Bij Groen! was het evident dat Bart de kandidaat was, omdat Bart de overstap had gemaakt van Spirit naar Groen!. En daarbij enorm veel risico had gelopen. Bart was absoluut niet zeker dat hij zou verkozen worden. Had hij bij Spirit gebleven, had hij wel een plaats gekregen op de SP-lijst, maar bij Groen! stelde de discussie zich niet. Je gaat toch niet het beste Europarlementslid dat je kan hebben, thuislaten.

Hoe dat bij andere partijen zit, ik vraag het mij af. Ik weet niet of ze het nu zien als een kweekvijver voor politiek talent. Ik weet dat niet.

Q. Hoe actief waren de Vlamingen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op had?

Ik denk dat de Vlamingen veel actiever waren dan de Denen. Euroscepticisme wordt heel snel een soort negativisme. Ze kwamen ook niet zo vaak en ze kwamen niet zoveel tussen, op enkele uitzonderingen na. Maar je bent natuurlijk veel meer gemotiveerd om positief te werken, dan negatief. Als het altijd is om tegen te stemmen, en opmerkingen te maken, en negatieve amendementen te schrijven waarvoor niemand stemt, dat wordt je na een tijd beu. En dan zie je die mensen minder.

Maar de Vlamingen waren wel zeer actief?

Ja. Buiten het Vlaams Belang natuurlijk. Die deden niets, niets.

R. Europarlementsliden worden goed betaald. Wat is het effect daarvan op de politici die zich kandidaat stellen voor dat EP? Dus wordt het gezien als een goed betaald mandaat of echt als een interessante job?

Ik denk dat bij de meeste mensen, zowel in de partij als buiten de partij, het gezien wordt als een luxe-mandaat. Omdat iedereen zich daar heel wat bij voorstelt. Het is ook goed betaald. Je krijgt in België hetzelfde loon als de andere parlementairen, maar je hebt een systeem van vergoedingen voor onkosten waar je echt geld aan overhoudt. Dat is geweten, dat is geen geheim. Maar het wordt dus gezien als een luxe-job. Je gaat naar Straatsburg, je zit daar op hotel... Maar ik vond het vrij zwaar hoor. Zwaar en ondankbaar.

U. Onder de bevolking heerst de idee dat er in het EP veel jonge politici en ook fin-de-carrières zitten. Maar is het zo dat zij minder actief zijn?

Ik heb altijd het gevoel gehad dat zelfs iemand als Willy De Clercq, die toch een grote man was in de Belgische politiek en daar aan zijn derde of vierde mandaat was en die ook Europees commissaris geweest is, toch zeer actief was. Je zag hem overal en hij ging daarin op. Willy De Clercq was iemand die zich heel moeilijk kon inbeelden wat een leven is zonder politiek. Het was een politiek beest. Maar zo waren er velen. Ik vraag mij af hoe het nu is. Dehaene zit in het EP, maar ik denk dat weinig mensen dat weten. Of Mia De Vits. Je zou kunnen zeggen, dat zijn fin-de-carrières, maar ik denk dat zij hard werken. Anders doe je dat niet. Het is toch wel interessant. En je geraakt daar in... Ik denk dat er niemand naar toe gaat met het idee: ik ga me daar een beetje amuseren...

Dus het zijn mensen die echt geïnteresseerd zijn in het Europese niveau?

Dat was mijn indruk toch, ja.

OK, dat waren de vragen. Hartelijk bedankt voor het interview.

Doe ze allemaal mijn groeten.

13. INTERVIEW FRANK VANHECKE (28.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een doelbewuste keuze of bent u erin gerold via andere politieke mandaten?

Nee, ik ben hier absoluut bij toeval terecht gekomen. Ik moet even denken ik welk jaar. Ik ben nu opnieuw verkozen, dus dat betekent dat ik in 1999 ook al verkozen was... Ik ben de eerste keer verkozen in 1994. Dus ik ben hier terechtgekomen in 1990, op een ogenblik dat ik in de privé werkte. Op het moment dat Karel Dillen, die de stichter was van het Vlaams Blok, een eerste Europese zetel veroverde met 6,7% van de stemmen. Hij werd toen lid van de fractie Europees Rechts. Hij had de mogelijkheid om een adjunct-secretaris-generaal van de fractie te benoemen. En

omdat hij die op het eerste zicht niet vond, heeft dat een aantal maanden aangesleept. En uiteindelijk heb ik dan begin 1990 aanvaard om adjunct-secretaris-generaal van de fractie te worden. Met als taak, aangename taak, in heel Europa rond te reizen om contacten te leggen met min of meer gelijkaardige partijen. Zo ben ik eigenlijk in het EP, per toeval, terechtgekomen.

Dus het was geen bewuste keuze om op Europees niveau iets te realiseren?

Neen, ik moet daar zeer eerlijk in zijn. Neen. En ik voeg daar eigenlijk aan toe, als ik zeer eerlijk ben, dat dat ook vandaag niet direct het geval is. Ik ben Europees parlements lid gebleven. Ik ga wellicht nu binnenkort wel naar de Senaat. Ik ben intussen ook al een keer anderhalf jaar senator geweest. Maar ik doe dat, eerst en vooral, omdat ik het mijn plicht zie om de nationale lijst aan te voeren. En dat ik vind dat als je een mandaat ambieert en je wordt verkozen, dat je het ook moet opnemen. Dat is een vast feit voor mij. Twee, moet ik ook zeggen, dat het Europees mandaat mij de gelegenheid om zeer veel van mijn tijd te besteden aan mijn eerste taak en opdracht, namelijk de voorzitter spelen van de partij, van het Belang zelf.

Dus als u mij zegt: wat is gedurende al die jaren en nu nog steeds uw tijdbesteding? Dan moet ik zeggen: 10% EP, 90% werking op het terrein.

B. Was het als beginnend Europees parlements lid uw bedoeling om uw Europees mandaat voor lange tijd uit te oefenen?

Toen ik verkozen werd voor de eerste keer? Toen was het wel mijn bedoeling om voor vijf jaar verkozen te zijn en om die vijf jaar ook uit te doen, zeker.

Ik ben in het EP beland als parlements lid in 1994 toen. En het was wel degelijk mijn bedoeling om een volwaardig Europees parlements lid te zijn en daar ook de 100% van mijn tijd in te besteden, maar door een samenloop van een reeks toevalligheden ben ik in 1996, twee jaar later, voorzitter van het Vlaams Belang geworden. Noodzakelijkerwijze, een dag heeft maar 24 uur, kan ik dus niet, verre van, mijn volledige aandacht aan het Europees mandaat besteden.

E. Zag of ziet u het EP als een goede stap voor een verdere politieke carrière?

Nee, absoluut niet. Ik denk dat het EP de reputatie heeft in elk geval om een soort pensioenbaan te zijn. Die reputatie heeft het nu minder dan enkele jaren geleden, en terecht, maar dan nog lijkt het mij zuiver politiek gezien geen interessant mandaat. Zeker niet voor vertegenwoordigers van kleine partijen zoals mijzelf. Of zeker niet voor vertegenwoordigers van partijen die hier eigenlijk in de feitelijke oppositie beland zijn. Je mag in het EP tussenkomen zoveel je wilt. Om te beginnen is de *aard van het beestje* al zo dat je een minuut of twee minuten spreekt, en *ochgot*, heel ernstig is dat allemaal niet. De aard van de werking is zo dat er in de media in je eigen land bijzonder weinig aandacht is voor wat er in het EP gebeurt. En van wat leeft een politicus? Een politicus leeft eigenlijk van media-aandacht. Zowel voor de buitenwereld, als vooral naar de eigen achterban. Dus nee, het EP is zuiver politiek gezien, partijpolitiek gezien, wat naambekendheid betreft in mijn ogen een slechte zaak.

C. Is het moeilijker om als eerder eurosceptisch politicus iets te bereiken in het EP dan voor de hevige voorstanders voor een zeer sterk Europa?

Ja, maar ik ben niet tegen een sterk Europa. Het is veel genuanceerder dan dat natuurlijk. Wij zijn voorstander van een sterk Europa op al die beleidsterreinen waar men ons ervan kan overtuigen dat de Europese beslissingsbevoegdheid ook positief zou zijn en meer efficiënt zou zijn. Voor mijn part is dat bijvoorbeeld milieu, defensie. Daar ben ik voor een sterk Europa.

Ik ben niet voor wat men noemt voor een sterk Europa, dat betekent een Europa dat eigenlijk de beslissingen neemt in naam en voor rekening van de lidstaten van de verschillende Europese volkeren op die gebieden waar dat volgens mij niet efficiënt is en zelfs contraproductief. Ik ben een Vlaams nationalist. Ik ben ervan overtuigd dat het binnen België een slechte zaak is dat wij met één sociale zekerheidssysteem zitten, of met één arbeidsmarktbeleid om maar iets te noemen. Omdat er tussen Vlaanderen en Wallonië zoveel verschillen bestaan dat het efficiënter zou zijn die te splitsen. Je kan van mij niet verwachten dat als ik dat in België al vind, dat ik het dan in Europa goed zou vinden. Ik blijf binnen de logica van mijn waanzin, bij manier van spreken. Dus ik ben niet tegen een sterk Europa, als het maar efficiënt is.

Maar dit gezegd zijnde, die zijsprong ten zijde gelaten, voor de euroscepticus is het zeer moeilijk werken binnen dit circus hier. Omwille van verschillende redenen. Eerst en vooral blijft het EP natuurlijk een instrument met bijzonder weinig echte Europese beslissingsbevoegdheden. We moeten daar toch eerlijk in zijn. De echte zware Europese beleidsterreinen, ik denk aan een aantal

longen van de buitenlandse politiek, die overeenkomsten en beslissingen worden genomen door de Commissie, door de Raad, door het samenspel van Commissie en Raad. Maar het EP heeft daar eigenlijk vooral een soort adviserende bevoegdheid, een klankbord, maar voor de rest betekent dat hier allemaal eigenlijk niet zodanig veel. En als je dan nog de oppositie bent, een minderheid in dit spektakel...

F. Wordt het EP binnen de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling?

Neen. Men doet daar natuurlijk wel een beetje hypocriet over. Dat ligt voor de hand. Elke belangrijke politicus, neem ik aan, die je zal ondervragen, die zal zeggen: ja, dat EP dat is iets heel belangrijk, dat is het summum enzovoort. Maar de echte grote politici die willen hier toch maar niet zitten, stel ik vast. Als je mij vraagt: waar ligt voor een parlementslid het summum van mogelijke ambitie. Dan is dat het ministerschap op federaal gebied. Dan is het niet lidmaatschap van het EP. Of dan is het lidmaatschap van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en in mindere mate het Vlaams parlement bij ons.

Het EP is in trek vooral voor de financiële vergoedingen die er verbonden zijn aan het lidmaatschap van deze achtbare instelling, en die zeer spectaculair zijn, absoluut.

R. Welke invloed heeft dat volgens u op het soort politici dat zich kandidaat stelt voor het EP? Kiezen politici sneller voor het EP omdat het beter betaald is?

Natuurlijk is dat zo, absoluut. Het is veel beter betaald. Ze zeggen: leden van het EP verdienen exact hetzelfde als een Kamerlid in België. Maar daarnaast zijn de voordelen zeer consistent. Ik spreek over een verdubbeling en soms een verdriedubbeling van het netto-inkomen. En eerlijk gezegd een parlementslid dat zegt dat dat geen rol speelt in zijn keuze, in mijn ogen liegt die. Daar is geen discussie over.

In mijn partij ligt dat een beetje anders, en bij Groen! ook heb ik mij laten wijsmaken, omdat wij jammer genoeg die bijkomende inkomsten afstaan aan de partij.

K. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd, hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

U heeft daar gelijk. Ik zie in die Europese constructie ingebakken een democratisch deficit. Je kent als politicologe uiteraard die term, maar het is een term die voor het brede publiek iets zeer ingewikkeld is. Maar waar komt het op neer? Het democratisch deficit is in mijn ogen stilaan afglijden naar een totalitaire staat. Dat betekent een staat, of een gemeenschap, waarin de directe betrokkenen niet meer op de hoogte zijn, en ook niet meer in staat zijn, om te volgen op welk beleidsniveau een aantal beslissingen worden genomen, en door wie een aantal beslissingen worden genomen. Beslissingen die mensen in hun directe leven wel degelijk aangaan. Dat Europese niveau is een zo grote ver-van-mijn-bed-show, en krijgt nochtans hoe langer hoe meer ingrijpende bevoegdheden, dat daar in feite, in mijn ogen, in plaats van de onbegrijpelijke term democratisch deficit, dat men stilaan op weg is naar een Europees totalitarisme. Ik denk dat men zonder meer van die term mag gewagen. En dat Europees totalitarisme vertolkt zich niet alleen in het feit dat ingrijpende beslissingen worden genomen op een niveau waar niemand nog vat op heeft, of waar in elk geval de eenvoudige kiezer totaal geen vat meer op heeft, omdat hij er ook geen weet van heeft. Maar dat illustreert zich ook door het feit dat, wanneer er dan eens democratische inspraak is, wat zeer zeldzaam is op Europees niveau, dat dan met die inspraak in feite geen rekening wordt gehouden. De voorbeelden zijn u bekend. De meeste recente zijn de twee volksraadplegingen over de Europese grondwet in Frankrijk en in Nederland. In de meeste andere landen heeft men niet eens een volksraadpleging aangedurfd. Welnu, in Frankrijk en Nederland was er een zeer grote democratische meerderheid tegen de Europese grondwet. Nochtans wordt die, stukje bij beetje, toch uitgevoerd en vertolken de Europese Mandarijnen zelfs openbaar dat ze tegen 2009, of in het slechtste geval tegen 2012, het ding toch door de strot van de burgers willen geduwd hebben. Dat is werkelijk afglijden naar een totalitair systeem.

V. En denkt u dat het een oplossing, of een verbetering, zou zijn om de Europarlementsleden op Europees niveau te verkiezen? Zo zouden de parlementsleden minder rekening moeten houden met hun achterban en zich voluit kunnen storten op het Europese niveau.

Ik denk dat dat een absolute verslechtering zou zijn. Een nog meer ver-van-ons-bed-show. We moeten er ons goed van bewust zijn dat de EU die men creëert, die men wil, een soort moloch is. Dat is in mijn ogen geen democratische staat meer. De EU die men ons voorspiegelt, die men aan

het opbouwen is, heeft zelfs niets te maken met federale staten zoals de Verenigde Staten van Amerika. Men maakt hier geen Verenigde Staten van Europa. Men maakt iets veel ingrijpender. De verschillende staten binnen de VSA hebben een veel grotere autonomie, een veel grotere eigen beslissingsmacht, dan wat men de Europese landen en volkeren nog wil gunnen in de EU. Waarmee je hier te maken hebt is een totaal ander iets, van een totaal ander niveau. Dus ik denk, hoe verder men de beslissingsmacht legt van de eenvoudige kiezer of burger, hoe verder we afglijden op dat hellend vlak van het democratisch deficit.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Dat valt eigenlijk allemaal nog mee. Je moet wel weten dat ik 90% van mijn passage hier in het EP niet-ingeschrevene ben geweest. Dat betekent dat je eigenlijk derde rangspaarlementslid bent. Dus ik heb niet zo veel mogen samenwerken met collega's van andere culturen. Ik werk nu sinds een aantal maanden samen met Bulgaarse, met Roemeense, met Franse, met Italiaanse parlementsleden en ik merk daar eigenlijk geen fundamenteel verschil bij in vergelijking met ons. De werking in het EP is al democratisch en ingewikkeld genoeg en dat maakt uiteindelijk het verschil.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsliden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Ik weet het niet. Ik heb er nooit een studie naar gedaan. Ik zou het niet weten. Ik vermoed, maar een mens bekijkt altijd de wereld vanuit zijn eigen navel, dat de meesten uit de nationale politiek komen en zo doorgroeien, of afglijden, naargelang je het bekijkt. Maar eerlijk gezegd weet ik het niet. Ik heb er ook nooit bij stilgestaan.

U. De bevolking gaat er soms vanuit dat er hier enerzijds veel jonge politici zitten zonder ervaring en anderzijds een hoop fin-de-carrières die weinig actief zijn.

Wat dat tweede betreft denk ik dat dat zeker, tot vrij recent, en voor een stuk nog vandaag, het geval is.

Wat het eerste betreft, het zou kunnen. Maar nog eens, ik heb daar geen cijfers over.

Hier zitten natuurlijk ook mensen die elders niet verkozen raken. De kiessystemen zijn in sommige landen natuurlijk zo dat vertegenwoordigers van kleine partijen enkel in het EP verkozen kunnen geraken. Ik denk bijvoorbeeld aan een aantal extremistische, in gelijk welke richting, Italiaanse partijen, die geen politieke vertegenwoordiging kunnen bemachtigen in de nationale parlementen. Maar die door het rare Italiaanse kiessysteem, wel zetels, of een zetel, kunnen bemachtigen in het EP. Idem dito voor het Franse verkiezingssysteem, waar men een meerderheidssysteem heeft, behalve voor het EP waar er een proportioneel systeem is. Idem dito met Groot-Brittannië. Dat speelt natuurlijk ook een rol. Hier zitten ook parlementsleden die liever elders zouden zitten maar het gewoon door de verschillende kiessystemen niet kunnen.

G. Wat vindt u van het combineren van mandaten? U doet het zelf, maar wat voor invloed heeft het op het werk in het EP? Dus als politici lokale, of nationale, mandaten combineren met een mandaat als Europarlementslid?

Ja, ik ben een absolute grote voorstander van het cumuleren van een zeer lokaal mandaat. Je moet er eerlijk in zijn, voor het geld moet je het niet doen, dat lokaal mandaat. Want dat kost werkelijk geld. Maar op zijn minst heb je, ik ben gemeenteraadslid, een zeer direct contact met uw kiezers en met het echte leven, bij manier van spreken. Dus wat mij betreft: ik zou dat gemeenteraadsmandaat niet willen opgeven, omdat je daar in de realiteit blijft. Als je alleen maar Europarlementslid bent, van hot naar her vliegt in heel Europa. Overall schitterend betaald, de beste hotels, veel vergoedingen. Dan denk ik dat je na verloop van korte tijd al in een wereld leeft die niet meer de reële wereld is. Dus ik hou nogal aan dat lokaal mandaat om de voeling met de realiteit te behouden. Nu heb ik dat wel zelf niet nodig, maar goed, tot daar.

Dit gezegd zijnde, ben ik voor de cumul van mandaten, is dat een goede zaak? Neen. Zeker niet wanneer het over grote mandaten gaat. Ik ben maar gemeenteraadslid, maar in een aantal landen kan men tegelijkertijd nationaal parlements lid zijn en Europees parlements lid zijn, of nog andere mogelijkheden. Dat lijkt mij allemaal niet bevorderend.

Maar nogmaals, eerlijk gezegd, ik ben onbezoldigd voorzitter van de partij en daar gaat ook 90% van de tijd naartoe.

Dus daardoor kunt u ook weinig tijd besteden aan uw mandaat als Europees parlements lid...
Dat klopt. Maar dat is een noodlot van vele politici. Patrick Janssens die burgemeester is van Antwerpen, die doet in het Vlaams parlement, waar hij lid van is, helemaal niets. Dat was hetzelfde met Steve Stevaert...

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Er bestaat geen Europees volk, dat is een aberratie. Dat bestaat gewoon niet. Bij mijn weten is er ook geen enkele wetenschapper die beweert dat er een Europees volk bestaat. Er bestaat een Europese cultuur, dat is iets helemaal anders. Maar die Europese cultuur wordt gedragen door onderscheiden Europese volkeren en natiestaten. Dat is de realiteit. En als je het mij vraagt: ik beschouw mij in de eerste plaats een vertegenwoordiger van Vlaanderen in Europa. Maar anderzijds ben ik ook een Europeaan. Dus ik ga eerlijkheidshalve zeggen dat ik eerst de belangen van mijn eigen volk ga verdedigen, en daarnaast ga ik de belangen verdedigen van mijn continent en van mijn beschaving en cultuur, die een Europese beschaving en cultuur is.

L. Hoe was de verhouding met de andere Vlaamse Europarlementsleden tijdens de vorige legislatuur?

Oppervlakkig, heel oppervlakkig. Slechte contacten eigenlijk alleen maar met de vertegenwoordigers van de sp.a, die doodeenvoudig niet tegen mij spraken en ook geen goedendag zeiden aan mij, van hun kant dan. Dat is vandaag nog steeds het geval. En oppervlakkig, vriendelijk, met de andere Vlaamse Europarlementsleden.

M. Hoe waren de relaties met de parlementsleden uit de andere lidstaten? En langs welke wegen verlopen die contacten?

Dat is zeer verschillend. Maar gedurende die jaren dat ik hier ben, heb ik echte vriendschapsbanden gemaakt. Met een aantal Franse parlementsleden, maar een paar Italiaanse en Spaanse parlementsleden. Eerlijkheidshalve meestal met de rechtervleugel van het parlement. In Spanje van de Partido Popular, in Italië van een aantal kleine onafhankelijke partijtjes. Een mens zoekt natuurlijk altijd voor een stuk de geborgenheid van de eigen overtuiging. Dat is niet zo abnormaal. Hoe verlopen die contacten? Door tussenkomsten in de commissies. Waarbij dan een collega komt zeggen: dat was niet slecht, of dat was wel slecht. Of door elkaar toevallig te ontmoeten in Straatsburg op restaurant. Of in de wandelgangen, of in de nachtzittingen waar er een heel andere sfeer heerst. Toevalligheden.

Nogmaals, je moet mij een beetje anders behandelen dan de anderen. Ik heb al die jaren nooit tot een fractie behoord. Dus er zijn ook geen fractiereizen. Wij zijn paria's in het parlement. Wij hebben nooit het rapporteurschap. Dus wij krijgen niet de gelegenheid om op een normale, georganiseerde wijze met collega's samen te werken.

Q. Hoe actief waren de Vlamingen van de vorige legislatuur in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op heeft?

Ik heb daar geen enkel zicht op. Daarvoor bent u bij mij aan een zeer slecht adres. Ik weet het niet. Je moet oppassen voor een vertekend beeld. Als je nu naar de site van het EP gaat, klik je daar, niet moeilijk, en je ziet de activiteiten van de parlementsleden voor deze legislatuur. Dan zie je dat ik tot de twee beste behoor van Vlaanderen. Dat zijn natuurlijk *zevers*. Dat klopt gewoon niet, maar je kan dat kwantitatief niet afmeten. Wat vraagt het mij voor tijd om straks als ik terug naar de plenaire vergadering ga een tekstje te maken van twee minuten over om het even welk onderwerp? Dan krijg je een streepje. En op het einde van die vijf jaar gaat er dan staan dat ik tot de top drie behoor van het hardstwerkende parlements lid. Dat is absurd, dat is een leugen. Het is niet dat je twee minuten iets voor de hand liggends of banaals zegt op de plenaire vergadering, of dat je een banale parlementaire vraag op papier zet, dat je een goed parlements lid bent. Parlements lid zijn is heel wat anders dan alleen maar tussenkomen.

O. Wat zijn in uw partij doorslaggevende eigenschappen voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst?

Voor de lijst aan te voeren moet je een boegbeeld zijn en een stemmentrekker. Dat is veel belangrijker. Als je een boegbeeld bent of een stemmentrekker heb je ook, meestal, minstens een

minimaal politiek talent of wat daarvoor moet doorgaan. Of wek je de indruk dat je een politiek talent kunt zijn. Dus dat ik voor de stemmentrekker.

Voor de rest probeer ik, wat mijn partij betreft, mensen te vinden waarvan ik weet dat ze zich actief zullen inwerken in het EP en dat ze daar hard zullen werken om de idee van mijn partij en mijn politieke beweging te vertolken in het EP.

Maar als u op de eerste plaats telkens een stemmentrekker wilt plaatsen, en als we er dan vanuit gaan dat er maar enkele stemmentrekkers per partij zijn, is het toch moeilijk voor de stemmentrekkers. Want als u vindt dat men zijn mandaat moet opnemen als men verkozen is, leidt dat toch onvermijdelijk tot grote cumuls?

Ja, je kan er maar één tegelijk doen natuurlijk. Maar alle partijen zitten met hetzelfde probleem wat dat betreft. Dat is één van de perfide gevolgen van de mediatisering van de campagnes. Ik sprak daarjuist toevallig met een Frans parlamentslid over de presidentsverkiezingscampagne in Frankrijk nu. Ik vroeg hem: hoe is het op het terrein? En dat is iemand die zeer nauw betrokken is bij Sarkozy. Hij zegt mij: er is geen terrein. De campagne wordt door topfiguren en in de media uitgevochten. Er zijn geen militanten meer die op het terrein folders uitdelen of affiches plakken. Het is allemaal gestroomlijnd. Het is uitgegeven aan firma's. De kiescampagne verloopt alleen in de media. Dat is angstaanjagend.

Andere partijen lossen het probleem vaak op door het ene parlamentslid te laten uittreden tijdens de legislatuur en het te laten opvolgen door een andere politicus.

Ja, dat doen wij ook. Dat doen wij natuurlijk ook.

W. Dus u vindt dat opvolgingen niet echt een probleem vormen?

Op dit ogenblik eerlijk gezegd niet nee. Er komen ook nieuwe mensen bij, in alle partijen. En vrouwen natuurlijk.

P. Vindt u politieke ervaring belangrijk om in het EP te zetelen?

Wat mijn partij betreft, neen. Ik heb hier nu pas, sinds twee jaar, gezelschap gekregen van twee totale nieuwelingen: Philip Claeys en Koen Dillen. Ik vind dat die jongens het veel beter doen dan ikzelf.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich kandidaat willen stellen voor het Europees parlement? Of is men nog steeds veel meer geïnteresseerd in nationale mandaten?

We hebben het daar reeds even over gehad. Ik denk dat de voornaamste aantrekkingskracht van het EP is dat: één: het mandaat een beetje in de luwte zit. Dat men kan uitbollen. Het is niet het meest stresserende mandaat van de Belgische politiek. Dat is een aantrekkingskracht.

Twee: het feit dat er zo veel materiële voordelen bij te pas komen. Niet iedereen vindt het een grote straf om Europa en de wereld rond te reizen in de mooiste hotels en met de reisverbindingen en tegen exuberante vergoedingen. Niet iedereen beschouwt dat als een straf.

Het enige en het grootste probleem van het EP is dat het eigenlijk een politieke dood betekent. Als je vraagt aan de bevolking: welke politici ken je? Wie weet er wie in het EP zit? Men kent Jean-Luc Dehaene natuurlijk, maar niet van het EP. Of Johan Van Hecke of noem maar op. Maar men kent die politici niet van het EP.

OK, dat waren de vragen. Bedankt voor het interview.

14. INTERVIEW JOHAN VAN HECKE (28.03.2007)

A. Hoe bent u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau of bent u erin gerold via andere politieke mandaten?

Ik heb een lange Belgische politieke voorgeschiedenis. Maar ook in het Belgisch parlement, en in mijn vorig politiek leven, had ik een uitgesproken belangstelling voor het internationale. Zowel het Europese als het Afrikaanse continent. Ik was niet toevallig lid van de commissies buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking in het Belgisch parlement. Dus het is eigenlijk altijd wel mijn ambitie geweest om op termijn in het EP te kunnen geraken. Maar daar moet je natuurlijk ook een dosis geluk bij hebben want de plaatsen zijn duur. Dus het was eerder een bewuste keuze waarbij ik enigszins ben geholpen door de omstandigheden.

B. Had u als beginnend Europees parlamentslid het gevoel dat u uw mandaat voor lange tijd zou uitoefenen of wat in het begin niet zo duidelijk?

Laat ons zeggen dat ik er vooral van overtuigd was dat ik nooit meer zou terugkeren naar het Belgische niveau. Het was niet zo dat dit voor mij een intermezzo was. De bedoeling was om de rest van mijn politieke loopbaan hier te kunnen vervolmaken. En er ook in te investeren. In de hoop dat ik twee of drie mandaten kon doen.

Dus toen ik hier gekomen ben, was het echt wel met de bedoeling om hier te blijven. En niet om snel terug te keren naar het Belgische niveau.

C. Hoewel de Vlaamse publieke opinie niet echt tegen de Europese zaak gekant is (permissieve consensus), is dat in andere E.U.-lidstaten vaak wel het geval. Lijkt het u moeilijker om als bijvoorbeeld Deens Europarlementslid iets te bereiken omdat de Deense politieke cultuur eerder eurosceptisch is?

Ik denk dat mijn Deense collega's per definitie geconfronteerd worden met heel veel scepsis tegenover Europa as such, en de Europese instellingen. Dat zij moeten vechten tegen een haast hardnekkige overtuiging bij de achterban dat ze hier eigenlijk op vakantie zijn en dat ze hier eigenlijk nauwelijks iets kunnen realiseren voor eigen land. Al geldt dat ook niet voor iedereen en voor alle Europese parlementsleden in Denemarken van alle partijen. Maar van de doorsnee Deense, Scandinavische, maar vooral Deense, collega hoor ik toch dat zij zich hier extra moeten bewijzen en dat vooral het feit dat ze ver van het thuisfront moeten werken, het een stuk moeilijker maakt om op een geloofwaardige manier verkocht te krijgen wat ze hier presteren.

D. U heeft het al aangehaald. Voor de Denen betekent een mandaat in het EP dat ze moeten verhuizen en veel over en weer reizen. Voor de Belgen is dat niet het geval. Welke invloed heeft dat denkt u?

Ik weet niet of het zo strikt geografisch gebonden is. Ook al zitten wij in Brussel met alle voordelen van dien, we kunnen alle dagen naar huis gaan, we kunnen meer contact onderhouden met onze achterban, toch is die vervreemding ook een feit. Ook al zitten we fysiek veel dichterbij elkaar. Voor heel veel mensen, behalve in mei als er een opendeurdag is of wanneer er eens een groot event is in het EP, is wat hier gebeurt ook heel ver van hun bed.

Dus of het nu louter te maken heeft met het geografische gegeven weet ik niet. Maar het grote voordeel dat wij hebben is dat we overdag ook naar scholen kunnen gaan in Vlaanderen, scholen kunnen uitnodigen hier, het is allemaal niet zo ver, 's avonds kunnen gaan spreken in serviceclubs of in verenigingen. Dus we kunnen veel meer investeren in het direct contact. De fysieke aanwezigheid heeft voordelen. Daarmee is evenwel niet gezegd dat er geen kloof meer zou zijn, of dat Europa in de perceptie van de Vlaming, het weze dan in Brussel, iets zou zijn waar ze greep op hebben en waar ze het gevoel hebben dat ze weten hoe het functioneert. Neen, maar voor de mensen die verder wonen, zoals de Denen, is het een bijkomende handicap.

F. Wordt het EP in de politieke wereld gezien als een belangrijke instelling?

Ik geloof dat daar een evolutie is. Ik denk dat het in het begin eerder werd gezien als een mandaat waarbij mensen uitbilden. Iemand die minister was geweest, eerste minister zelfs, en lange tijd in de Belgische politiek, die kon uitwijken, uitbollen in het EP. Het EP had toen ook niet dezelfde competenties, bevoegdheden, die het nu heeft gekregen, sinds een aantal belangrijke verdragen. Ik denk aan Amsterdam, Maastricht, Nice. Het EP heeft aan belang gewonnen. In termen van co-decisie, medebeslissingsrecht, op het legislatieve vlak in termen van controle, betrokkenheid bij de besluitvorming in Europa tout court. Dus het EP is geëvolueerd en ik geloof wel dat een groot aantal mensen dat ook inzien. Al blijft het natuurlijk zo dat het heel moeilijk blijft voor ons, gegeven de complexiteit van de dossiers, om het verkocht te krijgen op een bevattelijke manier en om duidelijk te maken dat beslissingen die hier worden genomen in het EP misschien niet morgen, misschien nog niet volgende maand, maar alleszins binnen enkele jaren een enorme invloed zullen hebben op het dagelijks leven van de mensen.

R. Dus de politieke wereld beseft nu wel dat het EP belangrijk is, maar bij de burgers is dat vaak nog niet het geval. Denkt u dat zij gelijk hebben in hun visie dat er nog steeds een groot deel fin-de-carrières zijn en een deel mensen dat hier zit voor de goed betaalde job maar die niet zeer actief zijn?

De waarheid ligt ergens in het midden. Hier zijn ongetwijfeld een aantal mensen die gewoon komen uitbollen. Of dat te maken heeft met de goede honorering? Wij worden even veel betaald als een Belgisch parlements lid. Dat is dus een perceptie. En de meeste ambtenaren die hier werken,

worden beter betaald dan de parlementsleden. Dat is dus een mythe die wordt gevoed. Je kan even goed naar het Belgisch parlement gaan als naar het EP als je het louter doet voor de centen.

Twee, ik denk dat als je kijkt naar de nieuwe generaties, de mensen die hier gekomen zijn, de Belgen de laatste jaren, dat is niet meer het soort mensen dat hier komt om uit te bollen. Maar het soort mensen dat ervoor kiest om op Europees vlak iets te realiseren, iets te doen. Dat zich ook goed voelt in dat internationale milieu en zich ook aanpast aan dat type van besluitvorming. Dat een keuze heeft gemaakt voor Europa, niet de keuze voor België. Dat is toch wel veranderd in de loop der tijden.

G. Wat vindt u van het combineren van Europese, nationale (bijvoorbeeld partijvoorzitterschap) en lokale mandaten? Wat voor invloed heeft het op de prestaties in het EP?

Ik denk dat het de facto materieel bijna onmogelijk is. Dat zie je ook. De mensen die het doen, behoren hier zeker niet tot de meeste actieven. Ze komen hier stemmen, ze komen acte de présence doen. Dat kan gewoonlijk niet. Je zit al een week per maand in Straatsburg. Je hebt veel andere missies, delegaties... Het kan misschien nog net voor Belgen en Vlamingen, omdat zij 's avonds naar huis kunnen, maar voor een Deen zou het al helemaal niet kunnen. Ik kan me niet voorstellen dat je je midden in de week kunt verplaatsen om naar een schepencollege te gaan in je stad in Denemarken. Dus het zou à limite nog kunnen voor Vlamingen en Belgen, maar zelfs dat is eigenlijk moeilijk. Het is zo arbeidsintensief, het is zo tijdsrovend, dat je dat nauwelijks kan combineren.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren en culturen een remmende invloed op Europese besluitvorming en op uw daadkracht als Europarlementslid?

Ik vind dat je zeer goed de noord-zuid as voelt hier, die loopt bijna dwars door ons land heen. Laat ons zeggen het Angelsaksische model van werken, de cultuur, ik bedoel er één van actief bijdragen tot het debat, fysiek aanwezig zijn, dossiers instuderen, versus de zuiderlingen, die het meer moeten hebben van het palaveren, die veel minder actief zijn, qua cumuleren ook van mandaten in hun eigen land. Die ook minder wegen op de besluitvorming, hun dossiers niet altijd goed kennen. Ik maak er nu een beetje een karikatuur van, maar daar is wel echt een kloof. Ik bedoel, Scandinaven en Angelsaksen doen op een andere manier aan politiek, ook op het Europees niveau, dan bijvoorbeeld Italianen, Grieken of ook Portugezen. Om maar die te noemen. Dat is ook een scheidingslijn die niet alleen een linguïstische scheidingslijn is, maar ook een culturele. Dat voel je eigenlijk goed in de debatten en in de besluitvorming.

Q. Hoe actief waren de Vlamingen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op had?

Vlaamse Europarlementsliden zijn actief. Ze zijn aanwezig, ze wegen. En ze hebben het voordeel dat ze veel talen spreken. Dat vergemakkelijkt hier je slagkracht.

Denen zijn eigenlijk ook wel plichtsbesef. Al is het natuurlijk wel zo dat ze enigszins een andere benadering hebben en dat alles wel wordt gezien in functie van het terugkoppelen naar hun eigen land. In functie van hoe moeten we dat daar verkocht krijgen. Maar je kan niet zeggen dat de Deense collega's niet actief zijn. Alleen: in bepaalde sectoren. Ik heb ze bezig gezien in bijvoorbeeld landbouw, waar ze actief in zijn. Ik heb ze bezig gezien in civil rights and liberties, mensenrechten, waar ze effectief actief zijn. Financiën ook wel. Andere sectoren waar zij dan veel minder aan bod komen, zoals het geheel van het buitenlands beleid, zelfs ontwikkelingssamenwerking. Maar je kan niet zeggen dat Deense parlementairen niet aanwezig zijn. Ik heb ze altijd beschouwd als plichtsbewuste parlementsleden, al, ik herhaal, hebben zij natuurlijk het nadeel dat zij zich voortdurend dienen te verplaatsen.

C. Het is misschien ook moeilijker om met een eurosceptische achtergrond voor Europa te werken.

Ja, maar er zijn er natuurlijk ook, je hebt dat ook bij de Britten, die vanuit hun eurosceptische hier ook fungeren als een soort paard van Troje. Het is te zeggen: altijd stokken in de wielen steken en af en toe proberen te vermijden dat iets wordt goedgekeurd waarmee een groot deel van hun achterban niet kan instemmen. Door tegen te stemmen, door amendementen in te dienen. Dat is ook iets dat ik gevoeld heb in de vorige legislatuur, dat heel wat Deense collega's daar waar wij voortdurend op de gaspedaal willen duwen, zij voortdurend op de rem gaan staan. Je moet het ook zo zien, ook bijvoorbeeld bij de Britse conservatieven en de Independent Party, die mensen zijn

hier ook zeer actief, maar eerder om stokken in de wielen te steken dan om de zaak vooruit te helpen.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn het politici die doorgroeien uit de lokale en nationale politiek of eerder journalisten, leden van belangengroepen en andere mensen met een grote politieke interesse die rechtstreeks voor een Europees mandaat gaan.

Ook dat is geëvolueerd. Vroeger kwamen de meeste mensen, zoals ik, uit de Belgische politiek. Nu is dat anders. Nu zijn er hoe langer hoe meer mensen die zeggen: wij kiezen voor Europa, en wij gaan rechtstreeks naar Europa. Of ze komen er heel toevallig in terecht omdat ze op een opvolgersplaats staan, dat gebeurt ook. Maar daar zie ik ook een evolutie, van verlengstuk van nationale politiek tot effectief een keuze die men doelbewust maakt, samen met de partij. Daar zie ik een evolutie, al heeft de meerderheid van de mensen als je het bekijkt nog altijd een, noem het, lokale Belgische achtergrond.

P. En vindt u die evolutie positief, of lijkt politieke ervaring u onontbeerlijk voor een mandaat in het EP?

Ik geloof dat je politieke ervaring ook hier kunt opdoen. En een parlement hier functioneert anders dan een parlement in België of in Denemarken of in Griekenland. Dus ervaring kan je hier ook opdoen. En ook hoe de politieke besluitvorming functioneert, daarvoor moet je niet noodzakelijk in je eigen land in het parlement hebben gezeten. Dat is iets dat je hier ook wel leert. Hoe dan ook, de eerste zes maanden in het EP is voor iedereen een stuk leerschool. Ook voor iemand die in het Belgisch parlement heeft gezeten.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre slaagde u erin uw rol als Europees volksvertegenwoordiger waar te maken? Voelde u zich eerder Europees volksvertegenwoordiger, dan wel Vlaams of Belgisch vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Ik ga ervan uit dat ik in de eerste plaats geacht wordt een vertegenwoordiger te zijn van Europa. En ik probeer zo ook te handelen. De realiteit is enigszins anders. De realiteit is dat je natuurlijk geconfronteerd wordt met je electorale achterban. Dat betekent niet alleen je kiezers, dat betekent ook ngo's hier, bedrijven hier, instituties hier... Die komen natuurlijk vragen stellen. Soms ook met een louter Belgische agenda. Waardoor ze je verplichten om in functie daarvan je stemgedrag te bepalen. De partij veel minder. De partij vraagt op een legislatuur misschien twee of drie keer dat je zo stemt, of niet zo stemt. Maar eigenlijk is het vooral de Belgische regering, Vlaamse regering, VBO, vakbonden, Bond Beter Leefmilieu, ngo's... die natuurlijk komen met een agenda en die verwachten dat u, als Vlaams, Belgisch, vertegenwoordiger in het EP, ook rekening houdt met wat zij te vertellen hebben.

L. Hoe waren de verhoudingen met de andere Vlaamse Europarlementsleden tijdens de vorige legislatuur?

Bedoel je onder de Belgen?

Onder de Vlamingen onderling.

Die waren behoorlijk goed. Er was nauwelijks formeel contact. Er zijn geen vergaderingen van de Belgen. Maar er zijn veel informele contacten. Ik geef twee voorbeelden: het havendossier, maar ook het chocoladedossier. Dan spreken Belgen met elkaar. Dan spreken ze ook soms af hoe ze gaan stemmen. Ook al is dat geen hoogmis, wordt daar geen pers bij gehaald. Men doet dat in alle discretie. Men zegt: we moeten toch rekening houden met..., het gaat consequenties hebben voor..., zoveel mensen bij ons... Hoe gaan jullie het doen?

Dus op het persoonlijke vlak zijn de verhoudingen hier goed. Ook al omdat je hier niet die partijpolitieke tegenstellingen hebt, competitie hebt. Ook al omdat je hier geen verhouding meerderheid/minderheid hebt, waarbij de mensen van de meerderheid altijd moeten volgen en die van de oppositie altijd tegenstemmen. Dus dat loopt hier allemaal veel meer door elkaar. En het stemgedrag van ons heeft op het binnenlandse, Belgische, politieke vlak eigenlijk geen invloed. Dus globaal zijn die verhoudingen goed, ja.

M. En hoe zijn de verhoudingen met de andere Europarlementsleden? Lopen die vooral volgens de politieke fracties of via de commissies? Of zijn er daarnaast nog veel contacten?

Die verlopen via de fracties, uiteraard, maar die verlopen ook via de commissies. Ik ken alle mensen in mijn commissie, vrij goed. Want ik moet daar mee optrekken, ik moet daarmee

samenwerken. Ik ken die in mijn fractie. Daarbuiten zijn er veel die ik absoluut niet ken en met wie ik helemaal geen contact heb. Dus heel concreet: als u mij vraagt welke Deense collega's hebt u gekend in de vorige legislatuur. Dan zeg ik: diegenen die in mijn commissie zaten en diegenen die in mijn fractie zaten. Met de anderen heb ik nauwelijks contact gehad.

N. Wat is de invloed van de partijleiding nationaal op uw mandaat in het EP? Volgen zij, of controleren zij, wat u hier doet?

Neen. Er zijn dossiers die een Belgisch verlengstuk hebben, maar globaal moet ik je zeggen dat zij daar niet echt niet echt mee bezig zijn. Dat ze ons vrij laten en dat ze ons geen stemadvies geven. Dat ze ons zeker niet controleren. Dat het normaal is dat wij af en toe een keer verslag uitbrengen als we iets doen, maar bijna moeten we zelf vragen om het te mogen doen. Maar we worden niet bevoegd of betutteld. Ik denk dat de partij ons een grote mate van autonomie geeft om te functioneren binnen de Europese fractie. In ons geval is dat de fractie Alliantie van Liberalen en Democraten.

O. Wat voor eigenschappen zoekt een partij voor kandidaten op de belangrijkste plaatsen van een Europese lijst?

Ik denk in de eerste plaats de vraag of ze stemmen kunnen halen. In de tweede plaats de vraag of ze op dat vlak een geloofwaardigheid hebben. En in de derde plaats of we er nadien op kunnen rekenen dat ze zich ook volop inzetten. Maar ik denk in die volgorde nog altijd. Dat men uitpakt met mensen die stemmen kunnen halen. Twee kijkt om, eventueel via opvolging, erin te brengen mensen met een grote Europese geloofwaardigheid. En drie, ook kijkt naar de competentie.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen voor het Europees parlement? Of zijn de Vlaamse en Belgische posities nog altijd meer gegeerd?

Ik denk dat er hoe langer hoe meer mensen, vooral de jongere generatie, belangstelling tonen voor een plaats op de lijst van de Europese verkiezingen. Dat was vroeger veel minder het geval. Dat heeft te maken met wat ik al beschreef, de veranderende taakverdeling en ook de toenemende invloed ook wel van het EP.

Al zijn er ook mensen natuurlijk die zich helemaal niet geroepen voelen om Europees te kandideren. En die zeggen: onze roeping ligt eerder Vlaams. Dat zijn dan burgemeesters, lokale mandatarissen. Dat situeert zich op het Belgische niveau.

Ik ben geneigd om te zeggen: je hebt nog altijd twee categorieën. Mensen die zeggen: neen, wij willen aan politiek doen op Vlaams niveau of op Belgisch niveau. En een andere categorie, wellicht de minderheid, maar een groeiende minderheid, die zegt: wij geloven in Europa en wij willen dan ook op die lijst gaan staan.

Bedankt voor het gesprek.

15. INTERVIEW ANNE VAN LANCKER (20.04.2007)

A. Hoe ben u in het EP terecht gekomen? Was het een bewuste keuze voor het Europese niveau?

Nee, ik ben gevraagd door Frank Vandebroucke, die destijds partijvoorzitter was, of ik geïnteresseerd was om op de Europese lijst te staan. Dat ik in politiek wou, was toen al duidelijk. In 1991 had ik mij voor het eerst kandidaat gesteld op de Kamerlijst. Maar ik moet eerlijk toegeven dat mijn spontane eerste interesse niet uitging naar het EP.

B. Had u het gevoel dat u lange tijd in het EP zou zetelen? Of wilde u dat oorspronkelijk? Of was het een stap in de politiek om daarna eventueel in de nationale politiek te stappen?

Nee, toen Frank gevraagd heeft om op de Europese lijst te staan, heb ik er even over gedacht of ik heb wel aankon. Ik was toen wel al een tijdje met Europese dossiers bezig geweest want ik was kabinetchef toen van de minister van werk op Vlaams niveau. In die context had ik dus al verschillende keren, ook in interkabinetgroepen, meegewerkt in de opbouw van Europese dossiers. Dus het interesseerde mij wel. En ik vond: op het moment dat ik de stap zet, dan is het ook een keuze die serieus is. En niet zomaar een tussenstapje om naar elders te gaan. Dus eens ik aanvaard heb om op die Europese lijst te staan, was het echt wel om daar geruime tijd in te gaan investeren.

En bent u nog steeds van plan om lange tijd in het Europees parlement te blijven zetelen?

Daar heb ik geen flauw idee van. De laatste tijd zijn politieke carrières minder en minder uitsluitend afhankelijk van je eigen wensen, maar steeds meer van strategische overwegingen van partijen. Ik heb nu al drie Europese mandaten mogen doen – ik ben aan mijn derde mandaat bezig – en ik zou graag nog doordoen. Maar alles hangt natuurlijk af van de overwegingen die binnen de sp.a zullen spelen.

Maar op zich zou u er niet echt een probleem mee hebben om na uw periode in het EP een nationaal of regionaal mandaat op te nemen?

Liever niet. Ik voel mij zodanig goed in mijn Europees vel dat ik echt met de nodige spijt in het hard de overstap zou maken naar een ander politiek niveau. Echt waar, voor mij zijn er twee politieke niveau's die ik heel graag doe. Dat is lokale politiek en Europese politiek. Ik zie mij minder functioneren in de Kamer of in het Vlaams parlement.

F. Hoe denkt u dat de politieke wereld het mandaat in het EP bekijkt? Wordt dat door politici als een echt belangrijk mandaat beschouwd, of staan nationale mandaten nog steeds een trapje hoger?

Het is duidelijk dat de Europese politici nog steeds een beetje buitenbeentjes zijn. Het blijft een thema dat niet echt bovenop de politieke agenda van politieke partijen staat. Het is ook een thema dat heel moeilijk verkocht geraakt in de pers. Veel weerklank van het werk dat je daar doet, krijg je moeilijk. Maar het is tegelijkertijd ongelooflijk boeiend. Ik heb de indruk dat de meeste politici vinden dat de Kamer, en zeker een ministerschap in de federale regering – dat spreekt voor zich, maar dat is een uitvoerend mandaat – nog altijd iets meer de vinger aan de pols houdt van wat er echt politiek belangrijk geacht wordt in een land en in een partij. Ik vind dat eerlijk gezegd fout. Ik vind dat politieke partijen meer zouden moeten kijken naar wat er Europees gebeurt.

C. Mijn onderzoek trekt de vergelijking tussen de Vlaamse en de Deense Europarlementsleden uit de vorige legislatuur. De Deense politieke cultuur wordt, in vergelijking tot de Vlaams, algemeen beschouwd als eurosceptischer. Denkt u dat dat een invloed heeft op de werking van de Deense MEPs?

Ik heb het gevoel van niet. De Deense parlementsleden die ik ken zijn ook mensen die tamelijk honkvast zijn in hun toewijding tot het Europees project. Vaak hebben ze natuurlijk veel meer moeilijkheden om hun standpunten verteerd te doen krijgen bij hun eigen publieke opinies. Maar au fond is er in onze werking in het EP niet veel verschillend.

D. De Denen moeten bovendien een grotere afstand afleggen om in het EP te zetelen dan de Vlamingen. Denkt u dat dat een invloed heeft op het type van mensen dat zich kandidaat stelt?

Absoluut niet. De afstand Denemarken-Brussel is ook niet het einde van de wereld. Ik ken collega's die van veel verder moeten komen.

Maar Denen, net als de meeste andere Europarlementsleden, moeten toch verhuizen, of veel heen en weer reizen, om een Europees mandaat uit te voeren. Daardoor verzwakt bijvoorbeeld het contact met hun familie, terwijl Vlamingen elke avond naar huis kunnen komen. Dat zorgt toch voor andere verhoudingen?

Ja, maar dat maakt ons de buitenbeentjes t.o.v. al de rest bijna. Als je een parlements lid bent van Spanje of Hongarije is dat probleem hetzelfde. Inderdaad, een Europees mandaat is voor een Vlaming gemakkelijker omdat we gemakkelijker contact kunnen houden met onze partijen, met onze kiezers, met organisaties die we willen consulteren... Dat is inderdaad een stuk eenvoudiger.

G. Denkt u dat een cumul haalbaar is met een lokaal mandaat of partijvoorzitterschap? Of is het moeilijk om te combineren?

Ik ben nu aan de lijve aan het ondervinden hoe moeilijk het nu al is om mijn Europees mandaat te verzoenen met een lokaal mandaat. Het kan lijken dat een lokaal mandaat niet veel inhoudt. Voor mij houdt dat bijvoorbeeld nu zeven avondvergaderingen per maand in. Als je dat wilt combineren met een echte actieve aanwezigheid in de commissies, en moet combineren met een lastige agenda in Straatsburg, dan is dat al behoorlijk moeilijk. Dus ik denk dat als je dat wil combineren met een partijvoorzitterschap, dat je dan één van de twee jobs niet naar behoren doet.

Denkt u dat een cumul met een lokaal mandaat ook voordelen kan opleveren voor het werk in het EP?

Het heeft zijn voordelen omdat je meer de vinger aan de pols houdt van wat er op lokaal vlak gebeurt. Het geeft een frisse inbreng in je mandaat en bovendien laat het mij ook toe om in sommige dossiers de brug te leggen tussen Europese dossiers en lokale dossiers.

W. Wat vindt u van de tussentijdse opvolgingen? Hoe moeilijk is voor de Europarlementsleden die midden in een legislatuur binnenkomen?

Dat valt mee. Het is niet zoveel verschillend dan iemand die er bij het begin van het mandaat van Europees parlements lid in komt. Het is altijd wennen. En de inlooptijd - voor je echt ten volle rendeert als Europees parlements lid - beslaat toch wel een goed jaar. Voor je echt je weg weet. Of dat nu gebeurt in het midden van een mandaat of in het begin van een mandaat maakt niet zoveel uit. Ik zou zelfs zeggen dat het praktisch gezien juist gemakkelijker is in het midden van een mandaat omdat je dan kan terugvallen op een aantal collega's die ondertussen al ingewerkt zijn.

Maar daarnaast zit er ook een ondertoon in uw vraag waar ik ook wel wil op antwoorden. Ik hou niet zo van mensen die het Europees mandaat alleen maar zien als een *hop*, om dan vlug weer naar een andere job te gaan. Ik vind dat als je een mandaat opneemt, je het ten volle moet doen, en als het kan tot het einde van het mandaat. Het kan natuurlijk zijn dat er een andere opdracht is die meer op je lijf geschreven is en die een partij beter passend vindt voor u weggelegd is in het midden van een mandaat. En dan gebeurt het natuurlijk dat er nieuwe mensen binnenkomen.

Als er natuurlijk nationale verkiezingen worden gehouden in het midden van een Europees mandaat is het moeilijk om van het ene naar het andere over te stappen.

Het is nu eenmaal zo dat alle mogelijke deadlines voor alle mandaten niet op dezelfde dag vallen en dat niet alle mandaten even lang duren. Dus het is bijna onherroepelijk dat er af en toe vervangingen zijn.

H. Europese verkiezingen worden door de bevolking vaak als tweederangsverkiezingen beschouwd hoewel het Europese niveau steeds belangrijker wordt, ook voor nationale wetgeving. Hoe kan men die spanning opheffen?

Ze wordt in elk geval voor een deel verklaard door wat ik daarnet zei, eigenlijk nog altijd een vorm van desinteresse van politieke partijen voor Europese politiek. Zeer ten onrechte. En vaak ook met kwalijke gevolgen waarbij de Europese politiek als de boeman wordt aanzien voor alles wat fout loopt, en nationale politiek als de weldoener voor alles wat op een goede manier terecht komt. En zo lang daar geen kentering in komt, denk ik dat je dat ook bij de publieke opinie niet kan doen keren. Zo lang Europese verkiezingen ook niet echt gaan over Europese thema's zijn we verloren. We hebben dat bij de laatste Europese verkiezingen opnieuw gezien. Toen vielen de Europese verkiezingen samen met de Vlaamse. Europa was amper een thema. Dat tij kan je niet doen keren. Hoeveel Europarlementsleden ook *de boer opgaan*, gaan discutereren, gaan debatteren, in gesprek gaan met mensen. Wij op ons eentje kunnen dat niet. Zolang politieke partijen zelf niet van Europa en van Europese keuzes een toonaangevend thema maken, kunnen we dat tij niet keren.

I. In hoeverre hebben de verschillende nationale politieke structuren (zoals wetgeving, gebeurtenissen enz.) en culturen een invloed op de werking van het EP?

Dat maakt een Europees mandaat een stuk moeilijker dan een lokaal, omdat je moet rekening houden met het feit dat de wetgeving die geproduceerd wordt, de standpunten die het EP bepaalt, moeten rekening houden met al die diverse achtergronden. Maar dat is nu juist het verrijkende van Europees werken. Ik denk dat er gerust elementen zijn van de invalshoek die Portugezen of die Zweden of onze Centraal-Europese collega's meebrengen die echt verrijkend zijn voor ons parlementair werk.

Merkt u verschillen in de manier van hoe zij aan politiek doen?

Natuurlijk vertrekt iemand altijd met zijn eigen achtergrond. Er zijn nogal wat verschillen te merken, bijvoorbeeld in de mate waarin mensen hun eigen, puur nationale, standpunt verdedigen. Op dit moment hebben wij sterk de indruk dat de nieuwe leden – die komen van de nieuwe lidstaten – nog veel sterker redeneren in de logica van hun eigen regering en partij. Terwijl mensen die al een langere achtergrond hebben in het Europees werk weten dat als je met zo een standpunt vertrekt, nooit tot een goed einde komt. Als iedereen op die stellingen blijft staan, blijven we altijd even ver van elkaar verwijderd. Dus er is inderdaad een verschil. Maar dat heeft eerder te maken met de anciënniteit van de Europese traditie van een land. En ook met het al dan niet eurosceptisch karakter van de politiek in een bepaald land. Je merkt wel dat er in de loop van de jaren enorm veel evolutie is. Onze leden van New Labour bijvoorbeeld – van de Britten – die toch niet direct

verdacht kunnen worden van zeer grote Europese liefde. De mate waarin zij betrokken zijn in Europese politiek en die tijd die zij eraan besteden, slaat eerder een kloof tussen hun eigen nationale regering en hun nationale partij, dan dat ze erin slaagt binnen het EP. Dus hoe langer mensen aanwezig zijn, en hoe langer zij binnen het bad van de politiek binnen het EP zitten, hoe meer dat het gevoel wakker wordt en gecreëerd wordt, aangemoedigd wordt, dat het inderdaad noodzakelijk is om open te staan voor die diversiteit van achtergronden en culturen.

Hoe denkt u dat dat zich vertaalt voor de Deense Europarlementsleden? Zij zijn enerzijds al zeer lang lid van de EU, sinds 1973, maar anderzijds heerst er nog steeds een eurosceptische traditie.

Zoals ik daarnet zei moeten zij meer moeite doen dan wij om de brug te maken tussen de publieke opinie en die van ons. Maar pas op, die van ons is ook een beetje bedrieglijk. Wij zijn zagezegd Eurolovers – om het zo maar te zeggen – maar tamelijk koele minnaars. Het enthousiasme druipt van onze publieke opinie niet af. Wij aanzien dat als een soort van *natural state of mind*, maar in feite is dat nogal bedrieglijk, in die zin dat je het enthousiasme van de Belgische publieke opinie voor de Europese politiek ook telkens opnieuw moet aanmoedigen. Nu, de alertheid bij de Denen om aan dat soort problemen aandacht te schenken is misschien iets scherper dan bij ons. Omdat zij inderdaad veel meer in hun eigen nationaal politiek bestel geconfronteerd worden met uitgesproken anti-Europese partijen. Iets waar wij in België weinig of geen last van hebben, tenzij je het hebt over het Vlaams Belang. Het Vlaams Belang is eigenlijk de enige anti-Europese partij die wij kennen. Maar bekampen we dan op veel meer terreinen dan alleen maar op de Europese standpunten. Voor ons valt het iets gemakkelijker dan voor de Denen om een Europees standpunt te verdedigen.

K. Europarlementsleden zijn vertegenwoordigers van het Europese volk, maar in hoeverre voelde u zich Europees volksvertegenwoordiger? Of eerder een Belgische of Vlaamse vertegenwoordiger in Europa? Of een vertegenwoordiger van uw partij?

Ik denk dat ik mij in eerste instantie een vertegenwoordiger vind van mijn partij, of in elk geval van mijn brede politieke familie – de Europese socialisten en Sociaal-Democraten. Omdat dat de omgeving is en de standpunten die ik het meest vertegenwoordig. Die zijn uiteraard geïnspireerd vanuit mijn Vlaamse achtergrond. Ik ben wie ik ben. En iedereen komt van ergens. Maar het is wel zo dat mijn samenwerking met de collega's uit die Europese socialistische en sociaal-democratische fractie mij natuurlijk ook al in sterke mate beïnvloed heeft. In die mate zelfs dat het mij in het verleden al overkomen is dat ik standpunten verdedig in het EP die de sp.a bijvoorbeeld niet deelt. En waar ik zelfs in de contramane moet gaan met mijn eigen partij.

Mijzelf een vertegenwoordiger vinden van alle Europeanen, dat is moeilijk. Dat lukt langs geen kanten. Uiteraard speelt je politieke overtuiging eerst en vooral een rol. Ik kan onmogelijk de vertegenwoordigster zijn van iemand die een liberaal project verdedigt vanuit een Tsjechisch perspectief bijvoorbeeld. Dat lukt niet.

Dus eerst en vooral sociaal-democraat Europees, uiteraard geïnspireerd vanuit een Vlaamse achtergrond.

In hoeverre denkt u dat u bepaald wordt door die Vlaamse achtergrond?

(lange stilte)

Waar merkt u bijvoorbeeld verschillen met collega's uit andere landen?

Misschien het meest evidente, maar dat is ook geen evidente waarheid, want een, Luxemburger heeft dat waarschijnlijk ook. Maar het feit dat ik als Vlaming, als Vlaamse socialiste, veel meer onmiddellijk besef dat ik een aantal problemen niet kan oplossen op Vlaams of Belgisch niveau, maar dat ik daarvoor een Europese context nodig heb. Dat zal uiteraard wel te maken hebben met het feit dat Vlaanderen een heel open regio is, die echt wel zeer klein is, en waar je dus wel verplicht bent om met de burensamen te werken. In dat opzicht ben ik misschien verschillend van mijn Franse socialistische collega's, die uit een groot land komen. Frans zijn betekent al iets in wereldperspectief, terwijl Vlaming zijn alleen maar iets betekent door het feit dat wij een heel open volk zijn dat al heel veel invloeden ondergaan heeft van buitenaf en gewend is van samen te werken.

Ook Denemarken is een klein Europees land. Maar in Denemarken heeft men vaak de indruk dat de Deense standaarden hoger zijn dan de Europese, en dat een sterke Europese integratie niet voor een verbetering maar voor een verslechtering van Denemarken zal zorgen.

Dat is niet anders voor de Zweden. De Zweden denken juist hetzelfde. Dat is ook één van de voorbeelden die heel duidelijk tonen dat als iemand een tijdje in Europese instellingen werkzaam is, dat dat gevoel stilaan weggaat. Dat is de brug die zij ook opnieuw moeten maken met hun nationale politieke gevoeligheden en hun publieke opinie. Omdat ze dan beseffen dat de Europese manier van werken een ondersteuning is van hun beleid, dat inderdaad vaak op sommige punten op een hogere standaard staat dan de doorsnee Europese. Maar waar ze dus ook die Europese bodems nodig hebben om ervoor te zorgen dat ze hun hoge standaard kunnen houden. Dat is inderdaad iets waar wij als Vlamingen veel minder last van hebben. Ik sta vaak versteld hoe er vanuit een belangrijk deel van de publieke opinie zelfs gevraagd wordt naar Europese sociale zekerheid, waar mijn Deense collega's nooit naar zullen vragen. Zij beseffen dat ze dat liever Deens aanpakken, of Zweeds aanpakken. Dat is net hetzelfde. En waar bijvoorbeeld mensen vanuit een vakbondsachtergrond bij ons nog steeds vinden dat daar ook een opdracht voor Europa weggelegd is.

J. Wat voor achtergrond hebben de meeste Europarlementsleden, denkt u? Zijn dat mensen die in het EP terecht komen, maar eigenlijk willen doorgroeien naar bijvoorbeeld nationale politiek, of zijn er ook veel politici die een lange politieke carrière achter de rug hebben en komen uitbollen in het EP?

Je hebt ongelofelijk veel profielen. De twee die u geschetst hebt, zitten er zeker en vast in. Maar ik heb ondertussen ook een harde kern van collega's leren kennen die toch al een aantal mandaten meegaan in het EP en er echt voor gekozen hebben om van dat EP hun opdracht en hun werk te maken. Een beetje zoals ik.

U. Denkt u dat de Europarlementsleden die het Europees niveau niet als het belangrijkste beschouwen, minder actief zijn in dat EP?

Nee, want je hebt ook mensen die hopen om ooit in hun eigen land een mandaat te hebben als minister of als parlementslid, die hun mandaat en werk in het EP echt zien als een ongelofelijke leerschool. Ik ben er echt van overtuigd dat het niet zo een slechte zaak zou zijn als iedereen eens de kans krijgt om een tijdje in een Europese entourage te functioneren. Omdat dat u in staat stelt om de manier waarop je je eigen, zelfs nationale of Vlaamse, dossiers bekijkt, toch wel iets breder open te trekken. Duidelijk te maken dat er misschien mogelijkheden zijn om een probleem aan te pakken en om een dossier te bekijken, die niet zo evident in Vlaanderen. Of om bijvoorbeeld veel meer te gaan vergelijken hoe bepaalde problemen in Nederland of in Duitsland of in Polen of Zweden worden aangepakt. Wat ook verrijkend is voor je plaatselijk werk.

Dus ik ga absoluut niet zeggen dat de mensen die een Europees mandaat als een tussenstap zien in de uitbouw van hun carrière, daarom hun werk in het EP niet au sérieux nemen. Dat is zeker niet waar. Ik zou u namen kunnen noemen van collega's die ik heb zien passeren in het EP - die er op dit moment niet meer zitten maar een nationaal mandaat hebben – maar die echt wel serieus werk geleverd hebben.

Zoals?

Kathleen Van Brempt bijvoorbeeld. Ik heb een Deense collega die op dit moment partijvoorzitter is van de Deense sociaal-democraten: Helle Thorning-Schmidt. Dat was een ongelofelijk gedreven parlementslid. Zij heeft dat werk met ongelofelijk veel toewijding gedaan in het EP. Zij is er nu niet meer, maar het maakt wel dat die mensen nog steeds de reflex hebben eens te kijken wat er ondertussen op Europees vlak gebeurt.

L. Hoe verlopen de verhoudingen tussen de Vlaamse Europarlementsleden? Wordt er veel samengewerkt, of gaat ieder zijn eigen gang binnen de fractie en de commissies? En ik spreek dan eigenlijk over de vorige legislatuur.

Wij hebben niet zoiets als een club van Vlaamse Europarlementsleden. Maar door het feit dat we met zo weinig zijn en elkaar goed kennen hebben we meer spontane contacten met elkaar. Maar in feite wordt onze werking in het EP veel meer bepaald door het soort van dossiers waar je mee bezig bent, dan door je Vlaamse aanhorigheid.

Dus er wordt bijvoorbeeld niet vergaderd onder de Vlaamse Europarlementsleden?

Nee.

M. En hoe verlopen de relaties met de andere Europarlementsleden? Zijn er nog andere wegen dan de commissies en de fractie?

We zijn met 785. Natuurlijk hebben we ook nog informele contacten. Er zijn bijvoorbeeld informele groeperingen van mensen die nu bezig zijn met heel de relance rond de Europese grondwet en hoe we die terug van de grond kunnen krijgen. Er zijn groeperingen bezig met hoe we een Europese openbare dienst kunnen gestalte geven. Dat valt niet direct samen met de contouren van de fracties of de commissies. Dat zijn occasionele of tijdelijke contacten die tot stand komen met mensen die rond bepaalde dossiers aan het werken zijn.

S. Hoe groot is de rol van de Europese fracties op bijvoorbeeld het stemgedrag?

Zeer groot. En dat is ook onze sterkte. Wij zijn niet de grootste fractie in het Europees parlement, maar wij zijn ondertussen wel bijna een onmisbare fractie geworden omwille van het feit dat bijna geen enkele wetgeving het EP uit raakt zonder de steun van de socialisten. En dat heeft alles te maken met een zeer grote coherentie binnen de sociaal-democratie in het EP. Want ik kan u zeggen dat de meeste dossiers altijd voor minstens 80% van de Europese socialistische fractie gesteund worden. Dat is een zeer grote coherentie.

En als u zelf stemt? Houdt u dan steeds rekening met de mening van de Europese fractie, of stemt u op basis van uw eigen mening?

Je probeert je natuurlijk eerst zelf een mening te vormen, ofwel vanuit je commissiewerk, ofwel vanuit je achtergronden of de geschiedenis van een dossier. Mijn eerste werk is altijd om te proberen mijn fractie te overtuigen van wat ik zelf denk. Ondertussen luister je natuurlijk ook naar de argumenten van anderen. En meestal is het op het einde van de rit wel zo dat ik mij kan vinden in het standpunt dat uiteindelijk door mijn fractie ingenomen wordt, met mijn actieve inbreng. Of in andere dossiers waarin ik minder beslagen ben, door goed te luisteren naar wat door anderen verteld wordt.

Af en toe gebeurt het inderdaad wel dat ik een afwijkend standpunt inneem omdat ik er echt van overtuigd ben dat wat de sociaal-democraten in een bepaald dossier doen, niet klopt.

Dus enkel als u echt een uitgesproken standpunt heeft en er niet in slaagt dat over te brengen in de socialistische fractie, zou u tegen het stemadvies ingaan?

Voilà. Dat is ook de echte betekenis van de gewetensclausule die in mijn fractie bestaat. En die het mogelijk maakt voor elk individueel lid, en voor elke nationale delegatie, om aan het eind van een stappenbepaling toch nog een andere houding aan te nemen tijdens de stemming.

N. Hoe groot is de invloed van de nationale partij, dus de sp.a, op uw werk in het EP? Controleren zij, of volgen zij, wat u daar doet?

Er zijn zeer weinig telefoontjes van het hoofdkwartier van de sp.a naar de sp.a-Europarlementsleden wat betreft ons stemgedrag. Maar als het gaat over belangrijke dossiers - zoals de toetreding van Turkije, de Europese grondwet of de dienstenrichtlijn - spreekt het voor zich dat onze Europese dossiers ook op de partijtafel komen en besproken worden in het partijbureau. En voor andere meer technische of gespecialiseerde dossiers hebben wij zelf ook uitgebreide contacten met onze nationale en Vlaamse collega's en met de partij, de medewerkers van de verschillende kabinetten, om een standpunt te maken. Dus het is niet zo dat een Europees dossier zomaar ineens op de tafel komt van de partij. Of vice versa, dat wij ineens geconfronteerd worden met de standpunten van de partij in onze dossiers. In tegendeel, wij proberen in alle geleidingen van de partij - met alle mandatarissen die daarbij betrokken zijn en met alle medewerkers die daarin expert zijn - zelf onze houdingen te bepalen. En de meningen van onze Europese fractie ook in te brengen in die standpuntbepaling. Zodanig dat je een soort van osmose krijgt tussen SP-standpunten en PES-standpunten.

Zolang de nationale partijen bevoegd blijven voor de Europese verkiezingslijsten zullen zij toch steeds een belangrijke invloed kunnen uitoefenen op de kandidaten?

Ja, uiteraard. In het dossier van de dienstenrichtlijn was dat bijvoorbeeld een heel moeilijke evenwichtsoefening. Daar had de sp.a de vakbond niet bepaald mee. Er waren toen al conflicten geweest. En dat heeft uiteraard meegespeeld in de standpuntbepaling van sp.a.

O. Wat zijn binnen de sp.a belangrijke eigenschappen voor mensen op een Europese lijst? Naar wat voor kandidaten zoekt de partij om op de belangrijke plaatsen te zetten bij Europese verkiezingen?

Uiteraard moet het gaan over mensen die Europese dossiers au sérieux nemen. En die daar echt voor willen gaan. Die geen schrik hebben van het feit dat Europees beleid, dat Europese politiek, niet altijd de gemakkelijkste politiek is. En tegelijkertijd spelen er voor een Europese lijst natuurlijk

ook de klassieke eisen van gelijk welke lijst voor een partij. Het moet gaan om mensen die genoeg mobilisatiekracht hebben, die dus stemmen kunnen trekken. Kandidaten die mensen kunnen mobiliseren en dus ook genoeg stemmen kunnen aanbrengen, zodanig dat de partij voldoende zetels haalt in dat parlement.

P. Hoe belangrijk is politieke ervaring voor kandidaten op een Europese lijst?

Je moet natuurlijk wel een beetje background hebben. Maar dat hoeft niet per se op Europees vlak natuurlijk, anders kan je nooit nieuwe mensen op die lijst krijgen. Maar het is natuurlijk wel belangrijk dat je een beetje het klappen van de politieke zweep kent. Zelfs al gaat het bijvoorbeeld over vakbondsmensen als Mia De Vits, die vanuit de vakbond op de lijst geraakt is. Maar dat belet niet dat Mia wel goed wist hoe het er in politiek aan toe gaat. Ze had al voldoende ervaring in haar contacten met de partij. Of bijvoorbeeld iemand als Saïd El Khadraoui, die toch ook wel wist hoe de socialistische partij in elkaar steekt. Dus ja, politieke ervaring is uiteraard belangrijk.

Q. Hoe actief zijn de Vlamingen in het EP? En de Denen, indien u daar een zicht op heeft?

Ik denk dat het daar allebei gaat over nationale delegaties, zeker binnen mijn politieke fractie, die echt wel bijzonder actief zijn. Die zeker en vast uitblinken door aanwezigheid in alle mogelijke zittingen, in commissievergaderingen... Echt wel zeer toegewijde mensen.

Aan wat dat ligt, dat kan ik niet zeggen. Ik weet niet wat mijn Deense collega's motiveert om daar sterk in te investeren. Misschien dat het feit dat ze lid zijn van een kleine politieke fractie daar een rol in speelt. Of dat het toevallig gaat om de personaliteiten die daar nu inzitten. Ik denk het eigenlijk eerlijk gezegd niet, want als ik de vergelijking maak tussen de vorige delegatie Denen en de huidige, is dat eigenlijk redelijk gelijklopend. Dus misschien is het feit dat we allebei komen uit kleine sociale, of sociaal-democratische partijen, wel een factor die daar speelt.

Maar ik denk dat we in vergelijking met een aantal andere delegaties overproportioneel actief zijn, eigenlijk meer investeren in dat Europees mandaat en in onze rol binnen de fractie dan een normale delegatie zou kunnen ten toon spreiden.

R. Europese parlementsleden worden ook goed betaald. Denkt u dat dat een invloed heeft op het type van kandidaten?

Dat moet je toch maar zien als één van de elementen tussen een heel deel andere. Trouwens: 'Europese parlementsleden worden goed betaald'. Dat is misschien iets dat waar is voor de Belgische context. Wij zitten daar Europees in de middenmoot. Het is iets wat zeker waar is voor Italianen, want zij zitten erboven. De Duitsers zitten ook boven het gemiddelde. Maar het zal je maar overkomen dat je een Grieks parlements lid bent, of een Hongaars of een Tsjechisch, dan is de job absoluut onderbetaald in vergelijking met wat er ervoor moet investeren. Zoals het feit dat je heel lange verplaatsingen moet doen en continu afwezig bent uit je land. Dus ook moeilijkheden hebt om in de politieke kijker te blijven in je eigen land. Voor sommige van mijn collega's kan kiezen voor een Europees mandaat wel eens betekenen kiezen voor de vergeetput. En het kan een hele hoop praktische en familiale ongemakken meebrengen. Dus mensen die alleen maar doen voor de wedde, komen op de lange duur echt wel bekaaid af, vrees ik.

X. Zijn er in Vlaanderen veel politici die zich wel kandidaat zouden willen stellen op een Europese lijst, maar daar door hun partij de kans niet toe krijgen? Of zorgen de gelijktijdige Vlaamse verkiezingen er soms voor dat de meeste politici de Vlaamse lijst verkiezen?

Partijen hebben meestal wel kandidaten genoeg, met een divers genoeg palet aan aspiraties en aan mogelijkheden om de twee lijsten te vullen. Dat is niet echt een probleem. En mijn ervaring met de Vlaamse parlementsleden in het algemeen is dat er dan toch wel voldoende rekening gehouden wordt met de verwachtingen en de wensen van de mensen die op de lijsten staan.

Hartelijke bedankt voor het interview.

16. TELEFONISCH INTERVIEW NIELS BUSK (18.04.2007)

A. As a beginning MEP did you think you would be holding your mandate for a long time?

You don't know that in politics. You know of course the mandate is five years. But you never know what will happen in politics. When I was elected - I had my first term in 1999 - I was only looking five years ahead. But I think the work was fantastic and interesting. So much that I wanted to be reelected in 2004. And it was a gigantic success. When I was newly elected in 1999 I had

16000 personal votes. In 2004 I got 45000 votes. So I threedoubled my votes. That was a good feeling. Because somebody must have known a little bit of my work.

E. Are you interested in a political career in the way that you would go into national or local politics after your European mandate?

No, I will not do that. You know my CV? So you know my age... I will finish this mandate and then I have a lot of borderposts in the trade business. So I will not go into local politics or something like that. Not national, not local.

K. MEPs are representatives of the European population. But in what extent do you succeed in fulfilling your task as a European delegate? Do you feel as a European representative or rather a Danish representative in Europe? Or the representative of your party?

That is a tricky question. Because of course I know what is the Danish political agenda. But we don't have any rulers in my liberal party in Denmark that I have to call every morning to ask what I am allowed to do and how I have to vote. I have of course a liberal feeling about the Danish policy, but I am looking very much, when I vote, that we are making European policy. Which should be acceptabel for 27 member countries.

C. In what extent are you being determined by the Danish situation? The Danish public opinion is for exemple more eurosceptic than the Belgian public opinion.

I am very very pro EU. I try together with my colleagues to change that and to meet as many Danish people as possible to discuss why they are against the EU. Because if you are discussing with opposants of the EU, they don't know very much about the EU. They just want to be against, but they don't know very much about what we are doing. They don't know what the Parliament, the Council and the Commission has discussed and what the laws are. So we try to change that, but it is not easy.

You can see it in Holland for exemple. The Netherlands was one of the most pro-EU countries when you are looking in the past. But today there is a growing part of Dutch people who are against the EU.

N. Do you experience a great influence on the practise of your European mandate from the party leadership in Denmark?

No.

Do they follow or control what you are doing?

They control me if I do anything wrong. They would tell me that. But before, they don't tell me how to do my work, as I said earlier. We don't phone to Denmark every day, all asking: would we be allowed to do that? No, we never do that. But of course we are in our group, the ALDE-group, in the parliament. We have the same line and we discuss how the line should be. But we are liberals.

S. And is that influence from the European group decisive for your voting behaviour?

We make a common voting list. And we discuss in several working groups. And we are telling to our colleagues why we are doing so and why we are voting so. So we discuss that and finally we have a common voting list.

L. How is the relation with the other Danish MEPs?

I have very good relations with my own liberal colleagues, but also with the Danish socialists because they are also very much interested in Europe. So we are very often on the side and voting on the same line.

P. Do you think political experience is a necessary quality for a beginning MEP?

No, I don't think so.

So you can learn it during the mandate in het EP?

You will learn it very quick. Because when you are first elected, all the colleagues and the officials know that you are new. So you have to show them you are a politician. You have to show them your political line, and that you want to do something here. If you don't show them you want to work and you want to do something in the parliament, they will not respect you. When you are new, it takes some years before you are accepted. I can tell that when I was reelected in 2004 I felt really clear, especially from our officials, from our services, that they had very much respect for me. That is not unnormal. I think the same will be in national parliaments. If you are reelected, I am sure that they will just believe you and they will vote for you for another period.

F. Do you think the EP is regarded in the political world in Denmark as an important institution? Or are politicians still more eager to get a mandate in the national parliament?

I think the national parliaments want a big role, as big as possible. Because every time we have more codecision in the EP, the national MPs are saying: 'They are taking something away from us'. That is very clear. That is the situation.

Q. Then a last question: How active do you think the Danish MEPs are in the EP? And what do you think of the Flemish members, if you know them?

We have a really good relationship to the Flemish and to all the Belgian members. We have a kind of coffeeclub, with Dirk Sterckx for example – I know him very well, I did a lot of work with Dirk – and other colleagues from the Netherlands, Belgium and Denmark. Because all we need to work on and be liberal on is very close.

OK, thank you very much for the phone call.

17. INTERVIEW MOGENS CAMRE (20.03.2007)

A. How did you arrive at the European parliament? Why did you apply for the job?

Was it a determined choice or was it (originally) an alternative for a national mandate?

Well, as you know, all the mandates are national mandates. In the sense that you have to have a party behind you. That is the basis. In my country you can practically not get elected to anything unless you are a member of a party.

In my case, it is a bit special. I have been a member of political life in Denmark for a very long time. I started when I was a student. I was leader of the social-democratic student unit. After having graduated, I practically immediately was elected to parliament. I was the second youngest member when I was elected. And I was a member for 20 years.

Now, the political pattern in Denmark has changed a lot since then. My party had considerable losses in the 1987 election. And I left parliament. I was a candidate for two more years, but without being elected. Therefore I gave up running.

I also had a career in the finance ministry. And I went back to services and had a number of posts there. At the same time when I was MP, I was president of the Danish Telecom. I was president for 10 years, 5 years while being MP and 5 years after that. I took the office while sitting in the finance ministry. It was semi-private then, now it is privatised.

In 1995 I was posted in the Danish representation here in Brussels for the EU. In 1999 a newly created party with members from many sides, but among them also from my own party, asked me to run.

Was it your intention from the beginning to become MEP? Or did you roll into it?

I have dealt with EU-questions for many years. I have been vice-president of the European affairs committee in the Danish parliament back in the eighties.

It was since I was here at the council of the ambassador in Brussels. I was considered as one of those who on the political side knew something about the EU. And that of course was important for asking me to run.

Why they asked me, you have got to ask the party. I think they saw I was a reasonable choice, that is it.

B. As a beginning MEP did you think you would be holding your mandate for a long time?

I made up my mind at that time that it would be for one or two legislatures.

And that didn't change while you were MEP?

No, I'm not changing that.

And what do you plan to do afterwards? Do you want to go back to the national parliament?

I'll go back to the national parliament, yes.

That is what you prefer to do?

I have done in my career various things. I have been teaching at the university, I have in the finance ministry and in the foreign ministry. I have been at the embassy, I have worked at the Danish parliament and now I work in here. And I think it is very healthy to shift some times. Not to make things a routine.

C. Is it harder to achieve something as a Danish eurosceptic politician than it is for the MEP's from countries with a pro-European culture?

First of all, we are only 14 Danes elected. Having a eurosceptic line, some say that in the Nordic countries there is a very broad scepticism. We said no in 1992, we said no to the euro. And if the constitution was sent to a referendum, it would definitely fall like it did in the Netherlands and in France.

Of course we have to realise that here, in this house, the huge majority is strongly pro-Europe. And they want to be the legislators of all of Europe, which we don't think is a good idea.

T. So you are against the decisions which include supranationality. But what kind of decisions are you defending in the EP?

First of all, Denmark has some exceptions, which we got in 1993 from the general ruling of Maastricht. We are not taking part in the so-called third phase of the EMU. We have a reservation on military cooperation, the European United Forces. We cling to the NATO-version. We have a general exception on legislation. We are not accepting legal authority to the Union. And we are against the European citizenship. Although some say it is a supplement. Citizenship is something that belongs to a state, and Europe is not a state.

So that of course defines my voting here. To me and to my party Europe should deal with the Single Market and of course regulations of a reasonable legislation to enable the Single Market to function. Which means that it is very practical to have regulation of what we call the civil code related to trade agreements. We also think that it is necessary to have a uniform legislation related to environment, food quality, traffic regulations (air traffic and also road traffic) and so on. So to us more technicalities should be ruled.

Looking at the differences between legislation in Denmark on tax, on social welfare... You will understand that we don't believe in harmonizing. I will tell you why. These are index-figures for the BNP. We are far about the average of the eurozone. When it comes to taxes, we are also number one. You can imagine saying to the Danes: "Now we will harmonize the taxes." They will clap their hands and jump around, until they find out that all the social welfare will be cut. Same in the EU: "Friends, you will have our welfare." "Good, thank you." "But: not without our taxes." And then they will all protest against it. That shows that you can not harmonize in these very sensitive issues.

As you can see, we have the lowest unemployment in Europe. So quite honestly, we think we are doing quite well. And we, honestly, don't like any Greeks, or Spaniards, or Italians to mix too much in our affairs, because we think they are not so clever.

E. Do you think your mandate as a member of the European parliament was a wise move for your political career? And is the office of MEP regarded as an important mandate within the political world?

If I look at my career, and I was an MP for 20 years, I never met that much enthusiasm that I meet today. It may be because I have changed, but I don't really think it is because I changed party. The new party, which came into being in 1995, has taken over much of the policy of my old party, plus a lot new. And among the new strong policies of course is also the wish to limit the integration in Denmark. It is a major issue, as it is to you and to the Dutch. Because all of the successes in Denmark is in fact because it is a very homogeneous country. We have statistics since the Middle Ages. Until 1918 the total immigration, except Norwegians and Swedish, which we don't really consider foreigners, was below 15.000. But since 1918 we have received about 400 non-Europeans. You would never see as a problem a Frenchman or a Belgian, or a German, British, American or Australian. But we all know that the big problem nowadays are the muslims. Because they hate our culture and they want to destroy it. They come as beggars and the moment they are in and we pay for them, they start saying: Obey to our rules. People are reacting strongly against them. If it were up to the population to vote about this question, it was for all of them out of the country.

But I travel around the country. We have Denmark as one big constituency. I am elected in all of Denmark. I meet in the street, in the train, on the airplane and so on. I think my political standing has improved during the period as MEP. During the election campaign in 2004, a newspaper organised a poll: Which candidates for the EP do you know? They knew three: it was the ex-prime minister, it was Jens-Peter Bonde, and myself. So in this respect I can not complain. But it is obvious that the influence you can exert as a member of the European parliament proportionally is

smaller than in the Danish parliament. You are in general not as visible as a member of the European parliament.

But you think becoming MEP was a good thing for your political career?

Yes, for a period. It's only that you should not sit there forever.

G. Is it possible to combine a European, national (for example: party chairmanship) and a local political office? Which consequences will it have for the job at the EP?

The ruling of the EU is that if you get elected to a national parliament, you have to leave the EP.

Yes, but you can combine a European mandate with party leadership or city councilship.

I don't think any of the Danish MEPs have such double mandates. I know that in the social-democratic party it is directly forbidden. But that is a party rule.

So you don't think it is a good idea to combine?

No, I don't think you can do both properly.

W. What were the results of the premature successions during the previous legislature? (Ole Sorensen in 2001 and Bent Andersen in 2003)

When you have elections, there is a line, depending on how many seats the party gains, and then there are some supplementary members. And if one falls down with an aircraft, or is elected or decides he will leave, it is the next one on the roll.

And what do you about politician who are MEP, but also show up at a list for a national mandate?

You can be candidate. If I decide next week to run for the Danish parliament. I can do so, but the election will most likely be at the end of 2009. There are no problems in that.

But the next one, who will replace you then, will not have the contacts you have and has to build a whole new reputation.

But that is democracy. It could have been someone else who had been elected. Maybe you can say: I was a bit more popular than number two, number two was a bit more popular than number three and so on. But that is how it works.

H. The European elections are by the population often considered to be second-class elections, especially in countries with no compulsory voting. But the European level is gaining importance, also for national legislation. How can this tension be decreased?

So the tension between the population who is not interested and the importance of the European level.

You are right. It is a big problem. Even in Denmark, which has normally a very high participation in elections. We are only about 45% in the EP-election.

This is due to the fact that people feel that they have no influence anyhow. They know they are electing 14 members. And each man has one cross for one candidate. And the feeling is that it is irrelevant, waste of time.

I can tell you from the latest campaign, when I talked to people in market places and so on. They were saying: We are coming when there is a referendum.

If you look at peoples interest in politics, it is a normal curve. And those who go to vote are those at the right side of the curve. The curve has a different shape when it comes to European elections. People with less political interest, which is always to some extent class-determined, will stay at home. It has to do with the fact that Brussels is far away and it is not so transparant. They see some commissioners on the tv, and some foreign ministers and a prime minister from a country far away that they have never heard of. And they say: None of our bussiness.

You know, the British have only 22 or 23%. Which reflects the euroscepticism of the British.

I. In what extent do the various national political structures (such as the legislation, events, et cetera) and the different political cultures have a restraining influence on your European decision-making and your decisiveness as MEP?

I believe that in the long run something that you could call 'core European ways of dealing' will spread. First of all you can see the impact in Eastern-Europe. First of all we tell them they have to become members. They have to accept legislation, *acquis communautaire*... Also in committees there is a pressure. If there is someone without, let's say, political culture, he will very soon find out that he is a bit odd. And he will maybe listen or adapt.

So there is a European culture within the EP that defines the way MEPs interact?

Yes. There are some funny things, just to mention. If you won't accept a report, there is a tradition here of clapping your hands. Which in Denmark would be absurd. What the hell are they clapping their hands, for themselves, or what are they doing?

All the formality: Mister President, I would like... If you said that in the Danish parliament, people would say: Has the man gone crazy?

The culture differences that you observe, are seen very widely in the voting. It is not the red against the blue, as much as it is north against south. You can see that very often. When it comes to environment, health, food safety... you will see that the nordic countries do have a very different attitude. They are more like one another than as party fellows from the other end of the continent.

I sit in the UIN-group and there are four members from Latvia, who are coming from a protestant culture like Denmark. All the others are catholics. When it comes to ethic questions like faith, homosexuality, abortion, research in original human cells... I totally disagree with the Polish. They are centuries back compared to Denmark. So I will vote with somebody else. You can easily imagine that there is a countrywise division, more than a political division.

K. MEPs are the representatives of the European population. But in what extent do you succeed in fulfilling your task as a European delegate? Do you feel as a European representative or rather a Danish representative in Europe? Or the representative of your party?

I feel more like a Danish representative, definitely.

And do you think you are really a European representative, or just representing Denmark in Europe?

I am representing Denmark in Europe.

And what is more important to you? The best for Europe or the best for Denmark?

I think that what is best for Denmark is also best for Europe. I don't believe in the superstate-idea. I don't think it's good for Europe. I think it will collapse. I think it will be a little bit more democratic version of the Soviet-Union.

So you think the EU has to take the example of Denmark?

A country like Denmark, like other small countries, they accept the pressure of the big countries. They don't go strongly against, for instance, the constitution. They were only two parties that went against the constitution and against the euro: my own party and a small leftist party. All banks, except one, all trade unions, all industrial associations and so on were for. But we won. I think you have to realize the way of thinking.

We believe that the policy, the line laid down in the Rome treaty, is basically wrong. The idea of regulating Europe as if it was one state, step by step. It's so odd, so heavy, causes so much paperwork, that it is binding the hands of the Europeans. It is a fact that people are more industrious in Denmark and the Netherlands, England and Germany, than Greeks and Italians... I don't think that the development of those countries is ideal. I listened to Jean-Claude Juncker, the Luxembourg prime-minister, who, last time when he stepped down as a chairman of this period, said: We know exactly which reforms are needed, what we don't know is how to get reelected if we actually make those reforms. That is very true.

This is different in the nordic countries. We are very oriented towards change and renewing... I don't think that if Italian politicians can not force the Italians to accept reforms, or the French. We have seen it last year, how it ended. It is their problem. And you can not let Brussels force them. If you have rebellion in the streets, due to the French government decisions, it is nothing compared to if outside politicians would force them.

We believe that there should be free competition. We are against the budget as such. I say, as mister Bolkestein, the former Dutch commissioner, said a few weeks ago, you could cut the budget by 85% because the money is being wasted. It is harmful to Europe. *(According to ANP, Bolkestein also suggested that 85 percent of the EU budget could be scrapped, referring to Brussels' agricultural and regional funds which according to the ex-commissioner do nothing but hinder the functioning of the bloc's internal market.)*

I think that the only task we should take upon us as Europeans is to have a lot of money pooled to make research. To renew our structures. A former French commissioner said at the end of last year: Science and research is going to the US, heavy industry is going to China, IT-development is going to India and Europe is becoming a museum.

We are supporting with a lot of money the museum-model. We are protecting agriculture, which is not competitive. Agriculture policy, of course the Danish paysans also benefit, but they would do much better without. Not if we were the only that got nothing, but to abolish. Because they are more clever, have much better products, they are much more quality-oriented... And it would be much better if there was no EU-support of paysans, which either would be doing something else or work on the different conditions.

L. How is the relation with the other Danish MEPs? Is there good contact or is it rather a competition? In what extent is there consultation exceeding the party?

We are part of the majority of the government. Therefore we very often cooperate with the government members. But you will very often see the Danes voting together, all the 14, right to left. They will often vote together on environment matters, economic matters, also against the agriculture. Because we are in general, and also the government, is against the agricultural policy. Of course they realize that it cannot be changed by just voting against it. They push and they council for changes.

Were there structural meetings between the 16 Danish MEPs?

Yes, there have been structural meeting in questions of environment. And our ministers often call all the MEPs together. They invite the 14 Danish members explaining the ideas of the government. And we are participating once a month in a meeting in parliament in the committee on European affairs to coordinate.

So it is about how the MEPs can defend the government policy in the EU?

Very often in Denmark, I can tell you, 90% of all laws in the Danish parliament, are decided unanimously. From right to left. A big majority in most cases is behind the government.

So it is a difference in political culture...

Yes, it is a very different political culture.

M. How are the relations with the MEPs of the other member states?

I have some relations with the members of my group of course. I have very good relations to some of the British, some of the Portugese. But outside my group, in committees, yes, I have good relations with Germans, French also...

Flemish also?

No, I have no Flemish contacts really.

N. Do you experience a great influence on the practise of your European mandate from the party leadership in Denmark?

Since I have written the party program... You see, the party was established in 1995. The programs were not very comprehensive. They left it for me to formulate the new party program. So we agree. And we are close friends personally.

So they know very well what you are doing here in the EP?

Absolutely. We discuss. You see, when I'm not here... I call here to meetings about 122-150 days a year. But I have my office in parliament. I participate in all the group meetings of my party back home. I have the right to speak, I have the right to participate in group decisions back home on the Danish issues.

If you look at my home page, you can see I write a lot of articles. I just published a book. You see it there: 'Land of Freedom, Land of Liberty' it is called. It will be published in English this spring. The party has distribute it to all the party members. So we closely cooperate. Because we are polically coordinated, I would say, there is an agreement.

O. What are the decisive qualities for the candidates on the European list in your party? Which qualities do you think are from importance for the important places on the list?

Diploma, political experience, political background ...

Well, we have a list, but there is only one elected. That is me. We have a list of twelve. Of course there is a diversity: young women, young men, elderly men and women... First of all, we try to cover the country. It will always be a tendency for people in the West-Jutland, to vote for somebody from Jutland. I come from Jutland, which everybody in Jutland knows, but I lived so long in Copenhagen, that I'm also considered a Copenhagener. So you can not see any difference in where my votes come from, but what you can see is that in those constituencies where the social-democratic party were strong, I have many votes. Which shows that, because my party is not so

pro-European, those who vote for me are to a very great extent social-democrats and conservatives, who are dissatisfied with the line of their parties.

And now they have an alternative...

They have an alternative, someone they know. They feel an agreement. They say: Well, he is one of ours, but he has a different view.

During my years in parliament in Denmark, Denmark joined in 1972 as you know, from first of Januari 1973, the party then allowed 11 of us to vote against. Which meant that they got votes from both sides, which was very clever. So people know, sinds 1973, when I was in parliament, what are my views on that.

P. Do you personally find political experience important for someone in the EP?

Definitely. Because my party is a new party, you don't have very many, very experienced members who could get elected. The president of the party faction, which is not the party chairman, in Denmark. Our party chairman, the party president, is the political spokesman in parliament. But the party faction in the Danish parliament, gentlemen of 35-36 tried to run for parliament in 1995, but didn't get elected. I was the first to get elected.

Apart from me, there is one more member in the party faction who has been running, and of course was not elected since we got only one seat. The others were, to a great extent, people who had posts in city councils and that kind of...

That is a kind of political experience too...

Well, number two, if I leave before July 2009, my supplementary is a lady who has been a journalist and an author. She had never been elected to any political post.

U. In the EP there are quite many people coming from the media. But there is also a large extent of MEPs who had a great national political career, but who are now called 'fin-de-carrière'.

Yes, our ex-prime minister is here.

Do you think they are considering the EP as a higher step, or rather a quiet end?

Honestly I am thinking the latter.

So you don't think they are very active in the EP?

No. We have actually had two prime ministers send here: a conservative PM, who sat here from 1994 to 1999, Mr. Schlüter, and now the PM who was not elected and lost the post in 2001, he came here as a member in 2004.

Q. How active are the Danish MEP's? And what do you think of the activity degree of the Flemish MEP's in case you have some insight on that?

I have no feeling about the Flemish, let me say honestly. I really don't know, so I couldn't give you an answer on that.

I think the Danes are on the upper side. My own statistics is that I was last year the member who had the highest number of days of participation, which my party likes a lot to have exhibited.

But I believe that the average of the 14 Danes correspond to the average of North-Western-Europe, but I have no statistics.

Thank you very much for the interview. It was rather hard to arrange interviews with the Danish MEPs. So far I got only two.

I think it is a little bit of a cynical attitude to say: Well, she or he is never going to vote for me. My attitude is a little bit more to the side that I have been teaching university students. I have been giving lectures in psychology in the US. I think it is fun to speak to students in general. Indirectly it is a part of the importance of the job, to have the chance to talk to very many different people and give an idea.

And it is my belief, from what I know, that Flemish mentality is very much like Danish mentality.

Thank you very much.

18. E-MAIL BERTEL HAARDER (16.04.2007)

A. How did you arrive at the European parliament? Why did you apply for the job? Was it a determined choice or was it (originally) an alternative for a national office?

When my government resigned and I left my post as minister, my wife and my county chairman proposed that I aimed at the EP.

C. Is it harder to achieve something in the EP as a Danish politician from a rather eurosceptic country than it is for the MEP's from countries with a more pro-European culture?

Absolutely no.

H. The European elections are by the population often considered to be second-class elections, though the European level is gaining importance, also for national legislation. How can this tension be decreased? So the tension between the population who is not interested and the importance of the European level.

The EP is gaining respect gradually.

E. Do you think your mandate as a member of the European parliament was a wise move for your political career?

It was a risk - the EP can also be a graveyard - but I managed as one of the first from my country to stay as an active Danish

Politician which made it natural that I became Minister again.

F. Is the office of MEP regarded as an important mandate within the political world?

More and more so.

I. In what extent do the various national political structures (such as the legislation, events, et cetera) and the different political cultures have a restraining influence on your European decision-making and your decisiveness as MEP?

I don't see the problem.

K. MEPs are the representatives of the European population. But in what extent do you succeed in fulfilling your task as a European delegate? Do you feel as a European representative or rather a Danish representative in Europe? Or the representative of your party?

The latter: Danish representative in Europe and representing my party - just as in national politics.

L. How is the relation with the other Danish MEPs? Is there good contact or is it rather a competition? In what extent is there consultation exceeding the party?

In this country we always have good relations cross-party-wise.

J. What, do you think, is the background of MEPs? Are they politicians with a long political career, who want to go one step further? Or are they rather young politicians with a great interest in Europe, but not coming from the national political scene?

Both. There's a mixture of the two types of politicians. Young politicians now often start their political career in the EP.

N. Do you experience a great influence on the practise of your European mandate from the party leadership in Denmark?

No.

O. What are the decisive qualities for the candidates on the European list in your party? Diploma, political experience, political background ...

Same as for all other politicians.

P. Do you think political experience is an important quality for candidates on the European list?

Yes.

Q. How active are the Danish MEP's? And what do you think of the activity degree of the former Flemish MEP's in case you have some insight on that?

Danish and Flemish MEP's tend to belong to the hard working people in the EP - and therefore have more influence than their number indicate.

19. INTERVIEW ANNE JENSEN (12.04.2007)

A. How did you arrive at the European parliament? Was it a determined choice or was it (originally) an alternative for a national mandate?

Well, I have never been in national politics. So it was this that I wanted to do, basically. I have been in business, I have been many years in banking as chief economics of one of the biggest Danish banks. And I have been a manager in the employers' confederation for years after that. And I was in a situation where I was ready for a new career. And somebody approached me and asked me whether I would join up for the EP. And I didn't know much about the working of the EP but I knew a bit of international politics, mainly from my work with the employers' federation. I have taken part in some of the negotiations of the social parliament. And I saw how difficult it is. But I felt it would be interesting and I went down here to see how the work was done. So I ran for the mandate.

P. Was it hard to start here without any political experience?

I think it is hard to start both with and without political experience. It is different from the national parliament anyway. I like the political experience, but I think it is compensated by the fact that I knew some of the areas that I would be working with. And I had a rather good network within that area. But the EP is different. The written rules are different, I must say. If you compare the rulebook of the EP with the rulebook of the Danish national parliament. There is a gigantic difference in size. And even though you can say that the number of people in the parliament, the number of new people after every election is quite big, there is also a certain set of unwritten rules in the way you engage yourself with other people. It is a very polite parliament because we come from so many different cultures. So if you really want to get results and make your way, you need to be nice and you need to know that sometimes you should say the same things several times. So that they understand what you say.

So it takes some time, and it also takes time to network. And get the network. I can see that for instance people worked with the parliament, know the rules of the game, all worked with commissions, so they know the institutions better. Of course they can pro-active much easier than those of us who just got to get to know what it is.

B. As a beginning MEP, did you think you would have a long career here in the EP?

Well, I didn't think much about that. I ran for office and I got here. So it was really just seeing and hope things would work out well. I thought I could make a difference in this. As I told you, I've tried very different things in my career. So I have never entered a career saying: this is for the rest of my life. Now I have been here eight years, it will be at least ten. And I think I will run for office again, because I like it here.

E. Do you see this political career in the way that you can afterwards get in national politics?

No.

F. How do you think the office of MEP is regarded in the political world in Denmark? Is it seen as an important mandate or is the national mandate looked at as being more important by the politicians?

I think people generally view the national parliament as more important. Also because there is a lot of media-coverage. There is very little media-coverage of what we do. It has become more in this legislation, but the former: it wasn't much. I also felt that even in circles affected by EU-legislation, that it took some time before they understood the Amsterdam treaty was actually important. Codecision would be the normal thing. We have for instance the legislation on working time. I had to seek out the lobbyist organisations myself. But I had the network so I knew the people. But it is not like that today. They know we are here and they know when to be here, to be early on and to talk about their point of view. So it has changed. But still I feel that I am know in circles related to transport, which is what I work with a lot today. But not to the general public. So those who are very much affected by EU-legislation or who know what you're dealing with, would know what you are doing. But generally there is much more focus on the national parliament.

Y. Is it hard to get reelected in your country if so little people know what you are doing?

I've done it one. I think that if you can relate to certain sectors and certain geographical areas that there will always be a number of people who will support you. But I must say, when I look at the

results of the elections last time that people who have been in national politics – maybe as ministers – of course get, they do get much higher votes because people know them better.

N. Do you experience a great influence on the practise of your European mandate from the party leadership in Denmark? Do they follow or control how you are voting?

Yes and we coordinate very closely. Every vote we see whether we are in accordance with our group here, or they might be differences, whether they are important differences or it is just that we just say: it doesn't matter, let's vote with the group. Of course we believe in groupcoherence. So we are in close contact. Some of our secretary allowances is payed to keep a secretariat with the party in the national parliament, which is helpful. The secretariats it is to candidates and to students, they help us with our work and they also help the people from my party in the European committee in the Danish parliament. So we have a connection there.

S. Which influence is bigger? The national party, who determine which place you will have on the next electionlist, or the European group? Do they determine much of your work in the EP?

In the first instance, of course, you have the debate in the group where you try to find a groupline. And then secondly, finding a groupline we also say: what is the idea of our party? So we try to pursue our political goals within the group. And then, if you reach a compromise, then we will see if we can live with that compromise. Are there areas where it might be a problem in domestic politics if we vote for all elements of the compromise? I must say, when we take the rolcalls I am up to 96% coherence with the group. So it is not very often that we go up and say: this is important and I can not vote for that line. Let's sit and talk.

Some Flemish MEPs declared to me that they didn't vote on the groupline. They made up their mind by their own and voted on what they thought was in the best for Europe.

We coordinate very much. There are three Danish MEPs from the liberal party and we coordinate very closely. We have a division of labour and we go through the voting lists and always meet half an hour before we go in to vote. And if there are changes to the voting list it is not so that we have coherence in what we do.

G. Do you think it is possible to combine a European mandate with a local or national mandate?

I think it is not really allowed anymore and I also think it is impossible. Of course it is up to yourself how much work you will put into being a MEP. But I am here most weeks four days and then you also have to go up and speak with the public. So it is a 20 hour working day really. It is a lifestyle. And if you really want to do it, and really want to influence, you have got to be present – very much here – and if you want to have just a little presence at home, then there is not room for anything else. Actually it is very difficult to have a decent family life, that is difficult to. Keep connection with your friends, because you are travelling so much.

In Belgium, there is one of the MEPs who is the leader of his party and many of them also have local mandates. But of course they don't have to travel as much as MEPs from other countries.

Yes, we travel a lot. Of course it does mean something from my start, from my home, to come down here. It takes five to six hours. So I spend much more time travelling, you can say that one or two days a week I am in the airport or on a train or something like that. So of course that makes a difference, that you have to spend so much time travelling.

And it is also... when I am down here for meetings, it is not that I can just go home, take a meeting and come back. Every time I have to be one hour in advance at the airport, get controlled... So it is difficult.

D. How often do you go home?

I live at home, so basically I am always in Denmark on Friday, Saturday and Sunday. Sometimes I go back in the middle of meetings, sometimes I have to go up two or three days in a week for meetings. Next week I spend all Monday doing meetings in the south of Jutland, visiting companies. And early next morning I go to down here and have the next three days.

H. The European elections are by the population often considered to be second-class elections, though the European level is gaining importance, also for national legislation. How can this tension be decreased?

I think it is difficult. Denmark is about 50 percent that vote on the European parliamentary elections. That compares to between 85 and 90 percent at national elections and local elections far higher. And of course I would wish it to be higher, but I must that it doesn't seem so close to people, the elections for the EP. I must say that last time we had election, I thought things were better than the first time that I went for office. In the sense that we did had discussion on legislation coming up, like the services directive, things we would be working with. Because otherwise there has been a tendency in favor or against the EU, which is not really what it is all about when you work here. So there is growing attention on the work we actually do.

For people in general there is a lack of understanding of the European institutions. If you talk about Commission, Council and Parliament, they don't understand the difference. They don't know it. Except people who have here, seen it, visit it. But if you go out to the man on the street, it doesn't really play.

C. It is harder to achieve something in the EP when you come from a country with a rather eurosceptic background?

No, I don't think that it got anything to do with that. If you achieve anything, it is mainly due to your work, your ability to create a network,... I managed to make a pilot project together with Dutch people during this legislation. And it is very difficult to make the Commission do what you want them to do, but that is one thing apart. But getting through parliament what really was important, was be worth for two difficult political groups, dedicated to what we wanted to do, could describe it, and convince our fellow MEPs. Knowing when to say when, now it is there. Now you need to talk to the Commission, now you need to ... So you need to know the system and you need to be good at networking. That is the important thing. But what people say, home in the backyard... Nobody comes and say: how many voted for you? Are they sceptic, or are they in favor of the EU? No.

I. In what extent do the various national political structures and the different political cultures play in the EP?

They do play sometimes. Sometimes there are issues which are huge national interests, and all of the sudden you will see all Germans, across party, vote the same way. It was felt with the chemicals. And it is a fact that we all need to take into account when we negotiate. But you have the political factor, but you also have the national factor. It is sometimes more difficult to predict the outcome of votes. That is why we need the qualified majority, as we always will.

And the way that people do politics? Is there a difference?

Yes, quite a lot. But I think you need to get to understand and respect other people's way of doing politics. I achieved a number of things with Italian colleagues. Also Italian colleagues who were basically never here. People say they don't do anything, but Italians are very good at networking. So once you make an Italian MEP go for your idea, they will go to all other Italians, and also people in the administration. They do a lot of work to make sure that things are covered. I remember that we have an institution that is placed in Denmark but it is a cross-Europe institution for exchanging of knowledge and special needs education - education of handicapped children, disabled children - and it is made by the ministries of education in Europe. But when you had the candidate countries, they were too poor to take part in this, so they needed a budgetline. They came to me. And actually I did get the budgetline through the help of an Italian. And I was really amazed to see how she worked. First she asked to check whether the institution was serious. She came back and said: Oh, they are doing good work, I would like to support that. And I helped with everything and thought: well, now we have done our best. But then she started networking. She was everywhere. And I did the job. So I have learned to respect that she does politics in a different manner. It is a different culture. But it is a competition.

In what extent are you being determined by the Danish situation?

Of course if I'm going to be reelected, it is in Denmark. And I am referring very much to the Danish public. If I do things that they don't understand back home in Denmark, I might get into trouble. And my party is government party, so we also have to consider whether we make trouble for the government, problems for the government. So it is in the back of our heads all the time. You need to understand how this would be read back home. But at the same time you need to make result. I think the presence was very much felt when we need to build our position in parliament for the 2007-2013 budget, which was a very big thing. But Council could always count on the fact that

those of the new member states were very nervous that we would not come to an agreement. Because they just wanted the money now. Where those of us from the older member states would say: you need to be hard, otherwise you'll get nothing. I need to say: we don't care if we don't get an agreement. Then we'll just work according to the treaty, without any framework for the next seven years. So there again you see national considerations have quite an influence.

K. MEPs are the representatives of the European population. But in what extent do you succeed in fulfilling your task as a European delegate? Do you feel as a European representative or rather a Danish representative in Europe? Or the representative of your party?

I think it is a bit like in national politics. In my home country people are elected locally, and locally they feel they own you. That you should do things in their favor, speak of roads in that area. Even if you are somebody who hates roads. That's is what I ask the people that stood up for me and I said: I will see what I can do for you. And they said: you are going to work for a liberal Europe. That is why we put you up. So that is a basic thing and in that sense I feel like a European politician. But of course you relate very much to your home base. I do go out and see project in other EU-countries, but also very much try to see what does EU-legislation do for people back home.

L. How is the relation with the other Danish MEPs? Is there consultation exceeding the political parties?

Not very often. The Danish ambassador to the EU invited us four times a year. We have a common Christmas party with our assistants. So that is the formal gatherings we have. And also the Danish commissioner from time to time gathers us for breakfast. But otherwise we don't have meetings. It is only if somebody takes an initiative on something where we could stand together. And it could be a Danish minister. It was like that in the first legislature I had from 1999 to 2004, but now they have discovered that parliament can be very influential. And we have got certain cases, like the greenhousegases where Denmark and Austria have a stricter interpretation. And where actually the EP was instrumental in saying that – of course we have the common level – but you could make a stricter regulation. And that the Commission should not hold a case against Austria and Denmark, or withdraw the cases they had raised. And that was done partly through work with the Danish MEPs. But it was also very much done through actual lobbying of the coordinators and rapportors and shadow-rapportors on the issue. So more and more my government is stepping in and say: which MEPs are important here? And not saying: which Danish MEPs would we talk with, or gathering the Danish MEPs, but really going in and see which are the MEPs who will decide on this, and doing actual lobbying.

M. How are the relations with the MEPs of the other member states?

For me the basis of my work is my group, it's the ALDE-group. And it is the committees, people you know from your specialized committees. So for me it is the budget committee and the transport committee and it is the people from my group, those are the ones you know the best, those are the ones you feel related to. Not the Danish MEPs as such, but the others. Because among the Danish MEPs are people I really detest because I don't like their political point of view.

Q. How active are the Danish MEP's? And what do you think of the activity degree of the Flemish MEP's in case you have some insight on that? And actually I am talking about the previous legislature.

I only know the Flemish MEPs of my own group, that are MEPs that are highly respected. I don't if you mean by Flemish Belgian? A man like Dirk Sterckx is very respected. He has been chief-whip of the group, he is coordinator for transport... I mean: people really listen when he speaks. And then we have the old Willy De Clercq. He was really European. I've been doing election campaign in Italy, where we were going to fight Mr. Berlusconi. So we went on a campaign trail with Mr. Rutelli, who was the opponent candidate. I have been to a big gathering in Bari, when Willy De Clercq entered, everyone, a thousand people, were yelling: Willy, Willy, Willy. They loved him. So that was an exemple of someone who was around Europe a symbol of a true European. And they knew him, that was really amazing.

I think, what you mention, that when you are a Flemish MEP you have an easier task, in the sense that you are in your home country. You don't have always travelling business. People around you will not say: now you are going down there, isn't it difficult, isn't it big? In my country people

consider Europe as something far away. And of course that will not be the same for the Flemish MEPs. I once saw a national broadcast about Dirk Sterckx and I thought to myself: Oh God, they will never in Denmark make a broadcast on any of us taking our work seriously. Never.

U. People often think that MEPs are politicians with a long national career behind them, who are not working very hard in the EP. They don't see Europe as a higher level than the national one. How do you see that?

That is a perception. But either it is people of yesterday or people of tomorrow, but not people who really want to be here. And of course you find that in the EP, as you would find that in other parliaments. But I mean today parliament has a real say on issues. And you find a lot of people who are actually there because this is what they want to do, and I am one of those. But when I look to my colleagues in the transportcommittee or in the budgetcommittee, doing lots of work, I don't see them as being eager to get back to national politics. In the budget committee now, there is one who might go back if Mr. Sarkozy wins the French elections, but that would be as a minister. So sometimes people are taken back home to become a minister of the government. That happened in my party too. My group chair in the last legislation was taken home to become Minister of Integration (*Haarder Bertel*). And actually he said: the work down here is very useful for you because he knew the conventions and the details of the conventions of human rights far better than his civil servants, the first half year. He said: I could put them to the wall, the first half year. So he always posed that the standard of the EP is far higher than their reputation. Our problem is that the reputation still is that of people of yesterday and of tomorrow. But I don't think it is true.

R. Do you think the fact that the job is well-paid has an influence?

No, because in my mind the job is not well-paid. If I went out into business, I could get three times the pay I get now. Of course it is not like that for everybody, but the Danish MEPs get the same as the MEPs in the national parliament. And then of course you got the whole issue of the allowances for transport, but we use that in our political work, so for us it is not an economic gain.

O. What are the decisive qualities for the candidates on the European list in your party? Which qualities do you think are from importance? Political experience, political background, European interest...?

I asked people when they wanted me to run. Also because I was up against a candidate who has been in the party for many many years doing international work. And they said: we want you because you know business and you know how legislation has an influence on business. You have tried the ups and downs. And he has been a teacher his whole life, living very secure. So we want somebody who knows or respects that there are people out there who influence the private legislation, it is not just something theoretical. It is political to me, the interest of what is the actual effect of this. But I must say it is not that easy to get good people to stand for office in the EP. In my party they were always trying to get the business people. My group chair, a woman, has been working with one of the large auditives working with European issues and working in the Commission. So it are people who are related and knows the competition better than anybody back home. So we try to say: we want people who understand the business. When I look for people who otherwise would stand, than of course you see the mixture of people who are politicians of yesterday or people who basically want a national career. And than this can be a way of getting being known.

X. Do you think that many national politicians would want to become a MEP?

No. And they also think when we tell about are life: it scares them away. When I compare with the Danish parliament, one of my colleague MEPs from the liberal party who came from the national parliament, said: the only advantage of the Danish parliament is called 'June-July-August-September' when the Danish parliament closes down. Actually if you call the number of meeting days, they are twice as many in the EP as in the Danish national parliament. And I said: I'm always told that then you have so much other things you have to do. Ah, she said, my husband is then just laying down enjoying in the sun. So basically for the same pay, you have to do the double job. And where people find it very difficult to understand the outcome. And I'm also told by Danish MEPs who have tried to stand for the European elections, that they have so much more lonely exercise in the election campaign. Because there is not the same dedication to it. And it is true. You have got to pay for many things to make people stand up for you. It is much more difficult because there is no common understanding of what we do.

W. What do you think were the results of the premature successions during the previous legislature?

I think it is very different. I have seen a number of cases where those who come in are people who are formally elected, and they go and just do the job. I remember a Dutch lady, Johanna Boogerd, who came here and she had been here formally. And she run the parliament through the data protection issue concerning airlines, where we took the Council to Court. She knew the business so she immediately got in and got running.

If you are brandnew, we had one coming after my group chair who became minister (*Ole Sørensen*). And I think we are really trying to see, because we were as a group very well working to make sure that he didn't feel that he was alone. We were doing a lot of work telling him how to cope with things. In that sense I feel that the EP is very friendly. We have all been there, being new, and knowing the difficulty. There are really very few people who come down here and just know the business. So everybody is very attentive and very helpful, because we all tried this. How do you go about this? We can all remember how difficult it was. So of course it is always very difficult to be new, but the people and the system are very helpful.

OK. Thank you very much for your time.